

Quagatorium modus p-
dicandi Sermones. xiii. Micha-
elis de Hungaria vniuersales cū
applicatōibus thematū perutili-
bus de tēpore & de sanctis: omni
tempore predicabiles.

Sermo de passione domini no-
stri Jesu xpi.

Sermones electissimi de Rosa-
rio beate Marie. Et de sãcta An-
na eius matre.

Passio domini nostri Jesu xpi: ex
quattuor euangelistis diligentis-
sime collecta.

Modus predicandi.

Incipit tractatus de modo predicandi et extendens
de diuersas materias per colores rhetoricales valde
vtilis et necessarius.

Contentio est color qui conficitur ex contrariis qui
predicator contendit cum auditoribus predicatio
ne. Verbi gratia. *O* homo liber es: et te seruus fe
cisti. qui facis peccatum seruus es peccati. solutus es: et vincula
queris. Nunquid avis querit laqueum. piscis hamum. mus
cattum. lupus foueam. lepus canem? Quis capta: odit ipsius
gratum propter quod capta est. et dum una capit cetera fugi
unt. Et tu qui captus es pro peccato a diabolo: non odis peccatum
et illic vadis ubi vidisti plurimos cecidisse. Vel aliter.
Tu viuere vis: et tu pro morte laboras. nunquid herba pe
tit ardorem. terra siccitatem. vinea gradinem. ventum arbor
onusta. Vel ita. *Q*uoniam debes pugnare arma deponis. ar
ma sunt virtutes. hostes sunt anime vitia. *Q*uoniam cum impugna
ris a vicio gula vel luxurie: appone arma. scilicet castitatis et
abstinentie: et sic de aliis. Multi pugnando prebent arma
hosti. sicut gulosi dant arma carni: quod est inimica anime. et
peccator dat arma diabolo quando peccat. nihil enim facit fortius et
armat contra nos nisi peccatum. *Q*uoniam carni das arma tanquam
ligna foco. sicut ager irrigatione pluit. Sed subtrahere
ligna focum vis extinguere flamas. Vel ita. Pax est:
et insidias suspitarius. Sicut auarus quando videt pauperem
ad ostium: suspicatur furem. quando videt diuitem: suspicatur predato
rem. Tales errant. quia propter sonitum filii. strepitum murium.
latratus canum: illic trepidant ubi non est timor. Vel ita.
*Q*uoniam debes dormire vigilas. sicut fures quos inopia.
auari quos abundantia non sinit dormire. Item in lu
ctu rides. inter conuiuia luges. Pax est et bella cupis.

Modus predicandi

bella pro pace precaris.

Descriptio est qñ sepius idē verbū repetit. sicut. Quis te priuat regno: peccatū. quis te facit instabilē: pctm̃. quis aufert tibi pacem cordis: pctm̃. et similia. Itē qđ te creauit: deus. qđ te redemit: deus. quis te iudicabit: deus. qđ te dānabit: de⁹ vel saluabit: deus. et. Al qñ plura reiterat p vnū interrogatiuū: et in fine dat vnā rñsionē. vt sic. Quis vehementer iusticia claruit. qđ vehementer amoribus exarsit. qđ helenā rapuit. qđ igne ferroq; cādētē troyā euerxit. Alexander pfecto q Paris dī. Si vls metaphora vt supra in colore contentōis. Quia fm q pctm̃ aufert pacē cordis: et hostis est et latro est et aduersarius et.

Dubitatio est qñ predicator dissimulat se dubitare de aliquo: lz nō dubitet: sed quasi dubitare videt dū pponit aliqua dubitabilia: et postea soluit. Et hoc dupliciter. Primo cū dicit. Quid faciā: si reprehēdo pctōem dure deterior efficiē: si moliter contēnit: si taceo ledo cōsciam meā. Quid faciam Tūc ponit solutionē. Plus volo et debeo corrigere: q cōscientiā mea ledere. Vel ita. O pctō: qđ facies si perseueraueris in pctō punieris in inferno: priuaberis paradiso. Si penitentiā egeris: hic eris absq; gaudio: cōfectus dolore atq; suspirio. Quid facies? Tūc solue. Melius et securi⁹ est hic plāgere et dolere: q in inferno. Aliiter. Quid faciet deus: ipse amat eos a qbus cōtēnitur. dñs est et nō timeē. vocat hoīem et nō reuertit. minat et despiciē. Quid faciet de talibus. Tūc solue. Faciet eis tanq; dñs seruo. q nec p mollia nec p dura corrigi verba: et sic de alijs. Secūdo mō pponit questio: et ex vtracq;

per colores rhetoricales.

parte pponunt dubitatōes: et postea solvuntur. Verbi
grā. Dubitari solet utrū creatura aliqua suffecisset ad
redimēdū mūdū. Si sic: quare deus incarnatus fuerit
et nō angelus ei⁹. Si nō. quare ergo tū redēptiōez mū
di differre voluit. Tūc solue ponēdo causas quare ipse
et nō alius venit. Si alius suffecisset hō hīc posset occa
sionē nō scruiēdi deo: si ab alio redemptus fuisset. Vel
q: nō potuit hōiem melius attrahere seu cōueniēti⁹
q̃ p mortē suā. Vel ppter ydolatriā: vt dicit Augusti
nus. Vel vt substantia hoīs sanaretur: et similia.

Contractus est color qñ predicator ex duab⁹ di
uersis rebus alterū b: eulter et facile affirmat.
Verbi grā. Qñ alienū tibi fidelē inuenies si fu
eris tuus hostis. Qui sibi neq̃ est: cui bonus. Si pri
mū quē vides nō diligis: deū quē nō vides quō dilige
re poteris. Qui sibi nō parcat: mihi vel tibi quō parcat
Qui diuulgat ppria: credis q̃ tua celet. et c.

Auctoritas est cū predicator aliquā auctoritatē
dicit: et qd sibi minus dictū est de suo implet
et supplet. Verbi gratia. Qui se existimat sta
re: videat ne cadet. Beatus Paulus non posuit ali
quos pedes in quibus stare debz homo ne cadat. Sic
qd ipse non posuit: oportet me alibi querere. et sic intro
duco aliā auctoritatē. vel de sensu meo pono duos pe
des: in quibus dum stat homo non cadit. Unde Eccl.
Sic in iusticia et timore. Et alibi. Quęcunq; scripta sūt
ad nostram doctrinā scripta sunt. plus dico. immo scri
pta sunt ad nostram consolationem: ammonitiōem:
correptionem: et similia. Et sic de quolibet membro pos
teris prosequi.

Modus predicandi

Ocupatio est cū nos dicimus preterire vel ne scire vel nolle dicere id qđ maxime tunc dicimus. verbi gsa. Cum predicator nihil h3 plus vel scire dicere. vel forte nō habet in memoria q̄ tunc dicenda erāt: caute excuset. de hac festiuitate essent multa dicēda. sed q̄ modo fatigate sunt aures vestre 7 nō sufficit tēpus: ideo ad finē ppero. Vel aliter. Qñ nihil plus scit loqui de aliqua materia: de hac materia nolo plus loqui modo: q̄ ad alia tendo que forte sunt nobis vtiliora. Et tunc incipit dicere de quacūq; materia vult 7 sic caute transfert se de materia ad materiā. Vel aliter. Quādo loquitur de aliquo festo: tunc dicit. Iheu ne scio loqui que expedirent animabus vestris: vnde potius 7 securius est mihi tacere q̄ loqui: q̄ forte non libenter auditis. Et per hoc excitat auditores ad deuotionē: 7 facit attentos. Vnde sepe respondēt. Dñe dñe nos libenter audimus. Item hac vtimur cum res plane dici non potest. vel cū abhominabilē rē dicere volumus. Exempli gratia. Non dico ego vos vsurarios factos sed facta probant. nō ego vos condēno: sed opera vestra. Vel sic. Qđ ad me non pertinet taceo. rapinas. 30 domias 7 cetera flagitia vestra 7c.

Inflexio est qñ gradatim pcedit in oratiōe. Sicut. Dñs monetāmo iubetāmo cogit ut redeamus ad deū. Vel ita. Caritas exposcit: immo obedientia erigitāmo precipit vt loquar. vel sic. Quid nequius diabolo: vir malus. quid nequius viro malo: mala femina. femina asit nihil. vel sic. Quācūq; vides mulierē illam diligis. 7 quā diligis illam cupis. 7 quā cupis illā allicis. 7 quā allicis illam decipis.

per colores rhetoricales.

Conuersio est qñ auditores iā exaltatiā humiliatiā laudatiā vituperat. Sicut. *Qñ pulchra es et fuisti chorea tanq̃ imago in pariete depicta. placuisti amico. displicuisti deo* Es pulchra: expecta parū et nō eris. Es diues: lauda fortunū. nobilis honorifica parētes: qñ si retraxerint manū miser eris. Vel aliter. Jam es homo sanus: iā infirmus: iā fortis: iā debilis: iā viuus: iā mortuus: et filia.

Proverbium est. qñ aliud est vel quid esse potest p̃ breuius ostendit sic proverbū. Est adolescens iuxta viā rē. Proverb. iij. Qui male consuescit dñi vult dimittere nequit. Proverb. iij. Cui satis est qđ habet satis constat illum habere. Cui nihil est qđ habet satis illum constat egere. Item canis i se no iacens non comedit fenū: et cos qui volunt accipere non permittit eis. sic avarus bonis q̃ possidet nō utitur: et tamen alijs non largitur.

Exclamatio est. qñ cū clamore: dolore: vel indignatione fit sermo. et q̃ ex rerū aut p̃sonarum cōmemoratiōe in significationē doloris vel admirationis prorūpit. Exēplū de rebus. vt *Qñ si parietes nostri loqui possent: dicerent vos hanc ecclesiā milleſ es violastis.* Exēplū de p̃sona. Et te nunc alloquor a p̃tore. vel sic. *Deu me: qđ erit de p̃tōribus cū dñs ad iudicandū venerit. Deu me inique egimus: iniquitatē fecimus. Deu me iesu x̃pe q̃ nos contemnimus quos tuo sanguine redemisti.* vel ita. *Qñ p̃tōr quid facies in die illa qñ celi mouendi sunt et terra.* vel ita. *Et nūc uelamus redire ad deum: unde recessimus. vtiā recognosceremus nos et peccata que fecimus.*

Modus predicandi

Transitio est qñ breuiter ostendit qđ dictum est: et breuiter p̄pōit. sic. Modo audistis quō amāduſ est deus: scz in toto corde et tota aīa. Et subiungit postq̄ illud exponit. Modo illud audite etiā quō sit timendus. et tñc loquatur de timore rē. Et habet locū cōter vbi alia incipit sententia.

Conclusio est qñ corā audientibus argumēta incipit et cōcludit sic. O homo tu dicis. ego suz iustus: ergo facis iusticiā. et si facis iusticiā red dis vnicuiq; qđ suū est. vel ita finaliter male vīuis: ergo male moueris. si bene vixeris bene morieris.

Directio est que tollit id qđ dictū est: et pro eo id qđ magis idoneū videt exponit hoc pacto. Auarus est sentina maliz: et nō tñ sentina maliz sed etiā infern⁹: et non tñ infernus: sed etiā diabolus et filia. Vel ita. Muller est via qua itur ad infernū. et non tñ via: sed etiā os inferni. et nō tñ os inferni: sed etiam clauis. et nō tñ clauis: sed etiā porta inferni: et filia.

Laudatio sub qua cōprehēdit ironia. En̄ duplex: scz vera et falsa. Fallaciter laudat paulus dicens. Vos nobiles: nos aut ignobiles. nos infirmi vos aut fortes. Laudat vere cū dicit. Gr̄as ago deo meo: q̄ fides vestra anūnciat in vniuerso mūdo. et filia. Diligo vos et laudo: quia libenter verbū dei auditis: et timetis: et consimilia.

Reprehēſio est qñ reprehendit ignorātia alicuius: vel negligētia: vel neq̄cia: et filia. partim laudat et partim reprehēdit. vt ibi. Scio opa et labores rē. sed nō ignoro scelera tua qbus te defecasti. Et ibi. Laudo in vobis q̄ libet̄ verbū dei auditis: sed

per colores rhetoricales.

hec reprehendo: q̄ nō retinetis: et ope nō completis etc.
Affectus d̄: cū ostendit qd efficiat res. siue in bono siue i malo. Verbi g̃ra. O homo tu peccasti: et quid habes modo ex hoc: certe exclusus es a paradyso: apertus est tibi infernus: incurristi dolorē aīe et corporis. et similia. Vel sic. Et me ledebas et tibi non proficiebas. et super hoc meos inimicos letificabas: et sic de alijs.

Et etia color qñ nequicia hoīs d̄: in genere. Et ille q̄ fecit studeat decetero precauere. Sicut delictū alicuius fratris reprehendit in capitulo in cōsilio. Nos debemus esse plus humiles et patientes: et similia. Vel aliter. Dilliter asseris: fallaciter insidias: inquiris blande p̄dis delicta nephande.

Descriptio est color alius: q̄ rerū cōsequentia cōtinet p̄spiciuā et lucidā cū gravitate expositionē. vt Nisi istū iudices resū mortis iudicent et dānent. vt fera et truculenta vīsa urbem et ciues vastabit. Vel sic. Nisi vitam tuā emendaueris: vitam eternam que est vita anime et corporis non possidebis. Require paulo post in octo modis.

Conduplicatio est cū d̄: aliqđ verbi: et interpositis alijs iterū repetitur ad cōmendationē illius rei de qua loquitur. Sicut. Etinam vellemus nos recognoscere: quia peccauimus. ne nobis et huiusmodi contingat etc. vltimam velimus etc.

Clusa est cū p̄ ratiocinationē poscimus nobis rationē vel explanationē vniuscuiusq̄ rei. verbi g̃ra. Quare non audiunt peccatores libenter verbi dei: quia docet contēnere qđ ipsi diligunt: sc̄

Modus predicandi

diuitias:delicias:et hmoi. Et quia docet diligere quod ipsi odiunt:scz paupertatem:castitatem et.

Ad dilatandū thema et ad inueniendū diuersas vias in themate. ista quattuor sunt inquirenda in sermone: scz qualitas: quantitas: locus: et tēpus. verbi gfa. Querite dñm dñ inueniri pōt. Primo pone qualitatē qualiter querēdus sit dñs. suppone amore: amore et. ecce qualitas. Quantum. i. quō querēdus. suppone diligēter: frequēter: pseuerāter. Ubi. i. quo loco. suppone in ecclia: nō in foro vel theatro. Quā. i. quo tēpore. suppone in hoc mūdō: nō in futuro: qz si hic nō quesierit: in futuro nō inueniet. et ita de pñsibus. Itē qdā querūt dñm et nō inueniūt: qz quō querendus est nō querūt. Aliud exēplū: vt Diliges dñm deū tuū. statim pone qualiter diligēdus est. scz ex toto corde: in quantum ex toto corde: et ita p totū intelligas quātū potes. Et diuide qualitatē in mēbra sic. Querēdus ē dñs tribus modis. scz corde: ore: et opere. Nota etiā tria tēpora: presens: prēteritū et futurū: qz in oī sermone locus habēt. Triplex est autē negociū in tēpibus. Aliqñ in verbo cū nolē. verbi gfa. Unicuiqz data est gfa. Est gfa q est data: et gfa q dat: et gfa q adhuc dabit. Aliqñ in verbo sine nolē. verbi gfa. Multi dñm qsierūt: et multi quotiā die querūt: etiā multi adhuc querēt: et hoc in futuro: et tūc iūctū est a qbus inueniāt. et iō mō querēdus est qñ inueniri pōt. Aliqñ etiā in ipīs tēpibus. i. in ipīs signat fit negociatio. verbi gfa. Vigilare debem⁹ p prēteritis malis q fecim⁹: p pñsibus bonis q omittimus: p futuris vt caueam⁹. qz de hora mortis incerti sumus. Prēterea notanda sunt nota respectus. i. q respectū habēt

per colores rhetoricales.

ad aliud. sicut plenus dicitur respectu ad aliud vacuum
scz finis respectu principij. verbi gra. Gaudij vestrum
sit plenus. ecce plenus. transfer te ad semiplenus et vacuus
Itē omne gaudij existimate Est gaudij nullū. est gau
dij aliqd. et est gaudij omne. Nullū est gaudij tēpale.
Amos. Qui letamini in nihilo. Gaudij aliqd est gaudi
um spūale Gaudij oē est gaudij eterne. Gaudij oē dī
respectu qd est aliqd. et aliqd dī respectu qd est nihil.
Itē Numeri. xlii. Fiant nouissima mea horz filia. ecce
finis. qre principij et medij: et dic. Dēs optamus bonū
finē: et pauci optāt bonū principij. vel ita de alijs. Ro
ta etiā qualiter quibet res acquirat: retineat: et augmē
tet: minuat vel finiat. verbi gra. Fornicatio acquirit p
malā cōsuetudinē: cōtinuatōem et cōsensum. Ebrietas
pvinū multū potatū et. Itē fornicatio retinet p amorē
et cōsuetudinē. augmētāt p gulā. minuit p abstinentiā.
finit. i. deserit p detestatiōem. et sic de alijs.

Octo modis pōt thema dilatarī. Primo per de
scriptionē quadrupliciter: scz qualitatē. quant
tatē. locū. et tēpus. i. qualis sit res: quāta sit: vñ
et qñ. Qualis: bona vel mala. Et hec descriptio fit p ac
cidētia. verbi gra sic. Dñe deus: aperi nobis: dñe benē
gne: pie: misericors: suavis et miris aperi nobis. Quāta
sit res. vt Isa. i. sic. Locavi et rēnuisti. dñs magnus et
nō parvus. vel minimus. immo maximus q vocat nos
Hec etiā descriptio fit in prima vel scda psona sic. Ego
sto ad ostiū et pulso. et nō tantū ego: sed pater et spūsan
ctus stant et. In scda. Tu es xp̄s filius dei. et non solū
tu: sed etiam quilibet iustus per gratiā et adoptionem.
Et nota q hec descriptio q fit in prima vel scda psona

Modus predicandi

conuenit deo et rationali creature ut angelo: diabolo: et
hominibus: nisi penitus improprie velis loqui. Verbi gratia. In
felix peccatus quod me ad tantam penam obligasti. O iniqua
usura que hominem excludit a regno dei.

DE descriptione loci. Nota quod aliquando res descri-
bitur per locum. aliquando locus per rem. id est per ea que sunt in
loco. Locus per rem: verbi gratia. Ex terre: quia
descendit ad vos diabolus. Diabolus descendit de celo
ubi est gaudium multiplicitas: pacis securitas: dilectio si-
ne simulatione etc. Res per locum sic. Vigilate. Dominus terrestri-
um celestium et infernorum dicit nobis vigilate. Nota quod etiam
descriptio loci conuenit tamen deo/angelo/hominibus et diabolo.
Et his quattuor locis/celo/mundo/purgatorio/et inferno
describi etiam potest res per tempus: ut cum iudas exiit de con-
silio domini dei. Erat autem nox. quod male agit odit lucem etc.
Est et alia descriptio per effectum et opera eius que describitur. et
hec semper fit proinde qui. per omnes casus et per omnia genera. si-
cut hic. Iesus qui assumptus est a nobis in celum sic venit
et etc. Marci. xvi. Vel hic. Iesus qui venit de celo ad ter-
ram: terra factus est propter terram. Vel hic. Iesus qui venit
saluare peccatores. qui natus est de virgine. qui fecit omnia nobis
qui passus est pro nobis. cuius sunt omnia. a quo sunt omnia. quem ado-
rant omnia. et sic de aliis. Notificat etiam thema per diffinitiones
que duplex est: scilicet stricta et larga. Stricta que discernunt vir-
tutes et vicia. verbi gratia. Vera iusticia est reddere unicuique
quod suum est. et hoc fit per substantialia: sine quibus non
potest stare virtus vel vicius. Larga fit in omnibus verbis cir-
ca infinitum. verbi gratia. Querite dominum deum inueniri poterit.
Aliud est deum querere aliud a deo queri. Dominus enim que-
rit multos qui cum non querunt etc. Item Amavit eum dominus. alio

per colores rhetoricales.

est amare deū: et aliud est amari a deo. Dñs enim mul-
tos amat q̄ eū non amāt. Et inde pōt intrare diuersas
vias thema dilatando. Itē notandus est in oī themate
actio et passio. i. res q̄ agit et q̄ patit. qualiter se habeat
agēs erga patiēs: et eōuerso erga agēs. Verbi gratia.
Amavit eū dñs. hic dñs agit q̄ amat. et hō patit q̄ ama-
tur. Modò nota quō se habeat amās ad amatum. hoc
est idē velle et idē nolle. libēter eū audire. videre. alloq̄
et bene de absente loq̄. mittere ei q̄cqd pōt. et ppugna-
re cōtra inimicos. Et hoc modo pōt hñe diuersas vias
dilatandi thema. Itē quō se habeat trahens ad trahē-
tē. q̄ trahit: et q̄ trahit. vt ibi. Nemo venit ad me nisi p̄
meus traxerit eū. Eñ multi trahunt q̄ nō sequunt. Dis-
cūt cñi. Trahe me post te: et nolūt eū sequi. et his similia.

Secundus principalis modus fit p̄ diuisione: q̄ aliquñ fit p̄ se et in se. Verbi grā. Time dñz
Est timor mūdānus/humanus et c. Itē beati
pauperes. Est paupertas coacta: est voluntaria. et sic de
alijs. Itē inuenies vbicq̄ copulā: q̄ diuidit vbicq̄ et diuer-
sa copulat. Ibi habemus q̄druplicē distinctionē et val-
de bonā. et hoc pauci attendūt. verbi grā. Abūciamus
opera tenebrarū: et induamur arma lucis. hic habeo co-
pulā. Dic ergo sic. Quidā abūciunt opa tenebrarū: et nō
indūt arma lucis. i. nō faciūt bona. Ecce primū mē-
brū. Quidā autē induūt arma lucis. i. bona faciūt: s; nō
abūciūt opera tenebrarū: q̄ nō desinūt peccare. Sicut
multi q̄ dant magnas elemosynas: vel ieiunāt: et tamē
peccāt. ecce scōm. Quidā autē abūciūt et induunt sicut
claustrales. ecce tertius. Quidā vero nō abūciūt nec in-
dūt sicut desperati. ecce quartus. Itē Declina a malo:

Modus predicandi

et fac bonū. Item amat eū dñs et ornavit eū. Dñs quosdam amat: sed nō ornat: sicut pauperes. Quosdā ornat et nō amat: ut divites seculi. Quosdam amat et ornat sicut illos quos hic exaltat et in futuro. Quosdā nec ornat nec amat: sicut pauperes malos q̄ hic et in futuro sūt miseri. Itē Joh̄s. v. Johānes erat lucerna ardēs et lucens. Quidā ardēt et nō lucēt. q̄dam lucēt et nō ardēt. q̄dam lucent et ardēt. q̄d ā nec lucēt nec ardēt. et sic de alijs. Si ibi non est copula: est tñ ibi adverbium t̄pis idē habēs. verbi gr̄a. Querite dñm dū inueniri pōt. Itavt prius. q̄dam querūt dñm et nō inveniūt. q̄d ā querunt et inveniūt. et. Itē sit divisio. qñ genus dividit in species verbi gr̄a. Triplex est flos: lilium: viola: et rosa. Et tñc subdivide. Lilii habet tot folia et. Itē qñ totū dividit in partes. verbi gr̄a. Chori. iij. Templū dei sanctū est: q̄ estis vos. Templū dei est fidelis aīa. q̄ constat ex quattuor parietibus: q̄ sunt tēperantia: p̄u dētia: fortitudo: et iusticia. tectū est charitas. fūdamētū fides. ostiū obedientia. pavimētū humilitas. et sic de alijs. Itē sit divisio de vna pte vel integrali ad sequētes. verbi gr̄a Apocal. i. Videbit eū oīs oculus morio: q̄ habes oculū q̄ est pars corporis: cōsequēter habes oēs ptes corporis. Tñc dic. Non tñ videbit eū oīs oculus: imo oīs auris audiet eū: cū dicit q̄busdā ite. q̄busdā venite. imo etiā oīs mēbra sentiēt eū venientē. q̄dam p̄e gaudio. q̄dam p̄e dolore. Item vbicūq̄ aliqd̄ dī cū deterēminatōe: ibi dīstingue. verbi gr̄a. Joh̄s. vi. Qui est ex deo: verba dei audit. Quidā sunt ex deo. q̄dam ex diabolo. et q̄dam ex mundo. et sic de alijs. Itē nota q̄ multi habēt bona mēbra i themate: et nesciūt vti eis. Unde

per colores rhetoricales

sciendū. Ubicūq; inuenis mēbra distincta que separata sunt p aduerbia negādū: q̄ est valde vtile. verbū gr̄a Bt̄is Bern̄. dicit. Elue ordinabiliter. socialiter. humiliter. tibi. primo. deo. Modo separa. Quidā viuūt ordinabiliter sibi: sed nō socialiter primo. q; forte ex sua bona cōuersatōe alios contēnunt. Quidā viuūt sibi ordinabiliter ⁊ socialiter primo suo: sed non humiliter deo q; forte inde supbiūt. Quidā viuūt ordinabiliter sibi: socialiter primo: ⁊ humiliter deo: ⁊ hī felices sunt. Sed qdam sunt q̄ viuūt nec sibi ordinabiliter: nec primo socialiter: nec deo humiliter: ⁊ isti infelices sunt. Itē peccatū ppetrat corde opere ⁊ ore. qdā peccant tm̄ in ore. qdam peccant corde ⁊ ore. Et sic debet homo vti membris alijs ⁊c. Item facienda est aliquando diuissio non ficta. verbū gr̄a. Proverb. vi. Sex sunt q̄ odit dñs q̄ tenēt hoīem in peccato: ⁊ postea ponant membra. Item per modū fictū. verbū gr̄a. Quattuor modis elongatur deus ab hoīe gratiam subtrahendo: se incomprehensibilem ostendendo peccatū non puniendo: hoīem voluntati sue relinquendo. Item p causam fit diuissio. Verbi gr̄a. Querite dñm ppter tria vel quattuor. deinde ponant mēbra. ⁊ sic de alijs. Itē p effectū. verbū gr̄a. Diliges dñm: q; amor dei multa bona facit: scz abstinere a malo: pficere in bono: ⁊ h̄mōi. Vel illuminat aīam cognitione: inflāmat eā deuotione: ⁊ multa similia.

Qertius pūcipalis modus fit p augmētationē vel pbationē verū vel falsum aliqd ostēdēdo: vel veritatē magis dilatādo: ⁊ falsitatē magis pfutādo: ⁊ hoc fit aliqñ p exēplari aliqñ p sīcerali qñ p enigma: aliqñ p oppositiū. vel etiā p hoc maiore

Modus predicandi

fidem audientibus faciēdo: et ad credenda ea q̄ dicunt
excitādo. verbi gr̄a. Fuge fornicationē sicut br̄is. Be-
nedictus q̄ in tentatōe p̄iecit se nudū in spinas. sicut q̄
dā sc̄t̄us q̄ abscisam linguā suā p̄iecit in faciē mulieris.
Et sicut q̄dam monialis tētata a rege anglie eruit sibi
oculos et misit ei vt haberet qd̄ desiderabat. Sed hoc
nō est faciēdū nisi in sūma p̄lixitate: sc̄z qñ quis aliter
evadere nō pōtita loquendū est p̄ exēpla. Aliqñ p̄ s̄i-
ve vel parabolice. sicut d̄: in barlam de illo q̄ inuenit mel
in arborē: et oblitus fuit unicornē q̄ sequebat̄ eū: et foue-
am sub arborē: et duos mures albū et nigrū q̄ iā cor-
ros-
serant pedē arboris. Mel in arborē delectatio presētis
vite: duo mures nox et dies. unicornis mors. Sicut et aliqñ
p̄nassio p̄ instantiā. verbi gr̄a. Timor seruilis est a sp̄u
s̄c̄o: sed nō cum sp̄u s̄c̄o. Sicut auroa est a sole: sed
nō cū sole: q̄ accedēte sole auroa recedit. sic q̄ p̄fecta
charitas foras mittit timorē. Itē p̄ enigma. verbi gr̄a.
Stultus esset q̄ offendisset regē et diceret. dñe ego offē-
di te parce mihi: tū adhuc p̄pono petus facere. nūq̄
rex indulgeret ei. Sic facit pet̄or qñ offēcit: et nō vult dī
mittere petm̄. Itē si haberes seruū in me: velles q̄ tibi
seruīrē. Misit ergo quare nō seruīs deorū q̄ tēz ser-
uū suū fecit. Itē si p̄didisti totā pecuniā tuā: quō q̄res
eā p̄ te et p̄ alios: et tu p̄didisti p̄ciosum thesaurū tuū
aliam sc̄z p̄pter petm̄: et sc̄is vbi p̄didisti et qñ: et posses
inuenire: sed tu nō curas querere et̄. Itē p̄ oppositum
p̄bat̄ aliqd̄ et declarat̄: q̄ opposita iuxta se posita ma-
gis elucescūt. Unde loquēs de castitate pōt se trāsfer-
re ad oppositū: sc̄z fornicationē: et illā vituperare: et ecō-
uerso de vicio et virtute. Laue tñ ne sis laudēs vnam

per colores rhetoricales

virtutē ut videaris aliā vituperare: q̄ tantū possis laudare virginitatē q̄ videaris matrimoniū vituperare. et cōuerso. Et ambe virtutes laudāde sunt: sed magis melior. Nota etiā si est virtus acq̄sita in themate. cōsequēter potēs loqui de oībus p̄ oppositū indirectū: vel p̄ oppositū p̄positū. Similiter si est aliq̄d viciū: habes oīa vicia. Luce. xvi. Diues ille epulabat̄ quotidie splendide. ex hoc videt̄ q̄ nō libenter: imo nūq̄ ieiunauerit. ex hoc videt̄ q̄ nō erat castus: q̄ luxuriosa res vinum.

Quartus p̄cipalis modus sit p̄ auctoritates vel cū re cōcordātes: vel in voce. verbi gr̄a. Beati oēs q̄ timēt dñm. imo bñi sunt illi quorū remisse sunt iniquitates. Ille due auctoritates cōcordant ibi in voce: quia ibi est beati et beati: sed non in re et sententia: q̄ alius est sensus hīc: et alius ibi. et sic de alijs. In re et sententia. verbi gr̄a. Videbit̄ eum oīs populus. Hic dicit Iohēs in apocalipsi de die iudicij. Modo potēs inducere quālibet auctoritatē biblie vel sanctorū que loquitur de die iudicij. et ille concordant in sententia q̄ oēs loquuntur de die iudicij: licet non in voce: quia sunt ibi diuersę voces. verbi gratia. Amos dicit. Ecce desiderantibus diē domini. Amos. v. Ista auctoritas loquitur de die iudicij: sicut et prius Iohānes dixit. Videbit̄ eum omnis oculus. et ita concordant in re. Item aliter. Vigilate. Luce. xij. Quid vult dominus p̄ hoc: nisi bona facere: et a malo abstinere. Concordat ita p̄ s̄. Declina a malo: et fac bonum. Sic sepe multe auctoritates adducuntur de sanctis: que in voce discrepāt sed in re concordant. Nota etiam q̄ diuersas vias potēs ingredi per hunc modum.

Modus predicandi.

Quintus principalis modus est p cōiungatiōez
q̄ fit i cōpositiōe. apposiōe. cōparatiōe. ⁊ deri
uatōe. Eū iusticia deriuat a iusto: vel a iustis
cia iustus. q: q̄ facit iusticiā iustus est. ⁊ q̄ iustus est fa
cit iusticiā. Per cōpositiōē sic. Egressus es in salutē
populi tui. Dñs egressus fuit de celo. ingressus est in
mūdū. regressus in celū. supgressus vniuersa. Per ap
positiōē sic. Gal. vi. Mihi absit gloriari nisi i cruce dñi
nostri iesu xpi. quare in cruce: ⁊ nō in diuitijs: in hono
ribus ⁊ filiis. Et additur ratio ad quodlibet. ⁊ similia.
Per cōparatiōē sic. Dignus est mercenarius merce
de sua. dignus est si pariēter operet: sed dignior si libe
ter: sed dignissimus si feruēter ⁊ filia. Et nota q̄ si nō
habueris cōparatiōis nomē in themate. nō min⁹ potes
h̄re cōparatiōis nomē pre manib⁹. verbi g̃a. Dñs fuit
in paup̃tate. labore. vilitate. ⁊ dedit exēplum nobis ⁊c.
Eū magnū est esse in paup̃tate. maius i paup̃tate ⁊ la
bore. maxīmū in paup̃tate labore ⁊ vilitate. Itē q̄ nō re
liquerit parētes ⁊c. Bonū est relinquere parētes. meli
us est relinquere heredes cū parētib⁹. optimū est res
heredes parentes ⁊ seipm relinquere. ⁊ sic de alijs.

Sextus principalis modus fit p metaphoram
In hac n̄h̄il nisi cōueniat tāgas. nec eam cito
mutes. i. nō dicas hoīem esse arbore vel aliqd
aliud: nisi scias p̃prietates dicere q̄bus pueniat homo
arbori. Nec mutes cito metaphora. i. cū dicis deū esse
leonē. non dices eū statim esse vitulū vel aliqd tale: qz
tūc laici dicūt q̄ audiūt: iste predicator facit deū leonē
vel vitulū. Huic modo necessaria est triplex via: scz na
ture. artis. ⁊ morū. verbi g̃a. In via nature de⁹ est fōs

per colores rhetoricales.

et origo radix pater et mater et filia. In via artis est faber architector. In via morum est pastor sacerdos agricola. Et ex istis colligere poteris quasi correlaria sic. Si deus est pater anima vel homo est filius. si deus est faber anima vel homo est ferrum vel gladius. si deus est pastor anima vel homo est ovis vel iumentum. si deus est agricola: homo est ager. Aliter vero sic in via nature. Aurum est candidum lucidum: sed rubigo denigrat illud et deformat. ita anima est clara: sed peccatum eam denigrat et deformat. Item in via artis de auro fit annulus. vel cingulum ita sapiens est circumpectus ante et retro superius et inferius a dextris et sinistris in modum circuli. Item qui est sapiens fabricat sibi cingulum continentie abstinencie et filia. Item in via morum aurum comparat alteri secundum maius et minus. et quod aurum preciosius est argento: quia sapientia preciosior est eloquentia et filia. Ad inveniendum vero plurimas metaphoras: consideranda sunt ea que ponit magister Albertus in arte sua: scilicet res absolute dicta. generatio. corruptio. mutatio. compositio: scilicet pars in toto opinio et usus res per se considerata. verbi gratia. Peccatum in principio est dulce: in fine amarum. comparatur ergo absinthio: cuius radix est dulcis et herba amara. et sicut radix iuniperi: cuius radix et folia sunt purgativa et fructus niger et amarus. Et breuiter omne quod in principio est dulce et in fine amarum est facies peccati. Item penitentia in principio est amara et in fine dulcis comparatur ergo palme comparatur betto qui primo est amarus et in fine dulcis: sicut de ficu. Et breuiter omne quod in principio est amarum et in fine dulce: est facies penitentie. Item considera generationem. id est. quid aliqua res faciat: et a quo fiat. Vbi gratia. Peccatum gene

Modus predicandi

rat mortem: ergo est infirmitas pestis ydropisus et filia
Itē pctm̄ pcedit ex mala cogitatōe et sibi bus: ergo est
radix mala. Itē fructus malus est: q̄ cuius generatio
mala est et ipm̄ malū. Itē penitētia generat sanitatem
aīe: ergo est pctō medicina et balneū. Et breuiter q̄cqd
sanat est facies penitētie. Itē considera corruptionē. i.
q̄ destruit aliqua res: et a quo destruit. verbi ḡra. Pec
catū corrūpit aīam: est ergo occisio dissolutio fractio et
h̄mōi. Est etiā venenū coluber. Et si aīa s̄m viā artis
est domus dei: pctm̄ igit̄ est destructio incēdiū et h̄mōi.
Si aut̄ d̄i spōsa dei s̄m viā morū: peccatū est mors ce
citas et similia. Et breuiter oīs corruptio est facies pcti
Peccatū vero corrūpit p̄ penitētiā: sicut infirmitas p̄
medicinā: ariditas p̄ pluuiā. et s̄m hoc pōt habere vias
diuersas. Deinde cōsidera mixtionē vt fur cōseruat au
rū: et humilitas sapientiā. Itē malū sunt inter bonos: si
cut zizania inter triticū. Itē modicū fermētū totā massā
corrūpit: ita modicū pctm̄ mortale oēs virtutes aīe et̄.
Deinde cōsidera etiā totū in parte: et partē in toto. ver
bi ḡra. X̄ps est caput ecclesie: et ecclesia est mēbrū xp̄i: et
oīs fidelis est mēbrū xp̄i. Et aliqui os d̄i predicator: cle
ricus oculus d̄ni et̄. Itē s̄m partē in toto: penitētia est
porta celi/ claus/ ostium/ fenestra et filia. Et pctm̄ d̄i os
diaboli/ porta inferni et̄. Deinde cōsidera oppositiōem
Peccator opponit iusto: sicut lux tenebris: odor fatori.
Itē sicut fenestra opponit soli ne sol intret domum: ita
pctm̄ opponit ne deus veniat ad aīam. Deinde cōside
ra vsum. verbi ḡra. Si vsus malus ipm̄ malū. si vsus
bonus ipm̄ bonū. vñ si vsus pcti malus ipm̄ malum: et
ecōuerso. Pctm̄ aut̄ s̄m vsum se h̄z ad hōiem sicut lap

per colores rhetoricales.

pa q̄ quanto plus in visu habetur : tanto plus inheret
hoi. Ita pctm̄ dū in cōsuetudinē ducit̄ ⁊ in visu nō de fa-
cili deserit̄. Itē vir iustus fm̄ vsum est gladius ad occi-
dendū diaboli: ⁊ arcus ⁊ silia. Res. Et scias te trans-
ferre de re ad signū. Nota aliqua q̄ ponit Albertus in
arte sua: q̄ sunt. Deus. diabolus. ciuitas sup̄na. infern⁹
mūdus. aīa. corpus. pctm̄. penitētia. virtus. ⁊ sunt res
sp̄uales. Eū oēs alias res corporales poteris habere
p̄ signis vel faciebus. Eū signū vel facies est q̄ h̄z res
visibiles. de re ad signū trāsser te ita. vir iustus humis-
lis est. ergo puluis p̄ humilitatē. cinis. lutū ⁊ silia. Itē
iustus arescit sine gr̄a. sicut terra sine aqua. Mali mos-
lestāt humilitatē: sicut ventus puluerē ⁊ c. De signo ad
rē trāsser te ita. Sicut rubigo aurū maculat: ⁊ sicut au-
rū purgat in fornace: ita aīa munda in tribulatōe: ⁊ in
pallore auri notat̄ torpor deuotōis.

S Eptimus p̄cipalis modus fit p̄ variā expo-
sitionē. Quattuor enī modis sacra scriptura
exponit̄. historice. allegorice. anagogice. tropo-
logice. De historia planū est. Expositōes allegoricas ⁊
anagogicas: q̄re in expositōibus scōz. Tropologicas
i. moralitates pōt q̄libet facere q̄ scit. Et nota q̄ est ver-
sus. Dat tropus opposita: nec sunt sine pōdere verba.
Id est tropologia diuerso modo: vnum verbis exponit̄
moraliter ⁊ in bono ⁊ i malo. verbū gr̄a. Cōputrescit iu-
gū a facie dei. iugū dei sepe cōputrescit. i. deficit a fa-
cie dei: qm̄ pctōr nimis cōfidit̄ de mīa xp̄i. sic in malo ex-
ponit̄. In bono vero sic. Iugū diaboli. i. pctm̄ cōputre-
scit. i. deficit in hoīe: a facie dei. i. habita gr̄a dei: nec sūt
sine pōdere verba. q̄ quotiēs homo pctm̄ mortale re-

Modus predicandi

citatur: debet gravare et ponderare verba: et extollere vocem.

Octavus principalis modus fit per effectum. Requiritur enim causa in themate: et aliqua de causa materialis: formalis: efficiens et finalis. Verbi gratia. Quare non facis bonum: quia forte non habes gratiam: sicut qui non habet ferrum non potest facere gladium. Item quare non discis benefacere: quia forte non est qui doceat. Item quare non doces: quia forte non habes scientiam. Item omittis omnibus istis septimam me debes querere causam finale. Verbi gratia. Querite dominum. Quare debes querere dominum: quia sicut dicit Sophonias. Disperdet dominus omnes qui non quesierunt dominum. et sicut dicit Esdras. Manus domini est qui querunt eum in bonitate. Que est illa bonitas. Psalmus. Inquirentes dominum non deficient omni bono. Querite dominum et vivetis. Et sic semper require finem bonum vel malum secundum exigentiam materie. Item effectum require. Verbi gratia. Amavit eum dominus etc. Quid facit amor dei in homine. dat gratiam. custodit a peccato: et ornat penitentem: quasi nunquam peccaverit et stola glorie induit. Et sic possunt inveniri multi effectus amoris vel alterius rei. His omnibus diligenter notatis datur abundantia negociandi et subtiliter investigandi.

¶ Explicit modus predicandi.

¶ Epistola Iesu christi filii dei et Marie Regule et vite christiane religionis.

Epistola.

Iesus epus/pater/dñs/et confrater servorum dei.
Dilectis filiis omnibus electis Salutem et di-
vinam benedictionem. Dilectissimi filii ordi-
nis vestri regulam quā pater et ego et spūs sanctus qui
vnū sumus. cordibus vestris ab initio gratiose inserui-
mus. auctoritate vobis diuina approbamus: et ex mea
tam. vobiscū gratiosa presentia inuolabiliter cōfirmas-
mus. ad quā voluntarie seruandā regularis vite mee
exēplo vos inducimus: q̄ talis est. Diliges dñm deum
tuū ex toto corde tuo: et ex tota mēte tua: et ex tota aīa
tua: atq; ex oībus viribus tuis. hoc est maximū et pri-
mū mandatū. Scdm vero simile huic est. Diliges pr̄-
mū tuū sicut teipm. In his duobus mandatis tota lex
pendet et pphete. Et quicūq; hanc regulā secuti fue-
rūt: pax sup illos et misericordia et sup israel dei. Nulli
ergo oīno hoīm licet hanc paginā nostre institutionis
approbationis et confirmationis infringere: vel ei ausu
temerario contraire. Si quis etiam hoc attentare pre-
sumpserit: indignationē mei omnipotentis dei se noue-
rit incursum. Datum in paradyso terrestri a creatione
mundi. die sexto. pontificatus mei anno eterno. Confir-
matū et sigillatū die parasceues in monte caluarie san-
guine meo precioso. Anno a creatiōe eiusdem mundi.
vñ. l. l. xxxiij.

¶ Finit Epistola.

¶ Bernardus. Respice o homo quantū obligatio pa-
tienti domino. Quotidiana christiani lectio debet esse
dominici passionis recordatio. Memor ero q̄d tu vix-
ro laborum tuorum bone Iesu.

Exhortatio.

¶ Applicatiões breues sed perutiles materiaꝝ tredecim sermonū Michaelis de Hungaria: ad oēs dñicas ⁊ festiuitates ꝑ totius anni circulū: cū Thematib⁹: cōcordantijs: atq; diuisionibus. ¶ Exhortatio pulchra.

Entes in mūdū vniuersū predicate euāgelisū oī creature. Marci. xvi. Eusebius de obitu beatissimi Hieronimi ait. Multi legūt grādīa. ad discūt ardua. subtiliter ꝑdicāt ⁊ disputāt. ornate loquūtur: vt a ꝑꝑlo honores capiāt. magistri in plebe noīcēt ⁊ nihil faciūt. Si ex ꝑto credit mihī credite. plus mouet hoīꝝ corda: vite scītas: q̃ ornata colloq̃a. Facite ⁊ post ea predicate. Lepit enī iesus facere ⁊ postea predicate. Nā valet facere sine predicare: sed nō ꝑdicare sine facere. Nō dixit iesus. q̃ predicauerit: sed q̃ fecerit volūtatē ꝑris mei ⁊c. Greg⁹. Qui charitatē nō h̃ꝝ predica: tōis officiū nullatenus suscipe d̃ꝝ. Messis q̃dē multa: s̃ꝝ oparū pauci. q̃d sine graui merore loqui nō possumus q̃: etsi sunt q̃ bona audiāt: desunt q̃ dicāt. Ecce mūdus sacerdotibus plenus est: sed tñ in messe dei rarus valde inuenit̃ opator. Quisq̃s nāq; ideo ꝑdicat vt hic laudis vcl muneris mercedē recipiat: eterna ꝑculdubio se mercede ꝑriuat. Sed ꝑseamus cuius dānatōis sit si ne labore recipe mercedē laboris. Ecce ex oblatōe fidelis viuimus: sed q̃d ꝑ fidelis aīabus laboram⁹. Quid nos o pastores agimus: q̃ mercedē cōsequimur. ⁊ tñ oparū nequaꝑ sumus. Illa in nro stipēdio sumimus q̃ ꝑ redimēdis ꝑctis suis fideles obtulerit: nec tñ ꝑtra ꝑctā cadē vcl ofonis nec ꝑdicatōis (vt dignū est) studio iustī damus. ꝑseate fratres: nobis d̃ꝝ. Eos estis sal terre. Si sal sumus: cōdīre mētes fidelis debemus. Qd ꝑ

Tabula thematum.

fecto cōdimentū ille veraciter primo impēdit q̄ predi-
catōis verbū nō subtrahit. Sed tūcere alijs recta p̄-
dicamus si dicta rebus ostēdimus. si ip̄i nos dīuino a-
more cōpūgimur. Quō nos vitā corrigere valeamus
alienā: q̄ negligimus n̄ram. Cōsiderate ergo qd̄ de gre-
gibus agat: qñ pastores lupi sunt. Sic debem⁹ agere
curā n̄r: vt non negligamus curā p̄rmi: vt q̄squis ad
nos iungit ex lingue n̄re sale p̄diat. Berni. Non licet ta-
cere cui ex officio incumbit p̄dicare. Sed discas qd̄ pos-
sis docere. Tādiu discēdū est nobis: q̄ diu vīuēdū. Nul-
lus presumat se doctore nō indigere nulla etas ad p̄di-
scendū sufficere pōt. Dē artificū p̄ exercitiū recipit in-
cremētū. Ergo sicut ap̄is p̄ multa florida volat vt mel-
lifecat. Sic tu p̄dicator p̄lege multa: accipe qd̄ deseruis-
at p̄p̄lo. Applica s̄m exigentiā p̄sonarū ⁊ temporū.

¶ Incipiunt Themata sermonū de tempore.

Dominica prima aduētus dñi. Ecce rex tuus
venit tibi. Math. xxi. Mar. xi. Lu. xix. Johis
xii. zach. ix. In verbis premisissis duo p̄cipa-
liter inuoluitur. Primo aduētiēis dignitas. ibi (ecce rex
tuus) Secdo aduētus eius utilitas. ibi (venit tibi) Aduē-
tus xp̄i est triplex. applica sermōe. xi. A. ser. xi. D E S
Et nota diligēter q̄ in oī sermone euāgelii xp̄i est ex-
ponēdū: ⁊ illud audiēdū est stādo ⁊ cū reuerētia: vt p̄z
de cōsc. dñi. i. c. Applica. Hec doce. Vel practica de epla
Hora est nos iā de somno surgere. ad Rom. xii. ser. xii.
A D S. Vel in die honeste ābulemus. ser. vi. S ser.
xi. S D. Practica ad placitum.

¶ Dominica scda aduētus. Tūc videbūt filij hoīs venien-
tē. Lu. xxi. Math. xxiii. Mar. xiii. Isa. xlii. Johes. i. In

Tabula

verbis premisissis duo innuitur. Primo terribilis creaturam mutatio: ibi (erunt signa in sole) Secundo mirabilis manifestatio: ibi (tunc videbunt filii hominis) Est triplex iudicium. Primum ante mortem: et hoc est personale et fit per contritionem confessionem et afflictionem. i. Choul. xi. Si nos diiudicaremus. i. in presentia: non utique diiudicaremur sed in futuro Practica ser. xi. J. ser. x. J. ser. xi. H. Scdm in morte. et hoc est particulare: et fit in separatione anime: ser. viii. B. Tertium post mortem: et hoc erit vniuersale in executione secundum diuinam iusticiam. Apo. xiiij. Timeate deum et date illi honorem quia venit hora iudicii eius: ser. xi. L. M. ser. iij. A. F.

Confitebor tibi. aduentus. Tu es qui venturus es. Math. xi. Hora tria. Primo questio desiderabilis et amorosa: ibi (dicite Johanni qui vidistis) Tertio commendatio laudabilis et virtuosa: ibi (illis abeuntibus) Hic agit de aduentu in homines per gratiam: quia iohannes gratia interpretatur. Apo. vi. Veni domine iesu Cantic. v. Veniat dilectus meus. i. Reg. vii. Preparate corda vestra domino. Greg. Tergat sordes prauis operibus quod deo preparat domum mentis. Proverb. xliiij. Fili prebe mihi cor tuum. Ps. Cor mundum crea in me. Math. v. Beati misericordiam corde. Deuter. vi. Lu. x. Diliges dominum deum tuum ex toto corde etc. Practica ser. vii. L. ser. x. A. F. J. ser. xi. D. S. ser. vii. F. Audi ambulant. Practica ser. xii. per totum. Reuerosi mundantur ser. v. E.

Confitebor tibi. Tu quid es. Johis. i. Hic practica de conscientia. Conscientia est cognitio superioris: tu quid es in natura quia mortalis. Practica ser. viii. A. B. C. L. Qualis in conscientia. Sen. Conscientiam magis quam famam attende. Bern. Magne diuitie sunt bona et tranquilla conscientia: contra car-

Thematum

cer ale rea cōscientia. Iſidorus. Nulla pena grauior q̄
pſciētia mala: ser. v. B. ser. xiiij. B. L. Quid in rebus di
tius: in corde locutiū: in terra securus ⁊ tranquilli⁹ bo
na pſcia. ij. L. hon. i. Gloria nra hec est ⁊c. Cōscientia tes
tificat/ excusat/ obligat. Dia pōt homo fugere p̄ter
pſcientiā. xi. q. iij. Inter verba. Dirigite viā dñi p̄p̄a
rate viā dñi. Iſa. xl. Practica ser. xij. A. L.

CIn die natiuitatis dñi. Cārate dño canticū nouū: q̄
mirabilia fecit. Ps. xcvij. Sole oriente locūdant aues
saltē mūde. Malachie vlt. Dicit vobis timētib⁹ dñi
sol. O maria ex te enī ortus est sol iusticie xps deus n̄r
Lu. ij. Annūcio vobis gaudiū magnū: q̄ puer nat⁹ est
nobis. Leo. Saluator n̄r hodie natus est gaudeamus:
nō pōt esse locus tristicie vbi est natalis vite: ergo Cā
tate dño. Dies est leticie in ortu regali ⁊c. hilariter. Cā
tate dño: q̄ mirabilia fecit. Nota tria valde mirabilia.
Prīmū fili⁹ dei incarnatio: qd enī mirabili⁹ q̄ q̄ de⁹
fieret homo. Scdm virginalis fecundatio: q̄ virgo p̄ce
pit xgo peperit: ⁊ post partū virgo imaculata pmāsse
Iſa. vii. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet. Tertiū fidei p̄cea
ceptio: scz q̄ hō fidē adhiberet: q̄ nūq̄ prius audita
sunt talia. Iſa. xlv. Fecisti mirabilia. Practica ser. iij.
A. B. C. ser. xi. A. B. C. D. E. de incarnatione.

Cenica infra oct. Positus est hic in ruinā ⁊ in signū
Lu. ij. Symeon hic duo p̄phetauit. Primo de ple mor
tē turpissimā: ibi (positus est hic in ruinā) ser. ix. C. f.
Scdo de mfe dolorē amarissimū: ibi (mā ipsius alam)
ser. ix. E. Fuit datus nobis in quadruplex signū: scz pu
ritatis. Iſa. vii. Ip̄e dñs dabit vobis signū: ecce virgo
p̄cipiet. Huic p̄radicūt libidinosi. ser. v. B. Scdo humi

Tabula

litatis. Luc. ii. Hoc vobis signū inuenietis infantē. ser.
 ii. D. E. Cōtradicit huic supbi. ser. i. D. ser. ii. D. J. M.
 Tercio charitatis. ser. ix. S. Huic p̄tradicit inuidi. ser.
 x. J. ser. xii. E. Quarto immortalitatis. ser. viii. B. E. L.
In die circūcisionis dñi. Vocatū est nomē ei⁹ iesus.
 Lu. ii. Duo notant. Primo xpi penalis et dolorosa cir-
 cūcisio. ibi (postq̄ cōsumati sunt dies octo vt circūcide-
 ret puer) Scdo impositio noī saluatoris gaudiosa. ibi
 (vocatū est nomē eius iesus) Lu. i. Vocabis nomē ei⁹
 iesus. Hodie xps p̄mitus effudit sanguinē. circūcidi
 voluit. ppter quattuor. Primo ppter veritatē huma-
 nitatis. scdo ppter excellētiā humilitatis. tertio ppter
 salutē generis humani i signū amoris. quarto ad scue-
 ritatē circūcisionis terminādā. Gen. xvii. Infans octo
 dierū circūcidet. Vocatū est nomē eius iesus a pprie-
 tare. i. saluator. Act. x. Huic oēs pphete phibēt testio-
 nū in noīe ip̄ius p̄cipere remissionē p̄cōr. Marc. vii.
 In noīe meo demonia eiciēt. Iohel. ii. Quicūq̄ inuo-
 cauerit nomē dñi salu⁹ erit. Philp. ii. Dedit illi nomē
 qd̄ est sup oē nomē. Act. iiii. Nō est aliud nomē sub ce-
 lo datū hoībus: i. quo opz nos saluos fieri. Et q̄ hodie
 iuxta antiquā cōsuetudinē patrie datur nouus annus:
 sed aurū et argentū nō est mibi. Aug. Nolite dare stre-
 nas amore carnali: vel sicut pagani future p̄speritatis
 Sed in nutrimentū amicitie sic est tollerādū. sed melius
 facerēt si pauperibus donarēt. Riccū est valde in exē-
 plū virtutū et doctrine. Sic ego iā oībus vniuersalit̄ do
 hoc dulcissimū nomē iesus: et p̄ciosū sanguinē eius ef-
 fusū. sed particulariter cuilibet auē cū pprietatib⁹ ei⁹
 Math. vi. Respiciite volatilia celī. Job. xii. Interroga

Thematum.

volucres celi ⁊ indicabūt tibi. Has aues apprehēdi re
 the sacre scripture. Ezech. ix. A sanctuario meo incipe
 Primo do dño pastori gallū pulchrū bene vigilantē ⁊
 cātantē. Gallus seipz prius pcutit anteq̃ alios excitat.
 sic pietatus seipm bonorū piebeat exēplū vigilare sup
 gregē. Scdo sacerdotib⁹ philomenā. Dan. Oēs volu
 cres celi bñdicite dñz. philomena suavis in cātu nocte
 canit. Media nocte surgebā. Grisei coloris. nō sit nota
 bilis hitus vester. Nutrit ouis foumicanū. Proverb. v.
 Eade ad foumicā ⁊ discce sapiētā. Tertio hyridinē pu
 gatis. Mt. vii. Turtur ⁊ hyrido custodierūt tēpus.
 Practica de diligētia. Quarto turturē viduis. casta p
 mortē viri nullū fedū tāgit: hōim pfortia fugit: alijs cā
 tantibus gemit: mūda grana eligit. practica. Quinto do
 virginib⁹ panonē. depellit aīalia venenosa. Fuge forni
 cationē. Sexto cignū senibus: in pēnis albiſsimū: sic se
 nex irrephēſibilis in verbis ⁊ factis. ne dicat Dan. xii.
 Egressa est iniquitas a seniorib⁹. Lignus niger ī cute: ec
 ce humilitas. Septimo apem iuuenibus. sicut apis ar
 gumētosa colligit a florib⁹ mel: sic rē. Octauo gruē fa
 mulis ⁊ famulabus. hz longū collū rē. Practica bene.
 ¶ In festo Ephie dñi. Obtulerūt magi dño. Math. ii.
 Nota tria. Primo magorū diligēs indagatio. ibi (cū na
 tus esset) Scdo prauorū ingēs turbatio. ibi (audiēs aīe
 herodes) Tertio deuotoz seruēs adoratio. ibi (intran
 tes domū) Tria sunt munera preciosa q̃ obtulerūt ma
 gi dño. scz aurū charitatis. ser. xi. S I I K. Thus ora
 tionis ser. vii. I. Wyrrham mortificationis ser. vii. L.
 Prociuentes adorauerunt. ser. iij. A. Ambulabūt gen
 tes. Iſaie. lx. sermone. xij. A.

Tabula

Confitebra infra oct. ephie. Remāssit puer iesus i hierl3
 Lu. ij. Nota duo. Primo pueri iesu amisso lachryma-
 bilis. ibi (remāssit) Scdo eius reinuētio admirabilis. ibi
 (inuenērūt) ps. Querite dñm et uiuet aia vfa. Isa. ly.
 Querite dñz dñi inueniri pōt. ser. iij. f. s. l. l. ser. i. j.
Confitebra pñs post oct. ephie. Nuptie facte sunt. Joh.
 ij. Sūt triplices nuptie pñe humane siue carnales
 inter hoiez et hoiez. Scde spūales iter dñi et aiaz. Ter-
 tie celestiales i patria. Apo. xix. Bti q ad nuptias a-
 gni vocati sūt. Practica ser. i. f. ser. x. d. l. ser. xi. h.
Confitebra. ij. post oct. ephie. Dñe si vis potest me mūda-
 re. Math. viij. Mar. i. Lu. v. Duo innuūt. Primo lepro-
 si supplicatio. ibi (dñe si vis) Scdo eius pia exauditiō.
 ibi (volo mūdare) Lepia psciētie purgat. ser. v. E. ser.
 iij. A. d. ser. iij. A. ser. vij. h. ser. vij. h. ser. xij. h.
Confitebra. iij. post oct. ephie. Dñe salua nos perimus.
 Math. viij. Lu. viij. Hic pñcipaliter tria tangunt. Pri-
 mo maris inundatio periculosa. ibi (ascēdente iesu i na-
 uiculā. Scdo discipulor deprecatio affectuosa. ibi (ac-
 cesserūt ad iesū dicētes: dñe salua nos) Tertio xpi opa-
 tio virtuosa. ibi (surgēs imperauit vētis) Hoc mare est
 mūdus iste in tantis periculis fluctuat: q nisi deus sua
 mīa eū subleuaret et motus eius sedaret: dudū peris-
 set. ser. iij. l. ser. xi. h. ser. iij. A. ser. h. vij. h. Dominus
 potentissimus. ser. iij. h.
Confitebra nōne bonū semē seminasti in agre tuo. Math.
 xij. Mar. iij. Duo innuūt. Primo creatoris bonitas et
 clemētia. ibi (erūt in seminādo) Scdo eius longanimitas
 et patiētia in expectando. ibi (sinite vtraqz crescere)
 ser. ix. f. ser. x. h. ser. iij. h. l. Isa. xxx. Propterea ex

Theimatum

peccat dñs vt misereatur nostri. Sapiētīc. xi. **D**ivinus
lans peccata hoīm ppter penitentiā.

¶ **D**ñica in. lxx. **E**locā oparios ⁊ redde illis mercedē.
Math. xx. **N**ota duo. **P**rimo hortat ad laborē merito
rifi: ibi (ite in vineā meā) **S**cdo facit securū de mercede
de eternoz: ibi (voca operarios ⁊ redde illis mercedē)
Ep̄lus. Reddet unicuiq; iuxta opera sua. **P**ractica de
vocatōe ser. v. **I**te in vineā meā. ser. vi. **B**. ser. xi. **L**. de
mercede ser. x. **A**. ser. xi. **A**.

¶ **D**ñica in. lx. **E**xist q; seminat semē suū. **L**uc. **M**ath.
xii. viii. **M**ar. iiii. **N**ota duo. **P**rimo maloz periculosā
negligētia: ibi (cecidit sup terrā) **S**cdo subiūgit bonoz
fructuosa diligētia: ibi (cecidit in terrā bonā) **E**x verbo
dei vivimus ⁊ nutrimur: sed in pauciorib; fructū affert
⁊ hoc ppter diversitatē cordis semē verbi dei recipien
tū. **P**ractica de verbo dei. ser. xii. **L**. ser. vi. **L**. ser. xi. **B**.
¶ **D**ñica i. l. **R**espice fides tua te saluū fecit. **L**uc. xviii.
Math. xx. **M**ar. x. **H**ic facit duo. **P**rimo pponit amas
sissimā xp̄i passionē: ibi (ecce ascēdimus) ser. ix. **O**. **S**c
cūdo subiūgit cecī huius illuminationē: ibi (respice) scy
qualis intus in p̄ciētia s̄s. extra creaturā q; hō fragi
lis: infra supplicia: supra celestia: ideo hodie nobis p
ponit huius cecī illuminatio: vt a cecitate aīe liberemur
⁊ passionē xp̄i recordemur. **S**ed qdā diligūt iam luxu
riā/gulā/ebrietatē: ser. x. **L** **D** **E**.

¶ **D**ñica prima in. xi. **D**uctus est iesus in desertū. **M**a
th. i. **M**ar. i. **L**uc. iiii. **D**uo innuunt. **P**rimo malicia
ipsius tētatoris: ibi (ductus est) **S**cdo victoria n̄ri redē
ptoris: ibi (vade sathana) ser. iiii. **L**. de tētatione ser. iiii.
I. dñm deū tuū adorabis ser. vi. **B** **M**.

Tabula

¶ *Thica. ii.* Misere mei fili david. *Math. xv. Marc. vii.* Nota duo. Primo pponitur virtuositas mulieris supplicantis. *ibi* (accessit ad iesum) Secundo subligitur pietas exaudiētis. *ibi* (o mulier magna est fides tua) Practica de mīa dei ser. iiii. *L.* De fide ser. primo. *P.* De oratione ser. iiii. *A.* ser. vii. *H.*

¶ *Thica. iiii. in. xl.* Erat iesus eiciēs demoniū. *Luc. xi. Math. ix. r. xii. Marc. iiii.* Duo innuitur. Primo salutaris potētia vigorosa. *ibi* (erat eiciens) Secundo iudeorū malicia inuidiosa. *ibi* (in belzebub pñci.) Dñs potentissimus. ser. iiii. *A.* de cōtritōe ser. xi. *Th.* de p̄fessōe ser. primo. *P.* ser. xi. *P.* ser. xi. *R.* ser. iiii. *H.*

¶ *Thica. iiii. in. xl.* Est puer vnus hic q̄ h̄z q̄ncq̄ panes ordeaceos. *Joh. vi. Math. iiii. Marc. iiii. Luc. iiii.* Nota duo. Primo pietas xp̄i in turbe cōpatiēdo. *ibi* (cū subleuasset oculos iesus) ser. iiii. *L.* Secundo subligit̄ eius potestas ī panēdo. *ibi* (facite discibere hō.) Practica q̄ncq̄ panes. Primus est timor diuini iudiciū. ser. iiii. *A.* ser. xii. *H.* Secūds horror peccati ser. xii. *B. D. S.* Tertius dolor contritiōis ser. xi. *J.* Quartus pudor cōfessionis ser. xi. *P.* Quintus labor satisfactiōis ser. i. *B. L.* ser. vi. *S.* ser. vii. *R.* ser. vii. *M.* ser. xi. *R.* ser. xi. *A.* ser. xii. *H.* Est panis doctrinalis penitētie.

¶ *Thica in passiōe.* Quis ex vobis arguet me de peccato. *Joh. vii.* Duo innuitur. Primo xp̄i puritas ī uiuēdo *ibi* (quis) Secundo iudeorū malignitas in inuidēdo *ibi* (tulerunt lapides) Practica de verbo dei. ser. vi. *E.* ser. xi. *A.* de inuidia ser. x. *J.* ser. xii. *E.*

¶ *Thica palmarū.* Soluite & adducite mihi. *Mathei. xxi. Mar. i. Lu. xix. Joh. xii.* Nota duo. Primo xp̄i de-

Thematum

mentia inexplicabilis: ibi (cū appropinquasset) Scōdo
honorificentia collaudabilis: ibi (plurima turba) Beda
Appropinquare voluit locū passionis in signū vt non
inuite sed sponte pateretur. Practica de demētia: ser.
ij. x. ser. ix. o. ser. ij. d.

¶ In cena dñi. Probet aut scīpm homo. i. Chorin. xi.
Nota duo. Primo pprie cōscientie discussio: ibi (pber
aut scīpm homo) Scōdo subdit sumentis in die punitio
ibi (qui māducat indigne iudicū sibi) Accedentes de-
bent esse humiles reuoluētes. Dñe non sum dignus vt
intres sub tectū meū: ser. ij. A B D. Scōdo debent esse
casti et puri: ser. i. f. ser. xij. d.

¶ In die parasceues. Princeps regū terre dilexit nos
et lauit nos in sanguine suo. Apoē. i. Scā mater ecclia
nos puocare volēs ad cōpassionē xpī iesu: pponit nos
bis sanguinē suū. i. Mach. vi. Ostēderūt elephāti san-
guinē. ad Heb. ix. Sine sanguinis effusione non fit re-
missio. i. Joh. i. Sanguis filij eius emundabit nos ab oī
pctō. Accipe o xpiane hodie calidū sanguinē xpī iesu:
vt frangar lapideū cor tuū p cōpassionē. Nota figuras
Leuitici. xij. Sacerdos duos passeres accepit. Pra-
ctica. Sūt i xpō due nature: prima scz humana est pas-
sa: alia scz diuina impassibilis. Practica passionem fm
quattuor euangelistas: ser. x. et xi. p totum.

¶ In die pasche. Surrexit nō est hic. Mar. xvi. Duo i-
nuunt. Primo resurrectio xpī gaudiosa: ibi (surrexit) Se-
cūdo apparitio ei⁹ glōsa: qz apparuit mult⁹. Nec dies
quā fecit dñs exultem⁹ et letemur i ea. Post aurā plu-
uiale sequit serēntas. Magna pluuia fuit i die para-
sceues: nō solū lachrymarū sed etiā sāguinis q effluxit

Tabula

de diuersis ptibus corporis iesu xpi. Sed hodie magna serenitas et iocunditas: quia gaudium non solum xpi sed etiam matris marie quam mestissima fuit. quam angelus letificauit ueniens carans. Regina celi letare. Et gaudium sunt discipuli In resurrectione tua xpe alfa: celi et terra letent alfa. Ergo ceterum? hilariter omnes. Surrexit. ps. Exultate iusti in domino: quia hodie cibati estis corpore sanguine xpi iesu pfiat vobis. Pract. de gloriosa resurrectione: ser. xiiij. **A B C D**
A Feria secunda pasche. Mane nobiscum domine. Lu. xliiij. Nota duo. Primo veritas resurrectionis ubi (surrexit dominus vere) Secundo pietas apparitionis ubi (apparuit symoni) Practica de reciduatione: ser. xli. **M** J. ser. x. n. ser. xli. **A**
A Feria tertia pasche. Pax vobis. Luce. xliiij. Johis xx. Est triplex pax. Prima interior scilicet pectoris. Isaias. Fiat pax in vobis. Secunda exterior scilicet temporis. Johis xliiij. Pacem meam do vobis. Cum omnibus hominibus pacem habentes. Tertia superior scilicet eternitatis. Et pax eius non erit finis: ser. liiij. **E**.
A Feria quarta pasche. Manifestauit se iterum iesus. Joh. xxi. Duo nota. Primo ad laborem licitum redire debemus: ubi (vado piscari) Secundo quod Christus triplici forma apparuit. De primo: petrus: ait Gregorius. Ad piscandum rediit: sed non Matheus ad theoloneum. de pe. dis. v. c. Negocium. Practica ser. liiij. J. ser. xli. **f**. De secundo Christus fuit primo peregrinus in conuersatione in paupertate uiuendo. Practica ser. xi. **f**. Secundo orulanus in predicatione mala eradicando: bona plantando verbo et opere: ser. primo n. **D**. Tercio mercator in nostra redemptione sanguinem suum preciosissimum largiter effudit: ser. lx. **D**. **E** mapi estis precio magno,

Thematum

C Dñica in oct. pasche. Stetit iesus in medio discipu-
lorum suorum: et ait illis. Parvobis. Joh. xx. Lu. xxiij. Duo
innuunt. Primo xpi saluatoris presentia: ibi (cum sero
factum esset) Secundo sue resurrectionis evidentia: ibi (infer
digitum tuum. ser. iij. E. Pax. ser. xij. A B. De fide: ser. i.
P. ser. vij. L. ser. x. L

C Dñica prima post oct. pasche. Ego sum pastor bo-
nus. Joh. x. Nota duo. Primo se pastorem bonum pronun-
ciat: ibi (ego sum pastor bonus) Secundo pastoris officium
declarat: ibi (pastor bonus animam suam ponit pro ouibus suis)
Et vere bonus: primo quia comparavit oves preciosas:
scilicet sanguine. i. Petri. i. Non auro neque argento: sed san-
guine precioso: ser. ix. E. Secundo custodit eas diligenter et
angelos. Hieron. Magna dignitas. po. xcix. Math. ci
iij. Angelis suis mandavit etc. ser. vij. L. Tertio pascit
deliciosas. Joh. vi. Caro mea vere est cibus: immo eterna-
liter. Apocal. iij. Bestus qui manducat partem in regno
dei: f. xi. n. Quarto collocat secure. Math. xxiij. Oves
quidem a dextris: ser. i. J. ser. iij. S

C Dñica secunda post oct. pasche. Modicum et iam videbitis
me. Jo. xvi. Nota duo. Primo pronunciat eventum futurum
ibi (modicum) Secundo soluit dubium discipulorum: ibi (cogno-
uit) Nota modicum est tempus consolationis et tribulationis iste est
locus medius: hic prelibatio de utroque. Greg. Nonne
tamen est quod delectat: eternum vero quod cruciat. Nota de
breuitate vite: ser. vij. B. ser. ij. B. ser. v. E. Plorabitis
et flebitis. Gaudium vestrum nemo toller: ser. xij.

C Dñica. iij. post oct. pasche. Vado ad eum qui me mis-
sit. Joh. xvi. Nota duo. Primo accessus desiderabilis
et gloriosus: ibi (vado ad eum) Secundo perfectus commendabilis et

Tabula

vigorosus: ibi (expedit vobis) Ille arguet mundum de peccator: ser. i. **A** **D** **P**. ser. xij. **J**. ser. xi. **B**.

A **D** **N**ica. iij. post oct. pasche. Si quid petieritis patrē in noīe meo. **Joh**. xvi. **Math**. xij. **Mar**. xi. Duo innuntur. **P**rimo ad petendū informat: ibi (si qd petieritis) **S**ecundo de impetrādo nos securat: ibi (dabit vobis) **P**ractica de oratione ser. iij. **A**. ser. vij. **B**. ser. viij. **B**.

A **I**n die ascēssionis dñi. Ascēdit deus in iubilatōe. p̄s xlv. **M**ota duo. **P**rimo iocūda xpī ascēssionibī (ascēdit deus in iubilatioe) **S**ecundo tremēbūda eius reuēssionibī (dñs in voce tube) i. veniet. **M**ota xp̄s prius descēdit anteq̄ ascendit. **B**ern̄. Si ascēdere desideratis necesse est descendere. **A**ug'. Descēdite vt ascendatis. **H**umilitas est via ad celum: ser. ij. ser. xij. **A** **L** **F**. **D**edit dona hominibus ser. viij. **B**.

A **D**ñi: infra oct. ascēssionis. Ille testimoniū phibet de me. **Joh**. xv. **M**ota triplex est testimoniū. **S**uperius ip̄e deus. **J**er. b. xvi. **E**cce in celo testis meus. **I**nterius est ip̄a p̄ciētia. ij. **L**hor. i. **G**loria n̄ra hec est testimoniū. **E**xterius est primus. i. **L**hi. iij. **O**portet testimoniū h̄re ab illis q̄ foris sunt. **A**lgilate in ofonib⁹. i. **P**etri. iij. ser. iij. **A**. ser. vij. **B**. **C**haritas operit multitudinē peccōr. i. **P**et. iij. ser. vij. **B**. ser. xij. **S** **J**.

A **I**n die p̄thecostes. **R**epleti sūt oēs sp̄s sc̄o. **A**ct. ij. **O**ptimū donū nobis datū: et dat oibus se digne disponētib⁹. **P**ractica. **S**en. viij. **C**olūba de archa rē. **L**u. iij. **D**escēdit sp̄s sc̄us corpali specie sicut colūba i ip̄s. **Joh**. xij. **S**p̄m veritatis nō pōt mūdus accipere. i. mundanū. **S**ap̄. i. **I**n malivolā aīam nō introibit sapientia. **E**ccl. vij. **H**umilis valde sp̄m tuū si vis sp̄m sanctū accipere

Thematum.

Bern. Spiritus sanctus balsamum purissimum est: vas purum requirit. Sap. xij. **O** quod suavis dominus est spiritus tuus. Greg. In statuto spiritu despicit omnis caro. Rom. viij. Quicumque spiritu dei agunt. id est. regunt: hi filii dei sunt. Proverb. xvi. Nemo est preparare animam. id est. de anima. Actus actionum sunt in patiente et materia predisposita. Isa. xi. Super quem rediescet spiritus meus: nisi super humilem: ser. v. L. ser. ii. E. h. x.

C Feria. ii. post penthecostem. Sic deus dilexit mundum. Joh. iii. Duo facit. Primo proponit divine dilectionis immensitatem: ibi (Sic deus dilexit) Secundo subiungit eterne damnationis causalitatem: ibi (qui non credit iam iudicatus est) Spiritus sanctus est amor patris et filii. Effectus eius est dilectio nostra ad deum. Rom. vi. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per gratiam spiritus sancti qui datus est nobis. Practica ser. x. per totum. De fide: ser. i. P. ser. vii. B. E. ser. iiii. A.

C Feria. iiii. post penthecostem. Qui non intrat per ostium. Joh. x. Ego sum ostium. Amor divinus ostium est: introitus eterne salutis: ser. ix. F. ser. x. D.

C Fes. iiii. Nemo potest venire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eum. Joh. vi. Pract. de funiculo amoris: ser. ix. F. ser. vi. K. de funiculo damnationis: ser. vii. D. F. iiii. A. E. F.

C De sanctissima trinitate. Benedicamus patri et filio cum sancto spiritu. In verbo proposito apte ratiocinatur trinitas personarum cuius tria attribuuntur. Patri potentia: ser. iiii. A. h. Filio sapientia: F. iiii. h. Spiritus sanctus bonitas. sive clementia: F. v. c. F. iiii. l.

C De venerabili sacramento. Caro mea vere est cibus Joh. vi. Duo facit. Primo explicat veritatem sacramenti ibi (caro mea vere est cibus) Secundo proponit utilitatem eius: ibi (qui manducat hunc panem habet vitam eternam) Practica ut supra in cena domini etc.

Tabula

¶ Ethica prima post trinit. Mortuus est diues. Luce
xvi. Duo nota Primo cuiusdā diuitis singularis excel
lencia: bi(homo qdā erat diues) Secō subligit mēdi
ci specialis indigentia: ibi(erat qdam mendicus) Dis
par vita eor: dispar et exitus. Practica vitā illoz et fi
nem. De diuitiis ser. i. M. ser. x. J. ser. v. H. ser. vi. J. K
De morte ser. viii. et ix. per totum

¶ Ethica. ii. post trinit. Homo qdā fecit cenā magnam.
Lu. xiiij. Math. xxij. Tria inuunt. Primo magnifici cō
uiu preparationib: (homo qdā fecit cenā magnā) Se
cūdo inuitatorū iniqua excusatio: ibi(ceperunt se simul
oēs excusare) Tertio excusantis digna reprobatio: ibi
(nemo viroz gustabit cenā) ser. v. S. De supbia ser. i.
H. ser. ii. S. M. ser. v. L. De luxuria ser. i. E. D. ser. x. D
De auaricia ser. v. F. ser. x. J

¶ Ethica. iij. post trinit. Hic peccatores recipit. Lu. xv.
Math. xviij. Mar. ii. Hora duo. Primo pctōz quersio
gratiosa: ibi(erāt appropinquantes) Secō phariseoz
murmuratio inuida: ibi(hic pctōres recipit) Magna
cōsolatio nra: ser. iij. L. ser. vii. S. ser. viii. A. ser. xi. H

¶ Ethica. iiii. post trinit. Estote misericordes. Luce. vi.
Math. viij. Mar. iij. Duo facit. Primo incitat ad exer
citiū misericordie: ibi(estote misericordes: ser. xij. F. S.
ser. iij. L. Secō phibet temerariū iudiciū: ser. x. M

¶ Ethica. v. post trinit. Relictis oib⁹ secuti sūt eū. Lu.
v. Math. iij. Duo inuunt. Primo pfecta mūdi abre
nūciatio: ibi(relictis oibus) Secō salutifera xpī imita
tio: ibi(secuti sunt eū) Math. xix. Ecce nos reliquimus
oīa et secuti sumus te: ser. i. per totum

¶ Ethica. vi. post trinit. Hic iusticia vestra abundauit

Thematum.

rit. Math. v. Tria facit. Primo docet nos iusticie pfectionē: ibi (nisi iusticia vestra abundauerit) Secundo iracundie refectionē: ibi (nō occides) qui irascit fratri suo &c. Tercio concordie pcurationē: ibi (si offers munus tuū ser. xi. L. ser. iiii. D. ser. x. D. A)

¶ Dñica. vii. post trinit. Misereor sup turbā. Mar. vii. Math. xv. Lu. ix. Joh. vi. Nota duo Primo xpi pietas & miserationib; cū turba plurima) Secundo discipulorum ambiguitas & turbe saturatio: ibi (facite hoīes discumbere) Jone. iiii. Misertus est populo suo. Nota tria attributa xpo. Primum mira eius misericordia in cōpatiēdo: ser. iiii. L. Secūm summa eius potentia in pauendor panes multiplicando: ser. iiii. A. Tertium pfecta sapiētia informando: ser. i. n. O P

¶ Dñica. vii. post trinit. Oīs arbor bona fruct⁹ bonos facit. Math. vii. Lu. vi. Tria innuunt. Primo falsoz pphetaz vitatio ser. xii. A B. Secundo eoz terribilis puni tio: ibi (excideat & in ignē mittet) ser. vi. K. ser. viii. n. ser. xi. n. Tercio bene agentium fructificatio: ibi (oīs arbor bona) Math. iii. Facite dignos fructus penitētie: ser. i. B L. ser. vii. K. ser. xii. h

¶ Dñica. ix. post trinit. Redde rationē villicatiōis tue. Lu. xvi. Nota duo. Primo redditōis obligatio: ibi (red de rationē) de donis acceptis: ser. viii. h. Secundo eius remunerationib; recipiāt vos in eterna tabernacula sua ser. i. n. O P. ser. xi. n. Al de vocatōe: se. vi. p totum

¶ Dñica. x. post trinit. Si cognouisses & tu. Luce. xix. Duo innuuntur. Primo xpi magna pietas: ibi (vidēs ie sus ciuitatē fleuit sup eā) Secundo iudeoz magna cecitas ibi (si cognouisses) Judic. ix. Qd me videt? facere oēs

Tabula

facite. Fleuit iesus vt ceteris: sed nō cur ceteri. nā ceteri
 ex passione: xps ex cōpassione. Est prim⁹ flet⁹ interior. s.
 p̄tritois ex p̄tōr p̄sideratōe: et est exercēd⁹ ser. xi. J. n.
 ser. x. J. Jsa. xxi. Recedite a me et amare flebo. Lu. vi.
 Beati q̄ lugēt. Math. v. Bti q̄ nūc. i. in p̄nti flet: q̄ et
 Eccl̄s. iij. Est tps flecti. Lu. viij. Magis lachrymis cepit
 rigare. Math. xxvi. Petrus amare fleuit. Scōs est ex
 terior: sc̄z tribulatōis: et est sustinēdus: q̄ valde purgāt
 lachryme et expellit diabolu: sicut aqua calida canē de
 coquina. Pr̄ctica figurā Dan. xiiij. Susāna flēs respe
 xit in celu: ser. v. E. Tertius posterior: sc̄z damnatōis.
 Math. viij. et xiiij. Lu. xiiij. Ibi erit fletus et stridor dētū
 ser. vi. R. ser. viij. n. f. xi. n. Quart⁹ est sup̄ior ex deside
 rio. p̄a. Fuit mihi lachryme mee p̄ntes die ac nocte.
 ¶ Dñica. xi. post trini. Deus p̄picius esto mihi p̄tōr
 Luc. xvij. Nota tria. Primo p̄sumptio diabolicalis:
 ibi (duo hoies) ser. ij. A. ser. xiiij. f. ser. i. B. Scōo oratio
 rationalis: ibi (deus p̄picius est mihi p̄tōr) stans a lō
 ge: ser. viij. S. ser. iij. R. Tertio exaltatio celestialis: ibi
 (ois qui se humiliat) ser. ij. S. B).
 ¶ Dñica. xij. post trini. Bene oīa fecit. Mar. viij. Mat.
 xv. Nota tria. Primo p̄tētū deuotionib: adducit ei sur
 dū) Scōo dei miseratio: ibi (misi digitos in aures ei⁹)
 Tertio ppli gratulationib: (oīa bene fecit) q̄ oīa q̄cūq;
 voluit fecit: et dei p̄fecta sūt opa. Oīa in sapiētia fecisti
 Pr̄ctica ser. iij. A. B. loquebat recte. Primo bene lo
 quunt et recte q̄ deo laudē de beneficiis reddunt. ser. v.
 J. ser. x. f. Scōo recte loquunt de seip̄o. Job. x. Loq̄
 bar in amaritudine aīe. Ego dixi dñe miserere mei sa
 na alam meā q̄ peccauī tibi ser. xi. R. ser. xi. R. Tertio

Thematum

bene loquitur primo exhortando verbo et exemplo. Sap.
Moys et vita in manibus lingue: ser. xii. J.

¶ Dominica. xiiij. post tri. Hoc fac et viues. Luc. x. Math.
xiiij. Aug. In cordis archa retine hoc fac. Joh. xv. Hoc
est preceptum meum. Nota duo. Primo beatitudo inef-
fabilibi (beati oculi) Secundo Christi contemplationem ibi (qui vi-
dent qui vos videntis) scilicet me deus oculis interioribus credere
deus et me homines oculis exterioribus respiciendo. Practica
ser. x. p. totum. Hoc fac. ii. Th. iij. Opus fac euangeliste.
Math. xxiiij. Dicit non faciunt. Ergo hoc scilicet diligendo de-
um et primum fac et viues eternaliter. ps. Querite dominum
et viuet anima vestra: hic per gratiam et postea per gloriam. Quod
nobis concedat Iesus marie filius Amen.

¶ Dominica. xiiij. post tri. Jesu preceptor miserere nostri.
Lu. xvij. Math. viij. Mar. i. Nota duo. Primo leproso-
rum humilis supplicatio: ibi (Iesu preceptor) ser. i. J. Obe-
dientia. Miserere nostri. ser. iij. R. Secundo eorum pia exau-
ditio: ibi (dum irent mundati sunt) Practica de contritione
ser. xi. J. ser. xi. n. De confessione. Eade ostende te sa-
cerdoti. ser. i. D. ser. xi. O. ps. ser. xi. R.

¶ Dominica. xv. post trini. Primum querite regnum dei. Ma-
th. vi. Luc. xvi. Nota duo. Primo quod uni domino seruitum
est impedendum: ibi (nemo potest duobus dominis seruire) ser.
vi. J. Secundo subiungit quod a superflua sollicitudine tempo-
ralium est abstinendum: ibi (nolite solliciti esse) ser. i. R. Spiritum
ambulemus. ad Galath. vi. ser. xi. p. totum.

¶ Dominica. xvi. post trini. Adulescens tibi dico surge. Lu.
xv. Nota duo. Primo vita nostra miserabilis et ruinosa:
ibi ecce defunctus ser. ii. B. ser. viij. B. Secundo miseri-
cordia Christi inexplicabilis et copiosa: ibi (miserere mei) ser

Tabula

mone. iij. l. ser. xij. A B

C Dñica. xvij. post trini. Amice ascēde supi⁹. Lu. xiiij.
Mar. xij. Tria facit. P^o hīdropici curatōis circūstā
tias: ibi (ecce qdā hīdropicus) Quāto plus bibit: tāto
plus sitit. P^{ra}ctica de diuitijs ser. v. l. ser. vi. J. ser. i.
M. ser. x. J. ser. vij. L. Scōdo docet inuitatos venire ad
nuptias: ser. xi. J. Tercio dat hūilitatis regulā: ibi (ois
q se hūiliat exaltabit) ser. ij. l. Amice. ser. x. l. n o p q

C Dñica. xvij. post trini. Diliges dñm deū tuū ex toto
corde tuo. Math. xij. Mar. xij. Lu. x. Deuteroh. vi. Mo
ta duo. P^omo dilectionis postulationis: ibi (diliges) Se
cūdo subiungit eius modificatio: ibi (ex toto corde tuo)
P^{ra}ctica ser. x. A. ser. vij. B. ser. iij. A

C Dñica. xix. post trini. Cōfide fili remittunt tibi peccā
tua. Math. ix. Luc. v. Mar. ii. Joh. v. Nota duo. P^omo
cognitōis limpiditas: ibi (vidēs iesus fidē illoꝝ) ser. i. p
ser. iij. A. ser. vij. B. E. ser. x. B. Scōdo remissionis beni
gnitas: ibi (remittunt tibi peccā tua) ser. iij. l.

C Dñica. xx. p^o trini. Nō habēt vestē nuptialē. Math.
xii. Lu. xiiij. Duo nota. P^omo vocatoꝝ pluralitas: ibi
(multi sunt vocati) Scōdo predestinatoꝝ paucitas: ibi
(pauci electi) respectiue. Si vis esse de numero pauco
rū saluādoꝝ: uiue vt pauci: q̄ pauci hūiles/charitatiui
casti. Si vixeris vt multi eris de nūero multoꝝ dānato
rū. Elige qd vis. P^{ra}ct. de vocatōe: ser. v. A g k h. Ele
stimēta sūt virtutes: ser. iij. k. r ser. xij. f. Vestis nuptia
lis est charitas: ser. vij. l. Q. ser. xij. S l. J. ser. viij. A

C Dñica. xxi. post trini. Descēde priusq̄ moriat̄ filius
meus. Joh. iij. Math. viij. Luc. viij. Facit duo. P^omo
reguli supplicatio: ibi (erat qdā regulus) Scōdo xp̄i re

Thematum

prehensio p eius incredulitate ibi (nisi signa & pdigia)
 Practica ser. viij. **B B E L**. ser. viij. **D** practica
C Dñica. xxiij. p^o trini. Procidēs aut seru^o ille. Math.
 xvij. Duo nota. P^oio debitoris humillatio: ibi (pcedēs
 aut) Scdo debuit certificatio: ibi (patientia) Persoluas
 mus qd possumus de residuo venia postulemus pcedēs
 & dicētes: patientia habe in me. Practica ser. ij.
 de humillitate ser. x. **D** **Q**. de ingratitude ser. iij. **L**. de
 clemētia dei ser. vi. **S R L M**. seruendū est deo
C Dñica. xxiij. post trini. Ostendite mihi nūmisma cē
 sus. Math. xxiij. Mar. xij. Lu. xx. Nota duo. P^oio pha
 riseor ceca malicia: ibi (abesites pharisei) Scdo xpi ve
 ra iusticia: ibi (ostendite) Consiliū interunt: ser. iij. **L D**
 Magister scimus q: verax es: ser. i. n **D P**. Cuius est
 imago hec: ser. ij. **L**. ser. viij. **B**

C Dñica. xxiij. post trini. Cōfide filia fides tua te salvā
 fecit Math. ix. Mar. v. Lu. viij. Joh. iij. Duo nō. P^oio
 picipis synagoge deuota supplicatio: ibi (ecce pnceps
 Scdo mulieris mortue secreta sanatio: ibi (ecce mulier
 Practica de fide ser. i. **P**. ser. iij. **B**. ser. viij. **B E f. r. b**
C Dñica. xxv. post trini. sicut supra dñica quarta in. xl.
C De dedicatōe tēpli. Venit filius hoīs q̄rere. Lu. xix
 ser. iij. **L**. ser. xi. **J**. Egressus iesus pambulauit hierico.
 ser. xi. Ambulare. Stās aut zacheus: ser. viij. **B B**. Ip
 se dñes: ser. v. **f**. ser. x. **J**

¶ Incipiūt themata sermonū de scis.

C De scō Andrea aplo. Venite post me. Math. iij.
 Luc. v. Joh. i. Nota duo. P^oio vocātis benignitas: ibi
 (venite) Practica ser. v. **D B E J B**. ser. xi. **J**. Scdo
 officiū sublimitas: ibi (faciā vos fieri piscatores hoīm)

Tabula

ser. i. R. O. P. f. xii. J. Præd. legēdā ex leōib⁹ breuiarij
¶ De scā Barbara. Ecce sponsus venit. Math. xxy.
 Nota duo. Primo pñciat xpī aduētum amorosum
 ibi (ecce sponsus venit) ser. iiii. L. ser. xi. J. ser. xi. D E
 S. Scō incitat ad occursum eius: ibi (exite obviam ei
 ser. xii. A f. ser. xii. A D f. S.

¶ De scō Nicolao epō. Ecce sacerdos magnus. Ecc
 desl. xiiii. Nota duo. Primo virtutū imitationē ibi (ec
 ce sacerdos magnus) scz in scītate: ser. iiii. R. ser. xii. f
 M. ser. i. f. Scō tps determinatōnem ibi (in diebus
 suis placuit deo) ser. i. S. R. ser. xii. A. Beatus seruus
 ille quē cū venerit dñs. ser. vi. S. R. M. ser. viii. B C E

¶ De cōceptōe illibate virginis marie. Sāctificavit ta
 bernaculū suū altissimus. ps. Nota duo. Primo com
 mēdat maria a scīficatiōis claritate: ibi (sanctificavit)
 Scō collaudatur a status dignitate: ibi (tabernaculū
 suū) Tres excellēcias habuit maria. Prima scītatis:
 qz in vtero scīficata. Bern. Scā anteq̃ nata. Cant. iiii.
 Tota pulchra es amica mea: et macula nō est in te. Se
 cūda virginītatis: qz ppetua vīrgo imaculata. Ysa. vii.
 Ecce vīrgo. Tertia maternitatis: qz ab eterno mater
 verbī preelecta. Præctica sermonē de rosario.

¶ De scō Thoma aplo. Quid vidisti me thoma credidi
 sti. Nota duo. Primo segregatōem thome pīculosā: ibi
 (thomas nō erat cū eis) Præd. ser. xii. A B. Scō ap
 paritōem xpī gratiosā: ibi (post dies octo) Præctica de
 fide ser. i. P. ser. vii. B E.

¶ De scō Stephano. Cū esset plenus grātia. Act. vii.
 Nota duo. Primo cōmēdat stephanus a plenitudine
 gfe scītatis: ibi (cū esset plenus gfa) Præd. qdam gfa.

Thematum.

dei repellit. ser. v. B. Scdo a certitudine eterne claritatis tibi (vidit gloriā dei) ser. xi. H. ser. vii. E. ser. xii. J.
¶ De serō Johāne euangelista. Sic es volo manere: tu me sequere. Johis. xxi. Nota duo. Primo petri interrogatio amorosa: tibi (dñe hic aūt quid) Scdo subligitur xpi responsio gloriosa: tibi (sic es volo manere do nec veniā) Practica ser. i. p totum.

¶ De Innocētibz. Fuge in egyptū. Math. ii. Nota duo. Primo amonitio angelica amorosa: tibi (fuge) Cāti. vlti. Fuge dilecte mi fuge. Eplos. Fornicatōez. fuge. Practica ser. xii. A B. ser. v. S. ser. i. E. ser. x. D E. Secūdo persecutio tyrānica inuidia: tibi (herodes occidit) Multi occidunt innocētes: scz malo exēplo iniustis bonis q nō corrigūt: ser. vii. L. ser. iiii. F R H.

¶ De cōuersione Pauli. Ecce nos reliquimus oīa et secuti sumus te. Math. xix. Nota tria. Primo mundi abrenunciationi: tibi (ecce nos) Practica ser. i. K. Scdo xpi imitationi: tibi (secuti sum⁹) ser. i. k R n. Tertio premiū retributio: tibi (vitā eternā possidebitis) ser. xi. H.

¶ In festo purificatōis marie. Dies purgatōis marie Lu. ii. Nota duo. Primo precepti legalis libēs obseruationi: tibi (postq̄ impleri) Scdo symeonis iusti gaudēs obuiationi: tibi (ecce homo) Questio vtrū Maria debuit purgari. Rñdet Aug⁹. sicut dñs nō necessitate: sed voluntate fuit sub lege: sic maria decuit vt mater humiliatari filiū cōformaret. Levit. xii. Mulier suscepto semine sed maria nō mulier sed virginē suscepto semine sed mystico spiramine. g rē. Applicā sermonē de rosario.

¶ Cathedra scti Petri. Tibi dabo clauēs regni celoz Math. xvi. Nota duo. Primo pfessio eterne hereditatē

Tabula

Ibi tu es xps filius dei) Scdo collatio magne p̄tatis: **Ibi** nbi dabo clauēs hic fuit facta p̄missio: Joh. x. collatio. Accipite spiritus sanctus: quos remisistis pctā remittunt eis. **Practica** ser. xij. **A. ser. xij. B. D. H.**
I De sancto Mathia aplo. Venite ad me oēs. Math. xi. Nota tria. Primo laborantes ad se venire inducit **Practica** ser. iij. **I. ser. xij. F.** Scdo formā imitādi seip̄s eis ostēdit. **Ibi** discite a me q: humilis sum) **Practica** ser. ij. **A. B. D. E.** Tercio mercedē laboris et imitatiois ip̄is p̄mittit **Ibi** (et inuenietis requiē aiabus v̄ris) **Practica** ser. xi. n. vel **practica** ser. xi. p̄ totum
I Annūciatio dñica. Ecce virgo concipiet et pariet filiū. Isa. vii. Nota tria. Primo integritas virginis: **Ibi** (ecce virgo) Scdo fecunditas virtualis: **Ibi** (concupiet et pariet) Tercio pietas diuinalis: **Ibi** (et vocabit̄ nomē eius emanuel) **Applica** de rosario
I De aliquo scō tēpore paschali. Ego sum vitis vera Joh. xv. Duo facit. Primo hortamur ad fructificandū **Ibi** ego sum vitis) Scdo ad in se manendū: **Ibi** (manete in me) **Practica** ser. xij. **A. ser. xij. H. I.**
I De aplis philippo et iacobo. In domo p̄ris mei māssiones multe sunt. Joh. xiiij. Nota duo. Primo timorosa remotio directe turbatiois: **Ibi** (nō turbet cor v̄rū) Scdo subsistitur diuersa mansio celice habitatiois: **Ibi** (in domo patris mei) **Domus** ista cetera gloria. **p̄s.** In domū dñi letantes ibimus. Baruch. iij. **O. Q.** magna est domus dei. **p̄s.** Gloria et diuinit̄e in domo eius **Beati** qui habitant in domo tua dñe. Joh. viij. Filius manet in domo in eternū. Sap. v. Ecce quō computati sunt inter filios dei. Salath. liij. Si filij et heredes. **Practica**

Thematum.

ctica ser. iiii. per totum.

¶ De Inuentione crucis. En colligo duo ligna. iiii. Reg. xvij. Practica figurā. vidua ista scā Helena q̄ fideli inquisitione duo ligna sancte crucis collegit. Vel hec vi-
dua deuota anīa q̄ d̄ colligere duo ligna. Gal. vi. Nos aut gloriari oportet. Math. x. Qui nō accipit crucē su-
am quotidie non pōt meus esse discipulus. Luc. ix. Si q̄s vult venire post me abneget semetip̄m: et tollat cru-
cem suā et sequatur me. Practica ser. ix. E

¶ De natiuitate sc̄i iohis baptiste. Erit magn⁹. Lu. i. Nota duo. Primo natiuitatis utilitas: q̄ multi i eius natiuitate gaudebūt. Secdo nascētis dignitas: ibi (erit magn⁹) Amb. Nō corpore sed virtute. ser. iij. k. ser. xij. f. Castitatē et mīdiciā sequunt viri sancti. ser. i. f

¶ De aplis Petro et Paulo. Fecit deus duo lumi-
naria magna. Gen. i. Nota fecit: q̄ ambos personaliter vocauit. Practica ser. v. D. Duo: q̄ cōiuncti in charita-
te fraterna. Gloriosi principes ap̄lor quomodo in vita sua dilexerūt se: ita et in morte non sunt separati: ser. ij. B. ser. vij. A B H. ser. xij. S J H. Luminaria ma-
gna in vita et doctrina: ser. xij. J

¶ De visitatione Marie virginis. Salutauit elizabeth Luce. i. Nota duo. Primo virginis salutaris cōmēda-
bilis: ibi (salutauit) Secdo eius exultatio admirabilis: ibi (Magnificat aīa mea) Feruebat in mente charitas splēdebat in carne virginitas: emīnebat i obsequio hu-
militas. Bern. Virginitate placuit: humilitate cōcepit. Amb. Didicistis o virgines virginis pudorem: discite eius humilitatē. Sine humilitate nulli potest esse sal⁹
Applica sermonem de Rosario

Tabula

C De scā Maria magdalena. Remittunt tibi peccā tua
Lu. vii. Nota tria. Primo mulieris exemplaris puerilo
ibi: cū audisset q̄ Iesus) Scō amoris p̄ticularis osten
sionib; cepit rigare pedes eius) Tertio saluatoris re
munerationib; remittunt tibi peccā tua) De p̄rio hier.
xxi. Postq̄ cōuertisti me egi p̄niam. Prætica ser. iij.
D. L. ser. i. B. L. ser. vii. k. ser. viii. A. De scō. Laua re
lachrymis. ser. xi. H. De tertio. Quia deus retributor
largissimus. ser. i. n. D. p̄.

C De scō Jacobo ap̄lo. Dic vt sedeāt hī duo filij mei.
Math. xx. Mar. x. Lu. xxi. Nota duo. P̄lo p̄positio i
discrete petitōis: ibi: accessit m̄ filion̄ zebedei. Scō p
positōis correctionib; nescitis qd̄ petatis) Iste d̄: iaco
bus maior ratione vocatiōis: q̄ a xp̄o vocatus: vt pa
ter Joh. i. Math. iiii. ser. v. D. Scō ratione familiari
tatis: q̄ ad oīa secreta admissus. Math. xvi. In transfi
guratione: in suscitatione puelle semper secutus xp̄m.
ser. i. B. k. L. n. Tertio ratione passiōis: q̄ prius passus
primo anno post passionē xp̄i. ser. viii. E.

C De scīssima Anna. Ecce arbor i medio terre. Dan.
iij. Nec arbor anna scīssima i medio terre. i. eccle plā
tata: sub qua refrigerū recipiūt q̄ deuota mēte eā co
lūt. Fuit arbor magna in scitate: ait hier. Joachi & An
na ābo iusti: & scī. Anna sicut ieiunauit: orauit. Scō
vtilis arbor i fructificatiōe: q̄ fructus ei⁹ n̄m̄. Eccl. xxiij.
Ego q̄m̄ vītis fructificauit. O ioachi vxor tua sicut vītis
abundās. Gen. xl. Elidebā & ecce corā me vītē Tres p̄pa
gines sunt tres mariuuarū exp̄ressio xp̄i passio. Poi
cular calcant. Præct. sermonē de scā anna in fine libri.

C De scō Petro ad vincula. Dirupisti vincula mea

Thematum

po. cxy. Est duplex vinculum: scz gratie et culpe. Primum est perfectorum: scdm pctōz. Primum est vinculum utilitatis quo quis se ligat. i. obligat deo. Hier. xxv. Fac tibi vincula et catenas: et pone eas in collo tuo. Et vincula religionis: qz religati dicuntur deo per tria substantialia. Ecc̃s. iij. Funiculus triplex difficile rumpitur. Practica de obedientia ser. i. j. De paupertate ser. i. k. De castitate ser. i. f. ser. xi. M. Scdm est iniquitatis: et est oīno dissipandū. Ps̃. Dirūpamus vincula eorum. Practica figurā de Sāp̃sone. Actū. xij. Dñs crispuit me. Solue vincula colli tui: ser. xij. B B. ser. xij. B B. sermone. xi. D.

¶ De sc̃o Laurētio. Igne me examinasti. po. xvi. Est triplex ignis: scz interior et spūalis: inflāmat corda. ps̃. Inflammatū est cor meū. Lu. xij. Ignē veni mittere in terrā: quid volo nisi vt ardeat. Illo igne Laurētius fuit inflāmat. Ille ignis exstinguit oēm amorē carnalē et accendit amorē diuinū. Ps̃. Are renes meos et cor meū. Sc̃s exterior et materialis: ille exurit corpora. Illo fuit Laurentius exustus. Dixit. Caro mea cremata est p te deus. Tertius interior et infernalis: affligit animā eternaliter. Math. xxv. Discedite a me in ignē eternū. Laurentius arsit charitate ne arderet gehēne igni. Practica primo de amore serm. x. D B ps̃. ser. vij. B. De sc̃o ser. vij. E. ser. v. E. De tertio ser. vi. k. ser. vij. H. ser. xi. H.

¶ De assumptōe gloriose virginis Marie. Te assumā et regnabis sup oīa q̃ desiderat aīa tua. iij. Regū. xi. Et hoc rationabiliter: qz accepit illū in domū suā. Luce. x. Ps̃. Dñs assumpsit me. Hieron. Regina celli ex hoc se

Tabula

culo nequā eripit. **P**raeterea figurā pulchrā. **ij. Reg. vi.** David et oīa israel ducebāt archā dñi cū iúbilo. **B**erñ Chustī incarnatōem et marie assūptiōem q̄s enarrabit. **Q**uis excogitare sufficit q̄ gloriose regina celi hodie pcessit q̄ optimā partē elegit in vita: cuius vita glorioſa cūctas illustrat ecclias. **I**n morte: q̄ ab angelo ei pres dicit: pñtia ap̄loz roborat: sine dolore migrat. **I**n statu glorie: q̄ sup oēs choros angeloz exaltata. **Q**ue ē ista q̄ ascendit. **A**pplica sermonē de rosario.

¶ De sancto Bartholomeo. Ego elegi vos. Joh. xv. Est duplex electio: scz diuinalis et humanalis. **P**rima diuinalis siue eternalis ad supernā felicitatē: sic humi les. **p̄s. Elegi abiectus esse. Greg.** Euidētissimum si gnū electoz est humilitas: **ser. ij. E. Elegit pauperes. Jacobi. ij. Hōne pauperes elegit deus. ser. i. R. ser. xi. f. Elegit castos. Lanticoz. v. Dilectus meus cādīdus scz castitate et rubicundus scz charitate electus: ser. i. f. ser. xi. M. Elegit contemplatiuos. Luce. x. Optimam partē elegit sibi maria. Scdo humanalis ad humanaz dignitatē. i. **Regū. xvij. Eligite ex vobis virum. iij. Re gū. x. Eligite meliorem. Elegerunt sacerdotes sine ma cula. i. Petri. ij. Vos estis genus electum. Tertia an gēlicalis. Math. xij. Simile est regnū celoz etc. Elege runt bonos in vasa sua: malos aut foras miserūt. Mit te in gehennam ignē. Sed de quolibet sancto dī Eccl. xlv. Elegit eū ex omni carne. ser. vi. S. B****

¶ In natiuitate beatissime virginis Marie. Egredie tur virga de radice iesse. Isaie. xi. Inuocimus mariam egressam quo ad natiuitatis sanctificationē. Proverb. xij. Egredietur vas purissimū. Secundo progressam

Thematum

quo ad beatam conuersationem. Cantiz. vij. Que est ista que progreditur quasi aurore: pulchra vt luna: electa vt sol. Tercio supergressam quo ad virtutū perfectionem. Proverb. ultimo. Tu sola supergressa es vniuersas: scz humilitate: charitate: virginitate. Quarto ingressam. Hester. xij. Ingressa est ad regem. iij. Regū. Ingressa est hierusalem. Practica figuras. Applicca sermonem de Rosario

In festo exaltationis sancte crucis. Exaltaui lignū humile. Ezechiel. xvij. Crux fuit lignū humile ⁊ despectū: sed in passione exaltatū quinqz modis. Primo per membrorū sui affixionē. Philipp. ij. Factus obidilens ⁊c. Secdo per fidelium venerationē: quia omnia sacramēta in ea conficiuntur. Tercio in miraculorū operatione vt patet per multa exempla. Quarto in hostiū fugationē. In confictu constantini. Practica historiā. Quinto in apostolorū predicatione. Hos p̄dicamus xp̄m crucifixum. Practica ser. ix. E. Si placet practica de euāgelio Ambulate dum lucem habetis. Luce. xij. ser. xij. vt filiū lucis sitis. ser. iij. per totum

De sācto Matheo apostolo. Veni sequere me. Mathei. ix. Marci. ij. Luce. v. Nota duo. Primo commendatur a sancte vite inchoatione: ibi (surgens) Practica ser. xij. A D F S. Secundo ab imitationis perfectione: ibi secutus est eum Practica ser. i. B S L H. sermone. xi. J. Venire ser. v. A D E S. De vocatione. De diuinitis sermone. i. M. sermone. x. J L. sermone. xij L. sermone. vi. J

De angelis. Angeli eorū semp vident faciem patris mei. Math. xvij. Mar. ix. Luce. ix. Nota duo. Primo

Tabula

hōim dignitas gloriosa: ibi(angeli eorū) scz hōim. pō.
xcix. Angelis suis mādauit de te: vt custodiāt te ab oī
bus vils tuis. Sūt tres vic. Prima qua homo in mun
dū ingreditur p natiuitatē ex vtero. Scda qua homo
pgreditur p conuersationē bonā ⁊ virtuosam. Tertia
qua homo egreditur p migrationē. Hieros. O magna
dignitas hōim. Scdo subūigitur angelorū pprietas tu
bilosa: ibi(semp vident) Practica ser. vii. L. scz quomo
do angeli dei assunt hominī.

¶ De aplis Symone ⁊ Iuda. Hec mādo vobis vt di
ligatis inuicē. Johis. xv. Nota duo. Primo statuit no
bis pceptū: ibi(hec mādo vobis) Scdo subūigit mā
dati obiectū: ibi(vt diligatis inuicē) Practica ser. x. p
totū. Non tantū amicos: sed etiam inimicos. ser. iiii. D
ser. vii. B H A. ser. xii. S J H k. ser. ix. S E M.

¶ De oībus scis. Beati q habitant in domo tua dñe:
in secula seculorū laudabūt te. pō. xliii. Duo facit. Pri
mo beatificat cōsortiū beatorū: ibi(beati q habitāt in do
mo) Practica vt supra in festo aploz philippi ⁊ iacob
bi. Scdo specificat officiū eorū: ibi(in secula scloz lau
dabūt te) Marh. v. Gaudete ⁊ exultate: qm merces ve
stra copiosa est in celis. Practica ser. xi. n. Non datur
merces accidiosis. ser. x. n J. vel Timere dñm oēs san
cti eius. Practica ser. iiii. A E S B J. ser. v. E.

¶ In cōmemoratione animarū. Intende ale mee ⁊ li
bera eam. pō. lxxviii. Nota duo. Primo postulatio be
neficii ⁊ pietatis: ibi(intende ale mee) Scdo explicatio
subsidiū charitatis: ibi(libera eā) Omni tēpore diligit q
amicus: scz verus est in vita: in morte: ⁊ post mortem.
Practica ser. x. D k L P O. de amicitia ficta ser. viii.

Thematum

S B J k L. ser. xlii. E. de suffragiis.

¶ De sancto Leonardo. Hardus mea dedit odorē suum. Cant. i. Leonardus fuit leo in fortitudine. **Practica** ser. xlii. **J. ser. vii. L. E. ser. x. J. ser. v. E.** Fuit nardus in virtute. ser. i. **f. ser. xlii. f.**

¶ De scō Martino. Beati serui illi quos cum venerit dñs inuenerit vigilantes. Lu. xlii. Nota duo. Primo hortatur nos ad carnis mundiciā: tibi (sine lūbi vñ precincti) **Practica** ser. i. **f. ser. xlii. f. M. f. iiii. L.** Scō docet bonorum operū vigilantia: tibi (beati serui) **Practica** quare nos latet finis noster. ser. vii. **E. Servire. ser. vi. B L.**
¶ De sancta Elyzabeth. Honora viduas que vere vidue sunt. i. Thimo. v. **Practica** ser. iiii. **k. ser. ii. L. ser. v. k. ser. xlii. A.**

¶ In festo presentatiōis immaculate vginis marie. Pōnite archā in sanctuariū tēpli. ii. Paral. xxxv. Nec oīa ptingebāt illis figuris. i. L. xotin. x. Gen. v. Fac tibi archā de lignis sethin. Maria est vera archa in qua fuerat tabule legis p dilectionē: virga aaron p disciplinā et cōversationē: et māna. Ps. Tu et archa sanctificatiōis tue. **Practica** de archa. **Applica** sermonē de rosario.

¶ De sancta katherina. Multe filie cōgregauerūt diuitias. Proverb. ultimo. Nota duo. Primo insinuat sanctarū virginū merita: tibi (multe filie) **Practica** Gregorius. Vere diuitie nō opes sed virtutes sūt. ser. xlii. **f. ser. iiii. k.** Scō collaudat beatā katherinam de excessu tibi (tu supgressa) Judith. xi. Non est talis mulier sup terrā in aspectu pulchritudinis. Hester. ii. Admanit eā rex sup oēs mulieres. **Practica** ser. i. **M. ser. v. B. ser. ix. M. ser. x. J n O P Q. ser. xlii. L.**

Tabula

¶ Sequitur cōmune sanctorū

¶ De apostolis. Vestigia eius secutus est pes meus. Job. xliiij. Practica sermōe. i. B. ser. v. E. Hoc est preceptum meum vt diligatis inuicem. Johannis. xv. sermone. x. k l R

¶ De vno martyre. Fortis fuit l' bello. Ecc. xli. Practica ser. x. J. ser. vii. E. ser. xii. J

¶ Dilexit deum qui fecit illum. Ecc. xliiij. Practica ser. x. f. ser. v. E

¶ De pluribus martyribus. Beati mortui qui in dño moriuntur. Apocal. xliiij. ser. viiij. p totum

¶ De vno cōfessore. Beatus ille seruus. Luce. xii. ser. vi. L. E. ser. viiij. f. ser. xi. M. ser. xii.

¶ De vna virgine. Omnis dñs dilexit eam. Sapient. viiij. ser. x. per totum: ser. i. f. ser. iij. J. ser. vi. S. ser. vii. h. ser. xi. k l M. ser. xii. S l J

¶ De religiosis. Preparate corda vestra domino: et seruite illi soli. i. Reg. vii. Mathei. iij. Illi soli seruite. Ps. Scruite dño in leticia. Applica sermonē. vi. per totum. Beati pauperes spiritu. Mathei. v. sermonē. i. k. sermonē. xi. f

¶ Finis Tabula thematum oīm sermonū

Tabula alphabetica

Incipit tabula alphabetica in sermones tredecim
sequentes

Acidia: sermone. x. **A.** Item ser. xi. **F**

Accidiosis merces: ser. x. **A**

Adiutorium triplex contra tres hostes no-
stros: sermone. x. **J**

Adiutorii triplex contra triplicem hostem: ser. vii. **C**

Adorari debet xps tripliciter: ser. iiii. **J**

Adorationis due sunt species: ibidem

Aduentus xpi est triplex: ser. x. **A**

Aduentus xpi fuit prophetatus / figuratus / et mirabi-
liter ostensus: ser. x. **C**

Aduentus xpi fuerunt diuerse cause: ser. x. **D**

Aduentus xpi q̄ humilis fuit: ser. x. **E**

Adversitas mundane inordinatus timor impedit: ser-
qui christum: ser. i. **A**

Adulatio: ser. vi. **A**

Adulatio fit tribus modis: ser. xi. **B**

Amare mulieres noluit qdam imperator propter tres
causas: sermone. ix. **E**

Amatores viciorum in suis amicis sunt similes demo-
nibus: sermone. ix. **D**

Amatores inimicorum dicuntur filii dei: ser. iiii. **D**

Ambulare debemus tripliciter: ser. xi. **A**

Ambulanti caute tria sunt necessaria: ibidem

Ambulandum est honeste tripliciter: ser. xi. **B**

Ambulandum est ad deum triplici via: ser. xi. **H** **O** **A**

Amicitia ficta que est: ser. ix. **K**

Amicitia vera que est: ser. ix. **A**

Amicitiam impediunt diuitie: ibidem

Tabula

- Amicitia triplex quomodo nota ser. ix. R
Amicitia quando est dissolueda: ibidem
Amicitia vera nō pōt esse nisi inter virtuosos: ser. ix. D
Amicitia falsa est q̄ cōmodū attēdit ⁊ nō amorē. f. ix. p
Amicus est qui in oī tempore diligit: ser. ix. D
Amicitiam impediunt duo genera hominū: ser. ix. Q
Amor inordinatus p̄p̄itatis ipedit sequi xp̄m: ser. i. L
Amor diuersimode ostenditur: ser. viij. A
Amor dei omnia sustinet: ser. ix. H
Amor duplex fuit in xp̄o: ser. viij. A
Amor xp̄i circa nos: ibidem
Amor fidelis quis est: ser. ix. P
Amor carnalis voluptatis amorē dei extinguit: ser. ix. D
Amor fictus quis est: ibidem
Angeli dei assistunt cuilibet homini: ser. vii. C
Angelus bonus quando loquitur homini: ibidem
Angelus quare nō est incarnatus nec aliq̄s scriptis: ser. x. S
Anima tota quando diligimus deum: ser. ix. B
Alia nostra figurat p̄ filiā cuiusdā imperatoris: ser. x. D
Alie i purgatorio exites de pena liberant̄ tripl̄r. f. viij. h
Anime humane est triplex mors: ser. viij. L
Antixps armabitur quadrupliciter: ser. xi. M
Et nota ibi de fraudibus eius.
Apostoli erant vocati trina vocatione: ser. v. D
Aqua q̄re exiit a latere xp̄i post sanguinē: ser. viij. S
Archangelo Michaeli quattuor cōueniūt: ser. vii. D
Armatura dei: ser. vii. B
Avaricia: ser. v. f. Item ser. ix. J.
Avariciam ⁊ inuidiam quidam sequunt̄ citius q̄ pau
pertatem propter duas causas: ser. i. L

Alphabetica

Auariciam quidam diligunt: ser. ix. **E**

Auaricie quidam seruiunt: ser. vi. **I**

Auaricie spina tripliciter pungit: ser. xi. **E**

Auari febricitantibus assimilantur: ser. xii. **E**

Auari dicuntur serui infideles: ser. vi. **E**

Auarus comparatur mercurio: ser. xi. **E**

Auarus comparatur talpe: ser. xi. **D**

Beata xgo sensit dolorē passionis xpi: ser. viii. **A**

Benedicti habent triplex gaudium: ser. x. **A**

Beneficia nature et gratie: ser. v. **I**

Beneficium dei triplex: ser. ix. **D**

Charitas et iusticia est causa victorie: ser. vii. **S**

Sine charitate nō placet p̄dicator deo: ser. vii. **A**

Sine charitate cetera habent frustra: ser. vii. **D**

Charitas omnia sustinet: ser. vii. **D**

Charitas tinctur in panno assimilatur: ibidem

Charitas erga primum in tribus consistit: ser. xi. **B**

De charitate: ser. x. **S** **H** **I** **K**

Charitatē impediunt duo genera hominū: ser. ix. **A**

Lastigatio filiorū qualis debet esse: ser. liii. **S**

Lastitas: ser. xi. **D**

Lastitatē et mundiciā sequuntur viri sancti: ser. i. **S**

Causas quattuor damnationis xpi obijciebant iudei: **A**

Omnes fuerunt false: ser. viii. **A**

Lautela in mercimoniis: ser. i. **D**

Lertamen triplex: ser. vii. **E**

Libus damnatorū dicitur mors: ser. viii. **A**

Clemētissimus est xps: ostendit multipliciter: ser. lii. **A**

Logitationes immunde sunt abijciende: ser. xi. **D**

Confessio ovis fuit instituta: ser. i. **D**

Tabula

- De confessione: ser. xli. **D**
Confessionem impediunt duo: ser. xi. **P**
Confiteri potest quis alteri q̄ proprio sacerdoti triplici
a de causa: ser. i. **D**
Confiteri tenetur homo peccata: ser. x. **K**
Conciliū datū dicimus habere tres additiones: ser. lli. **C**
Consiliū sanū nunq̄ dabūt duo genera hoīm: ser. lii. **D**
Consilium: ser. xi. **k**
Consolatio desolatorum: ser. xi. **J**
Consolatur nos xps in aduersis: ser. x. **h**
Consortium malorum est vitandum: ser. xi. **A B**
Cōsuetudo peccādi ligat pctōres ne peniteat: ser. xli. **B**
Contritio quid est: ser. x. **J**
De contritione bene nota: ser. xi. **A**
Co: durum reprehenditur: ser. ix. **J**
Coide ex toto quando diligimus deum: ser. ix. **A**
Creationis beneficium: ser. ix. **F**
Crucem quare non potuit xps portare in passione cuz
fuerit omnipotens: ser. viii. **L**
Crucis virtus: ibidem
Crudelitas: ser. lii. **M. Item ser. xi. h**
Cupiditas: ser. xi. **C**
Cupidus mercurio assimilatur: ibidem
Cupidus talpe assimilatur: ser. xi. **D**
Damnationis christi quattuor causas obijce
bant iudei: ser. viii. **B**
Damnatorum cibus est mors: ibidem
Desperationē in tribulationibus xps aufert: ser. x. **h**
Detractiones ⁊ dolos quidam diligunt: ser. ix. **C**
Deus stat cū pctōibus: ⁊ p̄tra illos multiplicr: ser. vii. **g**

Alphabetica

Diabolus nititur destruere sermonem domini et ad uersa peccata inducere: ser. iij. S

Diabolo quidam seruiunt per superbiam: ser. vi. J

Diabolo seruientes multipliciter anxiantur: ibidem

Dignitatib⁹ nō sunt nimis leuādi pauperes: ser. vi. f

Dilectio xpī q̄ multis est necessaria: ser. ix. A

Dilectionem impediunt duo genera hoīm: ser. ix. Q

Diligere debemus deum et proximum: ser. ix. B

Diligere deū ex toto corde et tota aīa quid est: ibidem

Diligere deum ex tota mente quid est: ser. ix. B

Diligere deum quilibet potest: ibidem

Diligere deum est mandata eius seruare: ser. ix. D

Diligere deum tria nos monent: ser. ix. f

Diligendus est deus tripliciter super omnia: ser. ix. B

Diligendus est proximus tripliciter: ser. ix. k

Diligunt quidam detractiones: ser. ix. L

Diligunt quidam auariciam: ibidem

Diligunt quidam gulam et ebrietatem: ibidem

Discordia et dissensio est causa destructionis regnorum et ciuitatum: ser. vii. f

Diuersorium in quo xp̄s fuit natus quid est: ser. x. E

Diuitias nimis amātes febricitantib⁹ siles sūt: ser. l. M

Diuitias debet dimittere qui uult sequi xp̄stum. Nota exemplum de ulcere: ibidem

Diuitias quidam nimis amant: ser. ix. J

Diuitie dicuntur spine: ser. xi. L

De diuitiis nota: ser. v. D

Diuitiis quidam seruiunt: ser. vi. J

Diuitis nomen quare non ponitur in euangelio sicut nomen pauperis: ser. v. D. Et nota ibidem quare di-

Tabula

nes petiit guttam aquę: et cruciatus fuit in lingua

Docere debemus indoctos: ser. xi. J

Dolor passionis xp̄i qualis fuit: ser. viii. Q R

Dolorē aptionis lateris xp̄i sensit b̄tā virgo ibidem

Dolus in mercedimoniis: ser. i. Q

Domatio vera qualis est: ser. iiii. B

Dominorū temporalisū conditiones: ser. iiii. B

Domino temporalis tria conueniunt: ser. iiii. A

Dñorū cōsultores debēt habere tres p̄ditiones: ser. iiii. C

Dñs iesus xp̄s d̄i verus dñs tripliciter: ser. iiii. A

Dñs potētissimus est xp̄s: et ideo timēdus est ibidem

Dñs iesus xp̄s sapiētissimus est tripliciter: ser. iiii. B

Dona tria confert deus hoībus: ser. viii. B

Dormiens in peccato assimilatur Petro dormienti in carcere victor: ser. xii. A

Dulia quid est: ser. iiii. J

Duricia cordis reprehenditur: ser. ix. J

Ebrietatem et gulam qdam diligunt: ser. ix. C

Eccleie suffragia quibsdā defūcti p̄sūt: ser. viii. k

Executores mali dicuntur p̄dicores defūctis et etiam excomunicati: ser. viii. J

Eredarū pōpe an tuiāt vel valeāt defūctis: ser. viii. S

Excusant se multi ne veniant ad vitam virtuosam: et hoc tripliciter: ser. v. S

Fidelitas seruorū ostenditur: ser. vi. C

Fidelitas seruorū probatur: ser. vi. E

Fides est semita ducens ad celum: ser. i. P

Fides est armatura cōtra tentatōes diaboli: ser. vii. B

Fides vera est confusio demonis: ser. vii. E

Fidem Socratis nota ibidem

Alphabetica

Fides habet multos effectus: ibidem

Fide firmiter permanentes sunt filij dei: ser. iij. **B**

Fides facit deuenire ad charitatem: ser. ix. **B**

Fides sine charitate non prodest: ibidem

Filiatio est triplex: ser. iij. **B**

Filij dei in quattuor genera distinguuntur: ibidem

Filij dei sunt qui temptationibus diaboli resistunt: ser. iij. **C**

Filij dei sunt qui in fide firmiter permanent: ser. iij. **B**

Filij dei dicuntur inimicorum amatores: ser. iij. **D**

Filij dei quomodo cognoscuntur a filiis diaboli: ibidem

Filij dei sunt discordantium pacificatores: ser. iij. **E**

Filij dei quomodo debent a parentibus honorari et castigari: ser. iij. **F**

Filij debent obedire parentibus: ser. iij. **G**

Filij tenent parentibus in necessitatibus subuenire: ser. iij. **I**

Filij quidam ingrati sunt parentibus: ibidem

Filij quidam superbi sunt et inuidi: ser. iij. **J**

Filius dei summe dilexit pacem: et ideo in tempore pacis natus fuit: ser. iij. **E**

Filius in diuinis quare fuit solus incarnatus: ser. x. **B**

Finis noster quare nos latet: ser. viij. **E**

Fortitudo: ser. xij. **J**

Ad fortitudinem habendam tria requiruntur: ibidem

Fraternitas: ser. ij. **B**

Fraus in mercimonijs: ser. i. **D**

Furtum: ser. i. **D**

O Auditi habent angeli siue beati: ser. x. **H**

Gloria vana: ser. ij. **F**

Gratiam dei repellunt: ser. v. **B**

Gubernationis beneficium: ser. ix. **F**

Gulam et ebrietatem quidam diligunt: ser. ix. **C**

Tabula

- D**ereffis quid est: ser. ix. B
 Domo pducitur quattuor modis: ser. x. C
 Dominem cur deus fecit peccabilem: ser. iij. h
 Honorari debent soli virtuos: ser. iij. K
 Honorantur ambiciofi & vitiofi: & virtuos despiciuntur
 Et nota narrationem ibidem
 Honoratur xps corde: & opere. nota qñ: ser. iij. Y K
 Hora mortis timenda est: ser. viij. S
 Hospitalitas: ser. xi. S
 Venos & virtutis fuerunt duo templa: ser. iij. K
 Hūilauit se xps triplr: & sic nos debem⁹ hūilari: ser. ij. d
 Humilis refutat & fugit honores & dignitates: ser. ij. E
 Humilis exaltatur: ser. ij. B
 Humilitas duplex: ser. ij. B
 Humilitas qd est: & humilitas vera q est: ibide B D
 Humilitatem tria inducunt: ibidem B
 Humilitas imago: ser. ij. C
 Humilitas sublimat hoīem & collocat in celo: ser. ij. K
 Humilitas palme comparatur: ser. ij. X
 Humilitatis fructus quattuor sunt: ibidem
Incens diu in mortali peccato incidit i multas
 infirmitates. Nota exemplum ser. xij. D
 Ignobiles & pauperes non sunt nimis eleuan
 di ad dignitates: ser. vi. S
 Imago humilitatis: ser. ij. C
 Incarnatio xpi fuit nobis vtilissima: ser. x. C
 Incarnatio triplex quomodo: ser. xi. B
 Incarnationē quare tā diu distulit deus: ser. x. C
 Incarnationis xpi diuerse fuerunt cause: ser. x. D
 Incarnari quare voluit xps: ser. iij. B

Alphabetica

Incarnari quare distulit xps tam diu: ibidem **B**
Incarnari quomodo potuit vna persona et non alia: ser. x. **B**
Incarnatus quare magis fuit filius quam pater vel spiritus sanctus: diuersae rationes: ibidem

Incarnatus quare non fuit angelus nec alius sanctus: ser. x. **B**

Inferni pene: ser. vi. **R**. ser. viij. **M**. et ser. x. **M**

Infideles serui qui sunt: ser. vi. **C**

Informatio filiorum qualis debet esse: ser. iij. **S**

Ingratitudo filiorum parentibus: ser. iij. **M**

Ingratitudo reprehenditur: ser. ix. **S**

Inimicorum amatores dicuntur filii dei: ser. iij. **D**

Inuidia ser. x. **I**. item ser. xi. **E**

Inuidie narratio: ser. xi. **E**

Inuidi amicitiam et dilectionem impediunt: ser. x. **I**

Inuidi sunt ceteri: ser. xij. **E**

Inuidus comparatur monti ethiopi: ibidem

Ipocrisis: ser. i. **A**. item ser. xij. **S**

Ira: ser. ix. **M**

Iracundi impediunt dilectionem et amicitiam: ibidem

Iracundorum tria sunt genera: ibidem

Iudicium finale: ser. x. **L**

Iuramentum in quibus est prohibitum: ser. i. **O**

De iuramentis nota: ser. iij. **I**

Ius duplex habet Christus ad celum: ser. viij. **S**

Iusticia: ser. x. **L**

Laborandum est iterum et labor mutandus: f. xi. **S**

Latria quid est: ser. iij. **I**

Latus Christi quare apertum fuit post mortem Christi: et quis sensit dolorem apertionis: ser. viij. **R**.

Libido: et quare propter libidinem cum sit brevis passio

Tabula

aliuntur peccatores eternaliter: ser. v. B

Lymbus patrum quid est: ser. x. B

Luxuriam sequuntur quidam: ser. i. E

Luxuria quid tollit ab hominibus: ibidem

Luxuria amorem dei exinguit: ser. ix. B

Luxuria assimilatur tenebris: ibidem

Luxuria inquinat: ser. ix. E

Luxurie quidam seruiunt: ser. vi. B

Milorum consortiū est vitandum: ser. xi. B

Michael archāgelo q̄ttuor puenit: f. vii. B

Ministri ecclesie debēt esse mundi: ser. xi. M

Miraculum malus est suscitare hominem a morte spi-
rituali q̄ corporali: ser. vii. B

Miseria humana: ser. ii. B

Misericordes esse debemus: ser. iii. M

Misericordia dei si nō obstarēt peccatum mortale trā
indoceret: ser. iii. L

Misericordie opera: ser. xi. B

Misericordissimus est deus: ser. iii. L

Misereri est naturale et proprium deo: ibidem

Mors incipimus cū vivere incipimus: ser. vii. B

Mors est triplex: ser. vii. B

Mors dicitur mala dupliciter: ser. vii. B

Mors bonorū est semper bonorū: ibidem

Mors nulli parcat: ser. vii. E

Mors triplex est in aīa humana: ser. vii. L

Mors anime per peccatum: nota ibidem

Mortis imago quid est: ser. vii. B. Nota

Mors non est timenda p̄batur multipliciter: ser. vii. e

Mors quare non latet: ibidem

Alphabetica

In morte nos infestant maligni spiritus: ser. viij. f
Mors dici pot mortale peccatum diuersa ratione: ser. viij. n
Mors est cibus damnatorum: ibidem
Mors xpi habuit tres conditiones: ser. viij. p
Mors xpi fuit multipliciter iniuriosa: ibidem
Mors xpi fuit dolorosa tribus de causis: ser. viij. R
Mors xpi fuit preciosa: ser. viij. A
Mortui possunt conari de tribus generibus hominum: f. viij. J
Mortuorum tria sunt genera: ser. viij. K
Mortuis quibus suffragia ecclesie profunt: ibidem
Mulieres amare noluit quidam ipator propter tres causas: f. ix. e
Mundum et auariciam multi sequuntur: ser. i. L
Maturam nostram quod sumpsit xps: ser. x. L
Nature et gratie beneficia: ser. v. L
Narratio de castitate: ser. i. f
Narratio de filio ingrato suo patri: ser. i. S
Narratio de puella nutriente matrem suam in carcere proprio lacte: ser. iij. ll
Narratio de discordia: ser. viij. f
Narratio de fidelitate seruorum: ser. vi. E
Narratio de peccatore quem trahebant demones ex ecclesia: f. vi. g
Narratio de penis inferni: ser. vi. R. item ser. viij. n O
Narratio de adulatione: ser. vi. L
Narratio de oratione: ser. viij. ll
Narratio de memoria mortis: ser. viij. L
Narratio quomodo mors nulli parcat: ser. viij. E
Narratio quod infestant nos in timore maligni spiritus: f. viij. f
Narratio de sepultura cuiusdam mulieris male in ecclesia: ser. viij. S
Narratio quod quidam liberabat a viculis corporis: f. viij. D

E

Tabula

Harratio quō sacrificiū liberat a pena purgatoriū: ibid

Harratio de vindicta mali executoris: ser. viij. 3

Harratio de impatore nolēte amare mulieres: ser. ix. c

Harratio de avaris: ser. ix. 3

Harrationes de amicitia: ser. ix. n. 3 P

Harratio de iracundo: ser. ix. 2

Harrationes de aduentu xpī: ser. x. c

Harratio de filia impatoris q̄ potest dici aīa: ser. x. 2

Harratio de inuidia: ser. xi. 5

Harratio de iusticia: ser. xi. 2

Harratio de confessione: ser. xi. 3

Harratio de moriente in pctō mortali: ser. xi. 3

Harratio quō pctōi assilat aui pede ligate: ser. xi. 3

Obedire debent filiū parentibus: ser. iij. 5

De obedientia: ser. i. 3

Octosorum merces: ser. x. R

De ocio nota ibidem

Opera misericordie: ser. xi. 5

Oppressio: ser. iij. 2. Item ser. x. 3

Oratio debet habere duas conditiones: ser. iij. 3

Oratio: ser. viij. 3

Oratio liberat a pena purgatoriū: ser. viij. 3

Orientia in aduersis: ser. x. 3

Parētes quō debent forāre filios suos: ser. iij. 5

Parētes aliquā iordiate amāt filios suos: ser. iij. 3

Passio xpī fuit dolorosa tribus de causis: ser. viij. 2

Pauper quare xps voluit esse: ser. x. 5

Paupertas duplex: ser. i. R

Pauperes et ignobiles non sunt nimis eleuandi ad dignitates et honores: ser. vi. 5

Alphabetica

Pax: ser. iiii. E. Et nota ibi de templo pacis: r. z.
Peccabilem cur fecit deus hominem: ser. iiii. B
Peccanti oēs creature sunt hostes: ser. xii. A
Petōre facit diabolus sicut puer cū aue: ser. xii. B
Petōi assimilat petro dormienti et victo: carcere: f. xii. a
Peccator ligatur duabus cathenis: ser. xii. B
Peccator celsū intrare nō potest ppter duos: ser. xiii. D
Peccatorum triplex genus assignatur per tres mortu
os suscitatos a xpo: ser. xii. B
Peccatorum triplex genus: scilicet oris cordis et ope
ris per penitentiam deletur: ser. i. B
Peccatū tria induceret nisi mīa dei obstarēt: ser. iiii. R
Peccatū mortale dī mors diuersa ratione: ser. viii. R
Peccator diu iacens in petō incidit in multas infirmi
tates spirituales. Nota exemplum ser. xii. A D
Pena seruorum infidelium: ser. vi. D
Pena purgatorū mitigatur tripliciter: ser. viii. B
De penis inferni: ser. vi. K. ser. viii. n. et ser. x. n
Penalitatem quare sumpsit xps: ser. x. f
Penitentia vera habet tria cōmoda: ser. i. B
Penitentiam quō impugnabant heretici: ser. i. C
Pnia impediat amor voluptatis et timor pene: ser. vii. k
Penitentiā impedit consuetudo peccandi: ser. xii. B
Penitentiā nemo agere pōt nisi virtuosus: putāt vici
os sed decipiunt. Nota de via ignota: ser. xi. f
Penitentia: ser. vi. S. itē ser. vii. J. itē ser. viii. M
Perseuerantia vera: ser. xii. S
Potentia dei est inestimabilis: ser. iiii. A
Potestas dñor tēporaliū est superabilis: ser. iiii. S
Potestas humana est momētanea et brevis: ibidem

Tabula

- Ad predicationē veniunt tria genera hominū: ser. x. A
Predicator ubi dei dicit hūiliter pmittere ofonē: f. ii. A
Predicator significatur per illum quem misit homo q
fecit cenam magnam: ser. v. E
Predicator cōparat seruo ppter dīuersas cās: f. vi. B
Predicator est sicut custos vīlle: ser. vii. A
Predicator sine charitate non placet deo: ser. ix. A
Presumptio venie impedit penitentiam: ser. xii. E
Producitur homo quattuor modis: ser. x. E
Prosperitatis mundane inordinatus amor impedit se
qui xpm: ser. i. A
Prosperitatē habētes nō audisūt vocationē dei: f. v. A
Proximus est diligendus: ser. x. K
Proximus est diligendus in bono: ser. x. n
Prudentia: ser. xi. S
Prudentia mundi reprobatur: ser. xi. B
Pugna triplex: ser. vii. E
Bipina: ser. ii. B
Redemit nos xps: ser. vi. B
Recidivatio reprobatur: ser. xii. S B J
Resurrexit xps veraciter: ostenditur ser. xii. A
Resurrexit xps velociter duplici de causa: ibidem
Resurrexit xps pstatē nūq̄ āplius moritur⁹: f. xii. B
Resurrectōe xpi corpa celestia ⁊ trestia oñdūt: f. xii. b
Sacrificiū altaris liberat a pena corporali ⁊
a pena purgatoriū: ser. vii. B
Sanguis quare primo exiuit de latere christi
deinde aqua: ser. vii. S
Sapientia a deo data hz tres conditiones: ser. iiii. B
Sapientia dei a sapientibus mūdi deridetur: ibidem

Alphabetica

Satisfactio quid est: ser. x. R. item ser. xl. Q

Satisfactio requiritur tribus de causis: ibidem

Scientia q abscondit dicunt serui infideles: ser. vi. L

Sepultura p̄ciosa an valet de fūctis: f. viij. B. nota ibi.

Sequi debemus deum tripliciter: ser. i. B

Seq debem⁹ xpm p viā p̄nle ppt tria cōmoda: ibidez

Seq xpm qd est p viā obediētie ⁊ humilitatis: ser. i. B

Sequi xpm per viam paupertatis: eodem sermone R

Sequi deum duo impediunt: ser. i. L

Sequi debemus deum triplici de causa: ser. i. n

Sequebantur iudei xpm quinqs de causis: ser. i. B

Sequūt m̄lri p̄dicatores xbi dei diuersis de cāis: ibidē

Sequūt qdā carnē fm viā luxurie ⁊ voluptatis: f. i. E

Sequuntur v̄ri dei castitatem: ser. i. F

Sequuntur qdā diabolū p superbiam: ser. i. h

Sequuntur multū mundum ⁊ auariciam citius q̄ pau
pertatem propter diuersa: ser. i. L

Sequunt qdā dolos fraudes ⁊ cautelas: ser. i. O

Serui fideles quomodo probantur: ser. vi. E

Serui infideles qui sunt: ser. vi. L

Seruitium diaboli est anxium: ser. vi. R

Seruo comparatur predicator: ser. vi. B

Seruatorum sunt duo genera: ser. vi. B

Seruatorum fidelitas ostenditur: ser. vi. L

Seruatorum infidelium pena: ser. vi. D

Seruiendum est deo honeste ⁊ munde: ser. vi. B

Seruiendum est deo assidue: ser. vi. L

Seruiēdū est soli deo ppter diuersas causas: f. vi. M

Seruiēdū est deo triplr ppter tres causas: ser. vi. R

Seruiunt quidam luxurie: ser. vi. h

Tabula

Seruiunt quidam mundo et auaricie: ibidem
Seruiunt quidam diabolo per superbiam: ser. vi. k
Seruissit quidam tam deo quam hominibus: et hoc tripliciter: ser. vi. f
Societas mala est vitanda: ser. xi. A B
Spes vana longe vite impedit penitentiam: ser. xii. E
Spissantur inspirationes septem sunt: ser. v. L
Stare debemus tripliciter et contra tria: ser. vii. A
Stat deus contra peccatores multipliciter: et tamen misericorditer cum peccatoribus: ser. vii. S
Superbia est signum reprobationis: ser. i. B
Superbiam multi sequuntur: ibidem
Superbia puniuntur: ser. ii. S
Superbia deiciuntur: ser. ii. B
Superbia assimilatur vento in terra: ser. ii. M
Superbiam parentele nota: ser. ii. J
De superbia: ser. v. f
Superbi aliqui nimis sunt cum ad honores eleuantur qui prius
(cum pauperes fuerint) erant satis humiles: ser. ii. J
Superbus excecatur diabolus. Nota exemplum ser. ii. M
Superbus sicut equus pallidus super quem mors sedet
et quem sequebatur infernus: ser. i. B
Suffragia ecclesie quibus mortuis prestantur: ser. viii. k
Surgendum est a peccatis velociter: ser. xii. A
Surgendum est a peccatis veraciter: ser. xii. f
Surgendum est a peccatis constanter: ser. xii. S
Surgens cito a peccato obtinet veniam: ser. xii. D
Timendus est deus: ser. iiii. E
Timendus est deus: quia potentissimus: ser. iiii. a.
Timere debemus deum propter tria: ser. iiii. f
Timor domini tollit omne peccatum: ibidem

Alphabetica

Timor inordinat⁹ aduersitatis impedit seq̃ xpm: ser. i. A

Timorem dñi diabolus nititur destruere: ser. iij. B

Tetationib⁹ diaboli resistentes dicunt filij dei: ser. iij. C

Testimonium quadruplex habuit pilatus q̃ xps fuit innocens ⁊ iustus: ser. viij. D

Tribulatio purgat animam a peccatis preteritis: ser. v. k

Tribulatio est exaltatio ad coronam: ibidem

Tribulatio preseruat a malis: ibidem

Una gloria: ser. ij. F

Uenire ad xpm debemus triplr: ser. r. J

Uenit xps i mētē hūanā triplici de cā: ser. r. g

Uenit xps ad p̃tegendū ⁊ defendendū nos: ser. r. J

Uerecundia ligat peccatorem ne peniteat: ser. xij. B

Uestimenta dici possunt virtutes: ser. xi. F

Uestis aliquando honoratur ubi virtutes non. Et nota narrationem: ser. iij. k

Uia ad celum est xps: ser. xi. A

Uia triplex ambulandi ad xpm: ser. xi. n

Uie triplices abducūt a tramite veritatis: ser. xi. C

Uiciorum amatores in suis amicis sunt similes demonibus: ser. ix. M

Uiciosi putant q̃ nemo potest agere penitentiam: sed decipiuntur. Nota exemplum: ser. xi. F

Ue via ignota: ibidem

Uiciosorum consortium est vitandum: ser. xi. A

Uincula tria quibus obligatus fuit homo ante aduentum xpi: ser. r. D

Uirtuosi soli honorandi sunt: ser. iij. k

Ue nota ibi de templis honoris ⁊ virtutis

Uirtutes dicuntur vestimenta: ser. xi. F

Tabula

Vita humana flori siue herbe comparatur: ser. viij. D
Vocationē dei nō audistis l. pspitate manētes: ser. v. L
Vocat nos xps quadrupliciter: ser. v. B
Vocat xps quosdā p internā inspirationē: ibidem
Vocat xps quosdam per predicationem: ser. v. D
Vocat xpus simplices ⁊ illiteratos ad predicandum.
Et nota quare: ser. v. E
Vocat nos deus per beneficiorū largitionem: ser. v. S
Et per beneficia nature: sermone eodem J
Vocat nos deus ad gaudium celste per tribulationē
⁊ angustiam: ser. v. K
Vocati fuerunt apostoli trina vocatione: ser. v. D
Vocationem dñi quidam non audiunt: ser. v. B
Xp̄s est ductor securissimus: quia via est. Doc-
tor: verissimus: quia veritas. Retributor: lar-
gissimus: quia vita est: ser. i. n. O P
Xps humiliavit se tripliciter: ser. ij. D
Xps dicitur dominus tripliciter: ser. iij. A
Xps dī potentissimus: ⁊ ideo timendus: ibidem
Xps debet adorari tripliciter: ser. iij. J
Xps quare dicitur magis natus ex semine David q̄
Abiāhe: ser. iij. B
¶ Ydolatra quis est: ser. iij. J
Ymago humilitatis: ser. ij. L
Ymago mortis: ser. viij. B
De ypocritis ⁊ ypocrisis: ser. ij. A. Item ser. xij. F.

¶ Explicit tabula Alphabetica.

Sermo Primus.

Sermones tredecimvniuersales magistri Michaelis de Hugaria incipiunt feliciter.
Sequitur. humiliat. dñs. filius. voca. seruit. Stans. moritur. diligit. venit. ambula. surge. resurge.

Intentio magistri Michaelis de hugaria auctoris huius operis in his duobus versib⁹ est ista. **P**roposuit enī p informatiōe cōmuni predicatorū libros nō habentīū in copia: certas materias cōpēlare q̄ possint frequētius in epistolis ⁊ euāgelij⁹ reperiri. Et quia nō est dñica vel festiuitas in anno quin in euāgelio vel epistola aliqua dictionū in versibus predictis cōtētarū reperiat. Ideo has tredecim dictiones premisit tanq̄ themata vel fundamenta operis subsequēntis: vt prima scz dicitio primī sermonis thema sit. secūda scōr: ⁊ sic de alijs singulorū sermonū singule dictiones. Porro varietas materiāū in singulis sermonibus cōtētarū litteris alphabeti designat: q̄ quēadmodū inueniri valeant habet lucide per tabulā que in principio totius operis posita est.

Sermo. i.

Sequitur. Charissimī. dicit doctor Nicolaus de Irya sup. viij. c. Math. q̄ dñs de causis iudei sequebantē xpm. **R**am aliqui sequebantē xpm vt curarētur ab infirmitatibus suis. Math. enī. iij. habet q̄ iudei offerebāt ei male habētes varijs languorib⁹ ⁊ curauit eos. Aliqui ex curiositate vt viderēt signa mirabilia q̄ faciebat. Jo. vi. Sequebatur eū multitudo magna q̄ videbāt signa q̄ faciebat. Alij vt ab eo sanarent ⁊ corporaliter pascereēt vt patet ibidē.

Tabula

Vita humana flori siue herbe comparatur: ser. vii. D
Vocationē dei nō audistis l. pspitate manētes: ser. v. I
Vocat nos xps quadrupliciter: ser. v. B
Vocat xps quosdā p internā inspirationē: ibidem
Vocat xps quosdam per predicationem: ser. v. D
Vocat xpus simplices ⁊ illiteratos ad predicandum,
Et nota quare: ser. v. E
Vocat nos deus per beneficiorū largitionem: ser. v. S
Et per beneficia nature: sermone eodem J
Vocat nos deus ad gaudium celeste per tribulationē
⁊ angustiam: ser. v. K
Vocati fuerunt apostoli trina vocatione: ser. v. D
Vocationem dñi quidam non audiunt: ser. v. B
Xp̄s est ductor securissimus: quia via est. Do-
ctor verissimus: quia veritas. Retributor lar-
gissimus: quia vita est: ser. i. n. D P
Xp̄s humiliavit se tripliciter: ser. ii. D
Xp̄s dicitur dominus tripliciter: ser. ii. A
Xp̄s dī potentissimus: ⁊ ideo timendus: ibidem
Xp̄s debet adorari tripliciter: ser. ii. J
Xp̄s quare dicitur magis natus ex semine David q̄
Abrahā: ser. iii. B
¶ Ydolatra quis est: ser. iii. J
Ymago humilitatis: ser. ii. L
Ymago mortis: ser. vii. B
De ypocritis ⁊ ypocriti: ser. ii. B. Item ser. xii. f.

¶ Explicit tabula Alphabetica.

Sermo Primus.

¶ Sermones tredecim yniversales magistri Michaelis de Hugaria incipiunt feliciter.

Sequitur. humiliat. dñs. filius. voca. seruit. Stans. moritur. diligit. venit. ambula. surge. resurge.

Intentio magistri Michaelis de hugaria auctoris huius operis in his duobus versib⁹ est ista. Proposuit enī p informatiōe cōmuni predicator libros nō habentis in copia: certas materias cōpilare q̄ possint frequētius in epistolis ⁊ euāgelijs reperiri. Et quia nō est dñica vel festiuitas in anno quin in euāgelio vel epistola aliqua dictionū in versibus predictis cōtentarū reperiat. Ideo has tredecim dictiones premisit tanq̄ themata vel fundamenta operis subsequētis: vt prima scz dicitio primi sermonis thema sit. secūda scōr: ⁊ sic de alijs singulorū sermonū singule dictiones. Porro varietas materialū in singulis sermonibus cōtentarū litteris alphabeti designat: q̄ quēadmodū inueniri valeant habet lucide per tabulā que in principio totius operis posita est.

¶ Sermo. i.

Sequitur. Charissimi. dicit doctor Nicolaus de lyna sup. viii. c. Math. q̄ qñq; de causis iudei sequebantē xpm. B Nam aliqui sequebantē xpm vt curarētur ab infirmitatibus suis. Math. cni. iij. habet q̄ iudei offerebāt ei male habētes varijs languorib⁹ ⁊ curauit eos. Aliqui ex curiositate vt viderēt signa ⁊ mirabilia q̄ faciebat. Jo. vi. Sequebatur eū multitudo magna q̄ videbāt signa q̄ faciebat. Alii vt ab eo sanarent ⁊ corporaliter pascere viderēt vt patet ibidē.

B

Sermo

Aliqui ex malicia vt caperēt cū in sermone ⁊ blasphemarēt eū. Math. xxiij. Absentes pharisei inierūt cōsiliū vt caperēt iesū in sermōe. Et aliq ex deuotōe vt ab eo doctrinā susciperēt salutarē. An x^o. Moribus. signa. ci- bus. blasphemia. dogma. fuere. Cause cur dñs turba se- cura fuit. Modo cōsimili multi sequuntē p̄dicatōrē xbi dei. Aliq ex deuotōe vt ab infirmitate spūali aīe verbo dei curēt. Aliq ex curiositate vt extraneis ⁊ curiosis re- b^{us} vel materiis ifouarent. Aliq ex malicia vt xbi dei p̄dicatores p eos scādalizent. Et aliq ex fide quā hñti dei xbo vt spūalit recreent ⁊ i bono informēt. Et autē oēs sint isti? p̄ditiōis p̄mit^o orandū est. Mater n̄r. et Eue maria. Pro p̄cessu sermōis est aduertēdū q xps seq̄ debem^{us} tripliciter. P̄mo p viā penitētie ⁊ acerbita- tis. sc̄do p viā obediētie ⁊ humilitatis. tertio p viā des- spectus mūdi ⁊ paupertatis. P̄mo p̄cipaliter dixi q debem^{us} seq̄ xpm p viā penitētie ⁊ acerbitalis: ⁊ hoc p pter tria cōmoda q pueniunt ex vera penitētia. B̄ Nā p̄mo cū pctōr cadit in mortale pctm̄ instantū exee- catur p carentiā spūalis gr̄e: q nō cognoscit deum nec eius beneficia memorat: sed si sequit xpm p viā penitē- tie: recipit verā cognitionē dei ⁊ vīsum spūalē gr̄e: ⁊ iō- h̄ Joh. viij. Qui sequit me nō ābulat i tenebris. Figu- ra huius habet Marci. x. de ceco clamāte ad xpm pro vīsu habēdo: cui xps r̄didit. Elade fides tua te saluū fe- cit. ⁊ p̄festim vidit ⁊ seq̄bat eū sc̄z p viā penitētie ⁊ acer- bitatis. Sc̄do homo p pctm̄ mortale spoliāt bonis per eū prius factis. Iuxta illud Ezechiel. xviij. Si auerte- ris te iustus a iusticia sua oīm bonor suor nō recorda- bor: sed qñ se conuertit ad penitentiā oīs bona sua vīs-

Primus.

uificantur in aspectu dei. **E**zee. vi. **U**niificabit nos dñs post duos dies et in die tertia suscitabit nos et uiuemus in conspectu ei⁹: iequemur⁹ eū vt cognoscamus deū.

¶ **U**n moraliter p istos tres dies itelligo tres partes penitētie. i. p̄tritionē / p̄fessionē et satisfactionē qbus aīa pctōis uiuificatur a pctō: et a morte spūali resuscitatur et ad iequendū deū in viā penitētie habilitatur. **U**nde est triplex genus peccati videlicet corde ore et opere. **I**n corde enī quis grauius peccauit q̄ **P**aulus: q̄ ex peruersitate volūtatis cogitauit subuertisse totā scāz ecclesiam. **S**cribit enī **A**ctuū. ix. q̄ petijt epistolās a principibus sacerdotū vt si quos iueniret huiusvie viros ac mulieres vinctos pduceret ad **I**erusalē et tñ mīam cōsecutus est: et dñm p viā penitētie secut⁹ est. **Q**uis graui⁹ peccauit pctō oris q̄ petr⁹ q̄ ter dñm negauit et tñ p fletū et penitētiā mīam p̄secutus est. **Q**uis grauius peccauit pctō opis p adulteriū et homicidiū q̄ **D**auīd tñ dicendo peccaui mīam obtinuit. **I**hā. ij. **R. xij.** scribit. dixitq̄ **D**auīd ad **N**athā pphetā ipm redarguētē: peccaui: statiq̄ dixit ppheta ad **D**auīd **T**ranstulit dñs pctm tuū a te et non moueris **S**up qua **I**sa dicit **C**risost. i li. de cōpunctione cordis. **H**udistis regē dicētē peccaui dño et pphetā rīdentem. **T**ranstulit dñs pctm tuū a te. **V**elox cōfessio velox venia: velociter vulnus suū aperuit: et cniā velociter recepit. **H**ec ille. **E**t est illud q̄ dicit **B**regorius. **M**ultitudo vicioꝝ non vos reprimat in desperationē q̄ maior est potentia medici q̄ magnitudo languoris nostri. **E**x quo patet q̄ licet aīa peccatoris per peccatum mortificetur: per penitentiam tamen uiuificatur. **T**ertio qñ homo peccat mortaliter p tñc opera

Sermo.

eius non sunt meritoria vite eterne sed sunt ociosa et inania. Sed si christum sequatur per misericordiam et penitentiam tunc opera eius efficiuntur digna vite eterne. Unde dicit Prover. xxi. Qui sequitur iusticiam et misericordiam inveniendam et gloriam. Ille enim sequitur iusticiam qui corpus suum ieiunatis et orationibus castigat: et carnales voluptates mortificat. Et ideo dicit christus Luce. xlii. Qui non baiulat crucem suam. i. penitentiam: et sequitur me scilicet virtuose vivendo: non potest me esse discipulus. Et Ille enim misericordiam sequitur qui anime proprie misereatur: et eam mundat per contritionem et penitentiam. Et ideo dicit Crisostomus. omelia. lxxii. Sequi christum est omnia ab illo iussa facere et esse paratus ad mortem quotidianam: et se ad penitentiam disponere. Sed istum modum sequendi christum per viam penitentiae impugnabant quidam heretici dicentes: penitentiam tantum semel valere pro baptismo: et non pluries iterando pro peccatis. Alioquin inquit remissio peccati esset incitatio ad peccatum quis enim inquit non semper peccaret: si semper redire posset. arguunt enim insuper deum esse incitatoriem mali si semper per penitentibus indulgeret. et ei placere peccata quibus semper est presto dare gratiam. Contra quos loquitur augustinus in libro de vera et falsa penitentia. capitulo. iiii. sic dicens. Constat deo multum displicere peccata qui semper paratus est illa destruere. Si enim ea amaret non destrueret: et sic errant heretici pietati. Sunt etiam alii heretici dicentes utile esse penitentiam ter sed non quater. ideo si peccator mortaliter peccaverit et maxime in eodem genere peccati licet ter aut quater non mereatur veniam in eternum innitentes auctoritati prophete Amos. i. c. super tribus sceleribus damasci convertamini super

Primum.

quarta non quarta. Sed contra istos hereticos militat
expositio vera auctoritatis premisse: que est hec. Sup
mortalibus commissis sola voluntate et opere ac etiam pue
tudine quarta est scz peccatorum id est ego dñs do gratia
meam peccatori reo in oibus istis: dñmodo vera peni
tentia egerit et vestigia mea sequoluerit. Sed sup quar
ta non conuertat eum: id est sup finale penitentia non re
mittat: qz post hanc vita non erit locus penitentie fructu
ose. Ideo pñit nobis apostolus. i. Petri. ii. Xps passus
est pro nobis vobis relinquens exemplum vt sequamini
vestigia eius. i. penitentie et austeritatis. S; forte hic qñ
tur qre confessio oris sit instituta cum sola pñitio deleat
peccatum. Respondet Bonauentura sup. iiii. iniax. dis. vii.
q. xii. in respõsione prima dicendo q pñessio oris fuit isti
tuta triplici ratione. Vna vt deus ab hõle glorificet. est
etiam propter vniuersalem indigentiam instituta. **¶** Ali
Aplius ad Romanos. iiii. Omnes peccauerunt et egent
gratia dei siue gloria dei scdm aliam translationem: et sic glo
rificent deum humiliando et pñtendo pctã sua. Dñs autem q
pctã sua pñtent ostendunt se indigere gratia et mĩa dei: et
sic deum glorificat. Scda fuit ppter reuerentiã scẽ cõionis
vt digne et munde recipiant sacrum corp⁹ xp̃i: et ideo se
cũdũ canones extra de penitentis et remissionibus. ca.
viii. vtriusq; sexus dñ. Quilibet xp̃ian⁹ tenet semel in
anno ad minus pñteri oia pctã sua proprio sacerdoti.
Tertia cã fuit ppter cognitionẽ pctõz qz grauitas pec
catorum et pericula cognoscuntur p informationẽ sapien
tum confessorum. Unde confessio sacramentalis debet
esse ita secreta vt dicat dñs Albani. super. iiii. iniarum
dis. xxi. q. x. qz pro nullo iuramento pro nullo periculo

Sermo.

pro nullo scandalo est confessio reuelanda: q̃ nulla isto
rū obligat nisi ad ea que nouit vt hō. Unde notandū ē
q̃ triplici ex cā potest q̃s p̃fiteri alteri q̃ p̃prio suo sa-
cerdoti. Una si sit inspiēs ⁊ ideota ne cecus cecū du-
cat ⁊ ambo in foueā cadāt. Scda causa est si sit reuela-
tor p̃fessōis. Tertia causa est si sit sollicitans hōiem ad
malū. Hec Albanēsis vbi supra. **E** Sz timēduz est
q̃ multi p̃viā penitētie xpm non sequunt̃: sz magis car-
nē p̃ viā luxurie ⁊ voluptatis. de q̃bus loq̃tur ap̃ls. ii.
p̃pe. ii. Multi sequūtur eoz luxurias p̃ quos viā ṽitas
tis blasphemaz. i. viā vere ṽite ⁊ scē discipline. Istū du-
cē scz carnē multi sequūtur: vt diuites ⁊ paupes iuue-
nes ⁊ senes: ⁊ ita voluptatib⁹ sunt obcecātī q̃ nō p̃side-
rāt ad quē finē duces suos sequunt̃: q̃ sequūtur carnē
ad mortē eternā dicente ap̃lo. Si scdm carnē vixeris
moriemini. Dicit enī albert⁹ de p̃prietatib⁹ rex q̃ ra-
dix hedere lz in ore sit mollis tñ durissima metalla pe-
netrat: modo p̃sumū est de voluptate carnali q̃uis enī
de se sit debilis ⁊ vilis tñ aīas bonoz aliqū penetrat et
p̃fundit. Exēplū de dauid ⁊ sāsone ⁊ salomone quomō
p̃ luxuriā victi fuerūt. Et hīc est q̃ dicit sanctus Aug.
Nihil est q̃ ita penetrat aīam humanā ⁊ ad infernum
deprimīt sicut blādūmenta feminea ⁊ tact⁹ mulierum ⁊
oscula. Et alibi inq̃t Augu. Inter oīa bella xp̃ianoz du-
riora sūt bella castitatis: q̃ q̃ridiana ⁊ continua est pu-
gna ⁊ rara victoria. Et iō oīa turpia ⁊ occasiones malo-
rū fugere debem⁹. Hec ille. Unde q̃dā metrice sic ait.
Tollit opes famā sensū ṽiresq; libido. De ablatione
opum patet de filio prodigo. De ablatione fame pa-
tet p̃ gregoriū dicentē q̃ peccatum luxurie quandoq;

Primus

est minoris culpe: sed maioris infamie. Tollit etiam sensum ut patet. iij. Regū. xi. de Salomone q̄ fuit p̄ mulieres infatuatus. Et vires tollit. Et Aristoteles in ep̄la ad Alexādrū: q̄ vocat secreta secretorū sic dicit. Imperator nō inclines te ad luxuriā mulieris: q̄ libido est destructio corporis. Et iō viri scī et iusti viā istā et ducē istū: id est carnē cōtēpserunt et mundiciā mētis et corporis seruauerūt: et xpm̄ p̄ viā penitētie secuti sunt. ¶ De q̄bus scribit Apocal. xiiij. Hi sunt q̄ cū mulierib⁹ nō sunt conquinati: virgines enī sunt: hi sequunt agnū quocūq̄ ierit. Talis erat ille archiep̄s ebor: de quo dicit Malmys̄huoy in cronica libro p̄uo. c. iij. q̄ erat gra uiter infirmatus: cui cōsultū fuit a medicis: q̄ haberet cōsortiū mulieris: q̄ aliter sanitatē corporis nō posset habere. Quibus ille rēdit. Sileatis nec aliquis vestrū audeat mō hoc petiū luxuriē noiare. Hā p̄pter salutē corporalē nō admittā mortale dedecus ipudicie. Et bene p̄siderauit illud dictū Bernardi. Castitas est virtus admirabilis: speculū sc̄imonie: victor carnis: et visita angelorū: q̄ virtus nō pōt seruari nisi corpus p̄ penitētie austeritatē castiget. Et iō loquit̄ cuilibet scriptura. Hūeri. xv. Recordent̄ mādatorū dei ne sequant̄ immūdas cogitatōes et varias iformatiōes. Ex q̄b⁹ patet quō carnales voluptates sint refrenande: et quō sequi debem⁹ xpm̄ p̄ viā penitētie. ¶ Sc̄do p̄cipaliter dixi q̄ debem⁹ xpm̄ sequi p̄ viā obediētie et humilitatē. Hoc cōsulit xps̄ Math. xvi. Qui vult venire post me abneget semetip̄m et tollat crucē suam et sequatur me. Primo cōsulit xps̄ q̄ vult sequi xps̄ abneget semetip̄m. hoc est fm̄ b̄m̄ Siegf. in omelia. p̄p̄iā volūtātē

Sermo

id est peccata sua diu visitata relinquere. Unde si fuisti
supbus et inobediens deo et tuis superioribus: amodo sis
humilis. Si luxuriosus: amodo sis castus. Si cupidus
amodolus largus: et proculdubio abnegebis teipm. Isto
modo fecerunt apostoli xpi: quod non solum domum reliquerunt:
sed etiam temporalia: videlicet nauem rethi et etiam propriam
voluntatem. Unde de illis dicit Math. iij. Relictis om-
nibus secuti sunt dominum. Unde Augustinus de ver-
bis dñi sermone. vij. Semp tibi displiceat quod es si vis
peruenire ad id quod nondum es. Nam ubi tibi placuisti ti-
bi remansisti. Si vero pro amorem cum mundo permanes deum
sequi non vales. Sicut enim oculus tuus simul celi et ter-
ram respicere non potest: sic et cor tuum deum et mundum dilige-
re non potest. Nec ille. Hoc considerantes apostoli et sa-
lvi sancti mundum reliquerunt: et christum secuti sunt per ab-
negationem temporalium ac etiam proprię voluntatis. Et ideo
dicit Gregorius in omelia. Multum reliquit qui quantumli-
bet parum deseruit totum. Et Bern. in. v. libro flor. Quid
odit deus aut punit preter propriam voluntatem: cesset er-
go propria voluntas et sua fiat. Math. xvi. Et submite
voluntatem tuam proprię voluntati diuine. Unde de talibus
humilibus dicit xps Joh. x. Oves mee vocem meam
audiunt et sequuntur me: per veram humilitatem
Unde narrat Valerius lib. iij. ca. ij. de quodam milite ha-
bente filium ingratum et inobedientem: qui frequenter ma-
chinatus fuit mortem patris sui: quod intelligens pa-
ter quesivit ab uxore propriam in bona fide: an esset filius
suis an non. Cui asservit mater quod fuit filius suus pro-
prius. Tunc iste miles precepit filio suo ut eum sequere-
tur in campum solus. Cumque essent solitarii, in campo pa-

Primum

et extraxit gladium suum et tradidit filio suo: et in his ver-
bis allocutus est eum. Fili charissime: quod contra te deliqui
et mortem meam tam frequenter machinatus es. Ecce hic
paratus sum ad tuam voluntatem: fac modo quod volueris
Quo audito filius suus in semetipso naturaliter est con-
sternatus: et cum lachrymis petiit veniam. Qui pater
illum ad misericordiam suscipiens omnia remisit. Mo-
raliter per istum filium intelligo peccatorem deo inobediens
tem qui quotidie contra eum insurgit per diversa mala ope-
ra et nunquam cessat. Christus vero volens eum convertere ad obe-
dientiam ducit eum in campum: id est ut habeat memoriam
domini passionis et ceterorum beneficiorum dei: quot bona per
illum fecit: quot persecutiones pro illo sustinuit: redarguens
peccatorem de sua ingratitudine. Unde Augustinus in
quodam sermone. Ego deum meum sequi a quo omnia
bona mea suscepti: videlicet corpus cum suis sensibus
animam cum suis potentibus: mundum cum suis contentis. In
hunc campum Christus nos inducit cum de istis beneficiis nos
cogitare facit. Tunc tradit nobis gladium: id est rectum
iudicium rationis: quod admodum gladium habet dividere in-
ter nostram ingratitudinem et divinum amorem: et tunc si humiliter
postulemus veniam et eius vestigia sequamur: non
dubium quin nos suam misericordiam consequemur. Id
Sed charissimi timendum est quod multi magis sequuntur
diabolum per superbiam quam Christum per veram humilitatem. Ut enim
vulgariter. Qualis dominus talis familia. Cum igitur secundum scrip-
turam Job. xli. Diabolus est rex super omnes filios super-
bie. Videtur quod omnes superbi sint de familia diaboli. Et
ideo dicit Gregorius. Evidentissimum signum reproborum est super-
bia: sicut humilitas electorum: quibus signis quisquis divinos

Sermo

scitur sub quo rege militare inuenitur. Nam sicut homines per suas libertates cognoscunt cum quo domino morantur: sic quilibet cognoscit per humilitatem siue per superbiam an sit cum deo vel cum diabolo. An de sequacibus diaboli per viam superbie conquerit dominus dicens illud. iij. Regum. xvij. Dereliquistis mandata mea et secuti estis baalim qui interpretatur excelsus et significat diabolum. Sed isti non considerant ad quem finem deducit eos qui eum sequuntur: videlicet ad mortem gehenne infernalis. In cuius signum dicitur Apocal. vi. Ecce equus pallidus et qui sedebat super eum nomen eius mors: et infernus sequebatur eum. ¶ Moraliter per istum equum pallidum intelligo superbiam qui diabolum portat in animam suam. Et dicitur pallidus quia caret igne charitatis et fundamento humilitatis. Super istum dicitur mortem sedere per quam diabolus intelligit quia mortem spiritualem primo inducit hunc scilicet peccatorem sequitur infernus. id est exercitus infernalis qui ducit ad infernum: sicut rex exercituum suum ducit. Infernalis exercitus est congregatio superborum et deo inobedientium. de quo dicitur Iudic. ij. Dimiserunt dominum qui eduxit eos de terra egypti: et secuti sunt deos alienos: et ideo tradidit eos dominus in manus impiorum. Figura huius habetur. ij. Regum. xv. Quod absolon qui fuit filius david patri suo inobediens blandiebatur populo promittendo multa bona et privilegia qui vellent sequi eum et relinquere patrem suum david regem. Moraliter per absolon intelligo diabolum qui multos per suas blandicias decipit: per vanam gloriam et superbiam: false et dolose promittendo honores et dignitates. ¶ Sicut promissit patribus ad eum et eue qui essent sicut domini si vellent sequi eius mandatum et consilium et dei mandata relinquere: sic per suas fallacias de

Primum.

cepit eos: et duxit eos ad mortē tam spūalem q̄ corporāle. Quap̄pter debemus istū ducē relinquare et xp̄s sequi ducit ad vitā p̄ verā humilitatē et obedientiā. De qua loquitur Bern. in li. de colloquio simonis et iesu. Amica inquit salutis est obedientia si sit firma et stabilis: fundata sup̄ firmā petrā. i. Regū. xv. Melior enī est obedientia q̄ victima. An̄ vide quemō xp̄s dilexit hāc virtutē eligens magis suā aīam ponere q̄ obedientiā nō implere. Et ip̄m nomē iesu qd̄ est sup̄ omne nomē est remuneratio obedētie: teste ap̄lo p̄ Petro. Ecce nos relinquitus oīa et secuti sum⁹ te. Quid ergo erit nobis p̄miss⁹? Cui xp̄s r̄ndit. Vos q̄ reliquistis oīa et secuti estis me per humilitatē et obedientiā sedebitis sup̄ sedes iudicātes duodecim tribus israel. Mundus transibit et concupiscentia eius. Et relinquare magis vtile est q̄ relinquere: currentē sequi nō poteras onerari: et ideo nō est inutilis commutatio p̄ ci⁹ amore oīa reliquere q̄ sup̄ oīa est ut ab eo oīa donentur. Oīa q̄ relinquamus nō t̄m mundi divitias et possessiones: s̄ etiā ppriā volūtātē. Nec Bern. Ex quibus pt̄z scdm̄ principale. **R** Tercio principaliter dixi q̄ debemus sequi xp̄m per viam paupertatis. Pro quo notandum q̄ duplex est paupertas videlicet contra volūtatem siue involuntaria: et illa est miserabilis. Unde qui sunt in hac paupertate frequenter murmurant contra deum et proximum de avaricia accusant: et communiter tales pleni sunt mendaciis et furtis et ocio vacant: tamen meritorium est in suis necessitatib⁹ illis subvenire. An̄ psal. Beatus qui intelligit sup̄ egenū et pauperē. 22. Et Raba. sup̄ illd̄ Ecc̄. xii. Da bono et nō recipis petōrē. Dat multū qui indigēt peccatori

Sermo.

subuenit nō q: peccator: sed q: homo est: non peccator
rē sed iustū nutrit q: culpā nō diligit sed naturā. Hec
ille. Scda paupertas est voluntaria: et hec ē preciosa et vti
lis: vñ q hanc paupertatē sequitur: bona tēporalia pp̃t de/
um relinquit: tales sequuntur xpm in via paupertatis. vñ
Aug. in li. de ecclesiasticis dogmatib⁹ Bonū ē paupibus
erogare s; mell⁹ ē cū intētiōne sequēdi deū oib⁹ renū
ciare absolutū eē a solitudinib⁹ hui⁹ sc̃i et cū xpo ege
re. Hec ille. Et dicit Hiero. sup illo lñe. xvij. Nō sum
turbatus te pastore sequēs. Nō ē ille ver⁹ paup q cō
tra statū paupertat⁹ murmurat vel q min⁹ sollicitatē circa
tpalia. Et Et charissimi timendū ē q mu'ti sequū
tur mūdū et auaritiā citi⁹ q xpi paupertatē. Et hoc acci
dit duab⁹ ex causis. vna ē timor inordinat⁹ mūdane ad
uersitatis. Iste timor retrahit filios Israel ab ingressu
terre pmissi: oīs q: timuerūt q nō haberēt ibi vicualia suf
ficientia. Sed caleph et Josue q securi fuerūt iesū itraue
rūt terrā pmissionis. vt habet Numeri. xxi. Nō p̃simi
multi timēt cū reliquerint diuitias suas pp̃t deū: q de ce
tero de suis necessariis illis nō p̃uidebit. Tales erant
ananiās et vxor ei⁹ saphira noīe: q reliquerunt bona sua
ac vendiderūt: et partē diuitiarū dederūt aplis: et aliam
partē sibi reseruauerūt: et iō ābo mala morte perierūt vt
h̃t Actus. v. Isti timuerūt q si dedissent aplis oīa bo
na sua q p̃ iopia et paupertate defecissent. Et ideo dicit
xps Luc. xxiij. Qui nō renūciauerūt oībus que possidet
nō pōt me⁹ eē discipul⁹. Et apli xpi oībus renūciave
runt propter deum: vt deū suū velocitē seq̃ possent. Et
dicit Berni. Petre bene fecisti et non ad insipientiam: tibi
Sciebas ei⁹ q deum seq̃ nō poteras oneratus diuitior

Primum.

q̄ oneratus ad p̄sequendum magis reddat̄ in expedit̄.
Et iō vt dī. Grego. in omelia sc̄da. Onus diuitiarū ab-
stulit a me ad p̄sequendū q̄ expidite. Et iō orat sapiēs
Prouer. xxx. Mēdicitatē ⁊ diuitias ne dederis michi.
Tribue tñ victui meo necessaria. Sc̄da cā est iordina-
t̄ amor mundane p̄sp̄eritat̄is. Talē amorē habuit ille
iuuenis cui xp̄s dixit. Eade ⁊ v̄de omnia q̄ habes : ce-
da paup̄ibus. et tūc veni ⁊ sequere me. Math. xix. Et
ibi d̄r q̄ abiit tristis ⁊ noluit facere sc̄dm p̄siliū xp̄i : q̄
nimis diligebat diuitias suas ⁊ eas noluit relinquere. s̄
quanto pl̄ habuit tāto desiderauit. M. Tales sūt
similes febucitārib⁹ q̄ bibūt aquā frigidā credentes re-
frigerare calorē suū : s̄ quāto pl̄ bibūt magis calefcūt
⁊ aliqñ s̄tūt h̄i n̄ p̄pendūt p̄siliū xp̄i q̄ p̄sulit oīa p̄ ei⁹
amore relinquere de q̄bus d̄r Ezechielis. xxxiii. Multi
sermōnes audīūt ⁊ non faciunt : q̄ auariciā seq̄tur cor
eor̄. Dicit naturalis q̄ vultur qñ nō valet predā suā
ad nidū suū portare : diuidit eā in duas partes ⁊ vnā se-
cū portat ⁊ aliā dimittit ne forte sequentes eā capiant.
Modo p̄simili q̄ vult seq̄ xp̄m ⁊ est onerat⁹ diuitiis opor-
tet diuidere substantiā suā pauperib⁹ ⁊ sic trāsire vers⁹
sus celū : et tunc potest dicere illud Job. xxiij. Vestigia
eius secutus est pes me⁹. Sed attende stulticiā cupi-
dor̄ q̄ libent̄ vellent sequi xp̄m p̄pter tēporalia haben-
da que sunt trāsitoria : ⁊ nolūt sequi xp̄m propter eter-
na. Talis fuit ille cupidus de quo habetur Math. viij.
qui putans q̄ si fuisset familiaris cū xp̄o posset magnā
copiam diuitiarū acquirere ab h̄is qui a xp̄o curaban-
tur : causa pecunie acquirēde adhesit xp̄o non causa
deuotionis sic dicens. Magister sequar te quocunq̄

Sermo.

teris. Christus respondit ad cogitatus non ad verba dicēs. Vulpes foueas habent et volucres celi nidos. filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. quasi diceret xps. Quare sequeris me propter diuitias cum sum pauper et paupertatem diligo: et ad illam obtinendum omnino posulo. Secundum illud consilium fecerunt apostoli xpi. qui relictis reti et navi secuti sunt dominum. Per rete intelligit voluptas carnalis. Per nauem intelligo temporales diuitias que sunt relinquende ut deum sequamur. **¶** Tria triplici de causa debemus sequi christum. Primo quia est ductor securissimus. Secundo quia est doctor verissimus. et tertio quia est retributor largissimus. Et ista tria ostendit Augustinus de verbis domini exponens illud euangelium. scilicet Ego sum via veritas et vita: dicens primo. Ego sum via: ergo qui sequitur illum non potest errare. Sed hic querendum est quare contingit eruditos et sapientes qui summe cognoscunt viam christi maxime errare. Hinc ridebitur quod non accidit hoc ex parte scientie: quia omnis ars et omnis scientia bonum videt appetere: ut dicit philosophus primo ethicorum in principio. Sed ista malicia accidit ex parte sensus. Nam idem est appetitus perariorum: et ideo si appetitus fuerit rectus appetit bonum. si non rectus appetit malum ideo cum scientia sit ad bonum appetitus est ad bonum. Sed quod dolendum est modo accidit perariorum. Tamen sapientes et eruditi qui deberent esse christiani si nunc maxime sunt imperfecti/auari/superbi/falsi/et iniusti et multum peiores vulgaribus: quia ut dicit aristoteles. i. politicorum. Homo eruditus habet arma scientiam et prudentiam. Scit enim quomodo malum fieri possit et nouit vias pessimas possibiles. Et ideo dicitur inter vulgares quod eruditi faciunt totum populum errare a via domini per suas

Idem.

malam vitam: et ideo non credunt eis quicquid dicunt
quia eos videt facere opposita doctrine sue. Unde de
talibus dici possit illud **Psal.** Sic illorum tenebre et lubri-
cum et angelus domini persequens eos. Secundo dicit. Ego
sum veritas sine dolo. In signum huius dixerunt iudei.
Magister scimus quia verax es et viam dei in veritate
doces. **O** Sed timendum est quod multi viam istam non se-
quuntur: sed dolos et fraudes et cautelas ad decipiendum
populum per falsa iuramenta: et per falsas mensuras in-
emendo et vendendo. Contra quos loquitur dominus **Levi-**
tici. xix. dicens. Nolite facere iniquum aliquid in iudicio
in regula: in pondere: in mensura etc. In hac auctoritate
notantur omnia genera mensurarum vendentium et ementium
unde regula mensurat pannus: pondere metalla et speci-
es: mensura liquabilia ut vinum et oleum: et statera moneta
et aromata: modio mensurant arida: ut bladum. Et ideo
dicit **Deut. xxv.** Non habebis in sacco diversa pondera
maius et minus: nec erit in domo tua modius maior et
minor. Item per falsa iuramenta veritatem relinquunt et se-
quuntur falsitatem. Et in duobus versibus sequuntur ca-
sus in quibus iuramentum est prohibitum.
Si male iurandi species si cura nocendi.
Per primas **Fato** per **Idonea** notificato.
Intellectus horum versuum est iste. Prima littera huius
dictionis **Fato** est **F**. Per hanc litteram intelligo falsam
iurationem: per ultimam litteram **O**. intelligo scilicet opor-
te iurare que secundo prohibentur. Istis duabus litte-
ris addas omnes litteras huius dictionis scilicet **Idonea**.
Unde per **I** intelligo irreverenter iurare. Per **D** do-
lose iurare. Per **O** ociose iurare. Unde **Exodi. xx.**

Sermo

et Deut. v. Non assumes nomē dei tui inuani: p. N. ne
gligēter iurare: p. E. erronee iurare: p. B. assuecte iura-
re. Et Eccl. xlii. Jurationi nō assuescat os tuus. Istis
septē modis iurantes viā veritatis nō sequuntur: et ideo
xpm qui est veritas nō sequitur sed vltipendunt. Ter-
tio xps dicit. Ego sum vita sine morte. Unde ipsemet
dicit. Ego sum resurrectio et vita: q. credit in me etiam
si mortuus fuerit viuet. Sed charissimi timendū est q.
nō obstante q. sit vera vita et oēs qui eū sequitur per
veram fidem ducit ad vitam. ¶ Attamen multi
non credunt eū qui dabit vitam verā oibus sequentis
bus eum. Nam vera fides est recta via que ducit ad
celū. Et scribitur. iiii. Esdre. vii. q. angelus dñi docuit
Esdrā pphetā. Est enī inquit ciuitas edificata et po-
sita in loco campestri: plana omniū bonorū. Introitus
eius angustus et ad illum transit semita vestigium vni-
us hominis capiens tantum. Moraliter per hanc ci-
uitatem intelligo celum: ad quod ducit vna semita que
solum capit vestigium hominis: que est fides sine qua
nullus potest celi attingere: et per viam istam nullus
potest intrare nisi homo: quia inter oēs creaturas ho-
mo ordinatur transire ad deum et eum sequi per fidem
quia pro statu illo nullus potest habere cognitionē de
deo: nisi per fidem. Et ideo dicit apostolus ad Hebrē-
os. xi. Credere enī oportet accedētem ad deum. et ideo
sic credamus in deum q. nos remunerabit vita eterna
debemus omnia mala fugere et deum sequi. Hoc bene
figurati sunt Deut. xi. et Josue primo. Ubi habet quos
modo dñs remunerauit Josue: et qui cū illo erāt: quia
credebant q. per ipsum intraturi essent terram pmissā

Secundus.

Nonis: et ideo dicit illis. Omne locum quem calcauerit pes
vostri pedis vestri vobis tradam: eo quod secuti estis me.
Modo similis qui christum sequitur per veram fidem et humilitatem
et ceteras virtutes vitam eternam possidebit. Matth. xix.
Eos qui reliquerunt omnia et secuti estis me: centuplum accipies
et vitam eternam possidebit. Quam nobis precatur qui sine
fine vivit et regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Sermo secundus.

Humiliat. charissimi dicit beatus Hieronymus in
epistola sua ad paulum quod predicator verbi dei
humiliter premittere debet orationem. Qui sicut
miles pugnaturus cum hostibus est inhabilis ad victoriam
sine armatura et dei adiutorio. Sic nec predicator qui habet
pugnare contra vitia et vitam malorum reprobare non po
test habere victoriam sine humili oratione quam deus exau
diat promissa. Iuxta illud Iudith. ix. Humili et mansue
torum semper tibi placuit deprecatio. Et non mirum cum ora
tio humilis penetrat celum et aures dei aperiat. Ezech.
xxxv. Oratio humiliantis se penetrat nubes. Et ideo in
principio huius sermonis humiliter et devote orandus
est. Pater noster: et Ave maria. Pro processu sermonis
est breviter advertendum quod duplex est humilitas vide
licet ficta et vera. **P**rima est vituperabilis: quia
dicitur humilitas vulpina. Scitis quod vulpes aliquando preten
dit mansuetudinem et humilitatem in vultu et in gestu
tamen interior est valde dolosus et plenus cantelis et nocivus
animal valde: sicut ostenditur per eius conditio
nes quando habet opportunitatem nocendi. Sic iste hypo
crite habent vultum et gestum exterius humilem: ut
appareant hominibus mansueti: interior tamen sunt

B

Sermo.

pleni inuidia et dolositate atque fallacis. De qua humilitate loquitur sapiens. Ecclesiasticus. xix. Et qui se nequiter humiliat et meritoria eius sunt plena dolo. Talis fuit ille Symon magus de quo habet Actuum. viii. qui simulauit se esse simplicem in tantum quod fidei fuit baptizatus a beato Philippo: et populus credebat illum esse sanctum qui tamen fuit fictus. Cum vidisset autem Symon quod per impositionem manus apostolorum daretur spiritus sanctus obtulit ei pecuniam dicens. Date et mihi hanc potestatem. etc. Petrus autem dixit ad eum. Non est tibi pars neque sortis in sermone isto. Penitentiam itaque age. etc. De talibus hypocritis loquitur Bernardus. Humiles volunt hypocrite esse sine respectu pauperum sine defectu: alijs adulantes: alijs inuidentes: alijs detrahentes: falsi accusatores criminum: dolosi ut vulpes interiorius: humiles ut oues exteriorius. Hec ille. Hec autem humilitas mala et ficta fugienda est. **B**ona humilitas vera: et illa vocatur humilitas colubina et est humilitas laudabilis et imitanda ad quam quidem humilitatem mouent nos tria: scilicet cognitio proprie fragilitatis et miserie: timor diuine potestatis et iusticie: et merces future felicitatis et leticie. Hec tria ponuntur a Basilio in suo exameron. Primum ergo et principaliter dico quod ad habendam humilitatem quam Christus docuit et exemplificauit in actu debet nos mouere cognitio proprie fragilitatis. Dicit enim Innocentius in libro de miseria conditionis humane quod homo debet considerare sue conditionis ingressum lachrymabilem sue uersationis progressum culpabilem et sue dissolutionis egressum horribilem. consideret quomodo de quo factus est quid sit et qui in futurum sit. Dicit enim Genesim. i. quod deus formauit hominem de limo terre: que ceteris

Secundus.

elementis est dignior infima. nā planetas et stellas fecit de igne: flatus et ventos de aere: pisces et aves de aqua: homines et iumenta de terra. Si ergo homo consideret omnia ista: et se factū de infimo elemento: magnam materiam humilitatis habebit. Et ideo dicit Bernardus in suis meditationibus. primo querens quid est homo aut quid gloria eius: et ostendit quod est escayermis et sacculus cinerum. Unde poeta dicit.

Post hominem vermis: post vermē fetor et horror.

Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Item considera in via tua quid sis a pede usque ad verticem: interius et exterius: et videbis quam causam habebis superbiere. Cum enim omnes arbores producant fructus flores virentiam et electum. Tu vero producis de tuo corpore omne genus turpitudinis et miserie. Si enim inquit Bernardus intus me consideres quid per os: quid per nares: et quid per ceteros corporis meatus egreditur: vilis sterquilinum nunc visidisti. Quid enim est tota pulchritudo corporis que foris splendet: nisi quoddam velamentum turpitudinis quod pro pudore turpe est nunc. Item considera quid futurus es post mortem: quia corpus tuum quod in vita tua fuit amabile post mortem erit abominabile et odiosum. Unde sicut candelæ dum ardent lumen ministrant et confortant circumstantes: et quando extinguuntur fetent: sic est de corpore humano: quia dum vixerit multos confortabit: post mortem vero omnibus amicis suis fetidum et abominabile erit. Poeta sic dicente.

Vilior est humana caro quam peluis ovina.

Cuius mortis ovis aliquid valde ista ruina. Et hinc inquit Augustinus de vera innocentia. Respice tempus quia moris

Sermo.

talis es et vide ubi sunt imperatores et tyrannidone omnes
pulvis sunt et cinis: vide eorum sepulchra et non cognosces
quis fuit dives: quis pauper: quis pulcher: quis deformis
Memorare ista ne superbias: et si intus de istis cogi-
tes veram humilitatem possidebis: quia ut dicit Bernardus: *Ergo*. Quo-
stos humilitatis est recordatio proprie fedilitatis. Isti mo-
do poetae pingebant imaginem pulchram similem virgini
habentem in manu clavem et sub pedibus eius scalam quat-
tuor: baculos habentem in altitudine. In primo scribeba-
tur meditare. In secundo contristare. In tertio revelare. Et
in quarto perseverare. Primo ergo meditare si veram hu-
militatem cupis habere considerando quid fecisti siue bo-
num siue malum: quid es videlicet bestia mortalis et mi-
serabilis: iuxta illud metricum.

Cum fex cum limus cum res vilissima sumus.

Unde superbumus ad terram terra redimus.

Et unde venisti de ventre scilicet matris tue conceptus et na-
tus in originali peccato. Secundo contristare per penitus quas me-
ruisti: et per gaudia que perdidisti. Tertio revela integre
peccata tua que commisisti: per humilem confessionem. Et quarto per-
severa in bono: non recidivando iterando peccata tua pre-
terita. **E** Nec imago humilitatis habuit in manu
clavem in signum quod ostium celi aperiat: et claudat portas in-
ferni: et ideo quod sic vult intrare ostium si sit altius ultra me-
suram ostii oportet semetipsum humiliare. Exemplum in natu-
ra de aue. Quis enim quando primo incipit accipere volatum
suum prius ad terram corpus humiliat: et sic semper ascendit.
Unde Augustinus loquens de christo sic inquit. Hic scilicet christus
est ianua humilis: quia quod per hanc ianuam vult intrare: opor-
tet ad christum per humilitatem se inclinare. Unde christus tripliciter

Secundus

se humiliavit. Primo suo superiori: scz suo patri celesti. **D** En quāvis pater in divinis et xps sint equales: tñ xps inquātū assumpsit naturā humanā fuit minor patre. Et ideo dicit in euāgelio. Pater maior me est. Et illo modo humiliavit seipm ad voluntatē prīs: vt daret nobis exemplū humilitatis. quo ad nros superiores: et hoc est qđ dicit apłus. i. Petri. ii. Subiecti estote ol humane creature ppter deū siue regi quasi precellēt: siue ducibus tāq̃ a deo missis. Et dicit Ber. in libro de dispēsatōe et precepto humilitas q̃ maiorib⁹ debet deo exhibet et ideo qđquid vice dei precepit hō qđ scit certe nō displicere deo accipiēdū est ac si deus precipiat. Hec ille. Scđo humiliavit se xps suo equali videlz spūs sancto: ideo cōformiter nos debemus humiliare nos illis q̃ sūt equales nobis. Videmus q̃ arbor quāto magis abundat fructibus: tāto magis versus terrā ramos suos inclinat. Modo cōsimili quāto magis q̃s abundat virtutibus: tāto magis humiliare se debet. Et ideo dī Eccl. iii. Quāto maior es humilia te in oībus. et corā deo inuenies gratiā. En in sūmo honore debet sūma humilitas exaltari. Et ideo dicit Isidorus in libro de sūmo bono. Sicut Johannes fuit precursor dñi oēs trahēs ad eū: ita humilitas est precursor charitatis et reliquarū virtutū. Humilis enī respicit dñs et attollit alta: id est supba cognoscit vt deiciat. Modū hūilitas fm Augustinū est voluntaria mentis inclinatio. Nam fm eūdem Augustinū. Seruū dei voluntariū hec tria delectant semper: videlicet subesse / seruire / et obedire: et his cōtraria grauant: videlicet preesse / dominari / et subere: et p hoc potest quis pbare si seruus dei sit an non. Hec

Sermo

Augustinus. Tertio xps humiliavit se inferiori se : scz homini Marie scz z Joseph. vt habet Luce. ii. Itē xps humiliavit se inferiori suo qñ voluit baptisari a Johāne in iordanis flumine. vt habet Mathei. iii. z tunc dixit. Sic decet nos adimplere oēm iusticiā: id est humilitatē. Unde contentio erat inter discipulos Iesu quis eoz videretur esse maior: z Iesus aduocans paruulū vnū statuit eū in medio discipulorū suorū z dixit. Quis cunq; humiliauerit se sicut paruulus iste: hic maior est in regno celoz. Mathei. xviii. Quia ergo xps nos informauit dicens. Discite a me. quia mitis sum z humilis corde. Mathei. xi. Debemus z nos humiliari his q; supra nos sunt: z his qui nobis sunt equales: z his qui nobis sunt inferiores. Unde in hac triplici humilitate omnes virtutes fundantur z per ipsam conseruantur. Unde Gregorius. Omne quod agitur perit: si non cū humilitate custodiat. Et iterum ait Gregorius. Qui ceteras virtutes sine humilitate congregat: quasi puluē in vento portat. Unde nullus est perfecte virtuosus: nisi reputet se imperfectum: et hoc est signum maxime humilitatis. Quia dicitur humilitas est virtus qua homo verissima sui cognitiōe sibiip̄i vilesceat. Et Unde ex humilitate procedit q; homo refutat z fugit honores z appetit ab omnibus despici. Et ideo dicit Bernardus. Acris humilis vermis vult reputari. et nō humilis predicari: sed gaudet se contēni. Ad qd habetur exēplū. ii. Regū. vi. de David qui saltauit coram archa dñi in conspectu totius populū: ideo Michol filia Saul despectit eum dicens. Tu es rex gloriosus in israhel: z tu saltas nudus quasi vnus ex scurris tuis. Qui

Secundus.

dixit dauid. **Ludā** ⁊ vilior fiam ⁊ humilis ero ī conspe-
ctu meo. Et narrat Bre. in primo dyalogorū q̄ erat vir
q̄dam pstanti⁹ nolē valde scīs quē ali⁹ vir audita ei⁹
scitāte desiderauit vidēre. quē cū vidisset p nihilo esti-
mabat eū habere q̄ erat ī statura pusill⁹. Cui dixit Cō-
stanti⁹. Tu vere habes oculos aptos ī me: ⁊ iō magnas
grās sibi egit. Sciendū est enī q̄ sicut supbus gaudet ī
adulatorib⁹: sic ver⁹ humilis ī despectibus. Et iō dicit
Bre. in. li. iij. moralisū quāto hō est ī p̄spectu hoīm vili-
or: tanto ī p̄spectu dei est p̄ciosior. Ex q̄b⁹ p̄ q̄ cogni-
tio pp̄ie fragilitatis mouet hoīem ad verā humilita-
tē. ¶ S; charissimū timendū ē q̄ vana gl̄a diuina
rū grāz seu virtutū hanc ip̄am humilitatē destruit ⁊ cō-
fūdīt. Cōtra quā loq̄tur propheta Hierē. ix. Non gl̄icē
sapientis in sapientia sua: nec diues ī diuitijs suis: nec for-
tis in fortitudine sua: q̄ nō p̄derūt in die vltionis. Eū
hec vana gl̄a deificat creaturā ⁊ cōtēnit deū: q̄ qñ hō
de fact⁹ pp̄iis gl̄iat putat se ea habere a se ip̄o: cū tñ a
seipso nihil hēat. Eū Bernard⁹. Inī oīa aīalia hō pau-
por nāscit. Itā mutuat lanā de ouib⁹ lineū pānū: cibū
potū: ⁊ h̄mōi de terra: coriū de aīalibus: scricū de vni-
bus varios colores a vni⁹bus. Eū Apl̄s. i. Corinth. iij.
Quid habes q̄ nō accepisti: si autē accepisti q̄ gl̄oria-
ris q̄si nō acceperis. Ista vana gl̄ia p̄cussus fuit nabu-
chodonosor rex q̄ iactando dixit. Nōne hec est babilon
ciuitas magna quā edificavi nolē meo. De tali clato dī-
cit Bernard⁹. Primus ī cōuentu residet in cōsilijs vo-
catus nō respōdet non vocatus accedit: de oīb⁹ se ītro-
mittit: ordinata reordinat: ⁊ q̄cqd ille nō fecerit: aut non
recte factum aut nō plene ordinatum existimat. Dixit

Sermo

enī non sum sicut ceteri hoīm. Hec ille. Ergo charissi-
mi elationē ⁊ vanā gloriā fugite. humilitatē secramini
que est virtutū oīm fundamentum. Scō ⁊ principalit-
ter dixi: q̄ timor diuine potestatis ⁊ iusticie mouere nos
debet ad humilitatē. **S.** Unde ap̄ls. i. Petri. v. Hu-
miliamini sub potētī manu dei vt vos exaltet in diuī-
sitiōis. **Uñ** si fuerimus elati p̄ supbiā: de⁹ cū gladio
sue potētie nos destruet. Exemplū huius de Nabu-
chodonosor rege cuius cor p̄ supbiā intantū fuit elatus
q̄ credebatur se solū esse deū: et tandē de suo regno p̄ di-
uinā potētiā electus fuit: ⁊ cū brutis animalibus herbas
comedit. vt habet Daniel. iiii. Consimile habemus de
Antiochio supbo qui intantū fuit eleuatus in supbiā
q̄ oēs nationes p̄ girū voluit subjugare: ac etiā tēplū
dei spoliavit ⁊ destruxit: qui tandē cadēs de curru suo
venter eius ruptus fuit: ita vt vermes inde scaturirēt
⁊ p̄ putredine ⁊ fetore nullus de eius familia eū tāge-
re auderet: ⁊ sic tandē miserabiliter interijt vt patet. ii.
Machab. ix. Exēplū etiā habet Hester primo d' Elasti
regina: que q̄ ppter iobediētiā ⁊ supbiā noluit obe-
dire preceptis regis. Effueri fuit eiecta: et ppter hu-
militatē Hester in reginā fuit eleuata. Itē habet Hes-
ter. vi. q̄ Aman ppter suā supbiā: quia concupiuit ho-
nores ⁊ reuerentias p̄ ceteris qui fuerunt de familia
regis suspensus fuit: ⁊ Mardocheus propter suā hu-
militatem ad honores fuit eleuatus. Ex quibus hysto-
riis patet q̄ illi qui per superbiam eleuantur: per diuī-
nam potētiā humiliantur. Et ideo dicitur. Luce. xiiii.
Qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exalta-
bitur. Hinc etiam scribitur Luce. i. Deposuit potentes

Secundus.

de sede & exaltauit humiles. Hinc etiā christus in euāgelio. Luce. xliij. docuit bonā curiositatē dicēs. Cū inuitatus fueris ad nuptias nō discubas in primo loco: ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo: et veniens is q̄ te & illū vocauit: dicat tibi: da huic locū. & tunc incipias cū rubore nouissimū locū tenere. S; cū vocatus fueris vade recūbe in nouissimo loco: vt cū venerit q̄ te inuitauit dicat tibi. Amice: ascende superius. Tūc erit tibi gloria similis discumbentib⁹. ¶ Moraliter in p̄cipio mundi angeli fuerūt inuitati ad conuiuiū gaudiū celist⁹. S; lucifer & sibi adherētes discubere voluerūt in p̄cipaliori loco nimis se exaltando cū dixerūt. In celū ascendam sup̄ astra celi exaltabo solū meū sede: bo in monte testamenti: in laterib⁹ eq̄lonis: ascendā sup̄ altitudinē nubilū: & similis ero altissimo. Elertū in infernū detraheris: in p̄fundū lac. ysa. xliij. Et in nouissimū locū inferni fuit delectus cū sibi adherētib⁹. Hāz fm doctores homo fuit facus vt suppleret numerū angelorū cadentis: sed recūbere voluerunt in primo loco q; voluerūt esse sicut dū scientes bonū & malū. Gen. iij. Et ideo cum rubore deieci fuerunt extra paradysū & post mortem profundius ad infernum. Unde dicit ysa dorus de summo bono. Omnis superbus tanto p̄fundius labitur quāto superius eleuat. Et ideo dicit aposto lus Jacobi. iij. Deus sup̄bis resistit: humilibus autem dat gratiam. Hāc gratiam habuit xgo maria propter suā humilitatē: quia quīs pre ceteris multa habuerit p̄uilegia virtutū in propria tamē reputatione humilis fuit & abiecta. Et hoc ostendit quando angelus salutauit illā dicēs. Ave grā plena dominus tecū. Quis

Sermo.

enī mox futura esset mater dei ⁊ regina celis: humilis se
ancillā dñi nominavit dicens. Ecce ancilla dñi fiat mihi
hī sūm verbum tuū. Ideo de illa dicit Bern. sup. Adversus
est. Sine humilitate audeo dicere q̄ virginitas marie
nūq̄ placuisset deo. Si q̄ maria humilis nō fuisset spūs
sctūs sup illā nō descendisset: nec illā impregnasset: ⁊ si
placuit deo ex virginitate: concepit tñ filium ex humilita-
tate. Eū Anselmus sermone. xxxiij. de assumptione. Hu-
militas inquit marie facta fuit scala celestis: per quā fi-
lius dei descendit in terrā. O vere btā humilitas q̄ deū
hoībus pepit: vitā mortalibus prebuit: mūdū purifica-
uit celū aperuit ⁊ aīas pūmōz parentū ab inferis libe-
rauit. Nec ille. ¶ S3 charissimū timēdū est q̄ multi
q̄ in tribulatiōe ⁊ paup̄tate sūt sat̄ humiles ⁊ cū sint ad
honores eleuati sūt nimis elati ⁊ supbi. De q̄z numero
fuit ille Saul de q̄ hī. i. Re. ix. q̄ anteq̄ vinctus esset in
regē sūmā humilitatē ostēdit dicens samueli. Nūquid nō
filius gemini ego sū de minia tribu Israhel ⁊ cognatio
mea minima int̄ oēs familias de tribu beniamin. Qua-
re gl̄ocutus es mihi sermonē istū. Assumēs itaq̄ Sa-
muel Saulē ⁊ eius introduxit eos in triclinium ⁊ dedit
eis locū in capite eoz q̄ fuerant iuitati. ⁊. Aliq̄ mane
surrexisset ⁊ iā dies lucesseret vocauit Samuel Sau-
lem ⁊ tulit lenticulā olei ⁊ effudit super caput eius ⁊ vn-
xit eū in regē: s3 postq̄ electus fuit i regem statim i tā
tam superbiā eleuat⁹ est q̄ nō cognouit deū suū nec se
metipsum. Et ideo de regno fuit miserabiliter deiect⁹
Medo consimili est de multis: cum fuerint pauperes
satis humiles sunt: sed si contingat eos leuari ad ho-
nores statim sunt superbissimi: ⁊ factant se de magna

paren-
mus s
Quid
Aut d
Ipse
parēte
dā inn
it. de f
trem
fuit v
les p
a ter
⁊ fuit
si nō
⁊ tun
ramē
pore
res
dene
sint
mon
nis
uati
sui
Ex
fug
⁊ su
ri
mil
dos

Secundus.

parentela fuisse pgenitos. De quibus loquit Chrysostomus sup Matheū in ope ipfecto. omelia tertia dicens Quid pderit quē sordidant mores generatio gloriosa. Aut qd nocet ei paup generatio quē mores adornant. Ipse se vacuū humilitate ostendit: q de magna iactat. parētela. Quid enī pfuit Layn q fuit filius. Adc quō dā innocētis: q ppter suos malos mores separatus fuit. de filiis suis. Aut qd nocuit Abraham q habuit patrem cultorē deorū plurimorū. Dico q nihil: qz Abrahā fuit vocatus postea pater scōrū. Unde dicit Aristoteles pūo meteororū q sol p suā virtutē eleuat vapores a terrā: et ibi p calorē solis et elementū ignis inflāmant et fiūt lucidi tanq stelle: tñ cū sint naturaliter ponderosi nō possunt ibi remanere: sed in nocte ad terrā cadūt: et tunc vulgares dicunt stellas cadere a firmamēto: cū tamē in rei veritate nō sunt stelle. Moraliter p istos vapores sic eleuatos intellige hoīes terrestres ad honores et dignitates eleuati per fortunā mundi: tunc splendent per magnā familiā: p ornamenta preciosa: sed cū sint mortales hoīes: tandē descendunt de honoribus et morient et sepelient. Vanū est igitur supbire de terrenis transitoriis: qz dicit psal. Alidi impiū exaltatū et eleuatū sicut cedros libani. Et transiit et ecce nō erat: que fuit eū: et nō est inuētus locus eius: hoc est in libro vite. Ex quibus sequitur q potestas dei quam nullus potest fugere mouere nos debet ad humilitatem habendam et superbiam euitādam. R Tercio principaliter dicit q merces future felicitatis mouere nos debz ad humilitatem. Dicit enim Aristoteles in li. de celo et mundo: q corpora superiora sunt meliora et nobiliora q cot

Sermo.

potia inferiora. Et explicauit de sole et luna et ceteris
planetis: qui sunt meliores et virtuosiores ceteris corpo-
ribus terrestribus: quia figuntur in celo. Moraliter solavit
humilitatis hostem eleuat a terra ut collocet in ce-
lo. Unde in libro de modo viuendi. cap. ii. per miserabilem
superbiam angelorum spiritus immortales de celo cadebant. Et
per humilitatem dei fragilitas humana ascendit de ter-
ra ad celum. Hec ille. Erubescat ergo homo esse super-
bus: si deus qui esset causa salutis humilis erat. Tans-
to enim quisque exaltabitur in gloria quanto se humiliatue-
rit in terra. In cuius signum dixit Christus Marci. x. et Ma-
thaei. xix. Sinite paruulos venire ad me: talium enim est
regnum celorum. Unde Augustinus de verbis domini: ser-
mone. xxxix. Si vis capere celsitudinem glorie celestis:
cape humilitatem hic in terris. Et declarat hoc ibidem
per duo exempla. Attende inquit arborē: prius figit ra-
dicem in terra deorsum: et postea crescit et exaltat ramos
suos versus celum. Aliud ponit exemplum de arce: qui in-
quit edificare vult turrim vel castrum ut firmiter stet
in futuro: primo ponit fundamentum et postea edificat
in altum. Et modo consimili qui desiderat venire
ad eelum oportet ut prius fundet se super humilitatem
et tunc superius ascendit. Unde vera humilitas palme
comparatur: que secundum Bartholomeum in libro de pro-
prietatibus rerum: per descensum inferius crescit: quia
radices eius profunde situantur: et ideo post cedrum est
altissima arborum et nullo potere fructuum curuatur:
sed semper custodit ramos rectos et virides. Modo con-
simili est de humilitate: quia verus humilis semper si-
tuatur in loco humili in reputatione propria: et ideo

cresc
bula
mura
ma h
sapiē
In m
corpo
clā n
nes r
lor es
Ter
nit h
Luc
miles
Ma
Sed
litati
stati
male
it ill
de. s
Isra
pert
iā
q d
in se
cida
ideo
mili
los

Secundus.

crescit ad celū p virtutes et semp habet patientiā in tribulatione et angustia: et nō depumit p impatiētiā vel murmuratiōē: sed semp virescit p verā charitatē. Ista palma hūilitatis dulcissimos portat fructus. Primus est sapiētia q nō habitat nisi in corde humili. Sapiētie. i. In malivolā aīam nō introibit sapiētia nec habitabit in corpore subdito peccatis. Et Isaie. lxxvi. Ad quē respiciā nisi ad pauperculū et cōtristū spū: et tremētē sermones meos. Scdus fructus est grā. Ecc. iiii. Quanto maior es humilia te in oībus: et corā dño inuenies gratias. Tertius fructus est honor et reuerētia. Job. v. Qui ponit humiles in sublimi: et merentes erigit sospitate. Et Luce primo. Deposuit potētes de sede: et exaltauit humiles. Quartus fructus est diuturnitas vite celestis. Math. v. Beati pauperes spū: qz ipōz est regnū celoz. Sed charissimi timēdū est q multi nō habēt spm hūilitatis sed superbiē: q cū a fratribus suis redarguētur statim intumescūt p superbiā: tūc pugnāt: tūc rixant: tūc maledicūt: tūc detrahūt: et potā sua defendūt. Talis fuit ille Pharaō quē Moyſes et Aaron reprehēderunt de sua incredulitate et monuerūt vt dimitteret populū Israel sacrificare deo in deserto. Quibus pterue et superbe rīdīt. Quis est dñs: vt audiā vocē eius et dimittā Israel. Nescio dñm: et israel nō dimittam. Dixerunt qz deus hebreoz vocauit nos vt eamus vīā trīū dierū in solitudinē et sacrificemus dño deo nostro: ne forte accidat nobis pestis aut gladi⁹. vt habetur Exodi. v. Et ideo diabolus facit cū superbis sicut pueri faciūt cum miluis et coruis: postq ceperūt excecāt: et permittūt illos in altū volare: qui tandē tam alte volant q itē ad

Sermo

terrā cadit et colla sua frāgunt. Modo cōsimili facie diabolus cū supbis. **M** Excecat enī in eis oculos rationis instantū q̄ nō vidēt dei bñficia: nec cognoscūt se ipsos: et ideo nimis alte volāt: et tandē corrūt ad infernū. Et ideo dī Amos. v. Dom⁹ israhel cecidit: et nō adiciet ut resurgat. Sic suo modo de supbo dici pōt illud Iheremie. i. Cadet supbus et corruet: et nō erit q̄ suscitet eū. Ergo charissimī cauendū est a peccō superbie: q̄ virtutes et bona destruit et cōfundit. Exemplū habet in natura. Dicit Aristoteles in pīlo metheor: q̄ terremoto puenit ex vento incluso in venis terre: et q̄ ecceidit campanilia et magna edificia corruūt. Cōsimiliter est de superbia q̄ est ventus spiritus maligni inclusus in corde humano: sed q̄ ipse ventus erūpit tūc corruit humilitas et charitas et cetera virtutes: ex quibus sūt edificia celū attingentia. Et ideo debemus supbiā desferere et humilitatē habere que nos ad celestia ducit et exaltat. Job. xxi. Qui humiliatus fuerit erit in gloria. Ad quā nos perducatur qui sine fine ē.

Sermo secundus.

Dominus. Inuenio in sacra scriptura. i. Reg. vi. q̄ quādo populus dñi circumvallatus erat a philistinis: clamauit ad samuelem ut ipse oraret deum p̄ saluatione populi q̄ orauit: et populus dñi fuit saluatus de manu inimicorū suorū. Pari formiter nos qui sumus in hac vita cū inimicis vallati et impotentes sumus ad resistendū illis ex proprijs viribus nō s̄ necēssario igitur habemus implorare diuinā potentia: cui nullus potest resistere. Et ideo dicitur Thebie. xii. Magnus es dñe tu enim flagellas et salu

Tertius.

uas et non est qui effugiat manum tuam et ideo est orandus
A pio processu sermonis est aduertendum secundum Aristotelem. iii. Politicorum: quod cuilibet domino temporalit quod habet
alios gubernare tria conueniunt. videlicet potentia ad re
sistendum inimicis suis quod sunt extra. Sapiencia ad guber
nandum populum quod est infra eum. Et clementia ad remis
sendum eis qui sunt contra eum. Cum ergo dominus noster iesus
christus sit verus dominus noster: et hoc tripliciter videlicet
ratione creatiois ysaie. xlv. Ego dominus et non est alter: for
mans lucem et creans tenebras. Secundo ratione redem
ptionis ysaie. xlii. et Iere. i. Redemptor noster dominus ex
ercituum est. Et tertio ratione retributionis in Psal. Re
tribuet mihi secundum iusticiam meam. Restat igitur quod sit po
tentissimus et ideo timendus est: sapientissimus et ideo est
honorandus: clementissimus et ideo est diligendus. Primo
et principaliter dico quod dominus noster iesus christus est potentissi
mus et ideo est timendus: unde eius potentia est inestimabilis:
quod nullus potest eam fugere. Nam secundum Psal. dominus habitans a mari
usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. Sed
potestas aliorum dominorum siue tyrannorum est evitabilis: quod illas
possunt aliquid effugere: et ideo dixit christus discipulis suis. Si perse
cuti vos fuerint in una civitate fugite in aliam. Math. x.
Secundo potestas divina est insuperabilis: quod ipse solus est omnipotens
et ideo dicit Exo. xv. Dominus nomen eius. Ipse est magnus solus
potens. Cui concordat scriptura Apoc. xix. Rex regum et
dominus dominantium. In hac auctoritate nota quod dicit scriptura
dominus dominantium: et causa est quia conditiones habet christus con
ditionibus aliorum dominorum contrarias. Nam quilibet dominus temporalis
habet alium superiorem quem timet offendere: secundo habet inferiores
quod fustis indiget: ideo non sunt veri domini quia humilissimi

Sermo

di dominatio habet originem ex culpa. In cuius signum
 Adam quando fuit primo creatus non fuit factus domi-
 nus omnium sed animalium irrationabilium unde sibi et
 successoribus suis dixit deus. Dominamini piscibus maris
 et volucris celi et bestis terre. Genes. i. Et post
 statum innocentie et postquam peccauit Adam omnes homines fu-
 erunt tam prius ad malum quam necessario oportebat eos
 regulari sub domino: ut per illum liquiditas mitigaretur: cum
 sic aliorum dominantem veri dicunt serui quam domini. Lincomen.
 in quodam sermone. Attendant (inquit) qui terra domi-
 nantur domini et de suo superbiunt dominio et exaltantur quam ve-
 re sunt serui et quam false dicuntur domini. Ita secundum sententiam
 Augu. Illa est vera dominatio que non est utilis domi-
 no sed seruo: et que non indiget suorum fuitute: sed seruo
 indiget sua dominatione. Ideo (secundum Augustinum) solus
 deus est dominus: quia non ad suam utilitatem sed ad no-
 stram salutem illi seruimus. In cuius signum dicit. Psal. Di-
 xi domino deus meus es tu: quam bonum me non eges. Et
 tertio quilibet temporalis dominus habet sapientes quorum consilio
 et discretionem regulat. Et consilium quod debet dari a sapien-
 tibus dominis temporalibus debet habere tres condiciones
 videlicet quod sit utile honestum et iustum. Et si consilium sit utile
 et non iustum dominus temporalis non debet regulari tali consi-
 lio. Unde narrat Valerius li. vi. ca. v. ad Thiberium impe-
 ratorem de quodam duce Bithynien. qui erat strenuus
 bellator et prudens: sed concupiscit habere dominium
 primatum grecie. Iste dux intrauit consilium sapientium
 qui erant de ciuitate Bithyniensis: et dixit quod inuenit bo-
 nam cautelam per ciuitatem ad habendum dominium grecie
 sed petiuit unum sapientem sibi dari cuius consilio regulari

Tertius.

et collocaret cum ipso suis propositis et professus fuit ei vni sapiens nomine Aristides. Qui dixit dux quod naues grecorum fuerunt omnes simul in vna classe super mare: et voluit quod omnes belatores Atheniensium subito per noctem illas percremarent ignem: et sic per hoc fierent domini maris et leuiter postmodum obtineret dominum grecie. Isto audito Aristides reuersus est ad congregationem sapientium et dixit: quod consilium istius duci fuit vtile: sed non iustum et ideo nullo modo esset sic faciendum. **D** Et ideo dicit quod duo genera hominum nunquam dabit dominus temporalibus bonum consilium: videlicet imperuosi et accidiosi. Non imperuosi quia sanctum consilium indiget bona deliberatione. Et ideo dicit Seneca in libro de quattuor virtutibus. Prudens est examinare proprium consilium et non cito et de facili facere quod non iustum est: unde taliter non procedit sapientia. Secundo accidiosi et negligentes non prouident ante tempus: et ideo non dabit bonum consilium. Et ideo dicit Seneca in libro de copia verborum. Si prudens cupis in futurum esse quod possunt perungere ante tempus accipe quia prudens non dicit non putauit fieri quia non dubitat: sed expectat prouide de quid faciendum est. Dominus igitur temporales indigent vno consilio sapientum sine quo non possunt bene regulari. quanto domini temporales indigent auxilio bellatorum fortium ad repugnandum hostes suos. In cuius signum Dauid elegit sibi triginta sex bellatores optimos et fortes: quorum auxilio et fortitudine fuit multotiens saluatus. ut habetur. ii. Regum. xxi. Ex quibus patet quod domini temporales ex omni parte sunt indigentes seruitio suorum: et quanto maior dominus tantomagis indigens. Sed dominus noster Iesus christus non habet super eum superiorem. Ecc. xlii. Nec habet inferiorē cuius consilio si

Sermo.

ne seruicio indiget: cū in ipso sint om̃s thesauri sapiētie
et scientie dei absconditi. Nec indiget auxilijs fortis cū sit
oipotēs. Sequit̃ tūc q̃ ipse est ver⁹ dñs cui⁹ potestas ē
supabilis. Et iō dicit̃ Ihes. xliij. Dñe de⁹ in diuīōe tua cū
cta sūt posita: et nō est q̃ possit resistere voluntati tue.
E Tercio eius potestas ē interminabilis q̃ ē eterna
et nō habet finē. In cuius signū dicit̃ psal. Dñs regna
bit in eternū et vltra: id est si hoc esset possibile vltērius
regnare. S; p̃tāo hūana est terminabilis momētanea
et brevis. Ecc̃. i. Vis p̃tātus brevis vita. Et sequit̃. Rex
hodie et cras moriet̃. Cū igit̃ eius potestas sit leuitabilis
et int̃miabilis videt̃ q̃ sit ver⁹ dñs. et merito iō timēdus
ip̃omet testimoniū phibēte. Ioh. xliij. Vos vocatis me
magister et dñe et bñ dicitis. Sū etenī. Et iste nobilis ipe
rator Octavian⁹ de q̃ narrat Suetoni⁹ in li. xli. cesarū
q̃ appellari dñs (vt maledictionē et opprobriū) sp̃ odi
uit. Et cū quadā die ad quēdā locū venisset tot⁹ pp̃s
ip̃sū laudauit dicēs q̃ fuit bon⁹ dñs et iustus et statī im
perator phibuit sub graui pena q̃ nullus audeat illum
de cetero dñm appellare. in signū q̃ nullus sit ver⁹ dñs
nisi solus de⁹. Et hoc est quod dicit̃ psal. Timeat do
minū oīs terra. Et dicit̃ Augu. q̃ si creatura fuit cre
atorū vt ignis ad cōburendū: aqua ad submergēdū: tra
ad deglutīādū: sicut fuit de Bathā et Abirō. tu tñ deum
time: nō illa: q̃ oīa sub ip̃o sūt: qm̃ cupiditatē h̃z homo
nocēdi ex seip̃so: potestatē autē nō nisi p̃missus a deo In
cui⁹ signū xps stans corā iudice dixit. Non haberes i
me potestatem nisi tibi data fuisset desuper. Math̃. i.
xxvi. Unde diabolus non habuit potestatem nocēdi
Iob. ii. Et idco creaturas non debemus timere: sed

Tertius

dm. Et hoc est qđ dixit xps Mathei. x. Nolite timere
eos qđ occidit corp⁹: aiam aut nō possunt occidere. Un
dm timere debemus ppter tria. ¶ Unū est qm si
qđ dm timet abundantia bonorū tēporaliū habebit: q
nō carebit victu nec vestitu nec aliquo sibi necessario:
imo nihil deest timētib⁹ eū: vt ait psal. Et dicit Tho
bias filio suo. Habebis multa bona si timueris deum.
Scda causa est: qđ timor dñi habet excellentiā sup ali
as virtutes et grās a deo concessas. Hinc scribit Eccē.
xiiij. Nihil melius qđ timere deum. Un Ber. sup canti
ca. In veritate didici qđ nihil est potētius ad grām ha
bendā qđ timor dñi. Et hinc est qđ dicit Sap. Eccē. xix.
Ois sapientia timor dei. Et timor dñi est custos virtu
tū. Tertia causa est: qđ timor dñi tollit omne pctm mor
tale: et nō pmittit aliqđ pctm quiescere in aia humana
Un scribit Eccē. i. Timor dñi expellit pctm. quē textū
ptractās Greg. in quadā omel. dicit. Mens praua nisi
pius p timorē dñi a malis cōsuetudinib⁹ auertat non
corrigit nec emēdat nec ad cordis cōtritionē puenitur
Un vbi nō est timor dñi ibi est abundantia pctōr: et bre
uiter oīm malorū: videlz homicidiū adulteriū &c. Istud
bñ p̄siderauit abrahā vt h̄ Gen. xx. qñ trāsluit cū Sar
ra vxore sua in terrā egypti: qñ dixit vxori sue: dic qđ so
ror mea es: ne forte egyptiū interficiāt me ppter te. quā
vidēs Abimelech rex egypti qđ pulchra mulier eēt ni
mis: accepit eā i domū suā. Et iō dñs pcussit eū plaga
magna. Un rex aduocauit ad se abrahā et dixit. Quare
dixisti qđ soror tua sis: cū vxor tua sit ip̄a. Cui r̄ndit abra
hā. Cogitavi in corde meo qđ timor dñi nō erat i loco isto
et interficiāt me egyptiū ppter illā: et iō dixi qđ soror mea erat

Sermo.

Ex qua hystoria patz qvbi nō est timor dñi sibi est abundātia pctōz. Et iō cōsulit nobis scriptura Josue. xxiij. **T**imete dñz et servite illi corde pfecto. Qm̄ q̄ habet timorē dñi vitabit oīa mala. Figura huius habet Exodus. i. de obstetricibus q̄ ppter timorē dñi pepererūt masculis hebreoz et occidere eos noluerunt. Modo consiliū q̄ habent timorē dñi fugiūt pctā mortalia et nō faciunt ea: quīs habuerint oportunitatē peccandi. Et iō tales sunt a dño benedicti. Juxta illud psal. Beat⁹ vir q̄ timet dñm. **S** Sed charissimi timendū est q̄ diabolus sollicitatur hunc timorē in nobis destruere et diversa pctā inducere. Unde refert hystoria in libro devota et obitu Alexandri imperatoris q̄ quādo cepit bellare contra Darium regē. Rex de eo indignatus misit sibi tria dona: videlz virgam pilam et aurum. Misit sibi virgam in signū q̄ fuit adhuc puer et indiguit disciplina. Pilam in signū q̄ fuit adhuc magis aptus ad ludendū cū pila q̄ bellare. Et aurū misit sibi in signū q̄ fuit indigens et paup et impotens ad pugnandū contra eū: etiā ad cōmendationē sue abundantie. Sed imperator recepit illa tria munera: et misit regi Dario dicens. Virgam inquit recipio in signū q̄ castigabo te et famulos tuos subiugabo dominio meo. Pilam recipio in signū q̄ rotunditas regni tui et totius mūdi subiugabitur imperio meo. Aurum recipio in signū q̄ divitiarū tuarū ero dñs in futurū. Moraliter per istum regem Darium intelligo diabolum qui mittit Alexandro id est cuilibet xp̄iano tria signa confusionis: videlz virgam aduersitatis et angustie vt inducat hominē ad impatiētiā et in murmurationes contra deum: sicut fecit

Tertius.

Job: quia destruxit omnia bona sua. **Psalm** mittit hominid est mundi potentia vt vi opprimat pauperes et iustos. **Aurum** vero aliquando dat hominid est diuitiarum abundantia: vt male expendat ea in conuiuijs et voluptatibus carnis. Sed hec tria debet quilibet accipere et vti ad salutem anime sue: et non ad voluntatem diaboli. Unde primo aduersitatē patienter debet sustinere: et ideo in oibus regratiari deo. Exemplū de Job qui dixit. **Dñs** dedit dñs abstulit sicut dño placuit ita factū est: sit nomen dñi rē. Secūdo potentia mundi debet vti ad subueniendū impotentibus et tuendū debiles et pauperes a raptoribus. Tertio diuitiarū abundantia debet vti ad largiendū elemosynas egenis: et sic cū timore dei diaboli et eius insidias superare: quia vt dicit **Bern.** Peccatū nūq̃ habebit introitū in te: dñs es plenus dei timore. Quia igitur dñs est potentissimus ideo summe timendus est. Secundo principaliter dixi q̃ dñs noster est sapientissimus: et ideo honorandus est. Quod enī sit sapientissimus ostenditur multipliciter. Primo q̃ oīs sapientia vera quā aliquis in hac vita habet vel habere potest desursum data est a deo. **Ecclēstici. i.** Oīs sapientia a dño deo est. Sed istam sapientiā non habent voluptuosi nec auari. Unde **Gregorius. iiii. moralium** ad verā sapiētiā puenire nō possūt qui false sue sapientie verbis decipiūt. Unde sapiētia que est a deo data tres habet condiōes: q̃ primo est pudica: deinde pacifica: tertio modesta. Per primā cōditionē excludit sapiētiā bestialē quā habent luxuriosi. Per scdaz excludit sapiētiā mundanā q̃ nūq̃ est pacifica: sed semp litigiosa: et hāc sapiētiā habēt cupi

Sermo

di et confidit. Tertia conditio est modestia: et hec sapientia est spiritualis quam habent iusti et virtuosus: quia sapientia iustorum est nihil per ostensionem fingere: quod vera sunt diligere: falsa deuitare: bona gratis exhibere: mala libenter tolerare: ultionem nullius iniurie querere. Nec sapientia que datur a deo a mundi sapientibus deridet. Quod innocenter agit ab eis proculdubio stultum reputatur: dicunt enim, Quid stultius in mundo quam bona propria relinquere: et pro amore dei paupertatem voluntariam sectari: per inimicos et persecutores orare et illis benefacere. Nec Gregorius. Et tamen illa reputant in conspectu dei opera vere sapientie quam a domino deo est: et dat electis suis. Hinc psalmista Jacobi. i. Qui indiget sapientia postulet a deo qui dat omnibus affluentem. Et ideo merito dominus noster Iesus Christus est sapientissimus: quia sua sapientia est incomprehensibilis a sensu humano. Romanorum. xi. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei etc. Secundo dicitur sapientissimus quia omnes creaturas fecit ex nihilo videlicet solem et lunam et stellas: et omnia ista inferiora: et vniuersa propter hominem: ut homo deo seruiret. Unde ista vniuersitas est ita sapienter ordinata quod nullum ingenium terrenum potest ad istam sapientiam peruenire. Item ostendit magnam sapientiam in coniunctione creaturarum: quia ut dicit Macrobius. Et de a summo celo usque ad ultimam rem et infimam vnam de minimis vinculis religauit: et nunquam corrupta est conexio: quam quidem conexio vocatur catena aurea. Dicit Linco in libello suo de examinatione confitentium quod deus ostendit magnam sapientiam in creatione hominis: quia in ipso comprehendit omnes alias creaturas. Et ideo dicit Gregorius in omelia de ascensione. Omnis creature aliquid habet homo. Nil habet esse cum lapidibus vivere cum ar-

Tertius.

bonis: sentire cū bestiis: intelligere cū angelis. Et iō
dicit ppheta. *Oia in sapientia dñe tu fecisti.* S; hīc q̄
rit̄ inter mundanos cur fecit de⁹ hoīem peccaturū ap
paret q̄ sapienti⁹ fecisset ip̄m ipeccabilē. Ad questio
nē respōdet qñ fecit hoīem peccabilē sapientissime fe
cit: q̄ posuit eū in tali statu q̄ posset si vellet mereri vi
tā eternā ⁊ iō magnā sapiētiam in creatiōe hoīs cōdidit
ex quibus p; q̄ dñs noster Iesus xp̄s est sapientissim⁹
⁊ iō honorādus. ¶ Tūc hīc est notandū q̄ decet xp̄s
honorari ⁊ adorari tripliciter: videlicet/ corde/ ore/ ⁊ ope
re. Tūc dicit Aug. in li. de trinitate ca. xvi. q̄ dñe sūt spe
cies adorationis siue honorationis. s. latrīa ⁊ dulīa. Du
līa ē fuit⁹ pprie hoīm exhibita. Latrīa ē scrūt⁹ deo ex
hibita. Tūc ydolatre dicūtur q̄ simulachris ⁊ vanis ydo
lis eandē fuitutē dāt q̄ debet deo exhiberi scdm illud
Math. iiii. *Nōm deū tuū adorabis ⁊ illi soli futes.* Hec
adoratio est amor ⁊ obediētia quā dño deo nro p̄ cete
ris debem⁹. Et iō dī Joh. iiii. *Pater tales q̄rit q̄ ado
rēt eū in spū ⁊ veritate.* Talis fuit Thobias q̄ videns
multos de filiis israhel adorare falsos deos: hīc solus fu
git p̄sortia malorū: ⁊ adorauit deū Israhel vt habet Tho
bie. i. Mō p̄simili fecit Daniel qui intrans thalamum
suū adorauit deū. et iō missus fuit in lacū leonū vt ha
bet Daniel. vi. ¶ R S; charissimi timēdū ē q̄ multi
p̄sumūt de seip̄is ⁊ cupiūt dñari sup̄ alios ⁊ habere ho
nores ⁊ reuerētias soli deo debitas quas nūq̄ meruēt
soli enī x̄tuos⁹ ⁊ nō alij debēt honorari cū honor sit p̄mi
u; x̄tutē: vt dicit Aristot. iiii. ethicorū. ca. iiii. In cuius si
gnum narrat Augustin⁹ in li. v. de ciuitate dei. ca. ix. q̄
Romani imagines virtutis ⁊ honoris sicut deos co

Sermo

lucritur: quibus duo tēpla edificauerūt: sic ad invicem con
iuncta et adunata quod nullus potuit intrare in tēplū hono
ris: nisi prius per templū virtutis intrasset: in signum quod
nullus reportaret honorem nisi prius virtutē illā meruisset. Et ideo dicit Aristoteles. iiii. Ethicorum quod secundum veritatem
solus bonus est honorandus. Non sic est charissimi istis tē
pibus: quia ambiciosi et viciosi honorantur et virtuosus despi
ciunt. Unde habet in hystoriis philosophorum quod pergit se
mel quēdā philosophū pauprime fuisse vestitū et a cur
ia cuiusdā imperatoris expulsū. Ille considerans istud vi
ctum poetici. Curia paupibus clausa est: dat census ho
noris: concepit pauperes excludit: et divites introducun
tur in curias dñorum: cōfestis iste philosophus iduebat se
vestimentis preciosis: et statim fuit admissus in curiā impe
ratoris: et frequenter osculabatur vestes suas. Tūc impa
tor admirans quid sit cur hoc faceret. Et philosophus rē
dit. Ego honorantem me honoro: quia quod virtus non potuit ve
stis obtinuit. Et ideo virtuosus et bonus debent honorari. Quia
ergo dñs Iesus sit maxime virtuosus et sapientissimus
ideo est maxime honorandus super omnes: cum sit pater et origo
omnium bonorum. Unde Malachie. i. scribit. Filius honorat pa
trē suū et servus dñm suū. Sic ergo pater ego sum: ubi est
honor meus. Et si dñs ego sum ubi est timor meus. Se
cundo debemus honorare ipsum colendo et magnalia
eius colloquendo. sicut fecerunt filii Israel in die ra
mis palmarū quando venerunt obviam ei ad recipien
dum eum in civitatem Hierusalem laudando et clamā
do dicentes. Osanna filio David. Benedictus qui venit
in nomine dñi. Mathel. xxi. Sed die veneris proximo in
honoraverunt eum dicentes. Crucifige Crucifige eum

Tertius.

Modo p[ro]simili faciunt xpiani mali qui suis verbis d[omi]n[u]m
confitentur factis aut negant. Tertio debem[us] e[ss]e hono
rare opere q[uam] elemosinas distribuim[us] paupib[us]. s[ed] econ
trario mali xpiani de[um] ihonorat q[uod] paupes spoliat et op
p[ri]munt. Et id[circa] consulit scriptura **Prover. iij.** Honora do
minu[m] de tua substantia: videlicet distribuendo paupib[us]
q[ui] qui subuenit paup[er]i in no[m]i[n]e d[omi]ni d[omi]n[u]m honorat. Unde
dicit x[ristu]s i[n] Eu[an]gel. Qui recipit p[ro]phetam in no[m]i[n]e p[ro]phe
te mercedem p[ro]phete recipiet. Ex quibus p[er] q[uod] x[ristu]s e[st] sa
pientissim[us]: id[circa] est honorand[us]. Tertio principaliter dixi
q[uod] x[ristu]s est clementissim[us] d[omi]n[u]s. Et hoc ostendit mult[is] mo
dis, et primo q[uod] naturale et propriu[m] est sibi misereri. v[er]u[m]
sicut est propriu[m] soli lucere et igni califacere: sic propriu[m]
e[st] deo misereri. **R.** In cuius signum ecclesia
dicit. Deus cui p[ro]p[ri]u[m] est misereri semp[er] et parcere. **rc.**
Et ideo dicit **Hieronimus sup. xij.** p[ro]phetas q[uod] d[omi]n[u]s qua
si inuitus punit: et ideo est tardus in puniendo et veloc[is]
in miserando. **U[nde] dicit Ezechiel. iij.** Domine cum iras
tus fueris misericordie recordaberis. Talis erat ille i[m]
perator de quo narrat **Hugu. xiiij.** de ciuitate dei: q[uod] i[m]pe
rator clemens in d[omi]n[u]s: paucis austerus omnibus parces
re suum studium fuit intantum q[uod] in toto tempore i[n]s
perij sui vnus tantum damnatus est nobiliu[m] licet mul
ti contra e[ss]e grauiter dereliquerunt. Ille vero damnat[us]
est imperatore nesciente seu ignorante. Secundo do
minu[m] noster **Iesus x[ristu]s** dicitur clementissimus: quis
cito condonat: et dat veniam si peccator desistat a pec
cato suo. Unde peccatu[m] mortale tria induceret nisi mi
sericordia dei obstat: p[ri]mo concluderet peccatorem
iudicio. Iusticia eni[m] contra peccatorem sententiat q[uod] sit

Sermo.

dign⁹ dānari: s; dei mīa illā sententiā dñi suspendit p⁹
longando iudiciū: q; dñi Jacobi. ij. Mīa dei superaltat
iudiciū. Scđo pctm mortale includeret eū in īferno: s;
dei mīa eū liberat redimēdo: q; apud dñm mīa i psal.
et alibi. Mīa dñi plena est terra: et iō diligendus ē. Ter
tio pctm mortale hoiem excluderet a regno dei: s; mīa
tm dei ianuā celi aperit: et illuc peccatorē introducīt. et
iō dicit scriptura Sapiētie. xi. Misericors oīm dñe quia
oīa potes. Ex qbus p; q dñs noster Iesus xps est de
mentissim⁹ et ideo diligendus. M S; charissimi tñ
mendū est q multi crudelissimi sunt et sine mīa q senes
et viduas opprimūt et spoliant. Tales similes sūt egypti
pñs q magnis laboribus oppresserunt filios Israel et
ad amaritudinē duxerūt vitā illoz. vt habetur exodi. i.
Contra quos loquit dñs ysaiē. iij. Quare atteritis po
pulū meū et facies pauperū cōmolitis. Oppressio enī
pauperū destruit pietatē et mīam quā docuit xps et su
is operibus exēplificauit dicēs. Estote misericordes si
cut pater vester celestis misericors est. An quis sit deus
omnipotens misericors et sapiēs nō tñ dixit. estote po
tentes: q; appetit⁹ potētie aliqñ casū h; sicut p; de Au
cifero. Nec dicit estote sapientes. et s; q; aliqñ sapiētia i
flat: vt patuit de Adam et Salomone. S; dixit: estote
misericordes sicut pater vester celestis misericors est q i
die iudiciū dicet potētibus. De vobis q potentes estis
sup terrā: et iustificatis impiūz p muneribus. ysaiē. v.
Sapientib⁹ vero dicet. De vobis q sapientes estis in
oculis vestris. Det mīam vero diligētibus dicet illud
euāgelij. Beati misericordes qm ipi mīam cōsequēt
Quib⁹ etiā in die iudiciū recitat⁹ opibus mīe dicet illd

Quartus

Math. xxv. Venite bñdici patris mei: p̄cipite regnū
qđ paratū est vobis ab origine mūdi. Hāc igit̃ mīaz se
temini charissimī exēplo dñi nři iesu xpī qđ nō solū est
potētissim⁹: sed etiā sup oēs clemētissim⁹: et iō merito
timēdus est ppter suā potētīā: honorādus ppter suā
sapiētīā: et diligēdus ppter suā clemētiā. Quā nobis
concedat rē.

Sermo quartus.

Hilīus **A** charissimī. In p̄ncipio hui⁹ ser
monis p̄mittēda est oratio: qđ duas conditōes
habere debz: scz deuotionē et fidē. P̄mo ora
tio debet habere deuotionē: qz sicut semē carēs humo
re nō crescit neqz pducit fructū: sic nec oratio exaudīt
sine deuotōe et ascēsu mētis in deū. Scđo oratio debet
habere fidē: et si istā habuerimus: illud qđ petimus ob
tinemus. Ad qđ xp̄s facit rationē. Luce. i. Quis ex vo
bis petit a patre panē: nunqđ lapidē dabit illi aut scor
piōnē. quasi diceret nō. Eos autē cum sitis malī nostis
bona dare filiis vestris: quātomagis pater vester
celestis dabit spm̄ bonū petētib⁹ se. Ex q̄bus cōclu
dit qđ si fuerimus filii p grāz habere possum⁹ fiduciā
qđ quicquid petierimus patrē nrm obtinebimus: et iō in
p̄ncipio oremus. P̄mo p̄cessu sermonis est aduerten
dū qđ sacra scriptura facit mētiōē de triplici filiatione
videlz de filiatōe dei p fidē et grām: de filiatōe hoīm p
naturā: de filiatōe diaboli p culpā. Unde filii dei p fidē
et grām distinguunt̃ in quattuor genera hoīm: qđā sunt
in fide firmīter pmanentes: alij tentationi diaboli resis
tentes: alij inimico amatores: et alij dīlico: dan sū paci
ficatores. P̄mo dico qđ in fide firmīter pmanētes sūt
filii dei. i. Joh. v. Hec est victoriā qđ vincit mūdū: illi fides

Sermo.

vestra. Quis est aut qui vincit mundū: nisi q̄ credit qm̄
iesus est filius dei. Et nō solū iesus est filius dei: sed ⁊
filius hoīs. **B** Et iō dicit Augu. ⁊ ponit in canone
de cōsecra. di. iiii. Gratia inquit dei nō potuit grātius
cōmēdari q̄ q̄ vnicus filius dei i se incōmutabilis ma
nēs: indueret hoīez: ⁊ daret ip̄e sue dilectiōis filiatiōē
hoīb⁹ mediāte hoīe xp̄o. Causa aut quare voluit: in
carnari fuit: vt faceret nos filios dei. Eū Chriſo. super
Math. omelia sc̄da ope imp̄fecto. De⁹ existēs sine p̄
cipio destitit noīari filius dei vt te faceret filiū dei. S;
hic orit̄ questio quare scriptura dicit q̄ xp̄s nat⁹ est ex
semine Dauid potius q̄ de semine Abrahæ: ex q̄ Abrahā
hā semp fuit iustus: ⁊ Dauid fuit adulter ⁊ homicida.
R̄spondeo dupliciter. P̄mo q̄ sicut p̄ p̄ctōib⁹ venerat: ita
de p̄ctōib⁹ dignatus est nasci. Sc̄da ratio est hec: q̄
sicut fuit filius regis altissimi ex p̄te patris: sic erit fili⁹
regis terreni altissimi ex p̄te matris. Dauid erat prim⁹
rex in Israel. Aliud dubiū est quare dicit factus ex se
mine Dauid ⁊ nō natus. R̄spondeo q̄ factus fuit diuinit⁹
homo cooperāte sp̄s sancto: ⁊ nō natus ex semine viri
li humanitus. Et hoc est qd̄ dicit ap̄lus ad Galathas.
iij. Et vbi venit plenitudo tēporis misit deus filiū suū
factū ex muliere natū sub lege: vt eos q̄ sub lege erant
redimeret: vt adoptionē filiorū dei reciperemus. Hic q̄
ritur quare xp̄s fuit natus in plenitudine tēporis: vide
licet in medio tēpore mūdi. R̄spondeo dicēdo q̄ magister
historiarū cōputat sex etates mūdi: quarū prima in
choata erat in Adā ⁊ terminata in Noe. Sc̄da a Noe
ad Abrahā. Tertia ab Abrahā ad Dauid. Quarta a
Dauid ad transmigrationē Babilonis. Quinta a trāsō

Quartus.

migratōe Babilonis: quo tēpore filiū Israel ducē fuerunt in Babilonē: et terminata fuit in incarnatōe xpī. Sexta etas incipit ab incarnatione xpī: durabit vsq; ad finē seculi. Et ideo sicut dicit magister hystoriarū q; sicut mūdus factus fuit in sex diebus. Gen. ij. similiter sexto die homo creatus fuit: sic i sexta etate mūdi fuit p incarnationē reparatus. Sed hic querit quare filius dei p tantū tēpus distulit suā incarnationē: et nō vltra. Quo ad primū rīdet sc̄us Thomas in libro de veritatibus theologie. dicēs q; si in principio mūdi fuisset incarnatus: homo forte dixisset q; p legē nature siue p legē scripture esset saluatus: qm̄ ante incarnationē oēs descēdebant ad limbū. Quo ad scōm dicit idē ibidem: q; si distulisset suā incarnationē vsq; ad finē mūdi: forte totū genus humanū cecidisset in desperationē: et iō in plenitudine tēporis natus fuit: vt pctōres haberent spem venie: et sic filiū dei fierēt et heredes regni celestis Johis. i. Dedit eis potestātē filios dei fieri hīs q; credūt in noīe eius. Nō dicit: fecit illos filios dei fieri: sed dicit. Dedit eis ptātē si. rē. id est liberū arbitriū: vt si voluerint boni esse possunt et iusti: sed tantū hīs q; credūt xp̄m esse verū filiū dei et filiū hoīs. Cōtra istū fidel articulū militabāt qdam hoīes Manichei dicentes q; xp̄s nunq; assumpsit naturā humanā: nec fuit ver⁹ hō nec verus filius Marię virginis. Cōtra quos est verbum angeli dicētis ad Mariā. Ecce cōcipies in vtero et paries filiū: et vocabis nomen eius Jesum. Luce. i. Ex quo vna cū sequentibus p; pūo q; xpī incarnatio fuit sanctissima: q; p; nunciata fuit ab angelo. Et Maria mater eius fecūdata spūs sancto: quia vt dicit in euāgelio

Sermo

Quod enī in ea natū est de spūs sancto est. Scđo patet
q̄ virgo credidit istud qđ erat supra naturā ⁊ supra ra-
tionē: in hoc qđ dixit. Ecce ancilla dñi fiat mīhi s̄m̄ ver-
bū tuū. Tercio p̄t̄ q̄ filius dei nō angelus nec purus
homo carnē assumpsit de virgine maria ex hoc qđ di-
xit ei angelus. Hic erit magnus ⁊ filius altissimi voca-
bitur. Nec igit̄ incarnatio fuit nobis vtilissima: q̄ filius
dei factus est nobis a deo patre sapiētia iusticia sancti-
ficatio ⁊ redēptio. i. ad Lounth. i. Factus est nobis in-
quit sapiētia in peccatorū nostrorū nexū solutionē. Iu-
sticia ip̄orū peccatorū absolutionē. Sanctificatio in sua
sanctissima cōuersatōe. Et redēptio in sua acerbissima
passione. Hā precio sui sanguinis nos redemit ab igne
eterno qđ enī ista firmiter credunt filiū dei appellantur.
Unde ap̄lus ad Galathas. iij. Vos cēs estis filiū dei p̄
fidē in xp̄o iesu. ¶ Scđo dixi qđ resistunt tentatō-
nibus diaboli filiū dei nuncupant: quia sic fecit xp̄s qñ
diabolus tentauit eū de tribus pctis: vt habet Math.
iij. Primo de gula qñ dixit. Si filius dei es: dic vt lapi-
des isti panes fiant. Scđo de vana gloria qñ dixit. Si
filius dei es mitte te deorsum. Tercio de auaricia: quā-
do ostēdit ei oīa regna mūdi: ⁊ dixit. Hec oīa tibi dabo
si cadens adoraueris me. Quibus tentationibus no-
bis dedit exemplum resistendi tentationibus diaboli si
voluerimus esse filiū dei. Dicit Solinus in libro de mī-
rabilibus mundi qđ in africa est qdam populus qđ vo-
cantur celti qđ contra venenū serpentum sunt mirabili
duricia muniti in pellibus intantū qđ si mordeant a ser-
pentibus vix aut nunq̄ intoxicant: ideo qui non confi-
dunt in vxoribus suis volētes p̄bare an filiū vxoris sint

Quartus.

an non possunt eos coram serpentibus: et si non sint ex adultero geniti statim illis spiritus nocere non possunt Specialiter loquendo sic est de filiis dei et filiis dyaboli. Eam illi qui sunt filii dei dyabolo fortiter resistunt et ipsum vincunt itantum quod illis nocere non possunt. Sed filii dyaboli cum temptantur de facile committunt in diuersa peccata: quia inconstantes sunt debiles: carētes gratia diuina. Tales fuerunt maledicti iudei quia opera dyaboli fecerunt et tamen iactabant se esse filios Abrahe quos Christus reprehēdens dixit. Si filii Abrahe estis: opera abrahe facite. Modo consimili istis diebus multi qui sunt iniqui et peccatores dicunt se esse filios dei qui tamen opera Christi non faciunt quibus dicit dominus si filii dei essetis diligeretis me utique: sed vos ex patre dyabolo estis: et desideria patris vestri vultis perficere. Ex quibus sequitur quod qui dyaboli temptationibus resistunt hi filii dei nuncupantur. **D**ixi tertio quod inimicorum amatores sunt filii dei per gratiam. Eam Christus dicit in Evangelio. Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos: et orate pro persecutoribus et calumniatoribus vos: ut sitis filii patris vestri qui in celis est. Dicit enim Crisostomus super Mattheum. opere imperfecto omel. iiii. quod qui diligunt inimicos propter deum sequuntur deum premium iuxta quod pro inimicis suis orauit: et in hoc habent similitudinem patris celestis. Et per hanc dilectionem cognoscunt filii dei a filiis dyaboli et non per aliam sanctitatem quacunque quia quicquid habent filii de imperfectis siue veritatis in veritate hoc habent filii dyaboli in apparentia. Fecundant enim vigilat/predicant/eleemosynas tribuunt sicut faciunt filii dei: per nulla ergo opera possunt cognosci a filiis dyaboli nisi per solam charitatem et maxime per dilectionem inimicorum per quam fiunt homines non solum filii dei sed etiam amodo dii. Quia dilectio inimicorum est perfectio data a deo et habetur ultra

Sermo

humanā pditionem. Et ideo de talib⁹ inq̃t psal. Ego dixi dñi estis ⁊ filij excelsi omēs: videlicet q̃ diligunt inimicū propter deum. **E** Quarto dixi q̃ discordantib⁹ pacificatores sūt filij dei. Talis fuit Abrahā. Gen. xiiij. Qui audita magna discordia orta inter pastores suos: et fratris sui Loth ppter greges ouisū dixit ad Loth. Ne queso sit iurgis inter te et me: fratres enī sumus. Si tu ad dexterā trāsieris ego ad sinistram vadā. Ecce q̃ cito patriarcha iste reduxit discordantes ad pacem ⁊ vnitatē ⁊ ideo fuit amicus dei appellat⁹. Modo cōsiliū fecit Moyses. vt habet Exodi. ij. Unde transiēs p viā ⁊ vidit duos pugnantes: dixit illi qui fecit alteri iniuriā ipm reprehendēdo. Quare pcutis proxmū tuū: ⁊ sic pacificauit eos. Conformiter debet q̃libet xpianus q̃ est filius pacis. discordantes ⁊ rixantes ad vnitatem charitatis reducere. et oēs tales filij dei nominantur. **N**ā filius dei summe dilexit pacē: ⁊ in tēpore pacis natus fuit: q̃ vt ait Orsilius de ormeſta mūdi. Duodecī annis ante natiuitatē fuit pax in vniuerso mūdo In cuius signū romani pulcherrimū tēplū pacis edificauerūt ⁊ in illo statum Romuli posuerūt. Apolinē consuluerūt q̃ diu staret: ⁊ acceperunt responsū: quousq̃ virgo pareret filium. Illi autem credentes hoc esse impossibile scripserunt in foribus templi. Hoc templum pacis in eternum. Ipsa vero nocte qua virgo maria peperit xpm templum illud funditus corruit in signum q̃ virgo concepit filium. Scdo filius dei tantum dilexit pacem q̃ precepit discipulis suis Lucc. x. In quamcūq̃ domum intraueritis primo dicite pax huic domui: et si ibi fuerit filius pacis requiescet super illū: pax vestra

Quartus.

Sin autē ad vos reuertet. Et ideo dicit beatus Augustinus sermone secundo ad fratres suos in heremo. Pax est serenitas mentis/amoris vinculum/simulatiois tollit bella et prentiones sedat et hominem filium dei efficit. Hec ille. Unde christus in euangelio. Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur. Math. v. Secundo principaliter dixi quod quidam sunt filii hominum per naturam. Circa quod duo sunt consideranda. Primo quomodo parentes debent filios suos instruere et castigare. Secundo quomodo filii tenent parentibus obedire: et ipsos honorare. Circa primum est sciendum quod parentes debent primo filios suos per amorem dum iuvenes sunt informare in virtutibus. Videtis quod tota pulchritudo arboris fructu et ramorum censurgit ex naturali bonitate radices. Sic virtus et bonitas filiorum pullulare debet ex bona informatioe et educatioe parentum. Nam qualis pater talis filius. Nam si filii bene in iuventute educantur: sunt virtuosissimi et si non sunt mali. Hinc consulit sapiens. Ecclesiasticus vii. Filii tibi sunt erudi illos. In cuius signum dominus precepit filiis israel quod docerent filios suos deum timere et primum honorare ut habet Deuteronomius xii. Nam habetur Thobias. i. quomodo Thobias docuit filium suum ab infantia deum timere et recedere a consortio malorum: et habere curam matris sue. Item habet Daniel. xii. quomodo parentes docuerunt Susannam deum amare et seruare legem dei. Item habetur primo Machab. ii. quomodo Mathathias docuit filios suos pugnare per legem dei sui et legem moysaycam seruare. Ex quibus historiis patet quod filii sunt amore ad virtutes instruendi. Secundo debent filii a suis malis operibus castigari. Nam sicut plerumque plantule aliquando volunt ad malam partem declinare contra voluntatem agricolam nisi vin-

Sermo.

gulis legentur ad partē oppositā. Sic filii hominum sunt sicut nouelle plantatōes q̄ in iuuetute sua sūt p̄n̄i et inclinati ad vicia nisi castigent̄ et inclinent̄ ad virtutes volūt ad vicia vndiq̄ declinare. Arbores enī non possunt leuī flecti nec iuuenes sine castigatiōe ad virtutes moueri. Hinc dicit Salo. Qui parcat virge odit filiū. Prover. xiiij. In cui⁹ signū dicit Philo. x. Ethicorū. ca. xli. q̄ oportet iuuenes imitari et sub legib⁹ variari. Nā iuuenibus opa virtuosa nō sūt s̄m se delectabilia: q̄ cū sūt pleni voluptatib⁹ et passionibus nō p̄nt addiscere nec delectari in virtuosīs operibus nisi s̄m leges informētur et debito modo castigentur. Hinc consulit Sapiens Prover. i. Audi fili mi disciplinā patris tui. Et iō an̄i qui reges et nobiles filios suos magistris discretis tradiderūt vt ipsos in moribus et scientia informarēt. Uñ Traianus habuit Plutarchū. Alexander Aristotelem. Nero senecam habuit. Dicit apostolus ad Hebr̄eos. xij. Quis est filius quē nō corripit pater. Unde. i. Regū iij. habetur de Heli q̄ nō corripuit filios suos auctoritate pontificis. sed lenitate patris tam ipse q̄ eius filij mala morte perierūt. Ex q̄bus patet q̄ parentes debēt filios suos in bonis moribus educare et a vicis castigare. Secūdo dixit quoddā circa filios ad parentes. p̄mo debent eis obedire honorifice. S̄ Hinc dicit apostolus ad Ephe. vi. Filij obedite parentibus vestris. Ad q̄ quib⁹ duo excitāt: natura. i. et scriptura. Natus ra autem: q̄ s̄m Philosophum. viij. Ethicorum. ca. ij. filius non potest rependere patri suo s̄m magnitudinem beneficiorū ab eo receptorū. Concordat autē scriptura. i. Regum. xxiij. vbi habet quomodo David ha-

Quartus.

buīt curā matris suē: et posuit eā in custodiā regis Mo-
ab dicēs. Oro te vt maneāt parētes mei tecum: donec
sciāquid faciat mihi dñs. Itē hf. iij. Regū. ij. q Salos-
mon honorauit matrē suā: et posuit eā in throno. Sic et
modo debēt filij honorare parentes suos. An scribitur
Math. i. Filius honorat patrē suū: et seruus dñm suū.
Sed timendū est q multi filij sunt parētibz inobediē-
tes. An. i. Regū. xiiij. habet quō Saul precepit ionate
filio suo vt nō comederet donec bellū factū fuisset: q cō-
tra mādātū patris comedit fauū mellis. Et iō saul vo-
luit eū occidere. Itē narrat Valerius lib. ij. et recitat Au-
gu. lib. i. de ciuitate dei: q qdā cōsul romanorū Torqua-
tus nocte habuit filiū nobilē milite q quodā tēpore trās-
iuit ad bellū cōtra voluntatē patris sui: et quāuis glo-
riosam habuit victoriā et spolia multatū misit eū pater
suus decollari: iudicans q melius foret eū carere filio
q paterna carere disciplinā et correctione. Et ideo dicit
Deut. xxi. Si genuerit homo filiū pteruū et cōtumacē
et nō obediētē voci patris sui: ducet eū extra ciuitatē et la-
pidibus obuet. An hf Judicij. ix. de Abimelech q oc-
cidit. lxx. fratres suos nō curādo de offensa patris sui:
et ad vltimū a femina interfectus fuit. Et iō cōsulit sa-
piēs Eccl. iij. Fili suscipe senectā patris tui: et ne cōtri-
stes eū in vita illius. ¶ Scō filij tenent parētibz
in necessitatibus subuenire. Exēplū de hoc habetur in
natura. Dicit enī Ambrosius in suo examerō: q Lyco-
nia vidēs p̄p̄ios parētes pie senectute deficere et pē-
nis carere: eos cū tegmine alarū suarū fouet et op̄it: et col-
lato cibo pascit. Hecille. Cū ergo auis insensata parē-
tes fouet: multo magis illi q ad hoc sub pena dānatōis

Sermo.

obligantur. Talis fuit illa puella de qua narrat Vale-
rius lib. v. ca. iiii. q̄ nutriuē matrē suā in carcere pprio
lacte suo p multos dies: qđ admirans custos carceris
videns q̄ tā diu viueret mulier illa sine prandio ques-
uit ab illa quō potuit hoc esse. Que rēdit. Filia mea la-
cte suo me pascebat ⁊ p tot dies: q̄ adducta fuit corā
iudice: ⁊ vitā matri impetrauit ppter suā gratitudinē
Sed charissimi timēdū est q̄ multi filij ingrati sunt pa-
rentibus ad modū absolōnis q̄ excitauit populū regni
ptra dauid patrē suū ⁊ pugnauit cū patre suo vt vsur-
paret regnū patris: vt habet. i. Reg. xviii. q̄ tandē sus-
pensus fuit sup quercū p capillos ⁊ tribus lanceis po-
foratus. Tales sunt multi qui cū parētibus litigant ⁊
placitant ad habendū eorū bona: ⁊ si parētes eorū mori-
antur modicū vel nihil p eis faciūt. Et ideo parentes
tales possunt dicere illud Isai. i. Filios enutriuī ⁊ ex-
altaui: ipi autē spreuerūt me. Dicit enī Crisostomus su-
p Mathēi opere impfecto omelia. xx. q̄ multi deside-
rant filios suos bene valere in hoc seculo: ⁊ nō curant
quid passuri sint in futuro. Alij ornatus filiis suis pui-
dent. Alij militias. Alij diuersos honores. Sed nemo
prouidet deū filiis suis cū viderint eos magnos ⁊ diui-
tes: tunc gaudent: sed cū viderint eos peccantes nihil
inde tristantur. Unde bene ⁊ veraciter ostendūt q̄ sūt
parentes eorū ⁊ non animarū. Hec ille. Modo etiā
am parentes gaudent de filiis suis cum vident eos es-
se cautelosos ⁊ mundanos: ⁊ tunc dicunt q̄ sapientes
erunt in futuro. E conuerso vere mater sancti Edmun-
di archiepiscopi dum paruulus erat dedit sibi merces-
dem ad agendum opera penitentie ⁊ instruxit eum in

Quartus.

virtutibus. Et ideo dicit Tullius li. i. de officiis q̄ opti-
ma hereditas quā pater pōt relinquere filio suo est he-
reditas virtutū et bonorū morū: et cauere debēt vt custos
diant filios suos a pessimis. Et dicit Hiero. sup̄ Isaiā
q̄ aquilla infantū diligit filios suos q̄ in altis locis ad
que nullus possit accedere nidū suū facit: ne coluber
pulos suos inficiat. Modo consimili debent parentes
nidificare in arboribus virtutū: et in illis virtutibus fi-
lios suos collocare ne antiquus serpens illos peccatis
inficiat et cōfundat. Ex quibus patet manifeste s̄m pā-
cipale. ¶ Tercio principaliter dixi q̄ quidā sunt fi-
lii diaboli per culpā: cuiusmodi sunt oēs superbi mūdi
ceteriq̄ peccatores: quorū oīm pater est diabolus. Habet
enī in gestis romanorū: q̄ quedā mulier habuit tres fi-
lios: q̄ morti appropinquās dixit marito suo tantū vnū
ex illis esse filiū suū: sed noluit reuelare quis esset: et sic
tandē mortua est. Maritus vero superueniēs grauiter
ferēs verba vxoris suę: et cui istorū daret hereditatē du-
bitās dixit executoribus suis. Ordinetis inter vos vnā
cautelā per quā poteritis venire ad veritatē de istorū
tristis est filiū meū. Et mortuo corpore ligauerūt corp⁹
suū ad quādā arborē: et dixerūt filiis suis q̄ q̄cūq̄ illoz
tristis sagittaret ad corp⁹ p̄p̄inqui⁹: paternā haberet he-
reditatē. Primo vero senior fili⁹ sagittauit: deī de scōs
terti⁹ vero noluit sagittare: q̄ timor naturalis paterni
corporis eū impediuit. Executores vero filio nolēti sa-
gittare dederūt hereditatē: eo q̄ esset filius naturalis.
Cōsimili vero cautela et sapiētia vsus est Salomō rex
vt habet. iiii. Regū. lii. de duab⁹ mulierib⁹ contendētibus
corā eo p̄ filio viuo. Quarū vna dixit. Fili⁹ me⁹ viuit: et

Sermo

altera nō: sed filius me⁹ uiuit. Tandē rex fecit sibi gla
diū afferri: ⁊ pcepit diuidi infantē uiuū: tūc uero mater
cōpatiēs filio suo: noluit q̄ puer occideret. Alia uero q̄
nō erat mater dixit. Nec mihi nec tibi sed diuidat: ⁊ sic
puenit rex ad uerā noticiā rei. Spūaliter pater celestis
habet multos reputatos p filijs suis: quorū aliqui sunt
uere filij: ⁊ alij ingrati: ⁊ sic p imitationē filij diaboli: sed
xp̄s pater eīm fuit p nobis oībus ligatus ad arborē
crucis: ⁊ ideo q̄ istū sagittāt ⁊ vulnerant cū magnis et
horribilibus iuramētis cū mēdacis ⁊ detractiōib⁹ ⁊c.
Isti quantū in eis est iterū xp̄m crucifigunt. De q̄bus
psalm. dicit. Filij hoīm dentes eorū armaz sagittaz: ⁊ lin
gue eorū gladius acutus. ⁊ ideo isti nō sunt digni eter
na hereditate. Sed illi q̄ cōpatiunt xp̄o passo ⁊ custos
diunt linguas suas a falsis iuramētis ⁊ detractiōibus
sunt uere filij dei: ⁊ heredes regni celestis. De quoru
quolibet hf ad Galath. iiii. q̄ sumus filij ⁊ heredes per
desi. ⁊ in psal. Ecce hereditas dñi filij merces fructus
vētris. Ite fructus est iesus xp̄s q̄ est merces oīm fio
liorū suorū. Quā nobis concedat qui sine fine ⁊c.

Sermo quintus.

Uscari & harissimi habet Jone. i. quomodo
Jonas qñ fuit cū nautis: oēs q̄ fuerūt in na
ui fuerūt in periculo periclitādi: ⁊ tūc naute
dixerūt Jone. Surge ⁊ inuoca desū tu. si si forte audiat
nos. Spūaliter loquēdo nos qui sur ⁊ in mari hui⁹
mūdī sumus cōtinue in pūcto periclitādī cū tentatiōi
bus ⁊ multis tribulatiōibus de die in diē multipliciter
agitati: ⁊ igit̄ necesse est vt adeamus dñm desū nostrū
ip̄m inuocando ne pereamus. Hinc consulit nobis dñs

Quintus.

per prophetam dicens. Inuoca me in die tribulationis
et eruiam te et honorificabis me. Et ideo in principio hu
ius sermonis pro gratia habenda dicamus Pater no
ster et Ave maria. ¶ Pro processu sermonis ē ad
uertendū qd xps vocat nos quadrupliciter: videlicet p
internā inspirationē: per exteriorē predicationē: p
beneficiorū largitionē: et per angustiam et tribulationē.
Isto primo modo vocauit sanctū Paulum a malo cō
uersio peccatorū ad vitā gratie: et hoc quādo fuit cōuer
sus per penitentia: ad deū. Et ideo dicit ad Gal. i. Tu
distis enī conuersationē meam aliquā in iudaismo: quā
supra modum psequabar ecclesiā dei. Cum autē placu
it ei qui me segregauit ex utero matris mee: et vocauit
me p grām suam. et c. Modo consimili deus vocat pec
catores p gratiam suā vt pctā diu vilitata diminuāt et
confirmant se in proposito bono ne redeant in peccata
preterita: sed in futuro agant penitentiam de cōmissis.
Et ideo dicit Iesus Luce. v. Nō veni vocare iustos: s
pctōres ad penitentia. Et de illis q audierūt vocationē
magis gaudū est in celo: q de illis q nūq dereliquērūt.
Hic dicit xps Luce. xv. Magis gaudū ē in celo super
vno pctōre penitentiā agēte: q sup nonagita nouē iust
q nō indigent penitentia. ¶ Et notandū est q nō dicit
pniam cogitate: sicut hī q de anno i annū excitātur ex
īspiratōe diuina ad emēdandū se et tñ ex pigritia spm
extinguūt. Nec dicit penitentiā dicite sicut hypocrite trī
stes q dicūt penitentia et nō faciūt: s dicit pniam agite.
et tales sūt q interiorē dñi vocationē recipiūt: audiunt
et ope cōplent. De qbus dī ad Roma. viij. Quos vo
cauit hos et iustificauit. Isto modo vocauit Eze.

Sermo

chlam regē qui grauiter peccauit cōtra deū. Et iō dñs
 pcussit eū graui iſſſmitate ad quē miſſus fuit Iſai. cui
 dicit. *Diſpone domui tue: q̃ morieris ⁊ nō viues.* Et cō
 uerſus ezechiel. ad parietē fleuit fletu magno. Et cōfe
 ſſi dixit dñs ad pphetā. *Uade ⁊ dic ezechiel.* Audiui o
 rationē tuā ⁊ vidi lachrymas tuas. *Addiditq; dieb⁹ su
 is quindeci annos.* Et hic dñs Iſai. xxi. *Uocabit dñs ad
 fletū ⁊ ad planctū: ad caluiciū ⁊ ad ſingulū ſacci.* Pr̃o
 ad fletū cōtritionis in corde. Sc̃do ad plāctū pfeſſionis
 i ore. Tertio ad ſingulū ſaccid ē humiliationis ⁊ ſa
 tiſſactiōis in ope. Figura hui⁹ habet Gen. xxi. quomō
 Agar que fuit ancilla Abrahę expulſa fuit cū filio ſuo
 a domo Abrahę p Sarrā vxorē ſuā: ⁊ tranſiit cū pue
 ro in ſolitudinē ⁊ deficiente cibo et potu leuauiſſet
 ſuā ⁊ fleuit. Quā angel⁹ dñi vocauit dicēs. *Quid agis
 agar.* *Noli timere.* Exaudiuit enī deus vocē pueri tui
Moralit̃ p agar que interptat̃ pueritēs intelligo pec
 catorē conuerſū ad deū p cordis contritionē ⁊ fletum.
 p angelū intelligo ſp̃mſactū q̃ pfortat penitētes in ſua
 pſcientia leticia interiori: qñ pfert ſpem firmā d̃ venia
 pctōr. Tūc vero exaudiuit preces penitentis cū vocat
 illū p internā inſpirationē ad relinquendū pctā diu viſ
 tata. **B** S; timēdum eſt q̃ multi ſūt ita aſſueti ad
 peccata q̃ dñi vocantis vocē nō audiunt ſ; gr̃am eius
 gratis datā repellūt. Tales ſunt quorū corda in pctis
 ſūt obdurata: vt h̃f in cronicis iſa. roſi. q̃ Eract⁹ ve
 niens ad regē noīe Loſdroe ⁊ videns mortem imminere
 pallorē ⁊ ſigna mortis in ſua facie ſiue i ſuo corpore ap
 parere dixit. *Si in dño Jeſu xp̃o volueris crederet ad
 xp̃m conuertī totum regnum perſarum tibi tradam:*

Quintus.

vitam tuam obtinebis. Cui rex Eodroe acdesere noluit: sed in infidelitate persistit. Eracius zolodei succensus gladium suum euaginavit et caput eius abscondit videns eum obstinatum in sua malicia. Exemplum ab hoc habetur acrusi. id est. quomodo beatus Stephanus increpauit iudeos qui erant obstinati contra dominum: et noluerunt audire vocem eius ut facerent eius precepta. Et dixit. Dura ceruice et indomabili corde vos semper spiritu sancto resistitis. Modo similes faciunt illi qui sunt in peccatis obstinati: nolunt per contritionem cordis conuerti ad dominum. De quolibet tali potest dici illud Job. xix. Scrui meum vocavi et non respondit ore proprio deprecabar illum. Et hoc facit quia per internam vocationem seu inspirationem loquitur homini ut conuertat se ad illum. Et septem sunt inspirationes spiritus sancti quibus vocat nos ad gratiam. Primo ingerit peccatori noticiam sue malicie et iniquitatis et quasi impellendo ipsum ad penitentiam indicat ei peccata que commisit. Secundo ingerit peccatori magnitudinem penarum infernalium que non habent finem: et quasi impellendo ipsum ad penitentiam incutit ei timorem supplicii. Tertio monet peccatorem ad contritionem cordis incutendo sibi dolorem interius et flumen lachrymarum exterius. Quarto monet ad fugam peccatorum et occasionem eorum: videlicet ad loca suspecta et omnem oportunitatem malam. Quinto monet peccatorem ad spem venie et misericordie ostendens quod benignus et paratus est deus ad remittendum peccata delinquentium. Sexto monet deus peccatorem ad fervorem charitatis ut scilicet faciat opera virtuosa: et deo placita. Septimo mittit in cor humanum dulcorem contemplationis replendo ipsum spirituali delectatione ad ha-

Sermo

chlam regē qui grauiter peccauit cōtra deū. Et sō dñs
 percussit eū graui infirmitate ad quē missus fuit Isai. cui
 dicit. Dispone domui tue: q̄ morieris ⁊ nō uisues. Et cō
 uersus ezechiel. ad parietē fleuit fletu magno. Et cōfēs
 sū dixit dñs ad pphetā. Elade ⁊ dic ezechiel. Audiui o
 rationē tuā ⁊ uidi lachrymas tuas. Addiditq; dieb⁹ su
 is quīdecī annos. Et hic d̄: Isai. xxi. Vocabit dñs ad
 fletū ⁊ ad plāctū: ad caluiciū ⁊ ad singulū sacci. Quarto
 ad fletū cōtritionis in corde. Secūdo ad plāctū p̄fessionis
 ī ore. Tertio ad singulū saccid ē humiliationis ⁊ sa
 tisfactionis in ope. Figura hui⁹ habet Gen. xxi. quomō
 Agar que fuit ancilla Abrahe expulsa fuit cū filio suo
 a domo Abrahe p Sarrā vxorē suā: ⁊ transiuit cū pue
 ro in solitudinē ⁊ deficiente cibo et potu leuauit uoces
 suā ⁊ fleuit. Quā angel⁹ dñi uocauit dicēs. Quid agis
 agar. Noli timere. Exaudiuit enī deus uocē pueri tui
Moralit p agar que interptat p̄uertēs intelligo pec
 catorē conuersū ad deū p cordis contritiōē ⁊ fletum.
 p angelū intelligo sp̄m sctū q̄ p̄fortat penitētes in sua
 p̄scientia leticia interiori: qñ p̄fert spem firmā d̄ uenia
 pctōy. Tūc uero exaudiuit preces penitentis cū uocat
 illū p internā inspirationē ad relinquendū pctā diu uis
 tata. **B** S; timēdum est q̄ multi sūt ita assueti ad
 peccata q̄ dñi uocantis uocē nō audiunt s; grām eius
 gratis datā repellūt. Tales sunt quorū corda in pctis
 sūt obdurata: ut h̄ in cronicis ip̄a. rom. q̄ Eraci⁹ uen
 niens ad regē noīe Cosdroe ⁊ uidens mortem imminere
 pallorē ⁊ signa mortis in sua facie siue ī suo corpore ap
 parere dixit. Si in dño Iesu xp̄o uolueris credere ⁊ ad
 xp̄m conuerti totum regnum persarum tibi tradamur

Quintus.

vitam tuam obtinebis. Cui rex Cosdroe acquiescere noluit: sed in infidelitate persistit. Eraclius zolodei succensus gladium suum euaginavit et caput eius abscondit videns eum obstinatum in sua malicia. Exemplum ab hoc habetur actum. id est. quomodo beatus Stephanus increpauit iudeos qui erant obstinati contra dominum: et noluerunt audire vocem eius ut facerent eius precepta. Et dixit. Dura ceruice et indomabili corde vos semper spiritu sancto resistitis. Modo per similitudinem faciunt illi qui sunt in peccatis obstinati: nolunt per contritionem cordis conuerti ad dominum. De quolibet tali potest dici illud Job. xix. Seruum meum vocavi et non respondit ore proprio deprecabar illum. Et hoc facit quoniam per internam vocationem seu inspirationem loquitur homini ut conuertat se ad illum. Et septem sunt inspirationes spiritus sancti quibus vocat nos ad gratiam. Primo ingerit peccatori noticiam sue malicie et iniquitatis et quasi impellendo ipsum ad penitentiam indicat ei peccata que commisit. Secundo ingerit peccatori magnitudinem penarum infernalium que non habent finem: et quasi impellendo ipsum ad penitentiam incutit ei timorem supplicij. Tertio monet peccatorem ad contritionem cordis incutendo sibi dolorem interius et fluxum lacrymarum exterius. Quarto monet ad fugam peccatorum et occasionem eorum: videlicet ad loca suspecta et omnem oportunitatem malam. Quinto monet peccatorem ad spem venie et misericordie ostendens quod benignus et paratus est deus ad remittendum peccata delinquentium. Sexto monet deus peccatorem ad feruorem charitatis ut scilicet faciat opera virtuosa: et deo placita. Septimo mittit in cor humanum dulcorem contemplationis replendo ipsum spirituali delectatione ad ha-

Sermo.

bēdī suauitatē ī dñō iesu z nō ī aliā re tpalī. Et sic de
 istis sep̄ ē inspiratōib⁹ vocat pctōrē ad grām hñdam.
 Tñ dī Job.v. Eloco si q̄s est q̄ rñdeat mīhī p̄ oīs p̄fes
 sionē: z conuertat se ad vitā virtuosā. In cui⁹ signum
 h̄f Exodi.xxii. Elocauī beseleel ex noīe z dabo sibi sapi
 entīā z intelligentiā ad faciēda opa q̄ ego p̄cipio sibi ī
 arte fabicatoriā. Moralit̄ p̄ Beseleel q̄ interpretatur
 egrediens de egypto itelligo pctōrē q̄ ad vocatiōē do
 minī egredit̄ de tenebris pctōrū: cui dabit dñs sp̄m sapi
 entie ad p̄ficiendū opa iūsta ī p̄fessioē ad meritū grē
 hñde z sp̄e venie oīs pctōrū. Et iō dī Exodi.iiij. Elocauit
 nos z ibim⁹ viā triū dierū ī solitudīe vt īmolemus dñō
 deo n̄rō: p̄ p̄tritionē p̄fessionē z satisfactiōē. ex q̄b⁹ p̄
 quō vocat nos deus p̄ iternā īspiratiōē. Sc̄bo p̄ncipi
 alit̄ dixi q̄ dñs vocat nos ad vitā eternā hñdā p̄ exte
 riore p̄dicatiōē. Dicit enī doctor de līra.ca.iiii. Math.
 q̄ apli xpī q̄ fuerūt maxie p̄dicatores z doctores populī
 vocati erāt a xpō trina vocatiōe. Primo erāt vo
 cati īmediate post baptisimū: vt patz Joh.i. qñ discipuli
 Johānis audiuerūt eū dicentē de xpō. Ecce agn⁹ dei: et
 secuti sūt iesū. z ibid̄ dī q̄ andreas frāt symonis petrū
 fuit vn⁹ ex duob⁹ q̄ secuti sūt iesū. et iō subdit quō vo
 cauit symonē fratrē suū z ait. Tu vocaberis cephās. i.
 petrus. Sc̄bo vocauit eos ī captura pisciū cū relictis
 r̄hetib⁹ secuti sūt dñm. Quā vocatiōē describit. Luc.
 v.ca. dicēs q̄ xp̄s p̄pt turbas irruētes z sequētes eū
 descendit ī nauē petri ad p̄dicandū pp̄lo. et cū petr⁹ z
 socij eius vidissēt miraculū ī captura pisciū: vbi ce
 perūt tantam multitudinē q̄ impleuerūt duas naues
 suas: z relictis oībus secuti sūt eū. S; iste due vocatiō

Quintus.

nes nō fuerūt in gradu apostolatus: sed ad quādā fami-
liaritatē vt essent discipuli eius. Tertio vocauit eos
ab arte piscatoriā et ab alijs artib⁹: ad quas post illā vo-
cationē nō reuertebant: q̄ tūc erāt electi vt essent apłi
xp̄i: et p̄dicarēt regnū dei. ¶ Sed si querit̄: nūquid
xp̄s vocauit ad p̄dicationē solū simplices et illitteratos
vel etiā alios: et si sicquare hoc. Dicēdū est: q̄ vocauit
tā litteratos et doctores q̄ etiā simplices et illitteratos:
q̄ vt habet Joh. iij. Nathanael et Nicodemus docue-
rūt et p̄dicauerūt pp̄lo et vocauerūt ad fidē xp̄i. Nā si
solos illitteratos et simplices vocasset pp̄lus: potuisset
credere q̄ essent decepti. Bene tñ simplices magis in
principio p̄stituit ad p̄dicandū pp̄lo: et ad vocandū pp̄l⁹
ad fidē: vt cōuersio pctōr et infidelitū ad fidē et legē xp̄i
magis ascriberet diuine sapiētie q̄ humane doctrine.
Cōstituit ergo deus apostolos et eorū sequaces: vt exer-
cerēt officiū p̄dicandi: p̄ quos vocat ad gr̄a et penitētiā
Et iō dicit apłs. ij. ad Thessal. ij. Vocauit nos p̄ euan-
gelisū suū in acq̄sitionē glorię dei. Nūq̄libet pctōr bene
pōt signari p̄ istū seruū quē misit homo q̄ fecit cenam
magnā i vicis ciuitatis: et vocauit multos ad cenā suā
Luce. xiiij. Qd̄ exponēs bñs Greg⁹. dicit q̄ p̄ istū ser-
uū pōt intelligi predicator verbi dei: quē mittit dñs ad
vocandū pp̄lū ad celū. i. ad gloriā celestē. ¶ Sed
multi nolūt venire ad virtuosā vitā: s̄ tripliciter se excu-
sāt. Nā aliq̄ se excusāt p̄ sublimitatē dñatōis et prelatio-
nis. Alij p̄pter difficultatē terrene occupatiōis. Et alij
p̄pter fragilitatē carnalis corruptōis Et isti tres figurāt
p̄ illos tres q̄s enumerat euāgelista. prim⁹ dixit. Illā
em̄ vadovidere illā. rogo te habe me excusatū p̄ quē

Sermo.

intelliguntur prelati et domini qui propter superbiam et honores temporales nolunt audire vocem domini vocantis: et ideo excusant se a vita celesti: ubi dicit Gregorius. quod ille qui se excusat per exemptionem ville ostendit se esse fatuū: quia prius dicit se emisit villam quam vidisse. Nam qui emit aliquid et prius non vidit: facile decipitur. Et certe si homines viderent pericula que sunt in honoribus: non tantam haberent sollicitudinem: nec tam chare emerent episcopatus et cetera dominia que sunt transitoria: sed omnia talia vilipenderent. Quia vulgariter dicitur. Quanto gradus altior: tanto casus periculosior. Secundus dixit. Fuga bouum emi quinque: et vado probare ea. Rogo te habere me excusatum. Per quem significantur avari qui habent omnes sensus occupatos circa terrena colligenda: quia aures eorum magis delectantur audire de auro et argento quam de verbo dei aut de aliquo pertinente ad salutem anime: et eorum lingua magis delectatur loqui de terrenis quam de deo. Et sic de ceteris sensibus. Iste ut dicit Gregorius. ostendebat magnam fatuitatem in sua excusatione: quia prius debuisset boues probare quam emisit. Modo consimili debet quisque probare prius quid est avaricia quam emere. id est amare. Nam avaricia est idolorum servitus. Tertius dixit. Eroriem duxi: et ideo non possum venire. Per quem significantur luxuriosi et imundi qui se dant voluptati carnis et vivunt tanquam bestie. Isti non possunt intrare in celum id est ad gloriam celestem. Et quia tot se excusant per ista tria peccata: non mirum quod dicit Christus Mathei. xxii. Multi sunt vocati: pauci vero electi. In cuius figura legitur Numeri. xii. de sex milibus hominum qui non cesserunt in partem domini: nisi triginta due anime. Unde tales qui sunt

Quintus.

vocati predicatōe ad regnū et istis modis se excusant:
erūt segregati a cōsortio beatorū: q̄ dī Luce. xiiij. Ne-
mo viroz illoz q̄ vocati sunt gustabit cenā meā: et pri-
mo puniet pena dāni: scđo puniet pena sensibili eter-
nali. **S** Hic querit Augustinus. Cū libido peccati
brevi sit et cito perficit et transiit: videt iniustū q̄ pecca-
tor sine fine puniat. Rēdet Aug. de ciuitate dei caplo
viii. dicēs. Peccator dignus est eterno malo q̄ in se pe-
rimis bonū virtutis qđ potuit eē eternū. et Greg. xxiij
moralis. Iustū est vt q̄ pctō vti voluissent eternaliter
si potuissent eternaliter penā sustinere cogent. Unde
Isaie vltio inq̄t dñs p̄ pphetā. Que timebant adducā
eis. i. penas eternas: q̄ vocaui et nō erat q̄ respōderet
Tales fuerūt filiū Iuda q̄bus predicatū fuit a diuer-
sis pphetis vt diligerent dñm: et noluerunt audire vo-
ces pphetarū: et ideo multi eoz mala morte perierunt
vt habet. ij. Paralip. xv. Et ideo ne pereamus p̄ pec-
catū dñs nos vocat p̄ predicatōem exteriozem. Tertio
principaliter dicit q̄ deus vocat nos ad ipm diligendū
p̄ beneficiorū largitiōē. Tria enī dona hoibus libēter
cōfert deus: bona fortune: bona nature: et bona gratie
vt p̄ hec alliciātur ad diuinū amorē. De quo loquitur
dñs p̄ pphetā Isaie vltimo dicēs. vocaui: id est multi-
plicauit eū in bonis temporalibus. Sed vocationi huic
multi cōtradiciūt q̄ bonis tēporalibus malevnt et ma-
le ea expendūt: nec volunt de illis pauperibus subue-
nire. Dicit Criso. omelia scđa sup illo euāgelio. Homo
quidā erat diues. q̄ diues ille nō reprehenditur quia
abstulit aliena: sed quia noluit dare bona ppria. Hinc
vero aduertēdū est q̄ pena puniet q̄ rapit aliena cū in

Sermo

ferri dānatione percutit: qui ppula nō largitur. Hic q̄
ritur quare nomē diuitis non ponit in euangelio: sicut
nomē pauperis. Rēspōdet q̄ pauperis facta dñs ap-
probauit: et nō diuitis. Itē querit quare petiit guttam
aque ad refrigerandū linguā suā: et nō lagenā. Rēspō-
det Greg. quia minūā rem: uidelz micā panis nega-
uit pauperi: et ideo iustū fuit iudiciū: ut minūa res si-
bi negaretur: ut gutta aque. Tercio querit quare cru-
ciatus fuit in lingua potius q̄ in alio mēbro corporis.
Rēspōdet: quia multiplicius cū lingua peccauit: vi-
delicet in loquacitate et in gustu: id est in gustando de-
lectabiles et lautos cibos. Et ideo cōsulit psalmista di-
cens. Diuitie si affluant nolite cor apponere. Sup qua
littera dicit Augustinus. Non dicit. Nolite habere di-
uitias: sed dicit nolite cor apponere. Non dānat diuitis
as: sed cū qui eas indebite custodit: et nō expendit eas
ad honorē dei. Et ideo diuitie nō sunt simpliciter con-
tēnendae: sed virtuose expendēde: ne sint impedimenta
virtutū. Tenacitas enī diuitū bene reprehendit p̄ di-
ctū zachēi. Luce. xix. Ecce dimidiū bonorū meorū domi-
ne do pauperibus. Et si quē aliquid defraudaui: red-
do quadruplum. Ubi nota q̄ non dicit dabo et reddam
in futuro: sicut diuites huius mundi dicunt: sed in pres-
enti do et reddo. Cum ergo dominus vocat nos ad su-
um amorem per bona fortune que debemus expende-
re prudenter ad dei honorem. Ideo eius vocationem
audire debemus. Hinc scribitur Job. xlii. Vocabis me
et ego respondebo tibi. Et sequitur. Operi manus tua-
rum porriges dexteram: scz p̄spicitatis et diuitiarum.
¶ Scbo vocat nos per bona nature. Hic Bernard⁹.

Quintus.

¶ homo considera quomodo creauit te dñs sine cōmo
do suo nihil enim pmeruisti: quia nihil ante fuisti. Co
gita quomodo fecit te fm corpus egregiam creaturaz
z fm animā ad dei similitudinem rationis participem
z beatitudinis eterne coheredē. Itē cogita quomodo
fecit te dñm oīm creaturaz. Et si ista bene consideras:
vocē dñi vocantis exaudies. Et iō dī Math. xxy. Eoca
uit suos suos z tradidit illis bona sua: scz bona nature
bona fortune: z bona gratie: vt operarent cū illis ope
ra salutis z virtutis: qz qui operantur mala opera sunt
ociosi z non operantur ad salutē anime. Et ideo quādo
veniet dñs ad iudiciū vnūquemqz remunerabit sz op⁹
suum. Hoc ostendit Mathei. xx. cū dixit ch̄istus qz pa
terfamilias fecit cōuentionem cū operarijs ex denario
diurno: et misit eos in vineā suā. ¶ Spiritualiter p istā
vineā intelligo aīam quā dñs tradidit ad excolendam
eam tanq̄ vineā vt portet fructus virtutū: sz post hanc
vitam quilibet de mercede recipiet secundum labores
suis: z ideo dicit xps. Eoca operarios z redde illis mer
cedē suā. Qui enim sunt bene operantes sunt de ouili
xpi: z huiusmodi vocat ad gloriā. Unde Joh. x. Pro
prias oues vocat nominatim z sequitur eū z vadit an
te eas ad vitam eternam possidendam. Ex qbus patet
tertium principale. ¶ Quarto principaliter dixi qz
ch̄istus vocat nos ad gaudium celeste per angustiam
z tribulationem. Unde Gregorius. xx. moralium. Aus
rem cordis tribulatio aperit: quas sepe prosperitas clau
dit. Unde Lincos. in sermone de aquis dicit qz in Ins
dia est lacus qui ter in anno est dulcis et ter amarus.
Modo p̄simili est de tribulatione que eius triplici est

Sermo

factu est dulcis. Primo quia tribulatio purgat animas a peccatis praeteritis: sicut fecit dauid qui graviter peccavit contra dominum. Secundo tribulatio praeservat a malis sicut stimulus carnis et temptatio praeservavit paulum a malis futuris. Tercio tribulatio exercitatio est ad coronam sicut fuit in Job qui fuit proptus in tribulationibus. Et quia patienter sustinuit habuit coronam gloriae. Et sic patet quod tribulatio et angustia est dulcis patientibus et amara murmurantibus. Unde Gregorius in libro moralium querit cur Job tot tribulationes sustinuit qui tantas virtutes habuit. Et respondet. Notum bene fuit domino quod Job inter prosperitates non uenerat deo servire: et ideo dignum fuit ut distributio divinae iusticie inquireret utrum patiens inter flagella permaneret. Et ideo dicitur. I. Psalms. Est enim gratia apud deum ut patienter sustineatis tribulationes et angustias. In hoc enim vocati estis: quia Christus passus est pro nobis: vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius: ut scilicet mala omnia sustineatis patienter sicut et ipse fecit qui ut dicit Gregorius. Mala quae hic nos premunt ire ad deum nos compellunt. Exemplum de filio prodigo qui devastavit bona patris sui in luxuria et aliis miseris quibus famis inedia (quam sustinuit) ad patrem suum revocavit. Modo communi peccatores qui deum patrem relinquunt per tribulationes et angustias ire ad deum compelluntur. Sed timendum est quod multi dei vocationem per tribulationes et angustias non audiunt ut tales qui sunt in prosperitatibus elevati. Exemplum habetur. Iij. Regum. xij. de Ieroboam. qui quando fuit pauper et iuvenis fuit bonus: sed postquam elevatus fuit regimine quod habuit super decem tribus Israel: et cum fuit ibi in maxima

Quintus.

prosperitate fuit malus et reliquit deum suum. Itē habet.
iii. Regū. x. de salomone q̄ habuit tantā prosperitatē in
diebus suis q̄ aurū et argētum nō fuit alicuius precij.
S; ista prosperitas fuit causa p̄ditionis sue: q̄ isto tpe
nō audiuit vocē dñi reliquit deū factorē suū et adorauit
deos alienos. Itē h̄. ii. Paralip̄. xxi. q̄ Elías dñi fuit
i. prosperitate noluit audire deū suū: s; qñ fuit angustiat⁹
cum bellis et tribulationibus tūc incepit adorare deum
suū. ex quibus sequitur manifeste q̄ q̄dñ hoies habēt
prosperitatē non orant ad dñm p̄ adiutorio. et ideo di-
cit Psal. Inuoca me in die tribulationis et eruā te: et
honorificabis me. Ad De hac quadruplici vocati-
one loquitur sapiēs in p̄sona xp̄i. Prover. i. vocauit: scz
vos p̄ p̄dicationes p̄phetarū et apostolorū ac aliorū ele-
ctorū et renuistis: q̄ citius aperuistis aures vestras ad
fabulas audiendas. De q̄bus scribit apostolus. ii. ad
Thimo. ii. A veritate quidē auditum auertent: ad fa-
bulas autem conuertent. extendi manū meā p̄ bñficio-
rum largitionem: et non fuit q̄ aspiceret: q̄ dum sunt in
prosperitate ceci et surdi sunt nec dominū agnoscūt. de-
speristis omne consiliū meū: scz internam aspirationē
qua moueri debuistis peccata deferere et penitentiam
agere: et increpationes meas neglexistis: id est flagel-
la in quibus increpauī vos. Sicut fecit Pharaō rex
egipti et multi alij. et maxime his diebus existentes. Et
sequitur. Ego quoq; in interitu vestro ridebo quando
venerit super vos repentina calamitas: tunc inuocabi-
tis et non exaudiam vos. De illa insuper vocatōe quar-
ta habet. i. Regū. iii. q̄ dñs tribus vicibus vocauit Sa-
muēlem qñ dormiuit in templo et cucurrit ad Helij sa-

Sermo.

seruotē dicens: vocasti me: et dixit: non vocasti te reuertere et domi. Secūdo vocasti et cucurrit ad hely: cui dixit. Nō vocasti te reuerrere et domi. Tertio vocasti dñs samuelē et cucurrit tertio ad hely et respōdit ei sicut puer addēs. Si deinceps vocauerit te dñs dices loquere dñe: q̄ audit seru⁹ tu⁹. ¶ Moralit̄ p̄ istū hely sacerdotē intelligo fortitudinē corporis atq; sanitatē. Hely enī interpretat̄ fortis siue ascendens. Per samuelem intelligo petōrē quē dñs primo p̄ aspirationē internam spū sancti vocat a domitōe pcti mortalis. Secūdo per bñficioꝝ largitionē. Tertio p̄ p̄dicationē ecclesiasticōꝝ sed semp̄ in oībus istis vocationib⁹ currit petōr ad hely: id est cogitat q̄ est fortis et diu viuet: q̄ satis habet b̄ tempore adhuc ad agendū penitentia: et ideo dicit sibi sp̄i. Glade et domi in peccato et nō timeas: q̄ satis iuuenis et fortis es. sed qñ senescit et fortitudo carnalis deficit: deus vocat eū quarto imittendo infirmitates siue tribulationes: et sic cogit rñdere. Loquere dñe q̄ audit seru⁹ tu⁹: scz vocē tuam: et tūc incipit conuerti ad dñm. Ideo triplicē vocationē istā audite et ad dñm def̄ ym̄ p̄uerimini et tūc illi⁹ bñdictionē habebitis: q̄ dī. i. p̄c. iij. Vocati estis vt benedictionem hereditate possideatis: quam vobis concedat qui. rē.

Sermo. vi.

Seruare. Charissimi: p̄dicatoꝝ verbi dei seruo potest cōparari p̄pter diuersas ratios. Una est ista. seruus q̄ habet seruare dñm suo nō ministrat sibi de bonis p̄p̄is sed de bonis dñi suis: quia de quid habet: habet a dñm suo. ¶ Modo consimili p̄dicatoꝝ qui habet ministrare populo verbum dei quod

Sextus.

est cibus a se nō habet illud a seipso: sed a dño deo. *Ecc.*
de. i. Omnis sapientia a dño deo est: ideo ad eū p̄ti-
net ministrare audientibus verbū dei. Sed oportet q̄
predicator habeat duas alias cōditiones sibi p̄tinētes
ratione seruitutis. Prima q̄ fidelis sit in predicando:
ita q̄ nō dicat falsa seu adulatoria: sed planā veritatē.
Et tunc dicere pōt cum ap̄lo. Si hominibus placerēt
seruus dei nō essem. Secundo predicator debet esse
prudens seruus. Unde nō est prudentia seruire regi ⁊
gationi de cōsimilibus cibis. Predicator ergo debet
ministrare populo fm eoz status ⁊ conditiones. Quia
propter vt possim istas p̄prietates habere ⁊ conditio-
nes populi cognoscere: est orandū. *B.* Pro p̄ces-
su istius sermonis est notandū q̄ debemus deo seruire
tripliciter p̄pter tres causas: videlz fideliter: q̄ nos
redemit. i. ad *Corinth. vi.* Empti estis precio magno:
ponate ⁊ glorificate deum in corpore v̄ro ⁊ c. Secundo
honeste: quia nos condidit. *Ysaie. xlii.* Formans ex v̄te
ro seruū sibi. Et tertio diligenter: q̄ nos cōduxit. *Mat-
th. xx.* Hec in vineā ⁊ quod iustum fuerit dabo vobis
Primo ⁊ principaliter ergo dico: q̄ debemus seruire
deo fideliter: quia nos redemit a seruitute diaboli. Et
ideo inquit apostolus. Nunc vero liberati a peccato:
serui autem facti deo. ad *Romanos. vi.* Hoc fuit figu-
ratum Josue ultimo: p̄ hoc q̄ deus liberauit filios
israel de seruitute pharaonis: ⁊ de terra egypti: ⁊ de
domo seruitutis. Seruiamus ergo domino: quia deus
noster charc nos redemit: ⁊ seipsum fecit seruū pro
nobis. ad *Philipp. ii.* Humiliauit semetipsum formaz
serui accipiens. Et fideliter est ei seruandū cum omni

Sermo.

bus sensibus et viribus nostris: dicite apostolo ad Romanos. vi. Sicut exhibuistis membra vestra seruire iniquitati et peccato: ita nunc exhibete membra vestra seruire christo. Exemplum de Maria magdalena: de qua dicit Gregorius in quadam omelia: quot in se habuit oblectamenta vicio: tot inuenit in se holocausta virtutis. Tales elegit dominus in seruitiu. Dicit Aristoteles in libro politico: quod paterfamilias ordinabit sibi duo genera seruorum. Unum curatorum qui habeat curam super domum suam. Alium operatorum qui debet laborare in agricultura et alijs laboribus. Et dicit Aristoteles quod necesse est domino cognoscere servum curatorem qui habet alios servos regulare: quod sit fidelis, prudens et sagax in regimine domus sue et aliorum seruorum suorum. Nec Aristoteles. Modo consimili est de deo: qui non eligit sibi servos ad habendum curam animarum: nisi tales quos nouit sibi esse fideles. Talis fuit beatus Paulus quem elegit deus ad predicandum populo et ad ministrandum sibi. Et ideo inquit. i. ad Thimot. i. Gratias ago deo meo qui me existimauit seruum fidelem ponens in ministerio suo. Unde Paulus tanquam seruus fidelis eligebat alios servos fideles ad predicandum verbum dei. ad Collocenses. iiii. Omnia nota faciet vobis Titicus charissimus meus frater fidelis seruus in christo Iesu. Non sic faciunt principes domini in istis temporibus: sed magis diligunt servos infideles qui spoliunt et opprimunt populum: et sunt socii furum peioresque latronibus ac serui diaboli. Secundo fidelitas seruorum ostenditur in bonorum commissorum dispensatione: hoc est autem quando seruus distribuit fideliter bona domini secundum vo-

Sextus.

sumtatem et preceptum domini nihil sibi reservans nisi quod pertinet ad strictum et honestum victum et vestitum. Istud est contra avaros quibus date sunt divitie ad distribuendum pauperibus: qui illas divitias in archa recedunt et pauperes pro inopia mori premittunt. Item infideles servi sunt qui habent scientiam a deo datam sibi gratis: et illam non communicant cum aliis indoctis et insipientibus. Isti abscondunt thesauros domini sui in donationem propriam et donum proximi sui. et ideo querit apostolus. id est ad Corinthios. iiii. Hic iam querit inter dispensatores ut fidelis quis inveniat. Revera pauci sunt credo. Cui recordat Christus in evangelio Math. xxi. Quis putas est fidelis servus et prudens: quem constituit dominus super familiam suam: ut det illis in tempore tritici mensuram. **D** Spiritualiter per tritici mensuram intelligo largitionem omnium victualium tam spiritualium quam corporalium. Et ideo illi qui divitias seu scientias a deo receperunt et non fideliter expendunt ad dei honorem et commodum proximi districte examinantur a peregre proficiscente qui vocavit servos suos et tradidit illis bona sua. Moraliter per istum hominem intelligo Christum qui peregre profectus est quando cum nostra humanitate venit in hunc mundum: qui servis suis tradidit bona sua: videlicet quinque talenta. id est quinque sensus. Alii duo talenta: videlicet intellectum scripturarum et operationem virtutum. Qui vero ista bona communicant cum proximis ad dei honorem et commodum proximi habebunt mercedem suam: et vinculum eorum Christus dicit. Serve bone et fidelis intra in gaudium domini tui. Qui vero ista male expendit punietur pena infernali: et dicit ei Christus. Serve piger et infidelis: quare abscondisti pecuniam domini tui: et tunc mittet eum ubi erit

Sermo

Actus et stridor dentium. Cum ergo iste dominus ita districte
quolibet examinetur nunc de beneficiis nobis collatis
necesse habemus sibi fideliter servire et devote. Unde
qui domino deo sunt fideles servi: hominibus erant servi fideles.
¶ Unde legitur in historia ecclesiastica. lib. i. ca.
vii. quod Constantinus imperator cum esset aliquando infidelis
convertitus fuit et baptizatus. Unde semel cupiens probare
servos suos qui essent fideles: et qui non: convocavit una
dictam omnes simul coram eo in suo palatio. Quibus dixit
ille. Scitis servi mei dilectissimi quod aliqui sui gentilis et
modo sum ad fidem christi conversus sed penitet me de christi
nitate mea: et intendo redire ad ritum gentilitis: et ideo quod
cuius ex vobis voluerit deserere fidem et servitium christi et
transire mecum ad ritum gentilitis: illum dicabo et hono
rificabo: et quod noluerint: illos incarceratione et servitio suis
is privabo. His auditis exceptis paucis de servis suis
omnes dixerunt quod vellent fidem christi et servitium relinque
re. Quibus auditis dixit imperator. Vos qui stabiles
estis mecum in dei servitio et fide: mecum permanebitis tan
quam fideles. Vos autem qui instabiles estis: nunquam servie
tis mihi. Et adiecit notabile verbum. Nunquam homini erit
fidelis amicus quod deo suo est falsus et fictus servus. Et
ideo quod sunt servi fideles deo: sunt fideles homini terre
no. ¶ Sed charissimi timendum est quod iam sunt pauci fi
deles servi deo aut homini. Nam multi cum in servitio
dominorum sunt elevati ad altos gradus et honores: et statim
insurgunt contra dominos suos presumptuose et illos vilipen
dunt. Contra quos loquitur apostolus. i. Petri. ii. Servi sub
diti estote in omni timore dominis: non tantum bonis et modestis
sed etiam discoloris. Et ideo valde timendum est ne domini tem

Sextus.

porales nimis exaltant serues ignobiles et pauperes ad
altas dignitates: quia hoc est destructio maxima bonorum
virtuosorum. Unde habet in hystoria triparita quod Dioclesianus
imperator fuit progenitus de pauperibus et fuit conditionis fui-
lis. Et ideo quando fuit sublimatus ad imperium superbissimus et
pessimus fuit. Et etiam scribit Aristoteles ad Alexan-
dram imperatorem quando erat pugnaturus contra per-
sas: quod si haberet victoriam nullo modo exaltaret suos suos
maxime ignobiles personas ad altas dignitates. quia ser-
uus promotio est comitatus destructio. Unde poeta sic inquit:
Asperius nihil est humili cum surgit in altum. Et sicra ferit
cum cuncta timet deservit in omnes. Et hoc est quod dicit Ari-
stoteles. i. Ethicorum. quod oportet divites suos provocare ad
virtutes per punitionem malorum et premiationem bonorum. Et
his concludit quod communitas regni siue civitatis destrui-
tur quando servi exaltantur et liberi et generosi opprimuntur. Unde
beatus Anselmus dicit in libro de similitudinibus quod sui tribus
de causis ministrant dominis suis fideliter. Aliquando ex timore
pene aliquando propter commodum: aliquando propter honorem. Mos-
do consimili aliqui serviunt deo propter timorem ignis infer-
nalis: et ista servitus non dicitur placere deo: quia dicit Ambrosius
Coacta servitia deo non placent. Alii serviunt deo propter com-
modum quod sperant habere in futurum. Et ista servitus est
littere placet deo. Alii propter amorem considerando quod fuit
servus pro nobis et ista servitus maxime placet deo. Ex quibus sequi-
tur manifeste principale propositum siue primum prin-
cipale. Secundo principaliter dicitur quod deo debemus ser-
vire honeste et in sinceritate mentis: quia nos de nichilo
creavit. In cuius signum dicit dominus Isaia. xlix.
Servus meus es tu Israel. Ego enim te formavi: ne

Sermo

obliuiscaris me quoniam seruus meus honestus: quia ad honesta seruicia redeunt vasa honesta et munda quia domino tres non non placeat nisi etiam in vasis honestis et mundis. Non possunt cum dominus noster Iesus christus sit summe mundus et honestus non placent sibi fuitia nisi fuerit mundo corde exhibita sibi. Et ideo de christo dicit apostolus ad Hebræos. Ir. se metipsum obtulit immaculatum deo viventi. Quidam charissimi quod dominus temporales dant suis suis novas robas ut perfectam robam cognoscant cuius domini serui sunt. Non possunt cum dominus noster Iesus christus dat cuilibet seruo suo bonam robam duplicem in baptismo: videlicet mundiciam itericie et exterioris. Sed quia illa mundicia multoties corrumpitur per peccata mortalia: renouatur singulis annis per sacramentum penitentiae. Et narrat in vitis patrum quod paulus simplex discipulus sancti Anthoni vidit in spiritu hominem existentem in peccato mortali: quem trahebant demones extra ecclesiam et angelum suum bonum sequentem valde triste. Paulus autem multum doluit orans deum pro isto homine ut ipsum puerteret ad penitentiam et statim vidit istum hominem clarescere et splendidi angelo suo precedente hylari vultu et cum gaudio magno et demonibus a longe sequentibus. Paulus homo rogauit virum ut diceret toti populo quare tacito mundatus fuit. Ille coram omnibus confessus fuit se peccatorem pessimum fuisse et fornicarium et cum legeret in ecclesia illud Iesaiæ. i. Reuamini et mundi estote cogitanti de peccatis meis: et proposui in corde meo specialiter deserere peccatum meum et domino in mentis mundicia fuisse. Ecce quanto penitentiam tunica sua interior mutata fuit a nigredine peccati in albedinem mundicie: et ideo de quolibet tali penitente dicit Iesus illud Psalmi. Ambulans in via immaculata hic

Sextus.

nihil ministrabat Ex quibus patet q̄ deo est seruendū
munde ⁊ honeste. Unde Rich. de sancto victore in li-
bro de exceptionib⁹. Quisquis deo non seruit in mun-
dicia mentis est vanus ⁊ ociosus: pro nihilo reputatur
vita ei⁹. Quia si quis poterit in hac vita p̄nti hēre fortis-
tudinē Sansonis/pulchritudinē Absolonis/sapientias
Salomonis: p̄bitatē Alexandri diuitias ⁊ potestates
Octauiani nihil sibi p̄desent nisi desū in munditia ser-
uieret. Nec ille. sed charissimi timendum est sicut dicit
Bern. q̄ aliq̄ seruīūt carni p̄ luxuriā ⁊ imundiciā. Alii
qui vero mūdo p̄ cupiditatē ⁊ auaritiā. Aliq̄ vero dya-
bolo p̄ supbiā ⁊ vanam gloriā: ⁊ aliqui deo per hone-
statē ⁊ mūdiciā. ¶ Caro dat seruīs voluptatem n̄
permanentem. Mundus vero dat honorē deficientem
Et dyabolus dat penā indefinentē. S; de⁹ dat gloriā
indeficientem. Primo dico q̄ q̄dem seruīūt carni p̄ lu-
xuriā. Figura hui⁹ habet Gen. xxi. quomō Jacob ī
tantū dilexit Rachel filiam labā q̄ seruīūt sibi septem
annis p̄ illa h̄nda in vxorē suā. Sp̄ialiter per Jacob q̄
interpretatur luctator vel supplātor ⁊ deceptor intel-
ligo carnē q̄ multos tā diuites q̄ pauperes suis blan-
ditis ⁊ voluptatib⁹ decipit ⁊ cōfūdīt ⁊ ad finē malum
pducit: q̄ facit hoīem fuīre septem annis: id est cōdu-
dit eū in peccatis mortalibus. Uñ habetur. iij. Regum
xi. quomodo Salomō qui fuit seruus luxurie dereliquit
deum suum ⁊ seruīūt dīs falsis ⁊ ydolis vanis et mu-
tis. Et ideo dicitur. ij. Esdre. iij. Multi dementes facti
sunt propter mulieres: ⁊ serui facti sunt propter illas.
Et ideo consulit Apostolus ad Romanos sexto. Sicut
exhibuistis mēbris vestra seruire immundicie ⁊ iniqui

Sermo.

tatistia nūc exhibete mēbra vestra fūire fusticie l̄ s̄cti
ficationē. Istō mō fecit sancta Anna mulier: q̄ nō disce
debat de tēplo. sed ieiunijs et orationibus seruīens deo
die ac nocte. Luc. ij. Mō consimili debem⁹ nos facere si
voluerimus carnē et voluptatem ei⁹ superare oportet
agere opa penitētie et ieiunijs et orōnib⁹ vacare. iō scri
bitur Luce. i. seruīam⁹ illi scz dño in s̄ctitate et iusticijs
¶ Scdo dico q̄ multi seruīst mundo p̄ cupiditatem
Eñ perñ auaricie ē seruītus idolorū ppter qd venit ira
dei in filios diffidētie: id est infidelitas. ad Ephe. v. Des
re fui mūdi sunt infideles et increduli: q̄ non hnt confi
dentiā in deo. Hinc dicit Luc. xvi. Nemo pōt fūire deo
et mānone. Māmona sunt diuitie. Et mūdus scurialit:
et male remuneret suos suos: q̄ in fine spoliat eos d̄ ol
bus diuitijs p̄ qbus hic assidue laborauerūt. Et iō dicit
Job. xxv. ca. Diues cū dormierit nihil secū afferet. Et
iō factū est mūdo et eius cupiditatib⁹ seruīre. Tercio
dico q̄ multi fūist dyabolo p̄ supbiā et certo fuit⁹ vili
sima est derelinquere deū: et fūire dyabolo sūmo ei⁹ iū
mico. Et nō mirū q̄ deus tales p̄sequitur et p̄fūdīt. Unde
h̄ Josue. xxiij. quō dixit Josue fili⁹ Israel. si dimiseri
ti s deū et fuerit⁹ dñs alienis p̄uertet se a vobis et affli
get vos atq̄ subuertet oīa bona v̄sa. Eñ q̄ fūist dyabo
lo sūt i magnis vexatōib⁹ et anxietatib⁹ positivt p̄ de
auiis et luxuriosis. q̄ nūq̄ hnt requiē s̄ semp cogitāt
imaginantē quō possent pecā sua implere et occulta cu
stodire. Eñ v̄. Diere. xvi. seruīetis dñs alienis q̄ non
dabunt vobis requiē. Et iō fatū est dyabolo seruīre
q̄ nullius fūitio potest eius crudelitas mitigari. R
Illud bene fuit figuratum Judith. iij. de Holoferne

Sextus.

qui fuit dux belli regis Nabuchodonosor. Iste venit
cū exercitu magno in terrā filiorū israel: et exterminauit
vinctas et fruges terre illius. Populus vero vidēs ei⁹
ferocitatē venerūt cū choris et tympanis et cytharis: p
mittētes illi q sibi vellēt obedire et seruire si vellet pec
re eis vltari⁹ eos nō verare: sed ille magis ac magis
in illos desecuit: bona illoꝝ destruxit. Cōformiter est de
diabolo: q quāto magis ac magis illi seruimus et obe
diētiā facimus: tāto magis in nos desecuit et nitit ad di
uersa peccatā trahere: et finaliter ad penā eternā deduce
re. Eū legūt in vitis patru: q abbas Macharius semel
fuit in desertū ad meditandū: vbi inuenit caput hoīs mor
tui pagani. tūc q̄sult qualē penā haberet in inferno: et
rīdit q erat in maiori igne q̄ esset totū spaciū inter ce
lū et terrā. et dixit Macharie q mali xpiani haberēt ma
iōrē penā q̄ pagani. Cui p̄cordat scriptura dicēs. Ser
uus q̄ scit voluntatē dñi sui et nō facit: vapulabit plagis
multis. **R** Et iō querit Fug⁹. de verbis dñi ser. xij.
Quare mūdus nūc magis flagellat tribulatōib⁹ et an
gustijs: q̄ alias flagellabat. Et rīdet q quilibet q̄ scit
voluntatē dei sui et nō facit: plagis multis flagellat. For
te vbi hic q̄ falsa adulatio ecclesiasticorū q̄ dicere debe
rent veritatē dñis suis: est causa multorū malorū. Certe
verū est. et iō narrat in historia Alexandri q miles q̄das
seruauit sibi p̄ multos ānos: et nūq̄ increpauit eū de ali
quo defectu: sed sēp adula bat: cū tñ vidit eū multa ma
la cōmississe. Alexander vero vt p̄uidēs ipator: vocauit
ad se istū milite et dixit ei. Nō cupio vltari⁹ seruitiū tuū
Cui miles. Quare dñe nūq̄ displicui tui. Cui impator
Solo q̄ hō peccatōi sū: et multa mala cōmissi: dū fuisti i fuit

Sermo.

tio meo: et si peccare me vidisti et non corripuisti: peccator
mihi falsus fuisti: et si ita fatuus fuisti quod non perpendis-
ti: stultus reputari potes: et ideo mihi ultra non seruias
Etiam omnes vellent isto modo a se expellere omnes ser-
uos sibi aduantes. Ergo charissimi relinquamus ser-
uitia istorum trium dominorum: et seruiamus deo integrali-
ter: quod dicitur Isaie. lvi. Ecce intelliget seruus meus: et
exaltabitur: super vita gratie: et eleuabitur in sublimitate: scilicet
glorie eternalis. Ex quibus patet luculentissime secundum
principale. Tertio principaliter dixi quod debemus serui-
re deo diligenter et assidue. Exemplum de Martha sorore
Lazari que assidue et hilariter ministrabat prepara-
do domino prandium: et conquesta fuit de sorore sua Maria
quod eam non adiuuaret. Luce. x. Conformiter debemus
nos assidue et cum magna diligentia deo seruire et non
negligenter. Unde dicit Aristoteles primo politicorum quod
iconomus qui est dominus domus debet diligenter conside-
rare quod serui sui non sint pigri nec negligentes in serui-
tiis suis: quia ex modica negligentia potest graue dan-
num euenire. Conformiter omnes prelati debent diligen-
ter considerare quod omnes ecclesiastici seruiant deo cum
omni diligentia: quia ad hoc sunt specialiter deputati:
seu instituti et ordinati. **M** Unde ecclesiasticis lo-
quitur Christus ibidem. ii. Paral. xxi. Filii mei nolite ne-
gligere seruitium domini: quod vos elegit dominus ut ministraretis si-
bi. Unde soli deo est seruendum propter diuersas causas
Primo quia non indiget seruitio nostrorum sed nos indige-
mus seruitio eius. Contra est de aliis dominis terrenis qui
magis indigent seruitio seruorum suorum quam serui indigent il-
lorum domino. Secundo quis nullus dominus terrenus potest facere

Septimus.

seruū liberū tam mīdo q̄ peccato. Joh. viij. Qui facit
peccatū seruus est pcti. Sed nullus est dñs quin pecs
cat: ergo oīs talis est seru⁹. An dicit seneca ep̄la. lxxix.
loquēs cuilibet terreno dño. Seruus es: tñ quis nō est
seruus: alius seruit libidini: alius auaricie: alius seruit
limoi. Ex quo ergo q̄libet dñs terrenus seruus est non
limoi. Pōt aliq̄s illoz alios liberos facere a pctō saltē. Ter
tio q̄ nullus dñs terrenus pōt cōpellere seruos ad s̄
bi seruiēdū nisi voluerint. Deus autē cū sit oīpotēs nul
lus sibi resistere pōt: ideo scribit. i. Regū. vii. Prepa
rate corda vestra dño: et seruite illi soli. Quarto q̄ ser
uos suos facit heredes regni celestis: et magnis hono
ribus remunerat. Quid dicit Bieg⁹. Seruire deo est re
gnare. Sibi igit seruire deus concedat oīpotens.

Sermo septimus.

Stare. Charissimi. dicit Bieg⁹. sup Ezechielē
omelia. ii. q̄ est de predicatore verbi dei: sicut
de illo q̄ deputat ad villā custodiendā. Si
enī videret hostes veniētes ad destruēdū villā et nō
steterit ad resistendū eis: sed dormit et p̄mittit hostes in
trare: dignus est morte. Et iō narrat Iulius quart⁹ q̄
semel inueniēs pugilē dormientē occidit eū: eo q̄ inue
nit eū negligentē in custodia ciuitatis. Sic inquit Bie
gorius est de predicatoribus q̄ sunt deputati ad stādū
in tēplo dei: et ibi debēt p̄munire populū de hostibus
q̄ nitunt illos destruere et ad eternā dānationē ducere:
q̄ si fuerint negligentes et nō annūciant populo veras
citer peccata eoz digni sunt puniri. Et ideo cōsulit no
bis scriptura. Actū. v. Ite et stantes loquimini in tem
plo plebi oīa verba vite huius nulli formidantes. In

Sermo

eulus signū xps dixit discipulis suis predicaturis illud
Mardi. xij. Quā steteritis ante reges et principes etc. Igitur
ut possim vobis loqui verba salutis: in principio hu
ius sermonis orandū est. Pro pcessu sermonis est ad
uertendū q tripliciter in tribus stare debemus et cōtra
tria. Primo fortiter in fide et veritate cōtra diabolū.
Secūdo pfecte in iusticia et charitate cōtra mūdū. Et ter
tio prudēter in oratione et honeste contra carnē. B
Primo et principaliter dixi q debemus stare cōtra di
abolū q est aduersarius noster: et nitit nos ad eternam
dānationē ducere. Hinc cōsulit apłus. i. Petri. v. Fra
tres vigilate: q aduersarius vester diabolus tanq leo
rugiens circuit querēs quē deuoret: cui resistite fortes
in fide: q fides nostra armatura est contra oēs tenta
tiones diaboli. Dicit enī Barthol. lib. xvij. de ppueta
tibus rerū: q aquila qn pugnat cōtra caprā siue vestrem
conat caprā excecāre: capra tñ cū sit fortior aquila vie
det eā volantē: et defendens se cū cornibus sibi resistit.
Sed si capra sit debilis ita q excecet p aquilā: tñc nō
pōt ei resistere: nec se defendere quouismodo. Modo
cōsimili spūaliter aquila est diabolus q nititur pugna
re cōtra hōiem: qn homo stat fortiter in fide et vincit tē
tationes suas: ideo diabolus nitit primo hōiem exceca
re auferēdo lumē fidei: et sic homo fit debilis et nō pōt
tentationibus resistere. Ideo consulit apłus ad Ephe
sios. vi. In oibus sumentes scutum fidei: in quo possi
tis oīa tela inimici nequissimi igne extinguere. Dicit Chri
so. sup Math. ope imperfecto omelia. i. Arma militū xpi
nō sunt ex ferro et corio: sed ex fide virtute et iusticia: p
que arma patres antiqui et sancti oīa delectabilia con

Septimus.

tempserunt: oia terribilia sustinuerunt: et oia celestia deo
siderauerunt. et ideo dicit ad Hebræos. xi. Sancti per fide[m] vi
cerunt regna: operati sunt iusticiam adepti sunt re promissiones
et Sapientie. v. Stabant iusti in magna constantia. et. sed
hec arma enumerata a Christo. inter christianos his die
bus sunt deposita: quia veritas suffocat per falsitatem: iusticia
dissimulat per cupiditatem: et fides euertit per carnalita
tem. Et ideo dyabolus habet tantam victoriam super totum mun
dum: quod totaliter positus est in maligno: et non in merito: quia
fides que est radix omnium virtutum destruit. Unde apostolus ad
Hebræos. xi. Sine fide impossibile est placere deo. Istud
probatur per exemplum in natura. dicit enim Christo. super Ma
thæ. ope imperfecto omel. xxi. Cum videris inquit arborem
pallentibus folijs marcidam intelligas quod habet aliquem
defectum circa radicem. unde virtus germinis procedit a ra
dice. Ergo si radix arboris fuerit humida viua et fir
ma germinabit fructus et stabit inter procellas ventorum.
Modo similis radix virtutum est fides nostra et fundamen
tum christianitatis cuius fructus sunt opera virtuosa que pro
cedunt ex fide. teste beatus Augustinus. super Iohannem. Veluti in arbore
quicquid est pulchritudinis et decoris procedit ex radice:
sic ex fundamento fidei quicquid meriti et virtutis est procedit
Unde Gregorius. ii. moralium. ca. xxiij. si fides in corde non gigni
tur virtutem dyabolo resistendi non habet. Figura huius
habetur. i. Regum. xvij. quod quando populus domini transisset ad bel
landum contra philisteos saul cum exercitu suo stetit ex vna
parte et philistei ex altera parte: et vallibus erant inter eos in quam
accessit vnus noli. Goliath qui petiit a rege saul certamen
singulare et nullus audebat de filiis israel pugnare contra
eum tandem David puer puellus petiit bellum a rege cui cum eo

Sermo

statim processum fuit. Bello vero inito David occidit gi-
 gantē cū tribus lapidib⁹ in fronte quo plecto in terrā
 david stetit sup illum vno pede: et euaginato gladio am-
 putauit caput eius. ¶ Moralit p istū gigantē intelligo
 dyabolū q̄ habet pugna quotidianā ptra filios dei: mō
 p cogitationes luxuriosas: modo p cupiditatē: modo p
 inuidiā et homicidiū. Et illud p̄m̄ sepius tēptat hoīes
 ad quod videt se magis dispositū et inclinātū. Per da-
 uid q̄ interpretat manu fortis intelligo quēlibet virtuo-
 sū q̄ habet pugnare contra dyabolū et in bello spiritus
 liter deuincere et eius tēptationes. Deinde vero in p-
 posito bono firmiter stare: et sic dyabolū opprimere cū
 trib⁹ lapidib⁹ fide spe et charitate et sic p̄sult scriptura. i.
 Paral. xx. cōfide ter stete et c. Et dicit magister sētentiā
 rum et alij doctores: q̄ si homo fuerit temptatus a dya-
 bolo in aliquo vicio: puta in luxuria aut alio vicio si vir-
 tuose resistat et firmiter stet contra illud: eundē hominē
 ille idē dyabolus de illo eodem peccato decetero nun-
 q̄ temptabit. ¶ Et ideo apparet si homines resis-
 terent temptationib⁹ dyabolū potestas eius esse mul-
 tum diminuta. Et ideo in exercitium hominis vt dicit
 Augenes cuilibet homini assistunt duo angeli. videli-
 cet vnus equitatis et alius iniquitatis. Unde si bene co-
 gitas vtpote de iusticia: de contemplatione ac castita-
 te: non est dubium quin bonus angelus tibi loquitur.
 Si vero cogitationes male locurrant angelus malus
 tibi loquitur. Et tūc bonus angelus q̄tum est in se stat
 ptra malum angelum et resistit contra eū. Et ideo dicit
 Vincentius in speculo naturali. Placuit diuine misē-
 ricordie homini a facie eius expulso in hunc mundum

Septimus.

labilem contra tres hostes eiusdem nature ordinare ad
tutores. Contra dyabolum ordinavit angelū bonū. Con
tra carnē passionē xpī. Contra mundū: exempla scōrū
qui mundum et eius honores et divitias propter deum
contempserunt et pro bonis continue orāt. ¶ Et di
cit Vincentius q̄ quattuor conveniunt Archāgelo mi
chaeli. Primum q̄ pugnat cū draconē: id est cū dyabo
lo et vincat eū. Secundū est q̄ venit in adiutorium po
pulo dei. Tertiū est q̄ deferat animas morientium in
gratia in paradisu. Et quartū est q̄ est prepositus para
disi: id est eccle militās q̄ ante aduētū ecclesie erat p̄
ceps sinagoge iudeorū: ut h̄ i Daniele. Tū a tēpore pas
sionis dñi reliq̄t iudeos et factus est princeps scē eccle
sie. Ex q̄bus patet q̄ homo h̄z bonos adiutores ad stan
dū contra dyabolū et eius tētationes. Dicit enī Ambro.
in suo examerō li. vi. q̄ si lupus videat hōiez ante q̄ ho
mo videat ipsum statim fatigat et stat et non potest se
mouere. Sed si homo prius videat lupū statim depo
nit ferocitatem suā: nec potest illi nocere: sed stat et fugit
pedem suū: nec potest hominī ultra nocere. ¶ Moraliter
per lupum intelligo dyabolum qui si hominē pec
cato mortali ificiat nō potest tūc a dyabolo fugere: nec
eius tētationib⁹ resistere: nisi ex dei gratia fuerit spiri
tualiter illuminat⁹. Sed si homo prius videat dyaboli
tētationem et fortiter ac virtuose resistat statim dyabo
lus stat nec hominē attingere audet sed fugit iuxta il
lud metricum prius dictum a famosa poeta.

¶ Tētans non ledit nisi cum tentatus obedit.

Si videat cedit: si non quasi musca recedit.

¶ Et idē? Siml i bona vita fortit ad resistēdū dia.

Sermo.

nolo habēdo bonā fidē ⁊ confidentiā in deo: q̄ vera fides est quasi confusio demonū. Marci ultimo. Signa aut eos qui crediderūt hec sequētur. In noīe meo demonia eiciēt .i. p̄ctis mortalib⁹ resistēt. linguis loquent̄ nouis. i. si ante loquebant̄ falsitates modo loquent̄ veritatem: serpētes tollent: id ē cogitationes venenatas abijicient: ⁊ si mortiferū quid biberint non eis nocebit .i. si aliquē occasiones occurrant non delectabunt̄ in illis ⁊ sic non nocbunt. Ita sūt signa corū qui stant fortiter in fide. Uñ dicit quidā expositōr super Boeciū de Disciplīna scolariū q̄ quidā scolaris socratis accusauit socratē ex hoc q̄ librū fecerat de verbo dñi ⁊ in noīe dñi multa fecit ⁊ non in noīe falsoꝝ deoꝝ quos tūc adorabāt gentiles. Unde compulsus erat haurire herbā venenatā in noīe vni⁹ dei si esset potentior dñs gentiliū qua exhausta non sensit dolorem nec lesionē et hoc p̄pter fidē quā habuit in deo vero. Et cōpulsus tandem bibere vinū in noīe falsoꝝ deoꝝ statim moriebatur iñ signū q̄ dñi gentiliū non erant potentes ad saluandum eum. Et ideo dicit Seneca epistola. vii. Calix venenatus Socratem transtulit a carcere in celum. Ex quib⁹ patet q̄ venenosum non nocet illis qui firmiter in fide semper stant ⁊ resistunt diabolo in eius tentationibus. Habetur enim in hystoria de vita ⁊ ortu Alexandri: q̄ cum semel transisset per quandam ciuitatem rogauerunt eum ciues vt videret eorum ludum ⁊ luctamina quibus concessit venit vnus fortis Thebanus nomine: et ludendo habuit victoriā: et cum palma coronabatur. Et tunc dixit imperatori q̄ non haberet victoriā nisi vinceret eum in tribus generibus cerō

Septimus.

taminis: videlicet in certamine luctantist in pugna cuꝝ
baculo: et in pugna cum pugillis. Iste Thebanus signi
ficat quilibet xpianum: qui hꝫ vincere in istis tribꝫ pu
gnis: videlicet in carne mundo et diabolo. Ad quam qꝫ
dem triplicē victoriā habendā oportet primo contra
carnē fortiter stare et manu ad manū fortiter resistere:
sibi eam castigando: et eius voluptates penitentia re
frenando. Secundo contra mundum debemus luctari
id est bonis tēporalibus quātū ad volūtatem habendi
renunciare ac illa paupibus dare seu erogare. Tertio
debemus contra diabolum pugnare cū baculis: vt possi
mus eius vincula dirūpere: quia vincula sūt consēsus
delectatio: et actus peccatorū quibus nītur nos macu
lare: et ad infernū deducere. Et ideo nobis p̄sultit Apo
stolus ad Gal. v. dicens. State et nolite iterū iuga fū
tutis cōtineri. Ex quibus patet quō resistendum ē dia
bolo in fide et constantia. Secūdo principaliter dixi qꝫ
debemus perfecte stare in charitate et iusticia ad mun
dum devincendum. Dicit enim philosophus scdo de
celo et mūdo qꝫ quodlibet corpus in tali loco quiescit et
stat ad quē naturalit̄ mouet. Sicut pꝫ de graui quod
mouetur deorsū: et de leui qđ mouet sursum. ¶ Spi
ritualiter loquendo: cor humanū ē quoddā mobile et si
fuerit infectum peccato mortali assimulatur graui qđ
mouet deorsum et sic cor humanū descēdit ad vana de
sideria: et cū ad delectatiōē puenit ibi stat et quiescit
Et de ista statōe loq̄tur ppheta Hier. li. Qui fugistis
gladiū. s. delectatiōis venite: nolite stare. et si cor huma
nū fuerit extra pctm mortale et i charitate assimulat le
ui qđ appetit ascēdere sursum et cū ibi fuerit stat et quiescit

Sermo.

Ita cor humanū si adhereat deo per charitatem: tunc ibi stat et quiescit in domino. Et ideo cōsult nobis apostolus dicens. Sic state in domino: sed per charitatem et iusticiam. Dicit enim Augustinus lib. iij. de ciuitate dei cap. xij. q. magna miseria est hōi esse sine charitate qui non potest stare solus. Nam homo sine charitate non stat cū dñō: nec cum xpō: nec cum diabolo. sed stat sub potestate diaboli: qui nititur charitatē destrueret: et ad discordias et ad bella homines inducere: que discordia est causa destructionis regnorum et ciuitatum et cuiuscūq. cōmunitatis. Et ideo dicit xps Math. xij. Omnis ciuitas vel domus contra se diuisa non stabit. Et si sathanas sathanā eiciat: quomodo stabit regnum eius? Quasi diceret. Oportet q. destruat. Exemplum ad hoc habemus Iudic. ix. Abi habet quomodo dissensio et discordia fuit quare Abimelech occidit septuaginta fratres suos: quia voluit habere regnū. postmodum ille combussit ciuitates villas et castella que fuerunt in terra sicheim: et occidit tam viros q. mulieres q. steterunt et pugnaverunt contra eū. Tandem vna mulier stans in excelso propugnaculo turris ad quā Abimelech fecit insultum: et percussit eum in capite cū magno lapide: et sic interfectus fuit. Item narrat Orosius de ornesta mundi libro. iij. cap. v. q. anno sexto. ab edificatione Rome orta fuit magna discordia inter romanos qui primo habuerunt bella intestina inter propulsores ciues in ciuitate. Secundo habuerunt bella seruilia: q. serui pro libertate habenda insurrexerunt contra dominos suos. Et tertio habuerunt bella socialia: quia ciuitates adiacentes insurrexerunt contra romam: et

Septimus.

maximam partem ciuitatis destruxerunt. Et causa fuit: quia romani non steterunt in charitate et in obseruancia legis diuine: sed mala fecerunt. et dederunt se superbie et auaricie: et alijs peccatis que fuerunt contra iusticiam et charitatem. et ideo dicitur Deuteronomi. xi. Si custodieritis mandata mea: non stabo contra vos. Quia enim quando nos non stamus in perfecta charitate deus stat contra nos. **S** Et hoc multipliciter: et tamen misericorditer. Primo arguit nos de peccatis nostris: et impedit nos ne cadamus in peccata. Hoc fuit figuratum Numeri. xxi. ubi habetur quod cum Balaam pergeret ad maledicendum populum dei: vidit angelum dei stantem aduersus eum cum gladio euaginato. Cui dixit angelus. Ego veni stare contra te: quia peruersa est via tua. et confestim asina stetit: et ultra progredi non potuit nec voluit: et tunc verberauit asinam suam. Discunt tamen aliqui quod prius verberauit asinam quam vidit angelum stantem coram illo. Modo consimili peccator non videt dominum ipsum corripientem et flagellantem pro peccato suo. et ideo consulit tibi Sapiens Ecclesiastici. ii. Fili accedens ad seruitutem dei: sta in iusticia et in timore dei: et ne retrocedas in peccatum. Secundo deus stat contra peccatorem: quando proponit exire de peccato ipsum ad penitentiam expectando. et ideo dicit Christus Apocalypsi. iij. Ecce sto ad ostium: scilicet patienter expectando: et pulso interius inspirando: vel exterius predicando. Si quis mihi aperuerit ianuam id est cor suum: se conuertendo scilicet et petendo veniam: intrabo ad illum: scilicet gratiam meam infundendo. Tertio deus stat cum peccatoribus ipsos adiuvando: quia

Sermo.

xps pugnavit contra diabolū p peccatoribus et iustis. Figura huius habet Exodi. xvi. ubi dicit Moyses ad Josue. Egressus pugna contra Amalech: et ego stabo in vertice collis habens virgā dei in manu mea: et paratus ad adiuvandū et pugnandū. Spūaliter p Josue intelligo quēlibet iustum. per Amalech diabolū. Unde quilibet homo habet pugnare cū diabolo: quē deus in pugnando adiuvat et confortat. Secure igitur potest quilibet iustus pugnare et non timere: quia dicit propheta Isaías. cap. i. Iuxta est qui iustificat me. Quis contradicet mihi. Stemus simul. Quarto stabit xps in futuro contra peccatores ad iudicandū. In signum huius dixit beatus Stephanus Actū. vii. Ecce video celos apertos et iesum stantem a dextris virtutis dei. Stetit vero tunc quasi paratus ad destruendum iudeos qui lapidaverunt beatum stephanum: et ideo ipse genu flexus oravit dñm pro inimicis suis dicens. Dñe ne statuas illis hoc peccatum: quia nesciunt quid faciunt. Dicitur enim q beatus stephanus quando oravit pro inimicis suis genu flexit: et quando p amicis stetit. et ideo cum venerit dñs ad iudicandū stabit. Isaie. lii. Stabit ad iudicandū dñs in signum q est paratus ad dandā misericordiam penitentibus et iusticiam malis. et hinc dicitur q Maria magdalene quando venit ad Iesum p mīa habenda: stetit retro secus pedes dñi. Luce. vii. Moraliter pedes dñi sunt iusticia et mīa. Iuxta quos petō: stat: q xps iustus est in puniendo: et misericors in condonando. Igitur charissimi iuxta consiliū apostoli ad Galath. v. et Ephes. vii. Stent perfecti in oī iusticia et veritate. Et sic patet scdm pun

Septimus.

capale. **T**ertio principaliter dixi q̄ debemus sta-
re prudenter in oratione ⁊ mundicia contra carnem. Fi-
gura huius habetur Genesis .xviij. Quomodo Abra-
ham stetit ⁊ orauit pro saluatione quinque ciuitatum dis-
cens. Si inuenti fuerint decem virtuosum dimittes. Cui
responsum est q̄ sic: sed quia non fuerunt finaliter des-
cem inuenti deleuit eos ppter luxuriam ocium ⁊ gulā
que regnauerunt in populo ciuitatū illarū. Et ideo ha-
betur Judith .xiiij. q̄ Judith stans coram dño cū lachry-
mis orauit quando fuit in cubiculo cū holoferne qui fu-
it vino inebriatus q̄ possit eū destruere ⁊ saluare pplz
dei a malicia eius. Et facta oratione stetit coram lecto-
eius: ⁊ euaginato gladio caput eius amputauit ⁊ defe-
rebat populo dei qui per eius orationem saluus factus
est. Unde narrat Eusebius de gestis romanorum libro
xiiij. q̄ quidam rex veniens versus romam omnia iuis
sua deuastabat et romam destruere pposuit. Quo aus-
dito leo papa orauit dominū vt eius ferocitatem miti-
garet. et tandem papa sibi obuians rogauit eum vt a
malicia sua desisteret. Quem cum rex vidisset ita pers-
territus fuit q̄ vir sibi loqui potuit. Tandem sui milites
quesiuerunt ab eo quare ita territus est de illo Sa-
cerdote. Quibus respondit rex. Non solum fui pers-
territus de illo: sed de vno sene qui stetit cum illo qui
habuit gladium euaginatū paratū ad amputan-
dum caput meum: et ideo concessi sibi quid a me peti-
it. Ex quibus patet q̄ contra omnes inimicos tam cor-
porales q̄ spirituales standum est assidue in oratione ⁊
mundicia mentali: et tunc dominus deus noster confrin-
get inimicos nostros iuxta illud psalmiste. Con-

Sermo

fringam filios nec poterunt stare. **I** Et quod debemus stare in mundicia mentali habemus figuram Danielis. i. quod Nabuchodonosor rex precepit famulis suis ut introducerent in palatium suum pueros sine macula: et decos forma ad standum in conspectu regis ut sibi ministrarent: et introduxerunt Danielē et socios eius. Modo possumus et multo potior illi qui deputantur diuino ministerio debent esse mundi et imaculati: quia deus non diligit ministerium imundorum et maculorum. Et ideo consulit nobis apostolus ad Ephe. vi. State succincti liberos vestros in veritate. Liberos enim precingimus inquit Gregorius in omelia cum carnis luxuriam per continentiam coartamus. Ideo si voluerimus stare in conspectu dei oportet tentationes et voluptates carnales refrenare per opera penitentiae per quae possumus ad celum ascendere. Habet enim Gene. xviii. quod Jacob vidit scalam stantem: cuius summitas tangebatur celos. Moraliter per istam scalam intelligo penitentiam per quam caro mortificatur. Et habet tres gradus: videlicet: contritionem, confessionem et satisfactionem. Primus gradus commendatur in maria Magdalena. Quae stetit iuxta pedes domini et lacrimis cepit rigare pedes domini et capillis capitis sui tergebat. ut habetur Luce. vii. Secundus gradus fuit in filiis Israel. ut habetur Rume. v. ca. Tertius gradus fuit in zacheo qui stetit coram domino et dixit. Ecce dimidium bonorum meorum. et. Luce. xix. Per istos tres gradus peruenitur ad regnum. **R** Sed charissime timendum est quod multi timeant stare super istos tres gradus: scilicet qui timeant nimis infirmitatem corporalem si agerent penitentiam: et nimis amant seipsos. Et hoc

Octauus.

bene figuratum fuit in solio Salomonis ad cuius ascēsum fuerunt sex gradus ⁊ in quolibet gradu facti fuerunt duo leones ficti impediētes eos qui voluerunt ascendere in solium. ¶ Spiritualiter p̄ istos duos leones intelligo inordinatū amorē ⁊ inordinatū timorem q̄ stant ⁊ impediūt peccatores ne agant penitentiam vel aliquod opus virtuosum quo p̄cederetur ad celū. Et iō consulat nobis ap̄ls ad Colossē. iiii. Stetis perfecti ⁊ pleni in omni volūtate dei: q̄ quotidie patimur rebellionem in carne contra sp̄m. Et ideo dicit Ap̄ls ad Gal. v. Caro ꝑcupiscit aduersus sp̄m ⁊ sp̄s aduers⁹ carnē. Hec enī sibi inuicē aduersant. ⁊ iō eos ꝑmonet Apostolus. i. ad Corinth. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. Ille enī stat cui⁹ ꝑscientia testat⁹ q̄ sit i vis ta gr̄e. q̄ dicitur ad Roma. v. Accessum habem⁹ ad dominū ꝑ gratiā in qua stam⁹. Et ideo cauendū ē diligenter ne gratiam ꝑdam⁹ ⁊ ꝑ fragilitatē cadam⁹. Igitur charissimi trib⁹ modis debem⁹ stare cōtra mūdū, diabolum ⁊ carnē. vt tandem pro labore n̄ro vitam possideamus eternam. Amen.

Sermo. viii.

Dicit. Charissimi dicit beatus Augu. iij. de libero arbitrio. cap. x. q̄ maius miraculum est hominem suscitare a sp̄uali morte ad vitam gratie q̄ resuscitare hominem a morte corporali. ¶ Et ratio sua est vera: quia quando corpus moritur corporali morte in hoc non peccat q̄ est sibi debitu: ideo si deus resuscitet eum a morte corporali ad vitam non facit contra iusticiam q̄ de necessitate corpus moritur. Anima vero spiritualiter non moritur nisi sponte: ideo

Sermo.

abijcit a se quod semper deberet seruare ex debilis: et ideo est contra iusticiā. Et ergo nullus potest resuscitare corpus a morte carnali nisi deus: nec aiam a morte spūali. Et ideo in principio huius sermonis recurrēdū est ad deū p gratia nobis ministrāda: dicēdo Pat noster et Ave maria. Pro pcessu huius sermonis ē aduertendū q beatus Augustinus in li. suo ad Orosiū ponit triplicē mortē: videlicet: mortē temporālē siue corporālem: que ē separatio aīe a corpore: mortē culpe q ē separatio aīe a deo: p pctm mortale: et mortē gehenne que ē separatio hoīs a deo p penā eterne misie. B Primo et principaliter dixi q est corporalis mors et illa est necessaria. Unde hec mors incipit qn anima primo coniungitur corpori. Et durat vsq ad īeparationē anīme a corpore. Et ideo dicit scriptura. ii. Regū. xiiij. omnes morimur et quasi aqua dilabimur in terras. Abi nota q non dicit moriemur sed morimur in presentia: ita q quando incipimus viuere tunc incipim⁹ mori. Ad illud valet experientia que videtur in omnibus creaturis tā superioribus q inferioribus que crescunt et decrescunt et tandem ad finem perueniunt. Adde consimili homo quando nascitur incipit crescere in quantitate et in fortitudine quousq peruenit ad statum perfectum: et tandem ad mortem propter debilitatem complexionis tendit. Et ideo inquit Sapiens eccl. xiiij. Memor esto quousq mors non tardat. In cuius signum commentator super librum Lynceronis de Senectute depingit imaginem mortis habentem gladium in vna manu et sagittam in alia manu: et habet similitudinem et facies tyranni. Primo imago mortis habet gladium: in signū

Octauus.

¶ omnes tam preteriti & presentes & futuri: letu gladii mortis interierunt. In cuius signum dicit Augustinus in libro de visitatione infirmorum. Audacter inquit pronuncio & principium huius vite est initium doloris. Fuerunt vt dicunt quidam prophete et sapientes ista non ignorantes que in ortu filiorum lugebant: & in morte gaudebant. significando & homo quando nascitur ad mortem disponitur quā nullus potest euadere. sed si moriatur in gratia tendit ad vitam: & ideo in morte puerorum gaudebant. Hinc Eccl. iij. dicitur. Unus est interitus hominū & iumentorum: & e qua vtriusq; conditio: quia omnes in terram reuertentur & moriuntur. Secundo illa imago habuit sagittam in manu sua: in signum & sagittarius aliquando percutit ultra metā: aliquando circa metam. Sic sagittarius ipseus mortis aliquando percutit hominem in iuuentute: & aliquando in senectute: aliquando in optimo statu. & ideo dicit sapiens Eccl. ix. Nescit homo finē suum: sed sicut pisces capiuntur hamo: & aues laqueo comprehenduntur: sic capiuntur homines in tempore malo. An dicit Augustinus? libro de ciuitate dei. Quod mors dicitur mala dupliciter. Primo ex causa precedēte: que est mala vita. An dicit idē Augustinus. Non est putanda mala mors quā preceserit bona vita. & ideo dicit. Quomodo potest male mori qui bene vixit. Forte dicitur & multi iusti & martyres & plurimi horribili morte moriebantur. Alii gladiis interempti. Alii a latronibus occisi. Alii tyrannis iugulati: & alii aquis submersi. Certe mors illorum qui in gratia moriebantur: nō potest dici mors mala vel horrenda vel subitanea: sed mors bona: quia vt dicit psalmista

Sermo.

Preciosa in conspectu dñi: mors sanctorum eius. Sed mors illorū dicitur mala: qui moriuntur in peccato mortali: et male diu vixerunt. Et ideo dicit beatus Gregorius. Non potest bene mori: qui male vixit: et se nō vult emendare. Secūda causa quare mors dicitur mala est propter penam sequentem: scilicet eternalem si discas dat sine gratia. Tertio imago mortis habet faciem tyrannicam et terribilem: in signum q̄ mors est vltimum terribilium: tertio Ethicorū. et vnūquodq̄ resoluitur in id de quo fiebat. Cum igitur corpus humanum fiebat de terra: in illam resoluitur per mortem. et hoc fit quando anima separat a corpore: que separatio vt dicit Augustinus. xiiij. de ciuitate dei: est tam amara q̄ nulla ratione exemplificari potest. Tanta enim est amaritudo q̄ anima eam sustinere non potest: et ideo fugit adueniente morte. Hec mors est amara malis et diuitibus habentibus prosperitates et honores: qui nunq̄ cupiunt habere aliam vitam q̄ habent in presenti. Et ideo dicitur Ecclesiastici. xli. O mors q̄ amara est memoria tua homini iniusto: habenti pacem in diuitiis. Sed homini virtuoso vel bonis et virtuosus est dulcis et delectabilis. In cuius signum dicit Paulus ad Philippenses. i. Cupio dissolui et esse cum christo. Hinc dicitur Ecclesiastici. xli. O mors q̄ boni iudicium tuum homini iusto. et Aristoteles in primo de pomo facit rationes suis discipulis querentibus quomodo nō deberent timere mori: ostendens q̄ non deberent mortem timere. Et primo sic. Locus naturalis anime non est hic in terris: sed superius in celo: sed ad hūc locum nō potest venire dummodo mole corporis deprimatur

Octavius.

¶ ideo vt ala habeat suū desiderii: oportet vt separet
a corpore: & tūc ascēdet ad locū suū naturalē: videlz ad
celū. Et ideo si fueritis iusti & virtuosī: magis debetis
optare mortē q̄ vitam. Scda ratio philosophi est ista.
¶ Viri virtuosī expectant remunerationē p̄ meritis suis
Sed hoc nō datur in hac vita: igitur dabitur in alia vi-
ta post hanc mortē. Iusti ergo magis desiderant mors-
tem q̄ vitā: vt possint recipere suū laboris mercedem.
¶ Hec Aristoteles. Et iō dicit Hieronymus. Facile con-
tēnit oīa qui semp cogitat se moriturū. Unde hec mors
debet frequēter premeditari. Refert Johēs elemosy-
narius in vita sua q̄ fuit quidā imperator qui post co-
ronationē suā ordinauit q̄ artifices sepulchri sui por-
tarēt corā illo lapides marmoreos diuersi coloris: & di-
cerent sibi. ¶ Imperator elige de quo genere lapidis vis
habere sepulchri tui. Et hoc fuit factū hac de causa:
vt haberet in sua memoria diē mortis sue: & vt humili-
ter gubernaret populū regni sui. Et ideo inquit poeta
¶ Non poterit aliter melius caro vīua domari.
¶ Mortua qualis erit q̄ semper premeditari.
Et hīc est quod dicit seneca ep̄la. vii. Quid est quod
facit pigros ad moriendum. Et respondet q̄ nemo no-
strum cogitat quando de hoc domicilio sit migrandū.
¶ Unde de hac morte loquitur Augustinus. xlii. de ciui-
tate dei. Constat inquit inter xp̄ianos xp̄ianum fidem
tenentes ipsam corporis mortem. non lege nature: sed
merito iusticiam esse pro peccato primi parentis: quā-
do deus vindicando peccatū primorū parentum dixit.
Terra es: & in terram reuerteris: quapropter non ime-
rito vita humana flori siue herbe comparatur: qui pri-

Sermo.

mo crescit de terra postea floret: et tandem flos decidit
et in terrā vertit. Et ideo dicit **Psal.** Mane sicut her-
ba transeat: mane flo. **22.** **D** In quo versu vt dicit
glosa diuidit **Psal.** vitam humanā in terra: scz in pue-
ritiā: adolescētiā: et senectutē. Tēpore pueritiē cōparat
hō herbe: qz sicut herba primo de terra pducit: sic ho-
mo de matre sua nascitur. et ideo dicit **Psal.** de puero
pgrediente primo in mundū. Mane sicut herba tran-
seat versus mortē. S; tpe adolescentie quo pspicit i
honoribus et diuitiis tūc floret decorus et fortis: qz i cō-
muniter tunc dicitur q est homo in suis floribus: sed et
tunc continue transit aduersus mortem: sicut i mari na-
uis aduersus portū: et sicut ille qui iacet i nauī putat se
non moueri: et tū cōtinue trāsit ad motū nauis: sic ado-
lescentes et iuuenes ptinue transeunt ad mortē. Et dis-
cit **Psal.** Mane floreat et transeat. Nā adhuc ē mane
qz iuuenis est: s; tpe senectutis deciditur in infirmita-
tes diuersas: qz dōrū suū declinabit: et tūc efficietur ce-
cus et claudus: et oibus onerosus itantū q ei? filiū et co-
gnati et vxor. ppria eius morte desiderabūt. Et iō dicit
Psal. Despere decidat induret et arescat: decidit nāq
infirmitas i duratur moriendo: s; arescit i sepulchro pu-
trecedo: cū ossa arescēt et eius caro in puluerē conuer-
tetur: et tunc bene potest dicere qz mūdus transit et cō-
cupiscentia eius. i. **Iohannis. ij.** Quam auctoritatem
exponens beatus **Augustinus** dicit. vtrum vis amare
temporalia et transire cum mundo: aut diligere dñm et
in eternum viuere et nō mori: et si ideo diligatis vitam
istam miseram in qua sunt tot miserie et angustie quā
tomagis debetis diligere illam vitam ybi nulla angu-

Octauus.

Haec nec miseria inuenitur. Hec ille. Attende inquit idem
Aug. q. modo moritur vnus rex: mō alī: mō vn⁹ dux:
mō alius: vn⁹ comes: vn⁹ baro: vn⁹ paup: vn⁹ diues:
nulli parcat: q. cū lege oīa ferit: iux qd metrice scribit.

¶ Est commune mori: mors nulli parcat honori.

¶ Debilis et fortis venient ad limina mortis.

Istud bene considerauit Hugo de sancto victore q. si
ne licentia regis p̄is sui fact⁹ fuit religiosus. Quo cō
pto rex pater illius misit ad abbatē monasterij dicēs q.
cōbureret monasteriū nisi vellet dimittere sibi filiū suū.
Stati abbas misit p̄ puero ⁊ dixit illi. Spouet te tran
sire ad patrē tuū: q. aliter vult destruere nos. Cui r̄ndit
Hugo. Rogo vt possis respondere patri meo i hac ma
teria: quo concessio: accessit rex ad monasteriū petens fi
liū suū. Stati puer accedēs corā patre suo ⁊ isto modo
eū allocutus ē. Pater est lex i regno tuo ⁊ si potueris
destruere illā legē exhibeo religionē ⁊ tecū ibo ad mun
dū. Cui pater respondit. Que est illa lex. Respondit fi
lius ⁊ dixit: q. tācito moritur iuuenis sicut senex. Cui pa
ter hanc legē destruere nō possū cū solū sit i potestate
diuina. Tūc dixit fili⁹ patri: cū ergo moriar ⁊ nescio qn̄
nec vbi: nec qua morte: p̄parabo me ad illam mortem
nunc suscipiendā. Quo audito rex recessit ⁊ filiū suū
i religionē manere p̄misit. ¶ Qui igit nullus scit qn̄
moriē: nec quō: nec vbi: ⁊ certus est quilibet q. morie
tur. Cū inquit Bern. nihil ē certius morte: nec aliqd i cer
tius hora mori. Bonū ē igitur nos preparare ad mor
tē. Et hinc dicit beatus Grego. Propterea voluit dñs
nos latere finem nostrum: vt dum incertī sumus quā
do moriemur semper parati ad mortem inueniri debea

Sermo

mus. Et iō dicitur Job. xlii. Constituisti terminos ei⁹ q̄
preteriri non poterunt ultra diuinā ordinationē put ex
ponit Grego. xii. moralis. Non enī est in potestate hoīs
phibere spm suū ne creat de corpore vt dī Eccl. viii.
Harrat Grego. sup euangel. omelia. xii. de quodaz no
bili qui vocabatur Cēsari⁹ qui fuit plenus vitiijs ad ex
tremū autem mortis veniens apertis oculis nigerris
mos spīritus corā se assistere vidit vt alam eius ad in
fernū caperent. Qui cepit tremere pallefcere ⁊ sudare
⁊ magnis vocib⁹ inducias mortis petere: in q̄bus vocib⁹
moriebat. Et ideo ait Grego. Non ppter se istavi
dit s; p nobis vt eius visio nobis pficeret quos ad mi
sericordiā diuinā longanimitas expectat. ¶ Et iō
multū ē timendū nobis hora mortis. vbi maligni spīritus
nos infestāt ⁊ nituntur inducere in desperationem.
Unde habetur in vita beati Bernar. q̄ cum infirmare
tur vsq; ad mortem affuit diabolus ipsum accusans: di
cens se nō habere titulum ad vendicandū celum ⁊ bea
tus Bernar. pro parte sua nihil perterritus respōdit.
Fateor inquit q̄ non sum dignus ad habendum celum
nec proprijs meritis ipsum obtinere possum. Sed Ies
us christus duplici iure celum possidet. Habet enim
ius hereditatis: quia filius patris celestis est: ⁊ habet
ius emptionis sue ratione passionis. Primum ius s;
būpfi retinet: et secundum ius generi humano fideliter
credendi in ipsum donauit. Ex cuius dono illud vendi
co ⁊ in hoc verbo diabolus recessit. Et ideo in hora
mortis sperandū est valde i diuinā misericordiā q̄ ma
ligni spīritus tunc maxime occupant ac tentant nos.
S. Forte queritur nunquid preciosa sepultura vel pō

Octauus.

pe exequiarum iuuant animas in purgatorio ad alleviandum earum penas. Ad quam questionem respondet Aug. li. i. de ciuitate dei ca. xii. Propterea inquit funeris agmina credenda sumptuosa diligentia sepulture: viuorum sunt solatia non adiutoria mortuorum. et si preciosa sepultura possit impio: viliis vel nulla noceret iusto: quod falsum est. Et recitat hystoriam Augu. de Dyogene qui sepulturam penitus contempsit. An ut recitat Tullius in de tusculanis questionibus iussit se pungi in sterquilinum. Cui amici eius dixerunt quod a feris dilaniaretur. Quibus dixit. ponite iuxta me baculum quo feras abigam. Cui amici eius dixerunt quod non sentiret baculum. Quid igitur oberit mihi nunc si fere corpus meum comedant cum illas non sentiam. Item narrat Gregorius. iiii. dialogorum de quadam muliere sepulta in ecclesia que fuit in vita sua mala in lingua: et tamen in opere bona. Nocte quadam visum fuit custodibus ecclesie: quod corpus suum secabatur ante altare cum quadam ferra: et una pars lingue comburebatur: alia vero remansit illesa cuius combustionis signum apparuit in crassino in marmoreo lapide. Ex qua hystoria patet ut dicit Gregorius. quod preciosa sepultura in ecclesia non prodest animabus in purgatorio nisi huiusmodi sepulti fuerint boni. Sed forte dicitur hic quomodo possunt anime existentes in purgatorio citius a pena liberari vel releuari. Ad Dicendum est quod anime existentes in purgatorio tripliciter possunt releuari: videlicet per elemosinas et orationes et sacrificium altaris. Primo per elemosinas et orationes. Hoc ostendit. ii. Mach. xii. vbi habetur quomodo Judas Machabeus misit duodecim milia dragmas argenti Hierosolimam offerri ea sibi pro peccatis

Sermo.

mortuorum iuste et religiose de resurrectione cogitans. Nil enim eos qui ceciderant resurrecturos speraret superfluum videretur et vanum curare pro mortuis. Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare: ut a peccatis absoluantur. De his tribus dicit Augustinus in Eucherii dictione. Orationibus ecclesie sancte et sacrificio altaris et elemosynis que pro mortuis offeruntur non est dubium eos adiuuari. Et ideo narrat Beda in gestis anglorum. li. iij. de quodam milite qui habebat quendam germanum abbatem qui pro eo celebravit missam estimans eum fore mortuum qui quodam die hora tertia diei ab omnibus cathenis quibus erat ligatus erat liberatus et cathene rupte. Cumque custodes carceris huius rei causam quererent. Respondit quod tunc celebravit pro eo germanus suus qui postea rediens in angliam narrauit omnia germano suo que sibi acciderant. Si ergo sacrificium corporis christi habuerit tantam efficaciam in homine quo ad vincula corporalia. quanto magis credendum est quod soluat vincula penarum in purgatorio. Consimile narrat Gregorius. li. dya. de quodam sacerdote que se ex more balneavit in fonte quodam: qui quodam die inuenit ibidem iuvenem sibi ministrantem. Cui sacerdos pro suo servitio portabat panem. Cui respondit iuuenis ille. Non possum comedere panem. Ego enim sum spiritus illius qui aliquando fuit dominus istius domus et propter peccata mea puniret si hunc panem volueris deo offerre et sacrificare pro me reuera liberabor. Cui sacerdos. Quomodo sciam quod sis liberatus. Respondit enim iuuenis. Quocumque die huc veneris ad balneandum tunc me non inueneris: scito firmiter quod liberatus fuero. Facto igitur sacrificio pro illo a sacerdote illis diebus ille spiritus ultra non apparuit. Ex quo

Octauus.

bus sequitur q̄ aīe defunctor̄ releuantur a purgato-
rio: vel a pena purgatoīū p̄ oratiōes sanctor̄. Que pe-
na s̄m Augu. excedit omnē penam sensibīlē huius vi-
te. aīe ibidem existētes tanta indigentia cōstituūt q̄
nō possunt ipsos adiuuare cum sint extra statū meren-
dī vel demerendī. ¶ Sed charissimū timendum est
q̄ mortui possunt conqueri de tribus generibus hoīm
videlicet malor̄ ecclesiasticor̄/ falsor̄ executor̄/ et ini-
quor̄ seu ingrator̄ filior̄. ¶ Primo possunt conqueri de
malis ecclesiasticis qui bona mortuor̄ male consumit
in luxurijs et alijs peccatis: qui reddunt seipsos indi-
gnos vt exaudiantur a dño. Secūdo possunt conque-
ri de falsis executoribus qui bona mortuor̄ diuidūt in-
ter se: et aliquādo legata diminuit: dando vix decē de-
narios vbi obligantur dare decē solidos: immo taliter
aliquādo auferūt: et nunq̄ aliqd dant p̄ aīabus defun-
ctor̄. Et tales sunt p̄ditores defunctis: et a deo et hoī-
bus excōicati sunt. Unde habet in gestis Karoli ma-
gni regis francie: q̄ fuit q̄dam miles q̄ moriebatur in
bello: et habuit vnū bonū equū quē tradidit vni sibi fa-
miliari amico ad hunc affectū q̄ venderet illi et daret
pretium p̄ anima sua. Quo mortuo custodit equum
penes se: et nihil fecit p̄ anima militis. Tandem enī
quādā nocte miles sibi apparuit ipsum redarguendo
p̄ sua infidelitate dicens sic. Quia non fecisti p̄ anima
mea sicut precepi tibi: ideo cras subitanea morte peris-
bis. Qd et factum fuit: quia die crastina fregit collum
sūū sup eundem equū. et ideo dicit scriptura Eccl. vii.
Mortuo ne phibeas gratiam. R Sed forte querit̄
hic quibus mortuis p̄ficiunt suffragia ecclesie. Dicen

Sermo.

du q tria sunt genera mortuor: quor aliqui vitā eter-
nā lucrabunt. Aliqui q eadē vitā priuant eterna. ⁊ ali
qui sub spe vitā eternā prestolant. Primi sunt illi qui
ab oī pctō sunt imunes ⁊ ad nullā penā sunt obligati.
De quibus d: Ecc .i. Timentī deū bene erit in extre-
mis. i. in morte: ⁊ die defunctionis sue benedicetur. Il-
li autē qui priuant vitā eterna: sunt illi qui in mortali-
bus peccatis moriuntur. De quib⁹ d: Proverbior. xi.
Mortuo homine impio: nulla erit ultra spes. Terii sūt
qui decedūt sine pctō ⁊ in gratia: attamen q: hic nō im-
pleuerunt penitentiā ad locū purgatorij mittūtur: ⁊ illis
solūmodo pficiunt suffragia ecclesie. Ex quibus patet
q mors corporalis ⁊ naturalis quā nemo potest effu-
gere: debet semp premeditari. ¶ Secdo principa-
liter dixi q est mors culpe que est fugienda. Dicit enī
beatus Augustinus lib. ij. contra Maximianū: qd anī-
ma humana licet in natura sua sit immortalis: tamē h-
modū suū moriendi: quia si iuste vivat ⁊ postmodū in
pctis cadat: tunc morit morte culpe. Et si fuerit pecca-
trix ⁊ postea peniteat: tunc moritur peccato. Ex quib⁹
patet q in aīa humana est duplex mors: vna est vicio-
sa quando moritur per peccatum: ⁊ alia gloriosa quan-
do morit peccato: ⁊ deficit peccatū. Unde prima mors
non est multum periculosa: cum non est vere mors: q
fm beatum Gregoriū. iij. moralij caplo. xij. Mors car-
nis respectu mortis anime est nīl ymbra. Et probat il-
lud per dictum psal. qui dixit in persona martyꝝ pro
christo morientium morte corporali. Humiliasti nos in
loco afflictionis: ⁊ cooperuit nos ymbra mortis. Et
bene dicitur mors corporalis ymbra. Dicunt enī astro

Octauus.

logi q̄ homo existēs directe sub sole ex nulla parte facit ymbriam: sed stans contra solem statim facit ymbriam. Moraliter p̄mus parens quando fuit in statu innocentie cōseruando diuinū preceptum: stetit directe sub sole iusticie. i. deo: et non habuit ymbra mortis: quia dicit Augustinus. P̄mus homo si nūq̄ peccasset: deus ab initio nunq̄ mortem eregisset. Sed quando stetit contra solem. i. quando stetit contra preceptū dñi: statim p̄culdubio fuit coopertus ymbra mortis: et hoc fuit sibi p̄ceptum a deo Genes. ii. In quacūq̄ die comederitis de ligno vite: morte moriemini: quantum ad animā: quia tunc non moriebantur s̄m corpus: sed vixerunt postea per multos annos. sed tunc p̄mo in ceperunt mori morte corporali: et omnes ex his p̄cedētes tunc p̄mo in ceperunt esse mortales. Sed hic queritur quare dñs p̄seruauit Enoch et Melcham a morte corporali vsq̄ ad finem mundi. Ibi respondet Augustinus in lib. de mirabilibus sacre scripture: q̄ hoc fecit ad ostendēdum hominī qđ si nō peccasset vita sine morte in eternū vixisset: dato tamē q̄ isti longo tempore vivant: debitū tamen mortis persoluēt ante iudiciū. Hanc mortē tēporalē describit Iohēs Apocalipsis. vi. dicens q̄ cū agnus aperuisset s̄cū quartū: vidit equū pallidū: et qui sedebat super illū nomē illi mors: et infernus sequebatur eū. Spiritūaliter per istū equū intelligo peccatōrē qui est pallidus p̄pter defectū gratie. Et qui sedebat super eum diabolus est qui ducit peccatōrē de peccato in peccatū. Nomē illi mors: quia vt dicit Gregorius. iij. moralium. Diabolus mortem intulit: et ideo mors vocatur. Infernus sequebatur eū in s̄cū

Sermo.

gnum q̄ illis qui seipsos occidunt morte spirituali: in-
fernus est paratus ad deuorandū eos. quia dicit psal.
Mors peccatorū pessima. Ecce ergo cum mors ista est
ita periculosa: illam fugiamus: et moriamur peccato q̄
est mors gratiosa. Abstineat ergo vnuiquisq; de cetero
a peccatis. et tūc de nobis dici potest illud ad Colossen-
ses. iiii. Mortui estis et vita uestra abscondita est cū xp̄o
in deo. **M** Sed charissimi si voluerimus mori pec-
cator: oportet q̄ carnem nostram per penitentiā mortifi-
cemus: et ipsius concupiscētiās refrenemus. quia di-
cit apostolus ad Romanos. vii. Alidco aliam legem in
membris meis repugnantē legi mentis mee: et capti-
uitantē me in lege peccati. Et oportet carnem acriter
punire: et eius desideria destruere. et sic consulit aposto-
lus ad Colossenses. iiii. Mortificate mēbra uestra que
sunt sup̄ terrā. Dicit enim Bartholomeus de pprieta-
tibus rerum lib. xvij. q̄ radix edere quāuis ī se sit mol-
lis: tamē ferrū et alia metalla penetrat que sunt dura.
Modo consimili caro nostra quāuis in se sit debilis et
miserā: eius tamē cōcupiscētie et delectatiōes animas
sanctorū et perfectorū penetrant et inducūt ad mortē spi-
ritualē. Et patet de David qui visa muliere in suo so-
lario cōmisit adulteriū. vt pr. ii. Regū. xi. et iiii. Regū.
xi. de Salomone qui infatuatus est per mulieres: et sic
de alijs q̄ plurimis. Et nisi carni resistamus: et eius cō-
cupiscētiās mortificemus per opera penitentie: mor-
riemur morte peccati. Teste apostolo ad Roman. viiij.
Si fmi carnem vixeritis moriemini: si autem spiritu fa-
cta carnis mortificaueritis uiuetis. **¶** Unde petri
mortale potest dici mors diuersa ratiōe. Prima est: q̄

De passione xpi.

et ordinavit se tali loco interfecurū: et tamē ppe locum
privilegiatū q statim qñ interfecerat eū posset liberet
sine impedimēto ingredi locū privilegiatū: vbi fm privi-
legia loci saluaret a morte. sicut cogitavit sic fecit. Ven-
nit postea iusticiarius dñi regis inquirēs diligēter quō
homo interficiebat: et cū audisset q homicida ille abu-
sus est privilegio loci in quo fuit: et i eo q occidit hoīez
ppter audaciā q esset saluatus in loco privilegiato cū
ad eū fugisset: statim iusticiarius precepit eum adduci
ad se: et sedēs p tribunali adiudicavit eū morti: et dāna-
tus est p homicidio. et p eo q abusus est privilegio lo-
ci nō eo gaudebat. Ad ppositū nostrū spūaliter privi-
legiū qd cōcedit xpi sanguini et passioni ad saluādū ho-
mines ad eū fugiētes a morte eterna nō cōceditur: nisi
his q ex ppria fragilitate cadūt i pctā: sed illi q peccāt
in spe q erūt saluati virtute passionis xpi et sāguinis: et
iō nō curāt in qd pctā cadāt: nec qdū in pctis iaceāt:
cuiusmodi sūt q dicūt. qdqd enī fecerim? deus q ita ca-
re nos redemit p̄ioso suo sanguine: nō vult sinere nos
pdi p aliquo. Et p hac spe audaciores sūt ad diutius
peccādū et ad diuti⁹ manēdū in suis pctis. Dico talib⁹
breviter q nō ē aliqs talis q saluabit virtute vel privi-
legio xpi sāguinis: nisi habuerit grāz maioris p̄tritiōis
q: sicut p̄dixi privilegiū cōcessū xpi sanguini et passionē
ad saluādas aīas a morte eterna est datū: nisi p his q
ex fragilitate peccāt: et postea cōterunt et cōfitemē pctā
sua: et deinde fugiūt ad has qnqz ciuitates: scz xpi qnqz
vulnera p memoriā xpi passionis. Illi sūt q qdū tenu-
erūt se intra istas ciuitates p p̄tinuā memoriā xpi pas-
sionis et quā habent de xpi passione saluabunt a morte

Sermo.

ppetua: et nulli alii vñ habuerint gñam maioris cōtriti-
 nis. Sed redeūdo magis ad ppositū nre cōclusionis p-
 bat qđ xpi sanguis vnīt et cōcordat deū et hoīes qđ erant
 discordes. Hec est cōis cōsuetudo dñor: qđ qñ duo dñi
 fuerūt diu discordes et debēt cōcordari ad faciēdū du-
 rantē cōcordiā: vñtū istō modo faciēdi. Eladunt et allē-
 gant cōsanguineos suos et cognatos et cognatas p ma-
 trimoniū simul. et si non fiat diuortii: illud matrimoniū
 est vñculū ppetue pacis inter eos et causa. Si autē fiat
 diuortii inter eos sicut pōt cōtingere: tūc est causa ma-
 ioris discordie inter eos qđ prius fuit. Modo ad pposi-
 tū nostrū inter deū et peccatōrē rōne pcti mortalis fuit
 longa discordia: et iō ad faciendū durantē cōcordiā iter
 deū et hoīem bonū est facere affinitatē inter deū et ho-
 minē p matrimoniū: et hoc erit illa affinitas qđ memo-
 ria humana et xpi sanguis desponsant simul: et quādiu
 illud matrimoniū nō fuerit diuortiatū durabit pax iter
 deū et hoīem. Si autē fiat diuortii inter memoriā hoīs
 et xpi sanguinē et passionē: illud diuortii erit causa ma-
 ioris discordie et vindicte qđ vnqđ fuit prius inter deū et
 hoīem. Et iō vt possitis euadere vindictā deimūqđ per-
 mittatis diuortii fieri inter xpi passionē et vestram me-
 moriā. Cū hoc cōcordat hīstoria Exodi. xii. vbi inuenio
 qđ fuit quōdā magna discordia inter deū et hoīes egypti
 pcti ppter malā vitā suā: inter quos manebāt filii isra-
 el dei electi: qđ renuerūt vitā malā et modū viuēdi egyptio-
 rum: et dederūt se bone vite. Et cogitās deus vindica-
 re se de oībus egyptiis p sua imiq̃tate et pdere: filius au-
 tē suis qđ manserūt inter eos p sua bonitate dedit tale
 signū. pcepit eis qđ acciperēt agni sanguinē quovñ

Octauus.

sicut mortuus primo infirmatur: secundo moritur: et
tertio induratur seu sepelitur. Sic anima humana pri-
mo per peccatū infirmatur in delectatione peccati. An-
de dicit Philosophus. iiii. Ethicorum q̄ delectatio de-
clarat qualis est homo in conditionibus. Si sit virtuosus
delectatur in virtuosus. Si sit vitiosus delectatur in
vitiosus. Secundo anima moritur per consensū. Jacobi
primo. Peccatum cum consummatum fuerit: scilicet per
consensum generat mortem. Tercio anima in peccato
induratur per consuetudinem. Quia dicit Anselmus
in libro de similitudinibus: q̄ indurati in peccatis com-
parantur cere que non potest recipere formam quan-
do est dura: sic similiter homines indurati non recipiūt
imaginem virtutis et gracie: et sic sepeliuntur totaliter
in peccato. Et ideo hanc mortem fugiamus: q̄ est dam-
nabilis et periculosa. Tercio principaliter dixi q̄ mors
est eterna: videlicet pena infernalis et hec est timenda
Dicit enim Philosophus secundo Physicorum: q̄ q̄
libet qui operatur debet videre finem: quia finis licet
sit vltimum in executione debet esse primum in intenti-
one: quia si finis sit bonus: ipsum totum bonum est. et
si finis sit malus: ipsum totum malum est. Finis virtu-
tis est premium eternum. Finis peccati mors est eter-
na. Et hec mors est pascua peccatorum i inferno quia
vt dicunt doctores. Dammati semper desiderabūt mor-
tem et tamen fugiet mors ab eis. Et quanto maior ē nu-
merus damnatorum: tanto maior est pena et pascua il-
lorum: quia vt dicit Psalmista. Sicut oues in inferno
positi sunt: mors depascet eas. Et bene dicit sicut oues
vnde sicut oues in pascuis corrodunt summitates her-

Sermo

barum et non radicez: et ideo postmodum herbe iterum
crescunt. Sic est de penis damnatorum quanto diuersis pe-
nis anime patiuntur in inferno: tanto maiores pene cre-
scunt continue et nunquam deficiunt. Quia modo sunt in flam-
mis ignis. modo in maximis frigidibus nivi: modo a demo-
nibus baculantur: modo audiunt stridores dentium: modo vo-
ces ululatum: et ideo ibi est continua mors et pena dam-
natorum. Unde apostolus ad Roma. viij. Stipendium peccati mors
est. Videlicet mors secunda et eterna. ¶ Habet in
vita sancti Hieronymus. quod Eusebius episcopus scripsit beato Au-
gustino yponensi episcopo in quadam epistola: quod illa he-
resis fuit introducta inter grecos: quod anime damnatorum
non essent cruciande penis infernalibus usque ad diem
iudicii. Et ratio illorum fuit illa: quod sicut anima peccauit cum
corpore sic et punietur cum eo. Sed beatus eusebius qui fuit di-
scipulus beati Hieronymi multum condoluit de illa pe-
stifera heresi: et ideo rogauit dominum ut dignaretur istam
heresim infra breue destrucere. Cui apparuit beatus hie-
ronymus dicens. Ne timeas quod istam heresim infra bre-
ue destruiam. Contigit autem illo tempore quod tria mortuorum
cadauera iacebant inhumata in ciuitate in qua beatus
Hieronymus sepeliebatur: que beatus Eusebius posuit
iuxta sepulchrum sancti Hieronymi ad preceptum eius et ac-
cepit saccum quo beatus Hieronymus utebatur et posuit su-
per cadauera: et statim coram toto populo ciuitatis sur-
rexerunt. Et ut ille refert beatus Eusebius quesitum ab
vno illorum de penis inferni. qui dixit. Omnes pene om-
nia tormenta que in hac vita patiuntur solatia sunt re-
spectu illorum. Mallet enim quisque si illas penas nos-
ceret usque ad finem mundi cruciari et omnes penas

Octauus.

sustinere quas oēs hoīes ab Adam vsq; ad finē mun-
di pertulerūt q̄ vna die esse in inferno. Et sic p̄ dicta il-
lorum triū resuscitatorū cessauit illa heresis. Igitur ista
mors multū timenda ē quia eterna. Unde Grego. xix.
moralīū pertractans illud. Vbi nullus ordo s; sempiter-
nus horroi inhabitans inq̄t sic. Vbi cruciatus sine ter-
mino q; nō h; finem: sed semper incipit et deficere nescit
Vbi mors semp p̄mit et non extinguit dolorē: dolor cru-
ciat et p̄uorē nō fugat: flāma cōbuit: s; tenebras nō dis-
soluit. Et hīnc est quod dicit beatus Augustinus libro
octauo confessionū. Nulla maior est tribulatio q̄ p̄sciē-
tia peccatorū in inferno: vbi horribilis visio demonum:
ignis inextinguibilis et intolerabilis. et iō de inuidis et
execratis et incredulis ydolatriis mendacibus et genera-
liter oībus peccantibus mortaliter loquitur scriptura.
Apoca. xxi. Pars illorū erit in stagno ardenti igne et
sulphure. Quantus ē dolor dānatorū qui sēper sine fi-
ne erunt in luctu et gemitu: q; sicut dicit Bern. in suis
meditationibus. Tūc separabūtur iusti a consortio ius-
torū. et mali erūt potestati demonū deputati ad cōburē-
dū in igne eterno. Igit illa eterna mors est timēda: et
penitētia ante mortē est agenda vt vitam habeamus
eternam. Quam nobis concedat. rē.

Sermo de eodem.

Mortuus Christus. Pro processu sermonis est
breuiter notandū q̄ mors christi habuit tres
conditiones siue circumstantias. Fuit enim i-
uriōsa quia fuit morti adiudicatus ex inuidia. Doloro-
sa quia fuit plena amaritudine: et pena. Et preciosa
quia fuit plena humilitate et beniuolētia. Pro

Sermo.

mo dico q̄ moꝛs chꝛiſti fuit iniurioſa: ⁊ hoc ex peruerſitate iudicii. Unde chꝛiſtus fuit adiudicatus primo corā duobus pꝛelatis Anna ⁊ Caypha. Secundo corā duobus principibus ſcꝝ Herode ⁊ Pylato. Nā ducꝝ fuit ad Annā qui interrogauit eū de diſcipulis ſuis ⁊ de doctrina eius ⁊ quia inſomabat popuſū vtrum predicabat contra legē iudeorum an non. Cui reſpondit chꝛiſtus. Ego palam locutus ſum mundo ⁊ in occulto locutus ſum nihil: ſed in ſynagoga ⁊ in templo quo omnes iudei conueniūt. Quid me interrogas? Interroga eos qui me audierunt. Hoc enim cum diſiſſet vnus miniſtrum pontificis aſſiſtens dedit ei alapam dicēs. Sic reſpondeſ pontifici? quaſi diceret cum ſuperbia ⁊ ſine reuerentia reſpondeſ. Ecce quomodo inuidioſe et malicioſe ac peruerſe acceperūt iudei xꝑi reſponſionem. Ipſe enim humiliter reſpondebat nolens ſeipſū commendare ⁊ ipſi in ſupbiam puerterunt. Secundo adiudicatus fuit iniurioſe coram Caypha: q̄ fuit blaſphemꝝ quia dicebat ſe filium dei eſſe. Et chꝛiſtus interrogatꝝ a Caypha vtrum eſſet filius dei. dixit. Tu dixiſti. quia ego ſum ſcilicet filius dei. et pro hac veritate adiudicatus eſt moꝛtꝝ ⁊ hoc iniurioſe. Unde dixerunt Iudei illd̄ Johannis. xix. Nos legem habemus ⁊ ſecundum legē debet moꝛi: q̄ filium dei ſe fecit. Et ſcribitur Luce. xxi. Viri q̄ tenebāt ieſū illudebāt ei cedentes. Et velaueꝛt eum ⁊ percutiebant faciem eius. ⁊ interrogauerūt eū dicentes. Prophetiza: q̄s eſt qui te ꝑcuſſit. Et Mathei xxv. habetur. Et expuentes in eum acceperunt arundinem: ⁊ percutiebant caput eius. Unde hic eſt notandum q̄ duplici de cauſa velaueꝛunt faciem eius:

De passione xpi.

gerent sup liminaria ⁊ alterū postem hostior domor
in qbus manebāt: ⁊ p illud signū euaderēt vindictā fi-
liū israel quā deus cogitauit egyptiis inferre inter qs
māserūt: ⁊ sicut deus eis precepit fecerūt. Contigit q
deus accepit magnā vindictā de egyptiis: sed vbiq
deus vidit illud signū sanguinis factū ibi parcebat et
nō accepit vindictā: ⁊ vbi nō vidit illud signū sanguinis
factū ibi accepit vindictā. Modo ad ppositū p egyptiū
qđ interpretat tenebre: intelligo mundū istū plenū te-
nebris vicioꝝ: in quo simul manent boni hoies ⁊ malī.
De malis aut vult deus vindicare p sua iniquitate: ⁊
possunt bene vocari egyptiū. Boni vero bene vocātur
filij israel. his enī vult bonū facere p sua bonitate. **Jo**
Ecc̃l. xij. v. qđ impijs ⁊ pctōribus reddet deus vindictā
custodiēs bonos in die vindicte. Sed signū p qđ custo-
diant boni a dei vindicta: est hoc q accipient sanguinē
agni: ⁊ ponēt sup liminare ⁊ sup alterū postem domor
suar: qđ p hoc sciet vbi accipiet vindictā ⁊ vbi nō: hoc
est dictū. debetis intelligere p ostiū aie p qđ vicia ⁊ vir-
tutes igrediunt ⁊ egrediūt. Et sit hoc ostiū ex trib⁹: scz
memoria/ intelligētia/ ⁊ volūtatē. Memoria est qđ limi-
nare. Intelligētia ⁊ volūtas qđ duo postes ostiū. San-
guis agnī cum quo memoria ⁊ intellectus debēt vngi
quasi duo postes: est xpi sanguis imaculatus effusus
isto die ad postes aie tue vngendū ⁊ ad te redimendū
⁊ mundandū. Si igit vis vt deus parcat tibi qđ capiet
vindictā de inimicis: vngas memoriā ⁊ intelligentiam
tuā xpi sanguine p intimā memoriā ⁊ pfectā intelligē-
tiā xpi sanguinis ⁊ passionis in aīa tua: qđ ita secure si-
cut tu es homo in die iudicii qđ deus capiet vindictā

Sermo.

de peccatoribus vbi dicitur illud signū sanguinis factum
in aīa humana fuerit sibi parceret nō capiēs vīdictam: et
vbi nō videbit illud signū sui sanguinis factū in aīa hu
mana sibi capiet vīdictā. Et ideo si aliquis vestrū re
linquat viciōsam vitā suā et p bonā vitā faciat seipsum
de filiis israel: et in hoc signū. q̄ sicut vnus de filiis isra
el signet vitā suā p memoriā et intelligentiā de xpī san
guine et passiōe quā amodo habebit de ista passiōe:
tunc iste euadet illā vīdictā in die iudicii. Et ideo si ali
quis vestrū in viciōsa vitā fuerat ante illa tēpora sicut
egyptiū: cōsulo q̄ relinquat viciōsā vitā suā efficiēdo se
ipm de filiis israel. Et tūc licet deus et ip̄e ppter malā
vitā suā fuerūt discordes ante: modo tñ ppter matris
monitū xpī sanguinis cū memoria sunt cōcordes et vniti
Et ideo illis pctōribus q̄ sic cōcordant vīrtute xpī san
guinis loquit̄ ap̄ls ad Ephes. ij. dicens. Vos inquit q̄
aliqui eratis longe: facti estis ppe in sanguine xpī. Et
sic verificatur scōba conclusio. ¶ Tertia p̄dusio est ista
Sanguis xpī et memoria ipsius p nobis effusi ducit ho
mines ad viā salutis. Debetis intelligere q̄ viā ducēs
hōes ad celū est viā penitētie. Et ideo Johānes bap
tista docuit viā versus celū. Math. iij. dicens. Peni
tentiā agite: appropinquabit enī regnū celoz. Nec est
illa viā penitētie de qua loquitur Isaias cap. xxx. Nec
est viā ambulare in ea: et non declinetis neq; ad dex
terā neq; ad sinistrā: nimis modicā faciendo peniten
tiā: nec nimis magnā: sed tenebitis vos in medio: quia
in medio cōsistit vīrtus: s̄m philosophū. ij. Ethicor. Et
attendite q̄ sup hoc qd̄ dicitur. Nec est viā: debetis in
telligere q̄ in iure ciuili differentia est inter hos tres

Octauus.

Una causa fuit vt illuderent ei. Secunda causa fuit vt libere sine pietate percuterent eum. Unde dicit quidā postillator. q̄ tante benignitatis erat facies sua: vt videntes illam vix possent sibi male velle: et ideo velaue- runt faciem eius. Et hinc dicitur Johis. xviii. q̄ nocte et in obscuris cum laternis et fustibus et armis venerūt ad comprehendendum eū. Et causa fuit: quia si venis- sent per diem: et clare vidissent eius faciē: aut terrore ei⁹ fugissent: aut decore vult⁹ eius allicerēt ad amorē eius. Tercio fuit iniuriose adiudicatus coram Herode quasi esset fatuus. Unde missus fuit a Pilato ad He- rodē cupientē ab eo aliq̄d signū videre. et qm̄ venerat coram illo nihil respōdit: et ideo tanq̄ fatuus reputa- batur. In cuius signū dicitur in euangelio. Sprevit eū Herodes cū exercitu suo: et remisit illum ad Pilatum indutū veste alba. **¶** Quarto fuit iniuriose iudi- catus sub Pilato qui quadruplex habuit testimoniū q̄ fuit iustus. Primum habuit de Iuda proditore di- cente. Peccaui tradendo sanguinem iustum. Secun- dum testimoniū habuit ab vxore Pilati que misit Pi- lato litteram hec continentem. Nichil tibi et iusto illi. Multa enim passa sum hodie per visum ppter illum. Tertium testimoniū habuit ab ipso Pilato dicente Nullam causam mortis inuenio in illo. Luce. xxiii. Et non obstante q̄ sciuit illum iustum: tamē iniuste condē- nauit eū morti. Si forte dicas que fuit causa illius dā- nationis. Respondetur q̄ per seriem euangelij quattu- or causas obijciebant contra eum. Prima causa fuit: quia ille subuertebat legem eorū. Secunda fuit: quia phibebat tributa dari cesari. Tercia fuit quia vocauit

Sermo.

seipm filium dei. Et quarta fuit quia dicebat seipsum esse regē. Unde quo ad primā causam iniuste accusauerunt eū: q̄ erat doctor veritatis: et dicebat. Mathei. v. Non veni soluere legē: sed adimplere. Quo ad secundā causam false accusauerunt eū: quia vt habetur Mathei. xxi. Iudei querebant ab eo an licet dare censum cesari an non. Qui dixit eis finaliter respondēdo. Reddite que sunt cesaris cesari: et que sūt dei deo. Quo ad tertiam causam preteritam false accusauerunt eū et iniuste: quia vt dicit Augustinus. Pilatus vidit in eius facie et inueniebat in eius corde q̄ esset filius dei: et ideo timuit eum interficere: et voluit eum liberare. Sed cum dicerent ei iudei. Si hunc dimittis non es amicus cesaris. Tūc pilatus ne priuaretur honore et officio suo: et ne accusaretur apud imperatorem: tradidit eū morti. Quo ad quartam causam q̄ dicebant eum esse regem: multum curauit Pilatus: quia prohibitum fuit iudeis a romanis qui tunc ipsis dominabantur: q̄ nulus diceret seipm esse regem: nisi esset institutus ab ipsis romanis: et ppter hanc causam quesituit ab eo si esset rex. Et respondit xps. Regnum meum non est de hoc mundo. et sic asserens se esse regem: non dixit aliquid contra legem eorum. Ex quibus sequitur q̄ mors xpi fuit iniuriosa: quia ex inuidia et sine causa iudicauerunt eū morti: quapropter xps dicere potuit illud Danielis. xiii. Ecce mortui cum nihil horum fecerim. Secundo principaliter dixi q̄ mors xpi fuit dolorosa: quia fuit plena acerbitate et pena. Dixit enim Bonaventura super tertium sententiarum: q̄ tria fecerunt xpi passionē dolorosam. Prima fuit causa passionis. vnde nullā

Octauus.

mortis causā inuenerūt in eo iudei. ⁊ ideo nō p sua culpa sed pro peccato generis humani mortem sustinuit. *Isaie. liij.* Vere languores nostros ipse tulit: ⁊ dolores nostros ipse portauit. **R.** Secūdo mors xpī fuit dolorosa: quia in omni parte fuit punitus. Nam in eius corpore fuit pedum ⁊ manuum confossio cū clauis acutissimis. latus suū fuit lancea apertum ⁊ dilaceratum: corpus vero eius prius flagellatū extentum erat stris ac super crucem: tantū q̄ omnia cū eius possent dī numerari. ⁊ sic ut dicit *Isaias* propheta. Et planta pedis vsq; ad verticem capitis nō fuit in eo sanitas. Hic queritur quare latus xpī fuit apertum post mortem ⁊ non ante quia sensit dolorem ipsius vulneris: non xp̄s pendens ibi. quia anima recessit a corpore: nec diuinitas nec angelī: quia impassibiles erant: nec discipulī: quia omnes in fide tempore passionis xpī dubitabant. ⁊ ideo minus diligebant: ⁊ ex consequente minus sentiebant: nec iudei: quia ipsum morti tradendo gaudebant: nec diabolus: q̄ ad ip̄m occidendum iudeos instigabat. Quis ergo sensit? Dico q̄ beata virgo *Maria* dolorem ipsius vulneris sensit: cuius aīam gladius pertransiuit. *Iuxta illud Luce. ij.* Et tuam ipsius aīam pertransibit gladius. Et ideo quando queritur quare xpī latus fuit apertū post mortē ⁊ non ante: dico q̄ in latere xpī crucifixi omnia sacramenta ecclesie sumpserunt efficaciam. ⁊ ideo hoc factum fuit propter figurā. quia sicut eua facta fuit de latere ade dormientis: sic de latere xpī dormientis in cruce formata fuit mater ecclesie. ut p̄phetia impleretur que dicit. *Et dedit i quē transierunt.* Unde sū sanctos doctores christus in ea

Sermo.

ternū seruabit electrices vulnerū: ut iusti videant quā-
ta charitate sunt redempti. et iniusti videant in dñe iudi-
cū quantā crudelitātē exercebāt in filiū dei. **S** De
inde querit quare prius exiuit sanguis: et postea aqua
Rñdetur p̄ philosophū q̄ in corde humano sunt due
camere vel receptacula. Una est exterius in q̄ est aer.
Alia est interior: in qua est sanguis. et ideo q̄ cor erat
diuisum p̄ medii: exiuit primo sanguis: et postea aqua
Ex q̄bus patet q̄ mors xp̄i fuit plena acerbitate et pena
Et hinc iquit xp̄s illō **Trenor. i.** **O** vos oēs q̄ trāstis
per viam: attendite et videte si est dolor similis sicut do-
lor meus. Dicit enī beatus Bernardus in suis medita-
tionibus. q̄ qñ xp̄s fuit adiudicatus morti. primo fla-
gellauerūt eū quousq̄ sanguis ex omni parte corpor-
is afflueret: et tūc induerūt eū clamide coccinea: qua
fuit indutus qñ p̄latus adiudicauit eum. quo tem-
pore vestis illa conglutinata fuit carni: et sanguis eius
fuit infrigidatus: qui post sententiā mortis datā exue-
runt eū illa clamide cum qua traxerūt totū corpus: et
induerunt vestimentis suis: et duxerunt eū per ciuitas
temēt crucifigeret ad locū caluarie: q̄ erat locus depu-
tatus p̄ malefactoribus legis. Sed hic queritur quas-
re induerūt eū vestimentis suis: quibus spoliauerunt
eū prius. Rñdetur q̄ hoc fecerūt vt ductus p̄ ciuitatē
ad montē magis cognosceret in veste pp̄ia q̄ aliena:
vt dicit doctor de lyra. **T** Hic querit quare xp̄s cū
fuit oīpotens nō potuerit crucē suā portare: sed cecid-
it sub cruce. et tūc vt dicitur in euangelio angariauer-
unt Symonem. i. cōpellebant crucē suā portare. Res-
pondet q̄ xp̄s fuit ita fatigatus ex laboribus et vigiliis

Octauus.

Idem et tantum effuderant de sanguine in coronatione et flagellatione quod fuit totaliter tabefactus et exinanitus in tantum quod defecit in portando tantum pondus. Alia causa fuit ut habetur in euangelio nazarenorum quod quando Christus fuit ductus per ciuitatem tantum fuit concursus populorum sequens eum ad spectandum quod mater eius non potuit ad eum attingere nec eum aspiceretur: criminibus totaliter resolutis clamando et flendo aliam viam eripuit: et subito in angulo cuiusdam platee ei obuiabat: uirgo videns filium suum nudum cruentatum et crucem magne et mire magnitudinis baiulam tem pre timore consternata in terram corruit. Filius autem videns benedictam matrem suam corruentem sentiens magnitudinem doloris illius ulterius non habuit vires: sed corruit de virtute et fortitudine corporali. Sed forte hic queritur quare Christus voluit mori magis morte crucis quam alio genere mortis. Dicendum est quod peccatum hominis mortem introduxit in mundum et necessitatem moriendi corporaliter mors autem crucis fuit pessima mors corporalis eo quod secundum legem maledictus fuit omnis qui pendebat in cruce: et ut Christus faceret illud instrumentum vite: quod fuit pessimum instrumentum mortis: ideo mortuus est morte crucis que fuit vilissima et pessima mors in genere mortis: unde factus est illud quod fuit aliquando vindicta peccatorum: modo illius mortis virtute est instrumentum vite et virtutis. In cuius signum doctor super euangelia dicit. quod tempore quo Christus fuit in cruce seu crucifixus prope locum inueniebatur quidam serpens qui tyus vocabatur quo modo fit tyrisca. Ille serpens in despectu Christi proleclus fuit super crucem et tenuit corpus Christi. Ex quo

Sermo

factu datū est serpenti ⁊ toti generi suo ⁊ ex eius corpore esset remediū contra omne venenū. Sic aut post q̄ x̄ps mortuus est in cruce datū est tale privilegiū cruci ⁊ passioni x̄pi vt esset remediū oīm viciō. Ex quib⁹ sequit̄ q̄ x̄ps sustinuit mortē turpissimā. ⁊ ideo dixerūt iudei. Morte turpissima p̄dēnemus cū. Et sic sequitur q̄ mors x̄pi fuit plena acerbitate ⁊ penarū p̄ consequēs fuit valde dolorosa ⁊ sic patet secundū principale. Tercio principaliter dixi q̄ mors x̄pi fuit preciosa siue fructuosa: q̄ plena fuit charitate siue obediētia. In cuius signū dicit Apostolus ad Philippenses. ii. humiliavit semetipsum factus obediens vsq̄ ad mortem mortem autem crucis. charissimū amor aliquādo diuersimode ostenditur. videlicet verbo bene loquendo de alijs sic x̄ps ostendit charitatē iudeis qñ dixit. Pater dimitte eis quia nesciunt quid faciunt. Aliquando ostendit amor p̄ malicijā p̄pressionem et hoc est maximum signū amoris. Isto modo dilexit nos christus sustinendo mortem pro nobis. Unde christus in euangelio Johannis xv. Maiorē charitatem ac dilectionem nemo habet q̄ vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Sed in christo fuerunt duo amores. vnus quo ad seipsum naturaliter. Alius quo ad genus humanū: quia ipsū redimere voluit. Inter istos duos amores fuit magna de certatio in morte christi. Amor naturalis quo dilexit se ipsum subire mortem noluit: asserens q̄ eius p̄cces ad patrem sufficiant pro redemptione generis humani. Sed amor quo dilexit genus humanum preualuit: et dixit. Non mea voluntas sed tua fiat. Secundo amor naturalis fecit hanc deuotissimam orationem q̄ non

Nonus.

deberet mori. Mors est grauior pena in iuvene q̄ in
sene: et est odiosa res humane nature: ⁊ ideo differas
mortē vsq; ad senectutē quando natura est debilior et
mors ppinquior. Respondit amor quo dilexit hominē
Abst̄ inq̄t q̄ totū genus humanū foret tādū in penis
q̄ tunc forte desparet de aduētū meo. Et ideo propter
animas redimendas que sunt in inferno volo mori. Sz
adhuc amor naturalis obiecit dicens. Mater tua est te
nere cōplexionis et super omnia te diligit: vñ si te mor
tuum viderit pie dolore peribit. Noli igitur mori. Quo au
dito fuit fere deuictus infantū q̄ petiit a patre et dixit
Pater si possibile est transeat a me calix iste. Et n̄ ob
stante q̄ mater sua pateretur maximum dolorem pro
morte sua: adhuc poti⁹ voluit mori pro amore generis
humani q̄ saluare matrem suam a morte corporali: vt
p suam mortē pduceret gen⁹ humanū ad regnū cele
ste glorie eternalis. Quod nobis concedat qui sine fine
vixit et regnat. Amen.

¶ Sermo. ix.

Diligere. Charissimi intelligere debetis q̄ nuls
lū verbū platū ab ore p̄dicatoris sine chari
tate potest placere deo. ¶ Nā p̄dicator
p̄nūcians verbū dei sine charitate cōparatur sono cui
iussibet tinniētis q̄ seipsū consumit ⁊ pfundit nec sibi p
ficat. Nā vt ap̄s. i. ad Corin. xiii. Si linguis hoīz loquar
⁊ angeloz: charitatē aut nō habebā factus sū velut es so
nās aut cimbālū tinniēs. Ergo i fmonis exordio oīan
dū est p charitate. Pro p̄cessu est breuiter notandū q̄
duo sp̄ialiter debemus diligere: deum videlicet super
omnia: et proximum sicut nosmetipsos. Dixi primo et

Sermo.

principaliter q̄ deus est diligendus sup̄ omnia. Et hoc tripliciter x̄po dicente Math. xxi. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo: et ex tota aīa tua et ex tota mēte tua. Hoc est maximū et primū mādatum. Secundū autē simile est huic. Diliges primū tuū sicut teip̄m. In hīs duobus mandatis tota lex pendet et p̄phete. sup̄ qua littera dicit Crisostomus. Quare magis diliges q̄ timeb? q̄ qui timet deū amplius q̄ diligit perfectā charitatem non habet. Uñ. i. Johannis. iij. scribit. Perfecta charitas foris mittit timorē. Item querit Criso. Quare non cognosces dñm deū tuū s; diliges quia cognoscere deū est vñū p̄p̄iū humane nature: sed diligere deū est opus boni et recti cordis. Et ideo magis dicit diliges q̄ cognosces. Tertio querit Chrysostomus. Quid est diligere deū ex toto corde. Et hinc est q̄ dicit Augustinus sup̄ prima cāonica Johannis. v. Talis quippe es qualis est dilectio tua. Si diligas deū deus es. p̄pheta inquit Ego dixi dñi estis per charitatē: et filij excelsi omnes et si terram diligas terra es. Querit insup̄ Aug. Quid sit diligere deū ex tota aīa tua. Et rñdet q̄ si habeas anīmū certissimū in veritate et firmissimū in fide catholica tūc diligis dominū ex tota anīma tua. S; si aīa tua fuerit occupata circa errores et hereses que sūt cōtra fidem tunc non diligis deū ex tota aīa tua. vt dicit Augustinus in libro de vera innocentia: q̄ tenere errores siue hereses non faciūt hereticū: sed erroris tūcio. B. Et ideo dicit Augu. in lib: o de utilitate credendi. Heresim est peruersū dogma fidel catholice contrarium pertinaciter defensarum: maxime causa lucri vel causa gratiē temporalis. Unde heresis grece electio dicit

Thonus.

latine: eo q̄ vnusquisq; nouā sibi eligat viā vel doctrinā
nam quā putat esse meliōrē ⁊ p̄tinaciter sustinet ip̄am
esse verā quāuis sit falsa ⁊ fidei catholice cōtraria. Et
ideo diabolo resistendū est: q̄ in nobis semp nititur de-
struere fidem ⁊ amorē. Per verā igitur fidem pueniē-
mus ad verā dilectionē qua deū diligamus ex tota a-
nima nra. Hinc dicit apostolus ad Galathas. v. Fides
p̄ dilectionē operatur. sup̄ qua littera dicit Glo. Opus
fidei est ipsa dilectio: ⁊ sine dilectione inanis est fides: si
des cum dilectione xp̄iani est: sine dilectione demonis
est. Unde demones credunt ⁊ contremiscunt. Vera enī
fides operatur per virtutē: ⁊ per operationē vltimificā-
tur. Apostolo testante Jacobi. ii. Fides sine operibus
mortua est. Et hic dicit apostolus. i. ad Corinthios. xiiij.
Si habuero omnē fidem ⁊ prophetiam: ⁊ nouero my-
steria omnia veteris ⁊ noui testamenti: ⁊ omnē scienti-
am de futuris: charitatem autē non habuero: nihil mi-
hi prodest. Attende quanta sit charitas sine qua fru-
stra habentur oīa: si ante habeantur omnia. Alterius
querit Chrysostomus: quid sit diligere deū ex tota mē-
te tua. Et respondet q̄ quando omnes sensus tui vas-
cant deo: ⁊ intellectus cogitatio ⁊ memoria ponuntur
in amore diuino: tunc diligis deum ex tota mente tua.
Si sint occupati circa voluptates ⁊ diuitias ac delicti-
as: tunc non diligis ex tota mente. Unde Augustinus
exponit istam auctoritatē sic. Diliges dñm deum tuum
ex toto corde tuo. i. ex toto intellectu sine errore. ex to-
ta anima. i. ex tota voluntate sine contradictione. ex to-
ta mente. i. memoria sine obliuione. Sed magister sen-
tentiar. li. iij. dist. xxxvij. sic dicit. ex toto corde. i. sepiēter

Sermo.

contra suggestiones diaboli: ex tota anima: id est dulciter contra delectationem carnis: ex tota mente: id est fortiter contra pressuras mundi. Diliges igitur dominum deum tuum sapienter: quia nihil homini propinquius corde suo: nihil liberius voluntate. et ideo excusationes non habemus quin deum diligere debeamus. Unde Augustinus in quadam omelia. Potest aliquis mihi dicere. Non possum ieiunare: non possum omnes res meas pauperibus dare: et in monasterio deo servire. Si dixeris non possum a vino et a carnibus abstinere: credimus tibi. Si autem dixeris. non possum diligere deum: modo non credimus. quia nulla nobis remanet excusatio: dum non de cellario: sed de corde istam elemosinam implere debemus: ut per illam perueniamus ad vitam eternam. Hec Augustinus. In hoc apparet diuina bonitas quod non petit ab homine: nisi quod sine labore conferre potest. et ideo dicitur Deuteronomio. x. Hunc israel audi quid dominus deus tuus petit a te: nisi ut timeas dominum deum tuum: et ambules in viis eius: et diligas eum in toto corde tuo. Exemplum de hoc habetur Actuum. xiii. in glosa de beato Paulo qui infantem dilexit dominum quod quingentis vicibus istud nomen Iesus nominatur in suis epistolis: et per diuino amore multas tribulationes sustinuit. Et ideo de illo potest dici illud Ecclesiastici. xlvj. De omni corde suo laudauit dominum: et dilexit deum qui fecit illum. ¶ Sed timendum est quod alii qui sunt qui magis diligunt dolos et detractiones quam deum. Talis fuit ille Elchimus qui summus sacerdos existens in lege iudeorum detraxit Machabeo ad regem Demetrium dicens: quod nunquam foret pax in regno suo dum

Nonus.

Judas machabeus viueret: et sic per mala verba et detractationes excitauit magnam guerram inter regem Demetrium et Judam machabeum. ut habetur. ii. Machabeorum. xiiij. Cuiuslibet detractori tali potest dici illud Psalmi. Dillexisti omnia verba precipitationis lingua dolosa: id est lingua detractationis. Item aliqui magis diligunt auariciam quam deum. Talis fuit Elchor: qui furatus fuit de anathemate in hierico: inter spolia pallium coccineum valde bonum: et centum scudos argenti: regulamque auream. Pro quo facto interfectus fuit ille et multi alij de filiis Israel: ut habetur Josue. vii. Isti enim auari magis volunt vigilare et multa alia opera grandia facere pro numero quam pro deo: sed pro dei amore nihil. Et ideo dicitur Isaie. i. Omnes diligunt munera: et sequuntur retributiones. Item aliqui magis diligunt ebrietatem et gulam quam deum. Talis fuit ille de quo narrat Trogus pompeius quod quidam tyrannus qui instanti dilexit ebrietatem quam visum oculorum amisit. Unde dicit Galienus quod optima medicina pro visu oculorum ac etiam pro stomacho est uti moderate cibis et potibus: voracitatem sectantes vitam propriam abbreviant: et seipsos manibus propriis occidunt: et bona inordinate consumunt. Unde dicitur Proverbiorum. xxi. Qui diligit epulas in egestate erit. **S**ecundo debemus diligere deum ex tota anima dulciter contra delectationes carnis. Unde dicit Beda in omelia quadam super verbo illo. Si diligitis me mandata mea seruare. Acere inquit diligere est non ipsam dilectionem labijs loqui: sed mandata dei que per doctrinam christi habemus opere seruare. Unde beatus Iohannes dicit. Filij mei non diligamus lingua et verbo: sed opere et

Sermo.

ritate: hoc est qđ dicit beatus Gregorius i quadā ome-
lia. Probatio dilectionis est exhibitio operis. Et hinc
est qđ Iohānes in epistola ait. Qui dicit diligo deum:
et mandata eius non custodit mendax est. Vere inquit
Gregorius deū diligimus si mandata eius custodimus
et a nostris voluptatibus nos coartamus. Sed timen-
dum est qđ amor carnalis voluptatis amorem dei ex-
guit: et multa alia inducit. Exemplū huius habemus
Genesis. xlix. quomodo Ruben habuit maledictionem
patris sui: unde dixit ei. Non crescas in bonis: sed tem-
poralibus: quia violasti stratum patris tui. et hoc fecit
quando concubuit cū Bala que fuit concubina patris
sui Iacob. Item habetur. iij. Regum. xi. quomodo Sa-
lomon qui fuit rex sapientissimus: quia admauit mu-
lieres alienigenas: reliquit diuinum amorem et adora-
uit deos falsos: statim destructus fuit. Item habet Ju-
dicum. xvi. quomodo Sampson qui mille viros cū mā-
dibula asini occidit propter amorem inordinatum mu-
lieris fuit exosculatus et tandem interfectus. Et ideo
dicit Ptolomeus in suo almagesto: qđ quando accidit
in coniunctione planetarū planetam maliuclum habe-
re dominū: tunc accidit pestilentia fames et bellū: aut
aliquid aliud infortunū. Vedo consimili ex coniuncti-
one adulteriorū qui voluptationis carnis se balneāt: tūc
accidunt multa mala: vt homicidium / furtum et huius-
modi. Exemplū ad hoc habetur. ij. Regum. xi. de Da-
uid qui qñ cecidit in adulteriū: occidit fecit optimū mi-
licem suū Uriam: sic vt cōter dicitur adulteri et forni-
catores efficiuntur latrones et fures. Vñ Iohēs. iij. ha-
bet. Dilixerūt hoīes magis tenebras qđ lucē. Vñ lux

Florus.

ria bene potest assimilari tenebris quia semper diligit
tenebras. Hunc amorē carnalem qui diuidit ab amore
dei et fugit a luce: id est a sole iusticie vitauit scilicet Jo-
seph. Habet enī Genes. xxxix. q. vxor Putipharis vi-
dens Ioseph pulchrū elegantē et formosū: cōcupiuit euz
amore inordinato: qui renuens amorē talē noluit suis
blandis sermonibus acquiescere: vna tñ dierum dñi Jo-
seph intrauit camerā solus: eadē mulier instigauit euz
ad luxuriā et palliū eius tenuit: quo relicto fugit: q. post
modum fuit false accusatus et incarcerat⁹. Iste enī Jo-
seph fuit diuino amore inflammat⁹. et ideo amorē carna-
lis voluptatis fugit. Tūc Augustin⁹ Inter omnia cer-
tamina xpianorū duriora sunt certamina castitatis: quia
ibi est quotidiana pugna et rara victoria. Necessē ē er-
go cuilibet dñm bene diligētī oēs voluptat⁹ occasiōes
fugere si velit palmā castitatis habere. E Habet i
hystoria Romanorū: q. fuit quidā iperato: q. odiuit so-
cietatē mulierū. Attamē sibi consultū fuit q. cōmunica-
ret cū illis per mediaticco dyaboli. Tandē tñ reqsīt⁹
quare noluit amare mulieres. Rēdit q. ppter tres cau-
sas. Prima erat q. noluit periturus fieri: iurauit enim
q. nunq. mulierem tangeret. Secunda causa fuit quia
noluit seipsum diffamare. Nam peccatum carnis quā-
uis sit minoris culpe: est tamen maioris infamie s. gre-
gorium. Tertia causa fuit: quia noluit seipsum macula-
re. Luxuria enim inquinat tam aīam q. corpus. de hac
feditate loquitur Valer⁹ li. iiii. Quid inquit luxuria fe-
ditius vel dānosius quia virtutes destruuntur gloria i
infamiam conuertitur: vires corporis impugnantur et

Sermo

omnis fortuna bonorum et diuitiarum tollit. Hec ille. Igitur amorem carnalem fugiamus: et deum tota mente et anima diligamus. Unde. ps. Qui diligitis deum odite malum. Unde tria deberent nos mouere ad deum diligendum videlicet beneficium creatiōis: beneficium redēptionis et beneficium gubernationis. ¶ De primo loquitur Bernardus in quodam sermone sic dicens. Cogita qualem te fecit secundum corpus egregiam creaturam corpus habentes rectum in signum quod semper tua dilectio ad deum debet esse intenta: quantum ad animam secundum imaginem dei creatus. Et ideo dicit Hugo de archa Noe loquens ad seipsum. Magno debito es obligatus et multa a deo accepisti: et nihil de tempore: et pro omnibus istis non habes quid tribuas nisi tantum ut diligas deum. Item quod per dilectionem datum est non potest melius rependi quam per dilectionem. Secundum est beneficium redēptionis. Unde dicit Bernardus. super cantica. O bone Iesu omnia te probant amabilem mihi: sed mors quam sustinuisti hec omnino amorem meum vendicat sibi totum. Hec enim est que meam dilectionem blande allicit et iuste exigit. Tertium beneficium gubernationis nos mouere debet ad dei dilectionem. Hanc gubernationem exprimit Hugo. de spiritu et anima sic dicens. Gratia et misericordia semper perueniebat me. et multis periculis liberauit me quando errabam: reduxit me: quando ignorabam docuit me: quando tristabar consolata est me: quando desperabam consolata est me: quando cecidi crexit me et per omnibus his nihil habeo respondere nisi tantum eum diligere. hec ille. ¶ Sed charissimi timendum est quod multi sunt deo ingrati: qui post beneficia a deo recepta ab ipso recesserunt. de quibus loquitur scriptura Deut. xxxij. In crassa

Florus.

tus est dilectus et recalcitrauit: incrassatus et pinguis
dilatatus. Dereliquit deum factorem suum. et. Cuius ingrati-
tudo reprehendit per gratitudinem bestie irrationalis. De qua
loquitur commentator super li. de animalibus dicens quod fuit quidam
nobilis qui domesticauit serpentem quendam nomine aspidem
qui quotidie veniebat ad mensam domini sui nihil mali faciens
do. Hic aspidem per processum temporis habuit duos catu-
los: quos duxit secum communiter ad mensam domini.
Accidit tamen quod unus de catulis aspidis interfecit filium
domini quem maxime dilexit: quod factum videns mater
aspidem coram omnibus qui erant in aula proprios catulos in-
terfecit. Ecce quanta gratitudo et dilectio fuit in bestia
irrationali. Ideo a multo fortiori debemus ostendere dile-
ctionem et gratitudinem deo nostro: qui tot et tanta benefi-
cia nobis contulit: et prior nos dilexit ut habet. i. Joha-
nis. iiii. ubi sic inquit. In hoc est charitas: non quasi nos di-
lexerimus deum: sed quoniam ipse prior dilexit nos: misit filium
suum propitiationem pro peccatis nostris tamen nihil petit
a nobis nisi amorem cordis nostri. Ostendit nobis insuper amo-
rem in hoc quod deleuit peccata nostra: quia per baptismum
qui cepit efficaciam a christi plenitudine deleuit pec-
catum originale: et per penitentiam peccatum actuale
Idem Ideo dicitur Epoca. i. Dilexit nos et lauit nos a
peccatis nostris in sanguine suo. Tertio dixi quod debe-
mus diligere deum tota mente: fortiter contra mundi
cupiditatem. quia dicitur Eccles. xxvii. Qui querit locu
pletare auertit oculum scilicet cordis a deo. Nam qui
cunq; voluerit: id est appetit amicus fieri huius mun-
di vel seculi inimicus dei constituitur. Jacobi. iiii. Ribi
est facilius quam deum diligere fortiter: quia verus amor

Sermo.

dei nec aduersitate deicitur nec prosperitate subleuitur
nec timet fluctus mundanorū sollicitudinū: nec formi-
dat tērationes dementū. Et ideo dicitur. Fortis est ve-
mors dilectio: scz dei. dilectio vera dei fortior ē ipa mor-
te: qz nec morti nec vite parcat: vt paruit aliquando in
scis martirib⁹. Et ideo dicit Apostol⁹ ad Roma. viii.
Quis nos separabit a charitate xpī. An tribulatio: id
est corporis afflictio. An angustia. scz mentis anxietas.
An persecutio que est de loco ad locum fugatio. An fa-
mes: id ē carentia vict⁹. An nuditas: id est carentia ve-
stī. An periculi: id est asperitas mortis. An gladius:
id ē mors. Certus sum enim inq: qz neqz mors neqz vi-
ta: neqz formido: neqz profundū: neqz creatura aliqua
separabit nos a charitate dei qui est in christo Iesu.
Exemplum huius habetur in arte tincture. Si pannus
fuerit tinctus colore coccineo nō potest illo colore spo-
liari: quis lauetur: quis verberet: qz citius pannū cor-
rūpes q̄ susceptū auferas colorē. Modo consimili est
de charitate dei. Si enī anima humana fuerit inuncta
diuino amore: citius moreretur q̄ illum amorem dimit-
teret. Istō modo fuerunt multi martyres tincti. vt lau-
rentius Bartholomeus: ceteri q̄ pro xpī nōle mortes
sustinuerūt. Ende experientia docet de cera calefacta si
imprimatur sigillum figura sigillī remanet in cera et si
fuerit frigida ⁊ dura non recipit impressiōē sigillī. Mo-
do consimili cor quod est calefactum igne diuini amo-
ris si fuerit applicatum xpō per memoriā passionis ei⁹
statim remanet impressio vulnērum christi in corde suo
¶ Sed si cor fuerit induratum per peccatum morta-
le sigillum diuini amoris in tali corde imprimi non po-

Hominis.

test. ¶ Multi sunt tales qui habent corda indurata
et ideo dilectio domini non potest imprimi in cordibus
ipsorum. Tales sunt amatores infidi: qui nunquam de deo
cogitant: nec de celestibus: sed semper de terrenis: ac
si non esset spes future glorie. Talis fuit ille Calippus
qui fuit maior sarracenorum. De quo narrat Marcus
paulus de gestis indorum: cuius civitatem obsedit rex tar-
tarorum: et tamen intra civitatem erant quinque milia eq-
uum. Calippus predictus habuit unam turrim plenam
auro: et aliam plenam argento et lapidibus preciosis:
intantum namque dilexit thesaurum suum quod noluit al-
iquid de eo expendere circa armatos ad defendendum
se et suam civitatem. Et ideo rex tartarorum cepit il-
lum et omnia bona sua: et clausit illum et omnia bona sua
in una turri sine cibo et potu: et ait illi. Si hunc thesau-
rum non tam auide reseruasses: te ipsum et civitatem des-
fendisses. Hunc adiunget te thesaurus tuus quem tan-
tum dilexisti. Sic ergo quarto die fame perijt: et misera-
biliter mortuus est. Talis fuit ille Habal qui intan-
tum dilexit divitias suas quod David in magna necessita-
te existenti noluit de bonis suis communicare. et ideo ni-
mio timore et duricia cordis subito moriebatur. ut habe-
tur. i. Regum. xxv. Igitur istam duriciam et tenacitatem cor-
dis relinquitte: et amorem dei in cordibus vestris imprimite:
quia dicit Deus. xi. quod dominus dicit filiis Israel. Si di-
lexeritis dominum deum vestrum: et servaveritis ei in toto cor-
de vestro: dabo vobis pluvias temporibus vestris: ar-
bores vestre replebuntur fructibus: dormietis in pace et non
erit qui vos exterreat. Iste igitur tribus modis deus
diligatis: et vitam eternam possideatis. Secundo principali

Sermo.

ter dixi q̄ primus est diligendus tripliciter: videlicet
veraciter sine simulatione: sapienter sine peccati nut
tione: et p̄seueranter sine cessatione. R̄. Primo di
co q̄ debemus diligere proximiū veraciter sine simula
tione. vt ait Apostolus ad Romanos. xij. Dilectio sine
simulatione: hoc sit in vobis. Simulatio est quando
quis ore ostendit amicitia: et in corde machinatur doli
sue fraudem. Et ideo dicit Sapientis Proverbior. xi.
Simulator ore decipit amicum suū. Figura huius ha
betur. ij. Regū. xx. de Joab qui fuit miles nobilis cum
David venit quondā ad militem quēdam nōle Amas
sa ostendens ei amicitiam dicens. Salue mi frater. Et
tenuit manu dextera mentū Amase quasi osculans eū
et percussit eum in inguine: et mortuus est. Talem fictā
amicitiam ostendit Judas proditor osculum dāns xp̄o
in signum dilectionis et amicitie: tamen in corde odiuit
eum: et occulte prodebat eum iudeis: vt habetur Luce
xxij. Et ideo xp̄s volens trahere eum ad veram amis
citiam dixit sibi. Amice ad quid venisti. Talis fuit dis
lectio Amon qua dilexit sororem suam Thamar: qui
ostendit sibi blanda verba dilectionis: donec comple
ret voluptatem suam cū illa. Sed completa voluptate
sua odiuit eam plus q̄ ante dilexit. vt habetur. ij. Re
gū. xij. Item habetur quomodo Saul ostendit multa
signa dilectionis David: et dedit illi Michol filiam su
am in vxorem: in signum dilectionis et amicitie: et ta
men occulte oderat illum: et voluit eum occidisse. vt pa
ret primo Regum. xvij. et. xix. et secundo Regum. xij.
Quomodo Absolon ostendit amicitiam fratri suo A
mon: vocando ipsum ad conuiuī: et cum fuit in conui

bonus.

nio occidit eum fraudulenter. ¶ Et ideo beatus
Augustinus dicit q̄ melior est inimicus publicus q̄
fictus amicus: quia de publico inimico potest homo pre
cauere ⁊ ei⁹ maliciam fugere: sed amicum fictum nō po
test cognoscere. Et ideo tales ficti ⁊ falsi amici maxime
sunt timendi: ⁊ eorū dilectio pretensa maxime fugienda
est: eo q̄ est simulata. Contra vero ex vera dilectione
multa bona pueniunt: vt refert Tullius de vera ami
citiā: q̄ olim erant duo amici fideles qui se mutuo ve
raciter dilexerunt: quorū vnus vocabatur Damon: ⁊ al
ter Pitheas. Contigit autem q̄ Dionysius tyrannus
Pitheam consecutus fuit vsq̄ ad mortem: instanti q̄
in carceratus fuit. Unde alter amicus Damon videns
suum amicum ita iniuriose incarceratum: adiuit Dionysium
tyrannum rogans quatenus dignaretur respicere ipsius
in carcerem loco amici sui: quousq̄ transiret ad vxo
rē suā ⁊ disponeret p̄ bonis suis. Dionysius concessit sub
tali conditione: q̄ si nō rediret mortem pro illo subiret.
Quo peracto rediit Pitheas die statuto ad carcerē p̄
liberatione amici sui. Unde Dionysius considerans fi
delē animū ⁊ verā amicitia inter illos: oēm maliciā
suā amisit: rogans illos recipere illi in tertio gradum
amicitię sue. Et ideo dicit Ecc̄. vi. Amico fideli nulla est
comparatio: ⁊ non est digna ponderatio auri ⁊ argen
ti contra bonitatem fidei illius. Hinc est q̄ dicit Quin
tilianus libro. ii. cap. vii. Quid est humano generi faci
lius q̄ si omnes homines essent amici: quia tunc non
essent latrocinia nec bella nec contentiones. Hec ami
citiā est voluntatum cōmunio ⁊ facultatum ac tristitie
solacii. Hec ille. Unde Aristoteles probat. vii. Ethic

Sermo.

eorum quod amicitia est tam necessaria cuilibet communiter
persone quod nullus eligeret vivere sine amicitia. Et
amicitia est necessaria diuitibus pauperibus iuueni-
bus et senibus. Primo diuitibus: quia diuites si careant
amicitia siue dilectione amicorum: breuiter possunt spoli-
ari: et per diuites suos interfici. Unde raro inter diuites
uenitur charitas. Figura huius habet Seneca. xiiij.
Noth et Abraham qui habuerunt multa pecora: et ideo
orta fuit magna discordia inter pastores eorum. Item di-
uitibus multi insidiantur practicando et imaginando quod
liber possunt diuitie illorum auferri. et ideo consulit illis Christus
Luc. xvi. Facite vobis amicos etc. Secundo dilectio est ne-
cessaria pauperibus: quia est pauperi singulare sola-
cium habere amicum: qui vult et potest illum in penuria
sua releuare. Tercio dilectio est necessaria senibus: cum
sint debiles et impotentes ad se ipsos iuuandos. et ideo
dicit Aristoteles in sua rethorica: quod senes sunt miserabili-
us et cito remittunt culpas iuuentutis: quoniam sciunt se indigere
eorum amicitia. Quarto dilectio est necessaria iuuenibus
quia dicit Aristoteles. ii. reth. ca. xviii. narrando condi-
tiones iuuentutis: quod iuuenes inclinant ad voluptates: as-
sumunt honores: et ideo ut ceteri sunt presumptuosi: sunt
amatores risus et ludorum. Et ideo indigent amicis qui ab
istis iniquitatibus illos cohibeant et castigent: alioquin nun-
quam fierent virtuosus. Item cuilibet ciuitati necessaria est as-
micitia: intantum quod dicit Aristoteles. iij. ethicorum. quod multi les-
gis periti in correctionibus suis facilius ordinant iusticia
legis: ut conseruent dilectionem et amorem: ne lites et dis-
cordie oriantur inter ciues: quia ubi est discordia ibi est de-
structio. Et ideo dicit Aristoteles. quod amicitia est magis

Ronus.

necessaria inter ciues ⁊ cōmunitates q̄ iusticia. Unde
Aug. li. xix. de ciuitate dei dicit q̄ non est populus sine
cōmunitas: nisi sit inter eos charitas ⁊ dilectio: q̄ popu-
lus est multitudo hominū in amica cōmunitate associa-
ta. Hec ille. Et Aug. super Iohā. omelia. lxx. xps di-
lectionē priorū nī cōmemorat dicens. Mandatū nouum
do vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. vbi vt di-
cit Aug. nō facit dilectionē dei: sed bene intelligentib⁹
vtrū mandatū inueniūt in sententiā: q̄ q̄ diligit deū nō
potest ipsū cōtēnere quem deus diligi p̄cepit: ⁊ q̄ dili-
git primū quid in eo diligit nisi deū. Hec aug. Et ideo
bene pōt intelligi: q̄ nullus pōt meritorie diligere deū
odiendo primū. Et hoc videt dicere ap̄lus ad Roma.
xii. vbi dicit q̄ omne mandatū legis implet in hoc ver-
bo. Diliges primū tuū sicut teipm. i. eo ordine quo re-
ipsum hoc ē infra deū ⁊ sup oīa bona tēporalia qd ē cō-
tra illos q̄ plus diligunt aīalia bruta q̄ primū. Et sic
d̄ exponi: vel ad qd teipm diligis. i. ad vitā grē ⁊ gl̄ie
⁊ sic q̄ diligit dñs ē ver⁹ obfuator legis diuine. Et dicit
Apo. ad Roma. xii. Qui diligit primū legē impleuit.
M Sedo dixi q̄ debem⁹ diligere primū sine pcc̄i nu-
tritiōe sapienter. Et Aug. Sic diligēdi sūt hoīes: vt
nō diligant eorū errores. Unde amatores vltiorū i suis
amicitiis similes sūt demonib⁹: q̄ in hoc tñ cōueniūt vt
homines fallant siue subvertāt sicut maligni amicos su-
os vt iuuant ipsos ad eundū in infernū: q̄ quicqd fece-
rūt pro amore inordinato sic excecant q̄ reputāt bñfici-
um. Figura hui⁹ dilectōis insipient⁹ h̄ in euāgelio. Lu.
xxii. de Herode ⁊ pylato. Cōtra istū amorē loquitur
Apostolus. i. ad Corinth. xii. Charitas non agit p̄perā

Sermo

id est peruersum non est ambitiosum id est : non vult alius
preponi non cogitat malum id est non vult nocere alicui
non gaudet super iniquitate id est dolet videns aliquem ir-
ruere in iniquitatem. gaudet autem veritate id est operibus
iusticie et veritatis. Isto igitur modo diligendus est pri-
mus ut semper diligamus ei⁹ animam : et non ei⁹ vitia. Hic
dicit Apostolus ad Romanos. xiiij. Dilectio primi malum non ope-
rat. Glo. Qui diligit homines quia iusti sunt aut iusti fiant
sapienter diligit. Quilibet enim debet diligere seipsum quia
iustus est : vel quia iustus fiat. Qui enim aliter diligit se : istu-
ste diligit se. qui autem diligit se nescit : nec primum scit di-
ligere sicut seipsum. Tunc Augustinus. sicut prius. Si noueris di-
ligere teipsum : committo tibi primum ut eum diligas tanquam
teipsum. Si autem non scis diligere teipsum timeo ne decipias
as primum sicut decipis teipsum. Hec ille. In bono igitur
primus est diligendus et non in malo. Tunc Aristoteles. ix.
Ethicorum soluit tres questiones notabiles. Prima est
ponatur quod aliquis coniungatur cum viro bono in amici-
tia : et postea peruertatur : et fiat malus : utrum societas
eius sit relinquenda an non. Secunda est ista : an statim
debet quis eius amicitiam relinquere : an expectare ei⁹
conuersionem ad virtutes. Tertia questio est : utrum
post dissolutionem amicitie debet homo se habere ma-
gis extranee ei quam si nunquam fuisset eius amicus. Ad pri-
mam questionem respondet dicens primo : quod non est
possibile quod ille diligatur a virtuoso cuius malicia est
et uoso manifesta quia solum bonum et honestum diligit
a virtuoso. Secundo dicit quod non debet vir honestus et
virtuosus talem vitiosum diligere : sed omnino dissol-
uere eius amicitiam. Et ratio est quod non est possibile ut

bonus.

vera amicitia conseruetur in malo: qui in amante gene-
retur aliqua similitudo malicie et peccati. Ad secundam
questionem respondet distinguendo: vtrum talis peccas-
tor: petit reduci ad virtute; an non: et si sic non dicitur homo
statim abdicere amicum suum: sed adiuuare vt reducatur
ad bonum. Si vero non petit reduci: sicut sunt illi qui sunt
indurati et inueterati dierum malorum: statim dicitur eius so-
cietate relinquare et hoc non est inconueniens: quia tunc non
fuit amicus huic vitioso sed virtuoso. Et ideo dicit Aris-
toteles. Qui simulat se virtuosos esse vt habeant amicitiam cum
bonis et virtuosis et latent sunt mali: sunt quasi proditores et
falsi amici. Ad tertiam questionem respondet quod si dissolutio ami-
cie fiat propter abundantiam peccati vel malicie: homo
debet se magis reddere extraneum sibi quam alij quem nunquam
cognouit: pro tanto quod eum decepit et sibi verecundiam fecit.
Ex quibus patet manifeste quod amicitia malorum est reliqua
da et fugienda: et dilectio virtuosorum amplectanda. **¶**
Dicit enim Tullius in libro de amicitia: quod vera amicitia non
potest esse nisi inter bonos et virtuosos. Alii narrat quod quidam
nobilis habuit tres amicos quos semel inuitauit ad pran-
dium et in fine prandij posuit ante eos tria poma: quorum
quolibet erat ex vna parte corruptum. Primum amicus no-
luit aliquid illorum tangere Et ideo fuit reputatus incurialis.
Secundus amicus gustauit vnum pomum totaliter non di-
mittendo partem corruptam plusquam partem integram et ideo
fatuus dicebatur. Sed tertius gustauit vnum pomum: sed tan-
tum comedit partem sanam corruptam relinques: et ideo cu-
rialis sapiens et doctus dicebatur. **¶** Moraliter per
istos tres amicos intelligo tria genera hominum: vnu
de quibusdam sunt in tanta malicia obdurati: quod quenquam

Sermo.

homo fuerit virtuosus nunq̃ eū diligereēt imo si qd bonū fuerit semp̃ eis displiceret ⁊ nūq̃ placeret. Talis fuit ille Saul q̃ post victoriā David de Golia habitā: q̃ mulieres ciuitatis magis David cōmendabant q̃ ipm̃ Saul nunq̃ rectis oculis inspiciebat eū vt habet. i. Regū. xviij. Secundo aliqui sunt ita infatuati p̃ amorē inordinatū q̃ qcquid homines fecerint siue bonum siue malum semp̃ reputant bene factū: ita fatue diligūt q̃ nesciūt diuidere corruptū ab incorrupto. Tercio sunt aliqui qui sapienter ⁊ discrete diligunt in primo x̃tus tem ⁊ odiunt malitiā et vitia in eodem. Discrete igit̃ ⁊ sapient̃ primus est diligend⁹. Tercio principaliter dixi q̃ debem⁹ diligere primum fortiter ⁊ p̃stant sine cessatione. Et Salo. Prouer. xviij. Omni tpe diligit q̃ amicus est. Talis fuit dilectio inter Jonathā ⁊ David Jonathas enim omni aduersitate ⁊ p̃secutione David fuit semp̃ fidelis amicus ⁊ p̃monuit eū de malicia patris sui Saul. vt hf. i. Regū. xix. Item habet Exodi. xxxij. quomodo Moyses instanti dilexit populū Israel q̃ dixit dñs. Dimitte eis hanc noxā aut si non facis dele me de libro quē scripsisti id est de libro vite. Itē habet Luce. x. quomodo Samaritan⁹ cōmendat de charitate: et cōpassione quā habuit sup̃ primum suū alligando vulnera eius ⁊ ducendo in stabulū. Hinc inq̃t Iohannes i epistola. i. Iohānis. iij. Si quis habuerit substantiā huius mundi ⁊ viderit fratrem suum necessitatem habere: ⁊ clauerit viscera sua ab illo quomodo charitas dei manet cū illo: quasi diceret nullo modo. ¶ Sed timendum est q̃ multi diligunt proximum inconstanter sicut hī q̃ diligūt propter utilitatē tantum: p̃tra quos lo

Nonus.

quitur Seneca in quadam epistola sic dicens. Illa est falsa amicitia que comodū intendit et non amorem. Et ideo inquit Aristoteles. viij. ethicor. Diligentes propter utilitatē sunt amici nūmī. Et hoc plangit Quidis us lib. ij. de ponto dicēs. Turpe quidem dictu: sed modo vera fatemur. Vulgus amicitias utilitate probat. Cessante ergo utilitate et prosperitate: cessat talis dilectio et amicitia. Poeta sic inquitente.

Exemplo didici q̄ utilitatis amici.

Res amplectuntur: non nos sed nostra sequuntur.

Non sunt persone sed prosperitatis amici.

Et ideo dicit Gregorius in moralibus. Cū quis sit possit in prosperitate et diligit: incertū est an prosperitas an persona diligat. Qui in aduersitate primū deserit: aperte monstrat q̄ hunc in prosperitate nō amauit. Tales diligūt primos: sicut canis diligit os: qui diligit illud q̄ diu potest ex illo aliqd carnis accipere vel lucrari: desiciente vero carne os deserit et relinquit. Sic faciūt amici tales ficti: de quibus dī. Eccl. vi. Est amicus fm tēpus suū: et nō pmanebit in die tribulatiōis. Talis non fuit Abiathar q̄ diligebat Dauid: nō tantū tēpore prosperitatis: s; etiā aduersitatis: nūciauit enī Dauid maliciā Saul regis: quō occidit sacerdotes dñi et destruxit eorū ciuitatē: eo q̄ receperunt Dauid hospitio. i. nocte: vt hf. i. Reg. xxij. Itē cōstāter diligebat armiger saulis dñm suū saul: q̄ vidēs eū interfectū et mortuū noluit vltērius viuere: sed seipm gladio interfecit: vt hf. i. Reg. xxxi. Uñ apl's ad Rom. xij. Recmini q̄cūq̄ debeatis: nisi inuicē diligatis p̄stāter et fideliter. Narrat enī Augu. li. v. de ciuitate dei de quodā ciue romāo fabulā noie

Sermo.

quē Romani miserunt ad regē Epirotarū p captiuis
Romanorū redimēdis: quos habuit predict⁹ rex epiro
tarū in carcerib⁹ diuersis. Audiēs aut rex epirotarū q
ipse Fabūcius erat paup⁹ ⁊ indigēs multo auro ⁊ pecu
nia: obtulit ei quartā partē regni sui: eo pacto q ciues
suos romanos relinqret ⁊ sibi adhereret: ⁊ ip⁹ sup oīa
diligere. Sed iste Fabūcius noluit sibi consentire: sed
oīa sibi pmissa contēpsit. qd rex valde admirabat⁹: ⁊ ip
sum cōstantē amicū ⁊ fidelē amatorē cōsiderās oēs ca
ptiuos romanos tribuit sibi: ac pacē ⁊ dilectionē cū ro
manis decetero petiit: quā p ipm obtinuit. Ex quahis
storia habet quāta bona pueniūt ex fideli amore. ¶
Sed timendū est q duo genera hoīm impedīūt veraz
dilectionē: videlz iracūdi ⁊ inuidi. Dicit enī Aristoteles
iii. ethicorū. q tria sunt genera iracundorū. Quidā sunt
scuti: ⁊ tales sunt illi q leuiter irascunt⁹ ⁊ cito quiescunt
⁊ illud est bonū ⁊ optimū qd habent q nō retinēt iram
in corde celando maliciā vsq ad tēpus vindicte. Scdo
quidā sunt amari q in ira sua diu pseuerant: sed oculis
tant ⁊ nō ostendūt exterius: donec poterūt vindicare:
⁊ isti indigēt multo tpe: vt deleāt melancoliā suā. Ter
tiū sunt difficīles q nunq cessant ab ira cōcepta donec
vindicient⁹: ⁊ isti sunt pessimi ⁊ vindicatiui: ⁊ destructo
res charitatis. An refert Seneca libro suo de ira. de q
dā iudice furore ⁊ ira succēso: q cōdēnauit tres milites
innocētes isto modo. Anū iussit occidi: q venit ad illuz
sine cōmilitone: imponēs ei false q sociū suū interfecit
Cū ergo alius miles ex precepto iudicis duceret ipsuz
ad mortē obuiauit socio militis sano ⁊ incolumi qui re
diens ad iudicem presentauit sibi militem damnatum

Honus.

et sociū cōmūtionem: quōd videns tyrannus: oēs tres occidit iussit. Prīmū quia dānatus fuit. Scōm quia causa dānationis fuit. Et tertīū quia iudici non obediuit. Et ideo subdit Seneca. **Q**uod prona est iracūdia ad fugiendū causas vīdicte. Habet ergo iracūdia hoc malū: quod non vult regi veritate/nec iusticia/nec ratiōe: sed si aliquid sit cōtra eius voluntatē: statim nītitur se vindicare. Et ideo cōsulit nobis Iacobus ap̄s Iacobi. **S**it oīs homo tardus ad iram. Ira enim vīri iusticiam dei nō operatur. Ira enim in puniendo nescit modum et ideo iudices et prelati nō debent se vindicare stante motu iracundie sue. Hīnc narrat Valerius libro. iiii. de quodā philosopho sapiente: qui iratus seruo suo dixit ei. De te sumerē vīdicā si iratus non essem: et sic distulit iusticiā correctionis donec habuit patientiā. Unde dicit Aristoteles lib. de animalibus. quod apis postquā perdidit aculeū suū cito moritur. Modo cōsimili est de homine iracundo quod exercēdo maliciā cōtra primū suum verbo vel opere: ledendo eū in bonis temporalibus infama aut persona: ipse spiritaliter interficit seipm. Et ideo dicitur Job. v. Airum stultū interficit iracundia: et paruulū occidit inuidia. Unde habet Apocalipsi. vi. quod Iohannes vidit equū rufum: et qui sedebat super eum data fuit ei potestas sumere pacem de terra. Moraliter per istum equū intelligo iracundū super quē diabolus habet potestatē ad ducendū de peccato in peccatum: quia tanta est malicia in cordibus hoīm quod diabolus habet potestatē suscitandi bella et dissensiones quasi in toto orbe. Et ideo cōsulit Sapiens Proverbior. xxi. Noli esse amicus homini iracundo. Inuidi etiam vt di

Sermo.

xi impedisset verā dilectionē. Unde dicit Petrus rauen-
nensis omelia. liij. q. inuidia fecit q. tota latitudo terre
duobus fratribus erat angustata: ipsa. cōsulit germanū
occidere. Et subdit. Oibus malis peiora inuidia. Nec
Petrus. Alii habet. ij. Machabeor. xliij. q. Hichanor
dux exercitus regis Demetrii videns animi audacias
Jude machabei: petiuit ab eo amicitia: et percussit fe-
dus. Ad ppendēs Alchimus q. fuit sūmus sacerdos i
Iudaea: narravit regi Demetrio q. Hichanor assentiret
alienis regibus: q. insidiatorē regni faceret suū succes-
sorē. Ad audiēs rex Demetrius: iussit Hichanori sub
pena sui capitis q. caperet Judā: et vinctū pduceret ad
eū. Quibus auditis fugit Judas: et postea amputauit
caput Hichanoris. Ex qua historia patet q. ex inuidia
multa mala oriunt: et ideo ipam fugiēdo verā dilectio-
nē capiamus: vt vitā possideamus eternā. Quā nobis
concedat qui sine fine vivit et regnat. Amen.

Sermo. x.

Uenite. Charissimi dicit beatus Augustinus
q. tria genera hominū veniunt ad sermonē.
Aliqui enī veniunt qui non delectantur
audire verbum dei: imo vix timent penas eternas. cu
iusmodi sunt indurati in peccatis: et isti non referūt fru-
ctum sermonum: quia non habent humorem gratie.
Secundo aliqui veniunt et delectantur audire verbum
dei: timentes penas: sed non peccata deserūt: quia sus-
focantur diuitiis huius mundi et voluptatibus. et ideo
nō referūt fructus: vt dicitur Luce. viij. Tertio veniunt
aliqui cū bono pposito recedēdi a peccatis et pseuerā-
di in virtutibus: de quibus dicit in euāgelio Luce. vi.

Decimus.

Venerant vt audirent eum: et sanarent a languorib⁹ suis. Et isto modo venerūt omnes boni et virtuosī. Et ergo possum⁹ istā conditionē habere orem⁹. Pro processu huius sermonis est breuiter aduertendū s̄m Bern. sermone. iij. de aduentu q̄ triplex est aduentus xpī s̄z tria tempora. Xps enim venit ad hoīes in preterito humanā naturā assumendo humiliter. Scdo venit ad hoīes in p̄senti gratiā suā copiose nobis infundendo. Et tertio veniet contra hoīes in futuro: p̄ctā in iudicio poterit puniēdo. In primo aduentu venit generaliter p̄p̄t hoīes tam bonos q̄ malos. In scdo aduentu venit tantūmodo: in bonos. Et in tertio aduentu veniet p̄tra malos. In primo aduentu filius dei p̄ suā incarnationē filius hoīs efficitur. In scdo aduentu filius hoīs fili⁹ dei p̄ grām efficit̄ siue p̄stituit̄. Et in tertio aduētū q̄ inuentus fuerit filius diaboli penis eternis deputabit̄. Quāmo et principalit̄ dixi q̄ xps venit ad homines humanam naturam humiliter assumendo. Quā circa aduentū xpī tres possūt queri q̄stiones. Prima q̄s ē et q̄lis fuit q̄ nostrā naturā assūpsit. Scda q̄stio ē quō naturāz humanā assūpsit. Et tertia ē q̄ de cā venit i hūc mūdū vt fieret hō mortalis. Ad primā q̄stionē r̄ndetur: q̄ erat filius dei et nō angelus: nec aliquis alius sanctus existēs in hoc mundo. Et causam ponit beatus Anselmus libro secundo. Cur deus homo. Nam angelus non potuit: quia ex seipso iussiciens satisfacere pro peccato p̄prio. Nec purus homo eadem ratione. Ideo venit christus deus factus homo: quia sicut fuit verus dominus et deus eternaliter: ita temporaliter factus fuit verus homo. In quantum erat deus potuit satisfacere

Sermo

pro peccato humano. Conueniens enī erat vt homo
p hōic satisfaceret. Sed quia nullus homo purus hoc
potuit: conuenientissimū erat vt de⁹ homo hoc faceret
B Sed hic queritur litteraliter qualiter vna perso-
na diuina potuit incarnari non incarnata alia. cū ope-
ra trinitatis ad extra sint indiuisa: et tūc sic. q̄re magis
filius fuit incarnatus q̄ pater: et spiritus sanctus. Exēplū
quantū ad primū hī in experientia de trib⁹ puellis in-
duentib⁹ vnā illarū: quarū quelibet ad illā inductionē fe-
cit idem qđ altera: et tamen sola vna induitur. Eodem
modo est de xpī incarnatione: quā quelibet trīū psona-
rum operabatur in filio. Tūde quandoq; ipsa incarna-
tio attribuit patri. vt patet per illud Apo. ad Gal. iij.
Misit deus filiū suū natū ex muliere. Et aliquando
attribuit spiritui sancto: vt habetur Luce. i. Spiritus san-
ctus superueniet in te. Et aliquando attribuit xpī filio.
Johan. xvi. Exiui a patre et veni in mundum. et tamē
solus filius fuit incarnatus. Et hoc propter varias ra-
tiones. Prima ratio est. quia sū q̄ dicūt doctores fili⁹
dei est imago patris et similitudo. et homo quando pec-
cauit desiderauit similitudinē dei et dyabolus quādo
tentauit hominē immisit sibi q̄ fieret similis deo: vt
patet Genesis. iij. Ita q̄ dyabolus in tentando et homo
in desiderando specialius deliquit contra filiū qui est
similitudo patris q̄ contra patrem vel spiritum san-
ctum: et ideo filio dei magis conueniebat venire q̄ spi-
ritui sancto. Secunda ratio est quia in transgressiōe pa-
rentis primi iniuria facta concernebat filiū speciali-
ter quia erat contra sapientiam appropriatā filio. Tū-
de dixit dyabolus. Eritis sicut dii scientes bonum et ma-

Decimus.

lum. Non dixit potentes vel clementes: et ideo conuenienter filius potius q̄ pater vel spiritus sanctus fuit incarnatus: vt miseretur hominib⁹ et vindicaret de dyabolo. Tertia ratio fuit vt ille q̄ fuit fili⁹ dei in diuinitate esset filius hominis in humanitate. Cū ergo querit primo et principaliter qualis fuit qui fuit incarnatus. Dico sicut prius q̄ vere filius dei in propria persona: nō angelus nec homo tm̄ s̄ verus dei filius ad hoc adueniet ratio specialis et est hec. Nā homo qm̄ fuit factus: pri⁹ fuit creat⁹ ad libertatē et dignitatē q̄ nulli fuisset subiectus: nisi soli deo s̄ oīa alia deberēt sibi subijci. iuxta illud psal. Dia subiecisti sub pedibus eius oues et boves. etc. Et causa fuit vt ip̄e diligeret deū sup oīa. Sed postq̄ cecidit ab illa dignitate si homo vel angelus ip̄s redimeret oporteret hominē eū diligere supreme: et sic tūc nō fuisset restitutus ad tantā libertatē ad quantā creatus fuit: et ideo deus venit p̄ illo in carnē vt totum amorē humanū vendicaret sibi: vt hō nullū preter deū summe diligeret. Istud testat euangelista: dicens. In propria venit. Et sequit⁹ q̄ dolendū est. Et sui eū non receperūt. i. illi q̄ p̄ suā creationē et redēptionē sūt sui ip̄s nō receperūt p̄ bonā vitā: s̄ vilipenderūt p̄ supbiā: inuidiam et accidiā. etc. Nec hnt in memoriā fidē sue incarnationis quō humiliavit seipm̄ p̄ generis humani salute ad sustinendum tot iniurias et misérias: famē/sitim: et opprobria/detractiones/infirmittates/et penas/et tandē mortē durissimā: et ideo de talib⁹ ingratis peccatoribus cōquerit dñs Johan. v. dicens. Ego veni in nomie patris mei et non accepistis me. Si alius venerit in noīe suo: illi accipietis: quasi diceret filij regum et domineꝝ

Sermo.

mortalium et seruientes illorum cum honore recipiens a vobis: sed me qui sum dei filius regis eterni non vultis recipere. **E**t Sed hic queritur quare filius dei per tantum tempus distulit suam incarnationem. Dicit secundum sanctum Thomam de veritatibus theologie: quod propter causas in sermone de filiatione assignatas: quarum hec est precipua: videlicet ut manifestaret divinam iusticiam. Per hoc enim quod per tantum tempus suam incarnationem distulit: in primos parentes exulantes a paradiso suam iusticiam in puniendo ostendit: sed et illos tandem per suam passionem redemit suam gratiam et misericordiam demonstravit. Et ideo dicit apostolus. i. ad Thimo. i. Iesus christus venit in hunc mundus peccatores saluos facere. Ad secundam questionem respondet quod quattuor modis homo producit in hunc mundum. Primus modus est sine viro et femina: et isto modo fuit Adam creatus a domino. secundus modus est de viro sine femina. Et sic Eva fuit facta de costa Ade: ut habet Genes. ii. Tertius modus est de viro et femina et isto modo genus humanum producit totus: sed cum peccato originali. Quartus modus est de femina sine viro. Et isto modo fuit productus filius dei per operationem spiritus sancti. et iste modus incarnationis fuit mirabiliter prefiguratus in antiqua lege. Primo per virginem Aaron. de qua dicit Numeri. xvi. quod sine arte alicuius floruit et produxit amigdala. Modo similis maria que per virginem Aaron designat: floruit per virginitatem et sanctitatem. et produxit filium sine coniunctione virilis consortii. Secundo fuit prefigurata per rubum Moysi. De quo habetur Exodi. iii. Cum venit Moyses ad montem domini et apparuit ei dominus in flamma ignis in medio rubi: et videbat quod rubus ardebat et non comburebat. Modo consimilis Maria virgo

Decimus.

ardebat intus igne spississimi qñ concipiebat in seipſa
verū deū & hōem sine combustione & corruptione car
nalis voluptatis. Itē iste aduētus fuit pphetatus per
Isaiā. vii. dicentē. Ecce virgo cōcipiet, & pariet filiū rē.
Itē fuit pphetatus p Jacob dicentē. Genes. xlix. Nō
auferet sceptrū de iuda: id est de illa tribu/ nec dux de
femore eius: donec veniat qui mittendus est. vnde xp̄s
incarnatus fuit in tēpore Herodis alienigene: qui fuit
de natione ydumeorū: quia post xp̄i natiuitatem nullus
regnavit sup iudeā qui fuit de tribu illa. Item iste ad
uentus fuit mirabiliter ostensus p cūdentiam multorū
miraculorū. Dicit enī Orosius de omni estā mundi: & eti
am Methodus & magister in cronicis suis: q̄ in aduē
tu dñi tāta pace vniuersalis orbis gaudebat q̄ toti mū
do vnus imperator romanorū pacifice domiābatur: ita
q̄ aduentus eius pacificus pacē oībus demonstraret.
Et ideo dicit ap̄lus ad Ephesios. ii. Veniens euange
lisauit pacē hīs qui longe & hīs qui ppe erant. In cu
ius signū angeli in suo aduētu clamauerūt pacē dicen
tes. Gloria in excelsis deo rē. Luce. ii. Et ideo Romani
templū pacis construxerunt pulcherrimū: in quo sta
turam posuerūt Remū: qui consulentes Apollinem
quē p deo colebāt q̄ diu staret illud templū. Et respō
sum fuit q̄ duraret quousq; virgo pareret filiū: & tunc
scripserunt in foribus templi litteris aureis. Templū
pacis eternū. Quod templū eadem nocte qua xp̄s na
scebatur corruit: in signum q̄ virgo pēperit. Item ha
betur in hīstoria scolastica: q̄ ante aduentum domini
tres soles apparuerunt in oriēte: qui paulatim in vnū
corpus solare redacti sunt. Et hoc fuit factum ad de

Sermo.

signandum qd xps fuit natus: in quo fuerunt tres nature q in vna psona conuenerunt: videlz caro/ diuinitas/ et anima. Itē iste aduentus fuit denunciatus pastoribus vigilantibus sup gregem suū: sicut bis in anno consueuerunt: videlz in vtroq solsticio. Primo estiuāli circa festū sancti Johānis baptiste: et scdo hyemali circa festū natiuitatis xpi. Quia solē gentiles tanq deū colebant. Apparuit eis āgelus dñi: et xpm natū de virgine nunciavit. Et quō cū cognoscerent: dedit eis signū dicens. Itē in bethleem et inuenietis infāntē pannis inuolutū et positū in presepio: inter bouē scz et asinū. Luce. ii. Ex quibus sequitur manifeste qd modus sue incarnationis fuit mirabiliter prefiguratus: et multipliciter propheta tus: necnō p miracula euidentias mirabiles demonstratus. Tertio principaliter querebat de causa quare venit in mundū hunc vt fieret homo mortalis. **R**espondetur qd ppter diuersas causas. Prima fuit qd natura diuina non potuit sustinere opprobria et penas: cū sit immortalis et semp pmanens. et ideo oportuit illā inducere aliā naturā in qua posset sustinere: et genus humanum redimere. Secunda causa fuit vt tanta foret humilitas in xpo qd redemit genus humanū: quanta fuit supbia in Adam qd scz infecit genus humanū: et qd tanta supbia fuit in eo qd voluit equiparari ipsi deo in sciētia: ecōtra tanta fuit humilitas in xpo qd voluit esse homo mortalis. Tertia causa fuit ad redimēdū genus humanū a potestate diaboli: in qua erat ligatū a tpe quo peccauit Adam vsq ad aduentū dñi. Et tria erant vīcula quibus homo erat ligatus: vīculū scz peti origi nalis: vīculum pene infernalis: et vīculū miserie coi

Decimus.

poralis. Ista tria vincula xps post suū aduentū in passione dissoluit: et ianuā celi aperuit q̄ oībus erat clausa: et illi q̄ fuerūt detēti sub hīs vinculis multū desiderabāt aduentū dñi. Et dicit ppheta Aggeus cap. ii. Veniet desideratus cunctis gētibus. Et ante aduentū xpi totū genus humanū errabat a via q̄ ducebat ad celū. Figura huius habet Exodi. xvi. quō filii Israel errauerūt in solitudine quadraginta annis: nec potuerunt intrare terrā pmissionis quousq; Josue filius: Huius successor Moyſi eos introduxit. Unde et genus humanū in errore pmāsit: donec Iesus filius dei venit et naturā nostrā assumpsit: in qua mortē sustinuit: p̄ quā nos ī celū introduxit. et iō dicit Luce. xix. Venit filius hoīs querere et saluū facere qd̄ perierat. Dicūt doctores q̄ aīe sc̄tōr sine pctō morientū descēderunt ad lymbū patrū ante xpi aduentū: vbi nullā sentiebāt penā corporalē ardoris vel frigoris: sed tñ fuerūt in vno loco obscurissimo carētes visione beatifica dei quā maxime desiderabāt et expectabāt: cuiusquidē visionis carētia fuit illis maxima pena. Itā fm Aug'. Maximū gaudiū sc̄tis in celo erit visione dei beatifica. Et iō clamat ecclesia ī p̄sona eorū q̄ erāt in lymbo: rogās ad patrē celestē mittere filiū suū ad redimēdū genus humanū ab illa servitute dicēs. Excita dñe potentiā tuā et veni: vt saluos facias nos. Cui concordat antiphona O adonay et domus israel etc. veni ad redimēdū nos in brachio extēto etc. Habet enī in hīstorijs Romanorū q̄ qdā imperator habebat filiā quā tenerrime diligebat: q̄ dolo et fallacia cuiusdā militis rapta et violata tandē p̄ bonū virum et valentē reducta fuit ad imperatōrē q̄ eā cuiusdā

Sermo.

nebulissimī regis filio desponsavit. In nuptiis autē dedit
imperator filie sue tunicā purpureā: i cuius extrema
te erat scriptū. Oīa dimissi tibi ne adūcias. Secūdo dedit
sibi anulū aureū: in cuius circuitu erat scriptū, qđ feci
tibi ⁊ quare attendas. Moraliter p̄ imperatōrē istū in-
telligo xp̄m dei filiū: ⁊ p̄ filiam animā que fuit rapta a
diabolo p̄ peccatū. tandē per xp̄i incarnationē ⁊ passio-
nē reconciliata fuit ⁊ deo coniuncta. Per tunicā intel-
ligo xp̄i corpus rubicatū passionē. In hac tunica erat
scriptū: oīa dimissi tibi: quia redemisti ideo ne adūcias.
In cuius figura scribit̄ Ioh̄is. vii. qđ postq̄ digito scri-
psit in terrā: dixit mulieri in adulterio deprehense. Ua-
de ⁊ iā amplius noli peccare. Per anulū aureū intelli-
go vultus xp̄i laterale: in quo erat scriptū. quid feci ti-
bi memēto: qđ meip̄m exinanivi formā serui accipiens
Sed quare: vt potestate diaboli te liberarēt ⁊ ad regnū
p̄ditū introducerem. Sed qđ feci: nunqđ me humiliavi
hōiem: vt hōiem p̄ditū redimcrē. ⁊ ideo dicit xp̄s in
euangelio Math̄. xx. Non veni ministrare: sed minis-
trare: ⁊ dare aīam meā i redemptionē p̄ multis. E
In isto nāq; aduentu xp̄s ostendit mirabilē humilitatē
mirabilē paupertatē: ⁊ mirabilē penalitātē contra tria
peccata: scz superbiam/auariciā/ ⁊ luxuriā. quia dicitur.
i. Ioh̄is. ii. Omne quod est in mundo: aut est concupi-
scentia carnis: aut concupiscentia oculorū: aut superbia
vite. Ad destruendā vero superbiam vite: ostendit mi-
rabilem humilitatē. Dicit enī Ptholomeus in suo al-
ma gesti: qđ sol est centies sexagesies maior q̄ tota ter-
ra: ⁊ tamen apparet in conspectu nostro vix bicubite
quantitatis. Modo consimili xp̄s est maior oī creatu-

ram: no-
curan-
litas q
parue
xp̄s fr
instan-
mo sic
inferi-
nis. p̄
te. Se
hō me
rē hōi
⁊ mar
milita-
lo non
misse n
rabilem
theum
quit v
auro sp
mate c
quid v
natum
nebrof
minib
tus. E
navit i
Diuer
diuisur
bens: f

Decimus.

rationi tñ centies. 22. sed infinities excedit omnē crea-
turam in potentia ⁊ virtute: ⁊ hec fuit mirabilis humi-
litas q̄ ille qui sua diuinitate replet totum mūdū in tā
paruo corpore voluit concludi. Itā dicunt doctores q̄
xps fuit minim⁹ homo qui fuit vnq̄ vel erit/q̄ i primo
instanti quo conceptus fuit de virgine fuit pfectus ho-
mo sicut pfectus deus. Inquantū hō fuit humiliāuit se
inferiorē patri celesti ipsemet dicente in persona homi-
nis. Pater maior me est: sed fuit ei equalis in diuinita-
te. Secundo fecit se inferiorē angeloz inquantum fuit
hō mortalis ⁊ angelus ē immortalis. Tercio fecit se inferi-
rē hoīe: q̄ vt dicit Luce. 11. Subdit⁹ erat illis. s. Ioseph
⁊ marie. Ex q̄bus pz q̄ xps in suo aduentu sūmam hu-
militatem ostēdit. Et ideo dicit Johan. vi. Descēdi de ce-
lo non vt faciam volūtatē meā: sed volūtatē ei⁹ qui
misi me patris. Secundo ostendit in eius aduentu mi-
rabilem paupertatem. Unde Chrysostomus super Ma-
theum opere imperfecto: omelia secunda. Nunquid in-
quit viderunt magi venientes ad christum palacium
auro splendidum. Nunquid viderunt matrem diades-
mate coronatam: aut in lecto aureo recumbentē. Nū-
quid viderunt puerum auro ⁊ purpura indutum: aut or-
natum. quasi diceret non. sed viderunt diuersorium te-
nebrōsum ⁊ sordidum magis animalibus aptum q̄ ho-
minibus: in quo nemo erat contentus iacere: nisi coac-
tus. Et ideo dicitur Luce secundo. Mater eius reclī-
navit in presepio: quia non erat ei locus in diuersorio.
Diuersorium enī vt dicit magister Hystoriarum erat
diuisum in duas partes ⁊ dispersum operimentum ha-
bens: sub quo ciues ad colloquendū quādoq̄ p aeris

Sermo.

intemperie diuertebāt. Vel fm quosdam habet q rustici
et simplices patrie qui veniebant ad for alalia ibi liga
bant: et ibi erat presepe constructū. ¶ Sed qrit do
ctor de lyra: quare xps voluit nasci in tanta paupertate.
Et rñdet ppter duas causas. Prima ē q xps venit
ad predīcandū populo veritatē: ipso dicēte. Joh. xvij.
Ego ad hoc natus sū et ad hoc veni in mundū vt testi
moniū phibeam veritati. Cū ergo predicator veritatis
multū impedit p sollicitudinē tēporaliū. Ideo elegit pau
pertatem vt liberī vacaret predicationi. Secūda cau
sa fuit vt peccatores puerteret ad penitentiā. Unde ipse
met dicit Math. ix. Non veni vocare iustos s; peccatores
ad penitentiā. Et ideo ne iudci suspicarent: q ppter di
uitias tēporaliū peccatores puerterent poti⁹ elegit pau
peratē q diuitias temporales. Tertio xps ostendit i suo
aduentu maximā penalitatem contra carnis luxuriā
Unde experientia docet: q quanto alicuius caro sit te
nerior: tanto pena acerbior. Sed caro christi fuit teneri
sima: quia suscepit carnem de purissimis guttis sāgui
nis virginis gloriose. Et dicit Augu. sup psalmū In
te dñe speravi non confundar in eternum: et in iusticia
tua libera me. et. Venit celestis medicus ad terram su
scipere contumelias: et dare honores. Haurire dolo
res et prestare salutem. Subire mortem et dare vitas vt
vitam habeant et abundantius habeant. ¶ Secūdo
principalit dicit: q xps p tēpore venit in hoīes mētem
humanā copiose sua gra illustrādo. Circa istū aduētū
est aduertendū q xps venit in mentē humanā tripli
ci de causa: videlicet ad informandum quid faciendum
et quid fugiendum sit: Et hoc est prudentia que est

virt
sum
fidei
re cl
disti
qro v
te vi
cet d
saria
tia sc
te in
que s
xps d
carnis
nē: an
restric
Unde
dens
futura
caute
angelu
vbi sic
quoniam
crinam
tionē
cia: et h
re nisi
studium
me ser
et ad e

Decimus.

virt^{us} cardinalis fugere videlicet et cauere malū et virtuo-
sum et imitari bonū et virtuosū. Istā lectionem sūme de-
siderabant boni et virtuosī. Et ideo ecclesia isto tempe-
re clamat in antiphona. **O** sapientia q̄ ex ore altissimi p̄-
dēsti. et c. Veni ad docendū nos viā prudentie. Et quare
q̄ro viam prudentie: q̄ prudentia spūalis est regimē vi-
te virtuose: eo q̄ docet hoīem quid est malū/ quid pla-
cet deo et quid displicet deo. Ex q̄bus seq̄tur q̄ ē neces-
saria ad salutē. Et iō dicit Sapiens Prover. ii. Prudē-
tia sc̄z spūalis seruabit te vt eruas a viā mala: et ducet
te in vias bonas docēdo te fugere peccata: et facere ea
que sunt necessaria ad salutē anime. Istam prudentia
xp̄s docuit. Johan. iiii. Scio q̄ Messias venit: scilicet p̄
carnis assūptionē: et cū venerit per salutis informatio-
nē: annūciabit nobis oīa celestia ad appetendū: s̄z ter-
restria ad relinquendū: et iudiciū vltimū ad metuendū
Unde Seneca in libro de copia v̄bor. Si inquit pru-
dens esse cupis presentia ordina: preterita recordare: et
futura preuide Unde q̄ nihil p̄meditatur: omnia mala i
caute incurrit. Nec ille. Unde hanc prudentiam docuit
angelus domini Daniele: vt habetur Danielis q̄rto
vbi sic inquit. Ego veni vt indicarem tibi et doceres te:
quoniam vir desideriorum es: id est vir desiderās do-
ctrinam. Unde dicit Aristo. in Ethicis: q̄ sicut ad sana-
tionē et medicinas req̄runt virtutes: vt prudētia/ iusti-
cia/ et humilitas. sic ista doctrina xp̄i non potest habita-
re nisi in mentibus puris et sanctis qui mandata dei cu-
stodiunt dicente christo Johannis. xiii. Si quis diligit
me sermonem meum seruabit: et pater me^{us} diliget eū
et ad eum veniemus: et mansionem apud eum faciem^{us}.

Sermo.

In Sed timendum est q̄ multi istis diebus magis ad-
scunt doctrinaz et prudentiam mūdānam q̄ spūalē pru-
dentiam: quia iam nullus reputatur prudens nisi sciat
multas diuitias per suas cautelas falsas acquirere et
primū defraudare et destruere: magis vero adiscūt ho-
mines ad bancum regis placitare: q̄ ad ecclesiā dei cō-
uenire seu ibi orare: imo qui sic faciūt reputant stulti si-
ue fatui. Et ideo dicit Iohāns. iij. Qui male agit odit
lucem et nō venit ad lucē ut non arguantur opera eius
Fures enī et latrones magis diligūt tenebras et noctes
q̄ diē et lumen. Sic mali nunq̄ vellent audire enormi-
tatem peccatōz suoz. De talib⁹ querit xps Ioh. iij. Lux
venit in hunc mūdū: et dilexerūt hoīes magis tenebras
q̄ lucē. et iō venit xps in mentē humanā ad letificandū
et confortandū: sicut habet in scriptura q̄ multe tribula-
tiones et angustie frequentē accidunt ppter peccā hoīm.
Et ne peccatores in tēpore tribulationis inciderent in des-
perationē et desolationem xps venit p suā gratiā inte-
rius nos per patientiā solando. Dicit enim Boetius
de solatione philosophie. p̄sa. vii. q̄ apud iustū et sapi-
entē nulla fortuna est mala: quia quilibet potest si vo-
luerit retrahere fortunam suam ad bonū: quia si sit as-
pera et plena angustis tunc potest trahere ad bonum
patiēdo et sustinēdo: et tunc est sibi meritū si sit leta et
beneplacita: discat ea bene vti et in deo regulari. Et iō
dicit Boetius. Omnis fortuna aspera aut exercet p̄fec-
tos aut corrūpit ip̄fectos siue punit iniustos. et ideo
non contribulantur quicquid tribulationis eis accide-
rit si sint peccatores frequenter tristantur. Et tunc nisi
consolent per diuinā inspirationē caderent in despera-

Decimus.

tionem. **Hinc t. i. Psal.** Letetur mons syon et exultet
filie iude propter iudicia tua domine. Moraliter syon signifi-
cat animam iusti quam alte situatur in contemplatione et despe-
ctu terrenorum: et ideo habet magnam materiam letandi. Et
ideo dicitur. Letabitur iustus in domino. Filie iude vocantur
penitentes et confessi: quia Iuda confessio interpretatur. Pec-
catores qui habent contritionem et lachrymas pro peccatis et
veram confessionem: bene possunt letari et dicere cum **Psal.**
Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo: conso-
lationes tue letificaverunt animam meam. Figura huius ha-
betur. **iii. Regum. xix.** Quomodo servi regis Ezechie qui
peccaverunt contra deum venerunt ad prophetam Isaiam dicen-
tes: quia rex assyriorum venisset cum magno exercitu ad des-
truendum regem Ezechiam. Et statim ne caderet in despe-
rationem: confortavit regem propheta dicens. Elade et dic
Ezechie quia ego faciam eos converti ad terram suam: et deici-
am eos gladio. Quo audito rex est confortatus et cepit
orare. Item habet in scriptura: quia filii Israel propter sua
demerita fuerunt capti et ducti ad babilonem. Et ne ca-
derent in desperationem: dominus misit ad eos Hieremiam/
Baruch et Ezechiel et alios prophetas ad confortandum
eos et consulendum: ut peterent veniam et misericordiam a
deo: statimque compuncti corde fleverunt: et dominus liberauit
eos de angustiis suis. Et ideo loquitur Isaias cuilibet
anime peccanti. Surge illumina te Hierusalem. Per Hie-
rusalem figuratur anima humana que debet surgere a pec-
cato: et recipere lumen gratie et spiritualis consolatio-
nis que consistit in contritione et effusione lachrymarum quam
christus venit ad dandum vere penitentibus de suis peccatis. et
ideo nullus debet diffidere de eius misericordia: ut dicit **Amb.**

Sermo.

Nemo conscius peccatorum veterum diffidat. Deus nouit mutare sententiā: si tu vis emendare vitā. Nec ille. Et ideo christi uenientē ad aīam nostrā firmiter custodiamus: et nō pmittamus eū a nobis recedere. Unde dicit in euāgelio Johis. iij. Spūs ubi uult spirat: et uocē eius audis: sed nescis unde ueniat aut quouadat. Nescis inquit unde uenit: quia forte spūs uenit in aīam tuā nō ratione proprii meriti: sed ratione meriti alterius boni et uirtuosi qui orat pro te. Et quā recedit nescis quo uadit: nec quō eū recipies: et ideo bonū spiritū tenete uobiscū. Unde dicit Johānis. xiiij. quia quā christus recessurus erat a suis discipulis corporaliter mortē pro nobis patiēdo et ascēdēdo celū: sui apostoli tristabant de sui recessione: et ideo ad eorū consolationē dixit. Non uos relinquā orphanos. Eado et uenio ad uos. Et sequitur in. xvi. Iterū autem uidebo uos: scilicet post resurrectionē: et gaudebit cor uestrū: quod fuit impletū quā misit eis spiritū sanctū: qui in omni tribulatione consolabatur eos. ¶ Tercio uenit christus in mentē humanā ad suggerendū et defendendū. Qualiter enī posset aīa humana sustinere tot insultus demonū: nisi haberet deū protectorē suū. Et ideo dicitur Isaie. xl. Ecce dñs deus in fortitudine ueniet: et brachium eius dominabit: scilicet super oēm potestatē demonū. Unde dicit Vincentius in speculo naturali lib. iij. cap. xviij. quia filius dei qui est summe misericors hominū propter peccatū a facie eius expulso in hoc exiliū lachrymarū: contra eius tres hostes tres ordinauit defensores. Contra malū angelū: ordinauit bonū angelū ad suā custodiam et defensionē. Contra carnē ordinauit suam mortē. Et contra mundū ordinauit exempla sanctorum: qui mūs

Decimus.

dum et eius diuitias contempserunt: et sic christus venit ut ordinaret nobis defensores contra inimicos nostros. Unde dicit Daniel. x. q. Michael archangelus venit ut adiuuaret per se et ministros suos: ad defendendum homines contra insultus demonum. Cum ergo gratanter ex sua infinita bonitate venit ad nos spiritualiter: videlicet ad docendum confortandum et defendendum: nos debemus gratanter venire ad eum tripliciter: videlicet per cordis contritionem: oris confessionem: et operis satisfactionem. Primo inquam per cordis contritionem que secundum doctores est dolor voluntarie acceptus cum proposito firmo non recidendi et confitendi: quem dolorem oportet peccatorem habere in casu quo vult veniam peccatorum obtinere. Exemplum huius posuit Iohannes super primum sapientie dicens quod naturales dicunt quod est avis quaedam habens faciem humanam: sed est avis nimis crudelis et ferox: tantum quod interdum pro famis inedia hominem inuadit et occidit: et postquam sitiens ad aquam vadit et potum sumit: ubi faciem suam propriam intuens in aqua videt similitudinem faciei hominis: et memor sibi similem occidisse: tantum dolore in corde patitur ultra cibum non sumit sed moritur. Spiritualiter hoc quidem faciet peccator quando videt filium dei per se incarnatum et passum: ad cuius imaginem conditus fuit: et in sui peccati maliciam quantum in ipso est occidisse: quod intus cogitatus deberet plangere et dolere. R. Sicut consilium propheta dicens. Venite ploremus coram domino qui fecit nos: pro nostra scilicet ingratitudine debemus venire ad christum per oris confessionem. Unde Hieronymus parisiensis in libro de sacramentis facit talem rationem ad probandum quod peccator teneretur peccata sua homini confiteri dicens: quod impossibile est aliquem indicare in

Sermo.

causa quā ignorat. Cum ergo confessor tuus sedet inter te et deū: ergo ille non potest bene iudicare in causa tangente tuū peccatū: nisi sciat quid fecisti. sed non potest scire nisi dicas verbo/ signo/ vel aliquo alio modo: quia peccata tua inter te et deū cognoscunt: ergo oportet ut tu cōfitearis peccata tua: et postea iudicare habet et penitentiam salutarē imponere. Unde sic p̄sultat x̄ps in euāgelio Math. xi. Venite ad me oēs qui laboratis et onerati estis onere peccatorum: et ego reficiam vos: videlicet mundando salubriter et peccata misericorditer cōdonando. Tertio debemus venire ad x̄pm p̄ operis satisfactionē: dicente Augustino libro de ecclesiasticis dogmatibus: quod satisfacere est causas peccatorum excludere et eorum suggestionibus viā pręducere. Unde licet cōtritiō satisficiat et confessio quo ad deletionē culpe: et homo p̄ peccatum meruit penā eternā: sed virtute confessionis et contritionis cōmutatur illa pena eterna in penā temporālē: a qua tamē pena tēporali liberat p̄ opera satisfaciōis quę sunt ieiunium: et peregrinatio: elemosyna et cetera huiusmodi. Nunc cōsultat p̄pheta dicens. Venite filii audite me: timorē dñi docebo vos: quia qui timet dñm faciet bona satisfactoria pro peccatis etc. Istis tribus modis debet homo venire ad deū: et cū eo gaudere in eternū. Tertio principaliter dixi quod x̄ps veniet in tpe futuro ad iudicium: ad iudicandum bonos a malis iustissime separando. Dicit Astrologi quod in firmamento sunt diuersa signa in quibus sol facit circulū suū de vno in aliud: sed inter illa tria signasce Leonis Virginis et Libre sol currit successiue. R. Spiritualiter per solem intelligo christum dei filium: qui anteq̄ fuit incarnatus fuit in signo leo.

nlo
pe
de
gnu
virg
vt p
Joh
libre
nou
Alb
dit v
erra
uent
vino
ribu
cret
mun
cibu
ce ve
An d
nō in
tes n
gladi
in va
parel
co ad
resist
diciu
cit Al
prem

Decimus.

nls: quia in antiqua lege fuit sicut leo crudelis super peccatores qz statim vindicauit vt patet in scripturis de sodomitis et multis alijs. Sed postea transiit in signum virginis quando naturam humanam assumpsit de virgine: tunc fuit humilis et misericors cum peccatoribus vt patet de muliere que fuit apprehensa in adulterio. Iohannis. viij. et multis alijs. Sed transibit in signum libere quando veniet ad iudicium ponderans opera bonorum et malorum et diuidendo oues ab hedis. Dicit enim Albumazar in suo introductorio: qz in signo libere ascendit vir iracundus in sinistra manu habens librā et in dextera pondera. Spiritualiter per illud signum intelligo aduentum xpi ad iudicium in quo ponderabit omnia peccata viuorum et mortuorum: tunc apparebit terribilis peccatoribus: et mansuetus electis: et nulli parcat quia non flectetur timore cum sit potentissimus. Nec excecabitur muneribus quia est sapientissimus: nec placabitur precibus quia est iustissimus. Ideo dicit Malachie. iij. Ecce veniet dñs exercituum: et qs stabit ad videndum eū. et. Et dicit Chrysostom⁹ sup Matheū. Filij per parentibus non intercedēt: nec angelij pro hominibus: quia natura iudicij preces non recipiet: eo qz ibi erit iusticia summa. Nam sicut gladius abscondit in vagina sic iusticia dñi abscondit in vagina misericordie: et ideo amota misericordia apparebit iusticia: qz omnes sancti et angeli venient cum eo ad iudicium contra peccatores. Et ideo nullus potest ei resistere. Et dicit Sapientie. xij. Quis stabit contra iudicium tuum: quasi diceret nullus. Et hoc est quod dicit Augustinus in epistola sua ad Volusianum comitem premonendo ipsum de equitate iudicij dicens. Cum venies

Sermo.

rit ille iustus iudex q̄ nullius personam accepit: q̄ nec
i perator: nec rex: nec episcopus ipsum auro corrumpere
potest: tunc stabunt omnes anime vt referant qd fecerunt
in corpore suo siue bonus siue malus. Ibi stabit dia
belus recitans verba pfessionis qua fecisti i baptismo
et si vitam finiui i peccato mortali dicet diabolus. ¶ In
ste iudex iudica istu esse meū ob culpam quam fecit: q̄
noluit esse tuus p gratia: ibi nullus effugiet: qm reddat
rationem de operib⁹ suis. Et ideo dicit Math. xxv. ve
niet dominus et ponet rationē cū seruis suis: quia de oī
verbo otioso reddet quis rationem in die iudicii. Hinc
dicit Anselmus in suis meditationib⁹. ¶ Angustie erūt
vndiq: quia ibi erunt peccata accusantia intus i cōsciē
tia: et desuper iudex iratus: fons totus mundus vrens:
infra infernus horridum chaos: peccator istis circūuo
lutis quo vel quomodo fugiet: quasi diceret nullo mo
do. Ibi nullus poterit excusari: quia ibi erit denudatio
omniū peccatorum: et libri erunt aperti in quibus quilibet
leget propria peccata sua: Unde apl's. i. ad Corin. iij.
¶ Veniet dñs et illuminabit abscondita tenebrarum et
manifestabit consilia cordium. De isto aduentu ad iudi
cium loquitur beat⁹ Hieronym⁹. Siue comedo: siue bi
bo: siue aliquid aliud facio: semp videt sonare in auri
bus meis illa vox terribilis. Surgite mortui venite ad
iudicium. Istud iudiciū est merito p̄cauendū: q̄ veniet
subito cū nō sperat. Math. xxiii. sicut fuit in dieb⁹ Iho
erant homines edentes et bibentes: et nupti traden
tes: et non cognouerunt: donec diluvium subito venie
bat. Ita erit aduent⁹ filij hominis. Hic p̄sult nob⁹ xps
dicens. Estote parati: quia qua hora non putatis fili⁹

Decimus.

hominis veniet. Nam neq; angelis: neq; facti in celo sci
unt aduentu dei ad iudiciu. Unde christus in euange
lio dicit. De die illa et hora nemo scit. Et cam reddit Au
gu. viij. li. de ciuitate dei dicens. Sicut principiu mundi
fuit a solo deo cognitu: ita et finis a solo deo est cognit?
vt hoies vigilent in obseruatione mandatoru dei: et sit
parati ad iudiciu quia si scirent tunc deputarent parte
uite sue ad bene viuendu: et alia ad male viuendum: et
ideo voluit a sensu humano occultare die aduentus sui
vt seper essent parati: quia si sciret paterfamilias qua
hora fur venturus esset: vigilaret vtiq; et non sineret p
fudi domum sua. Mathel. xxiij. **M** Nam discipuli
xpi qsserunt a xpo sedente in monte oliueti. Dic nobis
quando hoc erit et quod signum aduentus tui et consu
mationis seculi. Quib? xps rñdit. Surget gens contra
gentem et seducet multos dicentes. Ego sum christus
et cum videritis hoc: scitote quia prope est regnu dei
Dicit Hiero. q ante destructionem Hierusalem multi
surrexerunt q dicebant se esse xpm Un ante aduentum
xpi ad iudiciu veniet Antixps q multos seducet. Et vt
et sanctus Thomas de veritatib? theologie. li. vii. ca.
viii. Quattuor modis armabit Antixps. Primo calli
da psuassione et miraculoꝝ opatione. Secdo donoꝝ largi
tione. Tertio tormentoꝝ exhibitioe. Quarto ficta adu
latione. Per primu. s. callida psuassione pdicabit nouaz
legem esse peccatu et falsiter esse repertam: et sic legem
xpi fm suum posse destruet et cassabit. Secundus mo
dus puerendi populum erit per falsa miracula: q; per
artem magicā faciet multa miracula. Tertio decipiet
q munera. Ipse enī iueniet thesauros absconditos et

Sermo.

sic dicitur multos qui propter avaritiā ad ipm conver-
tent. Quarto cōpellet populu p minas quos aliter cō-
vertere non pōt. Tanta enī erit tribulatio ante adven-
tū xpī ad iudiciū: q̄ in errorem puerrent seu inducent
si fieri potest etiā electi. Et ideo advent⁹ est timendus
q̄ dicit in canonica Jude. Ecce veniet dñs in sc̄is mi-
libus suis facere iudiciū p̄tra oēs: et arguere oēs impi-
os de oībus operibus liquitatis eorū. ¶ Sed timē-
dum est q̄ multi istū adventū non timēt nec puidēt q̄
sibi tempus huius vite concessū a deo agendi peniten-
tiā inaniter et inutiliter psumūt dando se ociositatē et ac-
cidie que est causa luxurie et multorū malorū ut dicit scri-
ptura. ii. Regū. xi. quō David qñ se ocio dederat com-
misit adulterium et homicidiū. Itē Aug. li. iiii. de civita-
te dei. dicit q̄ civitas Romana qñ fuit dedita ocio et
accidie popul⁹ civitatē factus fuit libidinosus et vitio-
sus. ¶ Alii dicit q̄ accidia ē tediū boni spūalis ex quo seq̄-
tur q̄ nec in deo nec in divinis laudib⁹ hō delectatur.
¶ Alii enī q̄ respuit bonū spūale: et q̄etē carnalem appe-
tit: tūc sine deuotiōe orat et legit: nec curat q̄litercūq̄ di-
es transeat. Lauēdū igit ē p̄cū accidie: et stuoſe ope-
randū est p̄p̄t mercedē p̄missā opantib⁹ et laboranti-
b⁹ in vinea dñi. ¶ Q̄ ut dicit xp̄s Apoca. xxi. Ecce ve-
nio cito et merces mea mecum ē: reddere vnicuiq̄ sc̄dm
opa sua: q̄d est p̄tra eos q̄ retinēt mercedē laborantiū
et nō soluit: q̄d quidē p̄cū clamat vindictā a deo. ¶ Xp̄s
enī nō retinebit mercedē malorū: nec bonorū q̄ malis et
ociosis dabit penā eternā p̄ mercede: bonis vero vitā
eternam: cū malis dicet. Ite maledicti in ignē eternū
Istud est verbū terribile: q̄ tria mala patientur. ¶ P̄mo

Undecimus.

præuabitur cōsortio dei: ideo dicit Ite. Scdo habebūt maledictionē dei: iō dicit maledicti Tertio habebūt penā sensus infinitā: et iō dicit in ignē eternū. Bonis vero et virtuosīs dicet. Venite benedicti patris mei: percipite regnū qd vobis paratū ē ab origine mūdi. Math. xxv. Isti ergo habebūt tria cōmoda. Prā primo habebūt diuinā p̄sentia: qd notat cū dicit Venite. Scdo habebūt dei benedictionē: qd notat cū dicit benedicti. Et tertio habebūt vitā sempiternā siue interminabilē: et hoc notat cū dicit percipite regnū. Ad qd nos perducatur rē.

¶ Sermo. xi.

Ambulare. Charissimi doctores dicunt qd via principalis p quā ambulandū est versus celū est via increata q̄ est deus. An dicit. Ego sum via veritas et vita. Iohis. xiiij. Ip̄e est via sine errore: veritas sine falsitate: vita sine morte. Per hāc viam scz xp̄m dei filiū et p fidē et iusticiā debemus ambulare. Hanc viā desiderās scire ppheta dicit. Morā fac mihi viā in qua ambulē. Sed hanc nō possum cognoſcere sine g̃ra speciali. Ideo orandū est. A Pro p̄cessu est breuiter aduertēdū qd ambulare debemus tripliciter. Primo caute quo ad nosmetip̄os. Scdo honeste quo ad prīmū. et tertio digne quo ad deū. Primo et principaliter dico qd debem⁹ caute ābulare quo ad nosmetip̄os. Circa quod tria sūt notāda. Primo qd viator cautus caueat malorū p̄sortiū. Scdo qd respiciat ad pedes qñ transit in via stricta. Et tertio qd prouideat de cibariis et vestimētis q̄ sūt sibi necessaria. Primo dixi qd viator trāsſiens in viā verius celū cauere d̄z a consortio malorū q̄ nitunt̄ ip̄m frequēter a bono p̄posito p̄verba

Sermo.

mala et opa impedire. Dicunt naturales quod serpens vitæ ista prudentia quoniam audit vocem incantatorum volens ipsi capere propter venenum habendum ad faciendum tyrannicam: serpens industria naturali hoc percognoscens: caput suum inter spinas sui corporis abscondit: et unam aurem apponit terre et aliam cauda sua obturat. Moraliter per istos incantatores intelligo peccatores et viciosos: alliciētes alios per verba luxuriosa et alia opa mala et exempla ad diuersa peccata ad luxuriam homicidium et cupiditatem. Contra tales debemus habere prudentiam serpentis: scilicet obturare aures rationales: unam aurem obturare debemus cum memoria mortis nostre ne presentiamus coram falsis blanditiis: et aliam aurem obturare debemus memoria passionis christi: et eorum blandicias debemus caute precavere: ut consilium sapientis proverbia. i. Filii mei si te lactaverunt peccatores: ne accedascas eis. Figura ad hoc habet Genesim xxxiii. quoniam iacob noluit ambulare cum fratre suo: quia sciuit ipsum esse malum et iratum contra se: et ideo prudenter declinavit societatem eius dicens. Hosti domine mei quod paruulos habeam teneros: et si ultra facerem eos ambulare morerentur in via. In cuius signum dominus non apparuit abrahe quod diu habitauit cum malis: et ideo fugit de caldea: quia homines terre illius erant ydolatre: ut habet Genesim xii. Item habet Numeri. xvi. quod dominus precepit filiis israel quod recederent a consortio malorum. scilicet. Dathan et Abiron dicēs. Recedite a tabernaculis ipsorum et nolite tangere ea que ad eos pertinent ne moriamini in peccatis eorum. Isto modo fecit Thobias quoniam homines terre illius ibant ut adorarent vitulos aureos quos fecit Microboas: hic solus fugiebat consortia illorum. Thobie. i. Sic Sarra vxor Thobie filia raguellis fecit: que ut habet Thobie. iiii. dixit sic. Nunquam cum ludetibus miscui me: neque cum his que in le-

Undecimus.

uitate ambulāt participē me prebui. Cōformiter q̄ cupiūt ambulare viā rectā versus celū: et nō pponentes retardare: oportet q̄ caute et prudēter ābulēt fugiendo cōsortia malorū adulatorū. **B** Ande adulatio fit tribus modis. Primo mō qñ aliqs laudat aliū de virtute quā nō habet. Scōdo mō qñ aliqs nimis cōmēdat illud qd̄ habet. Tercio mō qñ qs approbat malū qd̄ habet: et hoc est pctm̄ mortale. De talib⁹ ad ppositū loquitur **I**saías. ca. v. dicēs. Ale q̄ dicitis malū bonū: et bonū malū. Adulatores dicūt q̄ supbia est honestas. Lururia ē naturalis. Gula et ebrietas ē bona societas. De istis loquit **I**ohēs in polieraticō: dicēs q̄ isti adulatores q̄ p̄cipes et dños suos in vanitatib⁹ cōmendāt: faciunt eos q̄ nō cognoscūt seip̄os nec p̄prios defect⁹: et iō imitantur ferocitatē bestialē: et iā sunt crudeliores bestiis: et iō p̄iculosū est h̄re tales adulatores in aliqua societate. et cōformiter in luxuriosis et latronib⁹ q̄ frequēter ducūt socios suos ad suspēdendū et cōfusionē. Ideo dicit **S**apiēs **P**rouer. iiii. Ne delecteris in semitis impiorū: nec tibi placeat malorū viā. **A**ñ ex mala societate accidunt multa mala: q̄ d̄r **J**udicū. ii. q̄ filiis israel q̄ ambulauerūt cū amorreis et iebuseis ad bellū q̄ fuerūt mali et ydolatre: iō dñs precepit eis vt destruerent eos: et nullo mō habitaret cū eis ne inciderēt in pctm̄ ydolatrie: et q̄ ābulauerūt cū illis: iō destructi fuerūt et mala morte perierunt. **I**te **h̄f. i. Machab. ix.** q̄ **J**udas machabeus ābulauit cū romanis q̄ fuerūt mali ad bellū: et q̄ **J**udas cū eis habuit societate: iō in bello captus fuit et cecidit p̄pter pctā romanorū q̄ fuerūt ydolatre. **E**x q̄bus seq̄t q̄ societas malorū nocet bonis. et iō merito fugiēda est.

Sermo.

Et sic nō est periculosum ambulare cū bonis scīs et iu-
stis: vt h̄ Math. xxvi. q̄ quādiu Petrus erat cū sociis
id est apl̄is: fuit satis firmus in fide: sed separatus ab
eis negauit xpm. Itē h̄ Actus. xxvii. q̄ oēs q̄ erant in
nauī cū beato Paulo adueniēte tēpestate erāt saluati
ppter eius societate. Ex q̄bus patet q̄ q̄ ambulāt cū bo-
nis et virtuosīs nō peribūt. Alī in ps. Cū sancto factus
eris etc. Scdo dico q̄ si caute et prudēter volum⁹ ambu-
lare: oportet respicere ad pedes nros et maxime cū am-
bulamus p vias lubricas et tenebrosas. Alī dicit Aug.
lib. sermonū parte prima sermone. iij. q̄ ambulatio aīe
est recta delectatio: qui p carnalia ambulat fm carnes
ambulat. Qui ergo voluerit ambulare prudēter: oporti-
tet respicere ad suos pedes. i. affectiōes aīe: quia si aīa
magis afficiat et delectat in diuitiis et voluptatibus q̄
in dño: ambulat in viis tortuosis et lubricis: et tunc leui-
ter cadet in penā eternā. Hinc consulit apl̄s ad ephes-
sios. v. dicēs. Elidete et considerate quō caute ambule-
tis: nō quasi insipientes sed vt sapientes. Et tūc
ille sapienter ambulat: q̄ nō relinquit viā et figit pedes
suos. i. affectiones in solida terra: q̄ est amor dei et pri-
mi. Et ideo cōsulit apl̄s ad ephes. v. Ambulate in dile-
ctione sicut et xpus dilexit nos. Tūc tres sunt vīe que
abducunt a tramite veritatis: videlicet vīa cupiditas
et avaricie: vīa iniquitatis et immundicie: et vīa gus-
tationis et accidie. Pmo dico q̄ vīa cupiditatis et aua-
ricie abducit a tramite veritatis. Glosa sup illud Lu-
ce. viij. Aliud cecidit inter spinas etc. dicit q̄ diuitie dis-
cuntur spine: quia pungunt mentem: et faciūt in acqui-
rendo laborē: in custodiendo timorē et in amittendo dolo-

Undecimus.

rem. Ideo dicitur Prover. v. Iter pigrorum quasi sepes spinarum. Quanti fugiendum est a spina cupiditatis et diuitiarum: quia ita fallaces sunt quod mentis inopiam non repellunt nec in maxima necessitate: ut puta in morte iuuant quouis modo. Et ideo fatuum est ambulare per hanc viam auaritie que dicitur spinosa. Et spina auaritie tripliciter pugit: et tria mortifera vulnera infert. Primo pugit versus ad ossa per solitudinem acquirendi: quia multotiens sunt ossa satisfessa ambulando et eductando per temporalibus: quia multis periculis latronum: periculis in mari: cedunt multotiens etiam primos decipiunt: et ideo dicere possunt illud sapientie. v. Lassati sumus in via liquiditatis et perditionis et ambulemus vias difficiles. Refert Isidorus li. viii. ethimologia: quod antiqui mercurium unum planetarum depingebant ad similitudinem mercatoris hantis in ore linguam serpentis: nam indutus pennas versus ad talos et super caput eius ponebatur gallus. Mercurius dicitur quasi mediarius aureus: et talis potest esse homo cupidus qui ad congregandum diuitias currit de foro ad forum. Per linguam serpentinam intelliguntur verba deceptionis: falsa iuramenta: et mendacia quibus cupidi mercatores viuunt propter lucrum. per pennas quibus induitur designatur quod volat de patria in patriam de regno ad regnum ad decipiendum populum. Per gallum intelligitur quod volans de patria auarus seruat omnes vigilas sicut gallus: et instanti sollicitus est quod vix dormire possit sicut gallicanum se pentit et resurgit. De quibus dicit Job. vi. In uoluntate sunt semite gressuum eorum: ablabunt in vacuum et peribunt. Et cupidi talpe comparant. Talpa enim quod diu moratur in terra semper fodit et diuersas tramites siue vias facit ex omni parte sua: et tamen non satis capit de terra pro cibo suo. Non pro

Sermo

milli est de istis cupidibus: qui quauis habuerint suffici-
enter de pecunijs et possessionibus adhuc non pnt con-
tentari: q tunc illi sunt magis solliciti: et tunc diuitias
magis appetunt q prius: et magis indigentes se osten-
dunt q pauperes qui nihl habent. Isti non ambulant
sapienter quia non incedunt directe: sed per circuitum.
Nam toto tēpore vite sue circūfuit circa tēporalia: et ma-
xime in senectute. Tunc enī cupiditas inualefcit quādo
cetera peccata deficiūt. De qb^o loquit. ps. dicēs. In
circuitu impij ambulāt: et nō per viā rectā. Multi nūq
sciūt dicere sufficit: nec inuenire finē. Isti autē ambulāt
sicut ambulauit Sathā q dixit Job. i. Circūui terraz: et
pambulauī eam. **E** Secundo via que abducit a via
veritatis quam d; homo prudens precauere est via in-
uidie et iniquitatis que est tenebrosa. Unde inuidi sunt
intantū excecati cum malicia et vindicta q nesciūt am-
bulare in via recta veritatis. Al. i. Johan. ii. Qui odit
fratrem suū in tenebris est et in tenebris ambulat: et ne
scit quo eat. Et. i. Johan. iiii. Omnis q odit fratrem suū
homicida est. Istā inuidiā habuerūt philistei ptra Sā-
sonem q inuidebāt ei: et p eorū maliciā et inuidiā mulier
ris exoscultatus fuit. vt habet Iudicū. xvi. Item babi-
loniū inuidebāt Danieli qm habuit spm pphetie: et ei
mortem comminabant: et tandē in lacū leonū missus ē
vbi ordinatione diuina saluabat. vt h; Danielis. xiiii.
Item per illam viam ambulabant fratres Ioseph: eo
q plus eis a patre amaretur: et cogitauerunt eum occi-
dere. Genesis. xxxvii. sup quo textu dicit doctor de ly-
ra q Ioseph accusauit fratres suos de crimine pessio.
Et crimen hoc vt dicit doctor de lyra: fuit inuidia super

Undecimus.

ne gratie. Et dicit Augu. q inuidia est detestatio alienae felicitatis et exultatio alterius ruine et aduersitatis. Et ideo inuidus cuiusdam mortis comparatur qui de ethna. De quo dicit auctor de naturis rerum q semper ardet et nulli nocet nisi sibiipsum. Unde poeta sic inquit metrica.

¶ Nil aliud nisi se valet ardens ethna cremare.

¶ Sic se non alios inuidus igne cremat.

¶ Semp igne malicie inuidus seipsum cremat cum videtur primos suos ditari siue ad honores eleuari quos se poterit vindicare vel per diffamationem vel per falsam suggestionem primum destruere. Unde Sap. ii. scribit. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Et Grego. inquit in moralibus. Cum inuidi augmenta audierunt aliene prosperitatis incipiunt apud seipsos anneri afflicti cordis sui peste mori. Nec ille. Et tamen quod mirum est quicquid per inuidiam ad destructionem primi faciunt dicunt qd est propter bonum commune euenturus. Talis fuit ille Dionysius tyrannus. de quo narrat Valerius li. i. ca. iij. q ipse intrauit templum ydolorum videns ibi Iouem pallio indutum aureo abstulit illud et induit cum pallio laneo. Secundo vidit Esculapium habentem barbam auream et illam abstulit. Tertio vidit ibi unam imaginem coronam auream inter duas manus protensas tenentem et illam similiter spoliavit. Quis de hoc scelere a sacerdote templi argueretur: respondit qd pallium Iouis fuit nimis ponderosum pro estate et nimis frigidum pro hyeme. Secundo excusauit se de ablatione barbe auree ab Esculapio filio apollinis dicens: qd indecens fuit qd esset barbarus cum pater eius nunquam habuit barbam. Tertio excusauit se de ablatione coronae auree: dicens qd gratant et libere illa imago sibi obtulit illam coronam auream et porrexit: et ideo potuit illam iuste

Sermo.

accipe. Modosissimi est de inuidis q̄ domos religiosorum
spoliāt et hñt occasiones et cautelas excusantes se et dis
cētes: q̄ possessionati nimis hñt in possessionib⁹: et ideo
charitativū ē illoꝝ bona auferre. Si sint religiosi medi
cantes dicūt q̄ peccatū est illis subuenire: cū sint opti
mi edificatores pulchꝝ domoꝝ. Si sit iuuenis merca
tor: i ciuitate vel villa puidus et sapiens et inciperit di
uitijs abundare: dicūt inuidiosi: quō in tā breui tēpore
diues effici possit nisi esset latro vel fur: et statim machi
nebuntur ad eius pfusionē dicentes. Nos cognouim⁹
eius parentes q̄ fuerūt simplices et paupes: iste tamen
abundat diuitijs. Itē si fuerit magn⁹ cū rege vel cū epi
scopo inuidi dicēt q̄ sit p̄ditor: vel raptor pauperū: et
tunc efficiēt cū de officio suo nisi dederit qcquid habue
rit: et tūc dicent q̄ libere hoc eis obtulit qd nō est verū.
Unde de istis inuidis dicit Sapiens p̄rouer. ij. Relin
quūt iter rectū et ambulāt p̄ vias tenebrosas. ¶ Ter
tia via etiam que ducit a via recta versus celū ē via ac
cidie et gulositatis: ad quā oportet prudēt inspiciere. Itā
q̄ ambulāt in hac via cito fatigant q̄ oīa q̄ fuerūt ad di
uinā laudē et salutē aliarū nimis tediosa eis vident. Ta
les diligūt lōga somnia: exultatōes p̄lixas: generatio
nes et ludos: spectacula et vanitates: et breues missas:
et p̄dicatōes detestant. Quib⁹ loquit salomō p̄rouer.
ij. Relinq̄te infantia. i. opa infantū: et venite et ambula
te p̄ vias prudētie. Querit Aristot. in p̄bleumatib⁹ p̄
bleumate. v. Utrū homo magis laboret trāscedo cōti
nue viā planā: q̄ qñ trāsit planā qñq̄ et qñq̄ montuos
sam. Et rīdet ille q̄ trāsit cōtinue viā rectā et planā
citi⁹ fatigat: sed ambulās modo viā mōtuosā mō viā

Undecimus.

valloſam aliquñ aſcēdit: aliquñ deſcēdit ⁊ mutat motū in
tybīs ⁊ genibus: ⁊ ita nō tā cito fatigat. Et cauſā red-
dit quare ambulāſ viā rectā citius fatigat dicēs q̄ am-
bulās viā planā ſemp h̄s cur dē motū in cruribus ⁊ in
tybīs: ſed ambulās mōtuofam viā mutat motū: ⁊ ideo
mēbra ppter diuerſitatē motū nō tantū fatigant ſi-
cut q̄ habēt motū vniformē: ſic in ſpūalibus in ambula-
tione huius vite vt ſi homo cōtinue vacaret vigilīs et
oratiōibus ⁊ ieiunijs: aliquñ eſſet tedioſū. Eodē modo ſi
cōtinue laboraret circa tēporalia ⁊ nūq̄ deſceret: tede-
ret hoīem vite ſue. Et ideo ne in vita nra fatigaremur
bonū eſt q̄ aliquñ demus nos deuotioni ⁊ orōni ⁊ cete-
ris actibus ſpūalibus: aliquñ vero circa tēporalia occu-
pemur. Et ſcribit Raymūdus de ſctō p̄ Paulo ap̄lo q̄
vnā partē tēporis diei expēdebat in orōne: aliā in pre-
dicatiōe: ⁊ tertiā in laborē manuū: ⁊ iō q̄ fragilitas hu-
mana magis accīdiat circa ſpūalia q̄ circa tēporalia:
iō habem⁹ neceſſario orare cū p̄s. Alias tuas dñe de-
monſtra mihi. Multū enī p̄ſtat ābulantē cognoscere
viā p̄ quā ambulare debet. Et iō querit Ariſtot. in p̄-
bleumatibus parte. v. p̄bleumate. xxv. quare ambulā-
tes viā quā ignorāt iudicāt ⁊ putāt ip̄as eſſe lōgiore q̄
eſt. Et rīdet dicēs: q̄ eſt ppter inexperiētā. Itā homo
viā quā ignorat ſemp eſtimat lōgiore q̄ eſt: q̄ mēſurā
vie nō eſt exptus: ⁊ ſic fallit in iudicio ⁊ eſtimatiōe: ⁊ ci-
tius fatigat. Simodo accīdioſi ⁊ vicioſi iudicāt ⁊ eſti-
māt q̄ null⁹ pōt p̄ vita iſta virtuoſe viuere ⁊ cū deu-
tione deo miſtrare. Et gulofus mirat quō aliq̄s pōt vi-
uere cū abſtinētia Cupidus mirat quō q̄s pōt p̄tēnere
diuitias: ⁊ quilibet vicioſus eſtimat quēlibet eſſe talē

Sermo.

qualis ipse est. Unde Chrysostomus super Mattheum opere imperfecto omelia. xxxiii. Ecce fornicator estimat neminem esse castum: et sic de alijs. Causa quare via reputatur difficilis et laboriosa: est quia pauci sciunt eam viam: et ideo inexplorata. sed si cognosceretur quod levis via penitentiae est et quod meritoria: non dubium quin multi ambularer per eam. Unde dicit Iheremias. vi. State super vias et videte et interrogate de semitis antiquis quae sit via bona: et ambulate in ea: et inuenietis refrigerium aialibus vestris. Tercio dixi quod si voluerimus caute ambulare: oportet providere de indumentis et cibarijs quae sunt nobis necessaria: prudens namque viator longam viam transiens providet sibi indumenta contra pluvias et tempestates: ne forte pereat in via. Modo consimili quilibet iturus viam rectam versus celum: oportet providere sibi indumenta virtutum quibus anima regatur contra tempestates diaboli: ne cadat in peccatum. Item si quis iret ad nundinas et videret multa venalia preciosa et necessaria: et provideret sibi de illis quae non valerent fatuus reputaretur. Modo consimili dum sumus in hac vita: possumus emere regnum celeste quod eternum durabit per opera charitatis. Sed illi qui in hac vita provident sibi res temporales honores quoque et divitias quibus spoliantur in morte: fatui sunt. Et ideo qui vult prudenter ambulare: oportet quod faciat providentiam per animam suam ut ipsa induatur virtutibus. Unde consulit apostolus ad Romanos. xii. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. nulli malum pro malo reddentes: providentes bona non tantum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus. Secundo principaliter dixi quod debemus honeste ambulare quo ad proximum. **S** Circa quod notandum est quod ambulandum est honeste tripliciter. scilicet in via charitatis in via equitatis: et in via

Undecimus.

castitatis. **P**rimo dico q̄ debemus honeste ambulare
in via charitatis. Dicit enī doctor de lyra sup epistolam
Pauli ad Hebrēos. xii. q̄ via charitatis cōsistit in tri-
bus ad primū: scz in largiendo/ in cōsulendo/ et in docē-
do. **P**ro primo q̄ vult ambulare honeste: oportet pri-
mis indigētibus subuenire. Exemplū ad hoc habetur
Thobie. i. quō fratrib⁹ captiuis q̄ erant ex genere suo
cīa q̄ habere potuit distribuit. hoīes interfectos in via
sepeliuit de nocte. nudos vestiuit. et plura alia opa cha-
ritatis faciebat cōtinue q̄ in isto versu cōtinent. **A**lisco
cibo. poto. redimo. colligo. condo. **I**n hac via ambula-
uit Abrahā q̄ pauperes et pegrinos in domū suā indu-
xit et eis hospitiiū ministravit: et iō meruit hospitari an-
gelos dei. vt dī Gen. xviii. **C**ōsimile fecit Loth qui fuit
cognatus Abrahę: et in domo sua a iuuetute sua nutri-
tus. vt habet Gen. xix. **I**tem habet q̄ Raab meretrice
in scriptura multū cōmendat: eo q̄ recepit hospites ex-
ploratores filiorū israel: q̄ aliter iterfecti fuissent ab ha-
bitatoribus terre illius: vt habet Josue. ii. **I**tem habe-
tur q̄ Symon coriarius recepit Petrū et ceteros apo-
stolos xpī. Actū. x. **M**odo cōsimili nos debemus exē-
plo illorū qui recte ambulauerunt versus celū implere
opera mīe: q̄ dicit apl's ad Rom. xii. **S**i ppter cibū
tūū frater tuus cōtristat: iam nō sūm charitatē ambu-
las. **S**ed timendū est q̄ multi magis ambulāt
p viam crudelitatis q̄ pietatis: cuiusmodi sunt oppres-
sores pauperū pupilloz et viduarū. **E**nde apparet mī
hī q̄ quattuor generibus hoīm maxime esset parcens
dum sūm dictamen rationis et cōpassionis naturalis. scz
pauperibus ppter inopiam et impotentiam: et senibus

Sermo.

propter reuerentiā: iustis propter innocentia: et viduis
propter insufficientia. Sed isti raptores pessimi maxime
contra tales aspirant: ut illos opprimat. dicentes illud
scripture Sapient. ii. Venite opprimamus pauperem
quantum ad primum: et iustum quantum ad secundum: et non par
camus vidue quantum ad tertium: nec reueremur canos
multi temporis quantum ad quartum. De quibus etiam dicit
Job. xlii. Subuerterunt pauperum viam et opprimerunt
pariter mansuetos terre. Figura huius habet Exod. i.
quo egyptii opprimerunt filios israel: et intantum illos per
diuersos labores afflixerunt: quod vitam suam amarissime du
xerunt. Unde de talibus oppressoribus loquitur Ambro
sius in. i. lib. de officiis: in persona christi. Diuitem te feci: quia
de causa aliena potius quam tua rapis: egestas enim non te
compellit: ideo enim te diuitem feci: ut excusationem non habe
res. Non te feci potentem ut opprimeres pauperes: sed
ut eos defenderes. Isti non cogitant quod dicet eis iudis
cium durissimum: quia contra eos clamabunt multi: quot enim
bona iniuste abstulerunt: tot contra illos clamabunt quod la
chryme: quot suspiria pupillorum: quasi tot accusabunt ac
cusatores. Et ideo dicit Eccles. xxxv. Nonne lachryme vi
duę ad maxillam descendunt: et exclamatio earum super
deducentes eas. Et maxilla enim ascendunt usque ad celum
et dominus exauditor non delectabit in illis sed oppressoribus
Isti non ambulant viam rectam versus celum: quia faciunt
opera tenebrarum. Hinc consulit nobis Apostolus ad
Romanos. xiii. Abiiciamus opera tenebrarum et induamur
arma lucis: sic ut in die honeste ambulemus. I Sec
undo qui vult honeste ambulare in via charitatis: oportet
et consolari desolatos. Exemplum habet Judith. xlii.

Undecimus.

que cū amputauit caput Holofernis trāsiuit ad filios
israel q̄ erāt in magna desolatōe: et cōfortauit eos dicēs
Laudate dñm deū nostrū q̄ nō deseruit sperātes in se
et. Itē habet Exod. xlii. quō Moyses consolabat po-
pulu israel dicēs. Nolite timere. State et videte ma-
gnalia dñi que facturus est hodie. Dñs pugnabit pro
vobis et vos tacebitis. Itē h̄r Genes. xlii. q̄ cū Abra-
ham audisset q̄ captus fuit Loth cū tota substantia sua
statim cōsolatus est cū et persecutus est inimicos ei⁹: ipm
q̄ reduxit et oēm substantiā eius. Itē h̄r Iudic. vii. q̄
cū Bedeon persecutus fuisset p̄cipē madiā viri sui pre-
lassitudine nō poterāt vltcrius ambulare: statim Bedeo
habuit cōpassionē de illis: et petiit panes pro illis: licet
nō obtinuit. Modo cōsimili debemus nos p̄ximis no-
stris existētib⁹ in tribulatōib⁹ et angustis subuenire
et illos cōfortare: et illud est opus mie spūalis. Un poe-
ta sic inquit cōnumerādo septē opera mie spūalis. Cō-
sule. castiga. solare. remitte. fer. ora. Et iō cōsulit sapiēs
Ecc̄. vii. Non desis plorātibus in cōsolatiōe: et cū lugē-
tibus ambula. Tertio qui vult ambulare in via chari-
tatis: oportet docere ignorantes. Exemplū huius ha-
bet. ii. Paralip̄. xv. de Josaphat rege q̄ ambulauit in
via charitatis qñ ordinauit sacerdotes et sapientes ad
decendum filios israel precepta et cerimonias. Itē. i.
Machabeoz. ii. habetur q̄ Matathias consuluit filiis
suis vt starent et pugnarent vsq̄ ad mortem p̄ lege dei
sui dicens. Confortamini et viriliter agite: q̄ cū fecer-
itis ista q̄ precipio vobis: gloriosi eritis in conspectu to-
tius populi. Modo cōsimili debemus cōsulare et doce-
re populu p̄ viā charitatis ad bene et virtuose viuēdu

Sermo.

iuxta psalmi sapientis Proverbiorum. iiii. Aliam sapientie monstrabo tibi: et ducā te p semitas equitat'. R Sed timendū est q multi nolūt transire per viam rectā cōsiliū boni qualis fuit Asahel: cui consultū fuit ab Abner ne psequeret eū dicens. Recede et noli me seq: ne forte cōpellar cōfodere te in terrā. Qui audire contempsit: et ideo gladio suo transfodit ipm. vt habetur. ii. Regū. ii. Itē habet. iiii. Regū. xii. de Roboam q noluit acq̄lescere consilio senior: s; adhesit consilio iuuenū. et ideo depositus fuit a regno suo Tales sūt multi qui nolunt regulari psalmo sapientū: et ideo in diuersa vitia p̄labuntur. De quibus potest dici illud Baruch. iiii. Etia sapientie nescierūt: neq; cōmemorati sunt semitas eius sed ambulauerunt post peccata sua. Ex quib; p; q ambulans per viam charitatis debet docere ignorantes: et specialiter opera mīc docebūt quē in p̄mos suos exerceri debent: cū opera docentur p legē nature vt declarat Bonauentura sup quartū sententiarū sic dicens. Homo est aīal rationale et mortale: et inquantū est aīal: indiget cibo potu: hospitio: et indumēto: inquantū ē rationale nollet constringi in carcere nec infirmitate et indiget visitatione et solatiōe inquantū est mortale indiget sepultura: ideo oīa ista d; quis exhibere p̄mo suo et tunc ambulabit in via recta charitatis. ¶ Scdo dico q debemus ambulare honeste in via iusticie et equitatis. In hac via ambulauit Dauid vt habet. i. Regum. xxx. qui in diuisione spoliōrū tantū dedit et equalit diuisit illis qui pugnauerūt in bello: et illis q remansert ad sarcinas. Sarcine vocantur victualia q ordinantur pro bellatorib;. Et factum est hoc ex die illa: et deinceps

Undecimus.

constitutus et p̄finitus et quasi lex in Israel. Item in hac via ambulauit Thobias vt habet Tho. ii. In cuius signum illius vxor semel induxit vnam ouem: cui⁹ vocem balantis Thobias audiuit: qui erat cecus et dixit vxori suae: Aude ne furtiua sis: sed eam redde dño suo quia non licet comedere aliquid furti. Et ideo potest dici illud. p̄ lxxxiii. Iusticia ante eū ambulabit: et ponet in via gressus suos. In hac via ambulabat quidā rex noīe paulinus de quo narrat Marcus paulus in li. suo de morib⁹ orientaliū. ca. ii. Iste rex fuit potentissim⁹ inter oēs reges orientales et iusticiā diligebat. Unde in toto regno suo tanta fuit iusticie q̄ nullus aliū offenderet: sepe stationes artificū fuerunt dimisse apte: nec erat q̄ p̄sumebat illis dānum inferre. Mercatores etiā die ac nocte p̄ totum regnū secure ambulauerūt. et hoc fuit q̄ iusticiā rigoris iuris seruabat sine fauore. Sed timendū est q̄ multi ab hac via deuiāt: cuiusmodi sūt latrones et falsi iudices. Unde narrat Helmandus li. i. ca. v. et Valerius li. vi. quomodo quidā imperator noīe Cambisces ordinauit q̄ sedes iudiciaria esset cooperta pelle parris sedentis ad iudicandū populum vt vidēdo pellē paternā cogitaret de eq̄tate iudiciū: et scripsit hos versus.

Sede sedens ista iudex inflexibilis sta.

A manibus munus reice/ ab aure preces.

Sit tibi lucerna lux lex pellisq̄ paterna.

Qua residet natus pro patre iure datus.

Unde omnes illi falsi iudices possunt dicere illud Sapientie quinto. Errauimus a via veritatis et lumē iusticie non luxit nobis. **T**ertio debemus ambulare honeste in via mundicie: et castitatis. In hac

Sermo.

autē via ambulauit nobilis uidua Iudith: q̄ post virū
suū alterū nō accepit: ideo benedicta fuit a dño eo q̄
castitatē adamauit Iudith. xv. In hac via ābulare de
bēt oēs ministri ecclesie. In cuius signū David p̄cepit
leuitis et sacerdotib⁹ atq̄ Sadoch et Abiathar q̄ porta
rēt archā dñi q̄ sc̄ificarent et mundarent a peccis suis:
vt habet. i. Paralipom. xv. Et ideo dicit in psalmo. Am
bulans in via immaculata hic mihi ministrabit. Istud
fuit bene figuratū Thobie. v. p̄ angelū quē uidit Tho
bias quasi iuuenē candidū stantē et precinctū et paratū
ad ambulandū. Per istū iuuenē intelligo ministrū al
taris q̄ debet esse splēdidus honeste precinctus chari
tate: et paratus voluntate ad implendū legē diuinā. Et
ideo dicit psalmista. Beati imaculati in via: q̄ ambulāt
in lege dñi etc. Sed timendū est q̄ multi deuiant a via
castitatis: hū sc̄z q̄ recipiūt in aīa imundas cogitatōes
et luxuriosas. Dicit auctor quidā de pprietatibus rerū
q̄ si carbonē nō oīno mortificatū candelē extincte pū
cias cū sulphure: statim cādela reaccendēt. Modo cō
simili est de fomite facto in carne q̄ non potest mortifi
cari in hac vita: cui si pūciantur cogitatōes imunde in
corde: statim accendit caro ad luxuriā. Forte dicitur q̄
nullus potest vitare quin habeat cogitationes immū
das. Respōdet Gregorius cap. xx. moralium dicens q̄
nō culpāt homo: quia uenit cogitationes imunde in
corde: sed quia morantur. Exemplū si habeas arbores
in orto tuo: non potes vitare quin aliquādo sedeat co
rus super illam: sed si uolueris poteris prohibere ne
ibi nidificet. Et ideo dicit propheta Isaias cap. lv. De
relinquat impius viam suā: et vir iniquus cogitatōes

Undecimus.

suas. Tertio principaliter dixi q̄ debemus ambulare dignē quo ad deū: et hoc p̄ triplicē viā. **Primo** p̄ viā doloris et contritionis. Debet enī homo de pctō cōfiteri. q̄ filij israel nō potuerūt intrare terrā p̄missionis nisi prius ambularent p̄ mare rubrū: vt habet Exodus. xiiij. Spūaliter p̄ mare qđ oīa corpora mortuorū pūcit a se: intelligo contritionē q̄ proijcit oēs sordes pctōrū: et nihil amarū retinet in se: est pura: q̄ nihil tēporale sapit. Per hanc contritionē oportet penitentē ambulare. Et tunc potest dicere illud Ecc̄. xxiij. In fluctib⁹ maris ambulauit: et in oī terra stetit: hoc est oēs circūstantias pctōrū collegi in memoria p̄ illis fleui et dolui: sicut fecit Achab. vt habet. iij. Regū. xxi. quia enī defraudauit Habothe de vinea sua et occidit eum. Ideo p̄pheta Helyas nunciavit sibi q̄ in eodē campo in quo canes comederūt carnes Habothe: in eodē loco comederent carnes suas. Quo audito Achab contritus erat et fleuit: et veniā meruit. In hac viā ambulauit Manasses q̄ effudit sanguinē p̄phetarū in ciuitate iherusalē: quē deus tradidit in manus inimicorū suorū et restitutus erat ad regnū: vt habetur. ij. Paralip̄. xxxiii. Dicit autor de naturis rerū: q̄ est quedā avis q̄ vocat̄ avis paradysi: q̄ sic vocat̄ p̄pter pulchritudinē pennarū: cuiusquidē vox est tā dulcis q̄ excitat hominem ad deuotionē: q̄ si laqueo capta fuerit irremediabiliter plāgit: nec vnq̄ desinit donec restituta fuerit libertati sue. Moraliter per auē hanc intelligit̄ aīa humana: q̄ si laqueo diaboli capta fuerit: qđ est tūc faciendū reuera nihil aliud nisi plāgere et flere sua pctā: donec restituta fuerit ad grām. Sic plāxit latro i cruce dicēs. memēro mei dñe cū veneris i

Sermo.

regni tui. Cui xps rñdit. Hodie mecum eris in paradys
so. Luce. xxiij. Isto mō planxit Ezechias qñ dictū fuit
illi. Dispone domui tue rē. Isaie. xxxviij. Non habuit
heredē tūc fleuit nō timore mortis: sed ppter defectuz
plis: timens q ppter peccatū suū xps de semine eius
nō descēdisset. 7 ideo ipso orāte dictū est illi. Additi sūt
vite tue anni quīdecim. 7 tūc genuit Manassen. 7 sic
p contritiōē cordis: qñ dixit. Memēto dñe quō ambu
lauēim corā te. habuit nedū plem: verūctiam remissi
onē oīm pctōz. 7 dicit Baruth. iij. Ambula p viā scilz
cōtritiōis ad splendorem gratie 7 finalis glorie. **S**
Scdo debemus ambulare p viā pudoris 7 confessi
onis. Dicit enī Auicēna lib. iij. ca. xvi. q post morsum
venenatarū bestiarū phibet sanatio vulneris quousq
venenū extrahat per medicīnas attractiuas: qz māius
periculū est claudere vulnus cū veneno intus: qz tunc
sanguis infravulnus cōgregatus in sanntem conuer
titur: 7 fit magis periculosum. Nñ sepe vulnera clausa
cū magna pena aperit. Moraliter peccās mortaliter
est spūaliter vulneratus vsq ad mortē: 7 nisi illud vene
nū pcti p cōtritiōē extrahat: corrūpet interius 7 in sa
niē alioz maloz ad se trahet: dicēte Gregorio. Pecca
tū q p cōfessionē nō delet: mor suo pōdere aliud ad se
trahit. Et ideo cōfiteāda sunt pctā: ne in iudicio cū ma
iori verecūdia demōstrēt. Dicit enī Augustin⁹ in lib. ij
de vīsitatōe infirmoz. Sūt enī quidā qui ad salutē suf
ficere putāt si soli deo cōfiteantur: cū nīl est occultū: sed
erubescit siue indignant ostendere pctā sua sacerdoti
quē tamē constituit discernere inter peccatū 7 peccatū
Sed nolo dicē Augustin⁹ vbi supia. vt hūc adhercas

Undecimus.

opinionis: sed q̄ confitearis pctā tua coram sacerdote ⁊
recipias eius iudiciū quē dñs ordinauit eius vicarium
Et ideo cōsulit scriptura. Cōfitemini alterutrū pctā ve
stra: ⁊ reuela eis vias tuas: ⁊ recōsiliabit te. Nec Augu
stinus. ¶ Ande duo sunt q̄ impediūt cōfessionē
⁊ volētes cōfiteri. Primo pudor reuelādi. Scdo de
lectatio peccādi. Primo pudor reuelādi. Habet enī in
vitis patrū q̄ quidā sc̄s vidit semel diabolu ambulā
tē inter penitētes ⁊ inferentē pudorē de pctis dñi se de
sponerēt ad cōfessionē: quē sc̄s adiurauit in noīe cru
cifixi vt diceret ei qd faceret inter eos. Cui rñdit diabo
lus. Nā reddo illis qd abstuli ab illis qñ peccauerūt: ⁊
iā restituo: vt cōfusi verecūdia nō confiteant pctā sua.
Sed attēde qd dicit Augu. sup psalmū. O homo quid
times cōfiteri: cū illud qd scio p cōfessionē minus scio
q̄ illud qd nescio. Cur erubescis cōfiteri mihi peccata
tua: cū ego pctōr sum sicut tu. Elige qd vis. aut opor
te. te hīc cōfiteri vni soli ⁊ saluari: aut in die iudiciū cōfi
teri corā toto mūdo ⁊ dānari. Scdm qd impedit cōfessi
onē est delectatio peccādi. An pctōr qñ recollit delecta
tionē adhibita in pctō: ⁊ videt sibi placere in mēte: ta
lis delectatio carnalis impossibile est hoīem veraciter
cōfiteri: ⁊ ideo dicit Chrsō. in lib. de compunctione cor
dis. Quā impossibile est vt ignis inflāmetur aqua: tā
impossibile est habere cōfessionē verā oīs in deliciis
carnalibus. Nec ille. Nec igit duo impedimenta relin
quite: ⁊ in via vere cōfessionis ābulate. ¶ Terc
tio debemus digne ambulare in via laboris ⁊ satisfas
ctionis. Ande dicitur Michae. vi. Indicabo tibi o ho
mo quid sit bonū: ⁊ qd dñs requirat a te. Etq̄ facere

Sermo.

iudicij et diligere matrem et sollicitum ambulare coram deo tuo. Quod si volueris facere de familia domini. Redde etiam a te iusticiam: scilicet satisfactoris in tribus: quia contra tria deliquisti. Primo contra deum: secundo contra proximum: et tertio contra teipsum. Satisfacere ergo debes pro honore deo: eo quod sibi honorem debitum abstulisti et dedisti creaturis. Satisfacere debes proximo per elemosynam: quia de bonis suis ipsum defraudasti. Et satisfacere debes tibi baptisimo per carnis macerationem. nam sicut laborasti in culpa ita laborare debes in penitentia: et sic deo placebis. Hic consulit apostolus ad Colossenses. Ambuletis digne deo pro omnia placeatis. Et sic in hac vita dum tempus habemus laborem in operibus penitentialibus: ut quietem et requiem habeamus eternam: quia ut dicit Isidorus in quadam epistola. Nullus labor durus: nullum tempus vite nostre dicit longum quo gloria celestis acquiritur. Ad quam nos perducatur Iesus christus benedictus in secula seculorum. Amen.

Sermo. xii.

Surgere. Dicit magister de proprietatibus rerum: quod Elephas non habet tybias siue iuncturas: et ideo non potest bene flecti. unde quando vult quiescere appodiat se forti arbori: et tunc veniunt venatores et prescindunt arborem: et sic cadit in terram et sic capitur: quia non potest surgere. Moraliter per istum Elephantem intelligo peccatorem qui de se non potest flecti ad virtutes: sed multoties labitur in peccatis: a quo secundum Augustinum non potest surgere per seipsum: nisi gratia dei adiuvetur: et ideo orandum est. Pro processu sermonis huius est advertendum quod peccator surgere debet a peccato tripliciter: scilicet velociter/veraciter/et constanter.

Duodecimus.

ter. **P**rimo et principaliter dixi quod peccator debet surgere a peccato velociter: et non procrastinare de die in diem: quia dum iacet in peccato mortali: stelle et omnia ista inferiora que fuerunt ordinata ad servitium hominis: ipso peccatore omnes creature fiunt sibi publici hostes. **H**inc dicit Origenes super Josue omelia. iiii. Peccatorum omnis terra et omnia supercelsa sunt hostes: sicut de egyptiis scriptum est. Terra istos impugnabat: mare istos impugnabat: iustis vero loca inaccessibilia plana efficiunt: rubrum mare tamquam per aridam terram iustus pertransiit. **E**gyptius. id est peccator voluit transire: et submersus est. Si iustus heremum ingrediat horribile et vastum: cibum ei ministrabit de celo. **N**ihil enim est quod metuat iustus. **A**n per prophetam Isaiam cap. xlii. promissum dominus iusto dicens. Cum transieris per aquas tecum ero: et flumina non operient te. Cum ambulaveris in igne non combureris: et flamma non ardebit in te: quia ego sum dominus deus tuus servus israel salvator tuus. **P**eccato: autem omnia timeat: quia dicit scriptura Sapientie. v. Armabitur creatura ad ultionem inimicorum. **A**n narrat Gregorius. iiii. dialogorum: de quodam qui peccavit peccato luxurie in sancta ecclesia: qui noluit surgere de peccato: sed semper sub spe venie penitentiam procrastinabat: sed morte subitanea preventus fuit: quo sepulto totus populus vidit suum tumulum ardentem ac mirabilem fetorem ex eo procedentem: nec poterant sustinere: quia in re dicit Gregorius. **P**ropter sanctum est quanta pena anima peccatoris puniatur cum corpore mortuum igne corporali cremabatur: et ideo velociter surgendum est a peccato. **F**igura huius habet Act. xii. de beato petro apostolo iacente in carcere iter. ii. milites victo cathenis duabus: et ii. custodes custodiebant ostium carceris: et ecce angelus domini astitit per cussos late petri excitavit eum. d. surge velociter et ceciderunt

Sermo

cathene de manibus eius. Per petrum dormientem in carcere Moraliter intelligo peccatorem in peccato siue in carcere peccati. Nam sicut dormiens dicitur semimortuus et semiuivus: sic peccator est mortuus spiritualiter licet vivat temporaliter. Et iste peccator dormit inter duos milites: videlicet mortem et diabolum: quia sicut mors insidiatur corpori: sic diabolus insidiatur anime ad occidendum eam: iuxta illud. i. Petri. v. Adversari? vester diabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret. Peccator ligatur duabus cathenis: prima est consuetudo peccati. **B** Dicit Aristoteles. iii. Ethicorum: quod homo assuetus in peruersis moribus violentem in illis detinetur. Nam illud quod fuit aliquando voluntarium fit inuoluntarium per consuetudinem. Et ponit exemplum. Nam qui praecepit lapidari: non habet in potestate iam preceptum resumere: et tamen preceptio fuit voluntaria: quia in ipso fuit libertas praecepere lapidari et non praecepere. Figura huius habetur de Sansone Iudicum. xvi. qui fatue se copulauit mulieris: et ideo Philistei ceperunt eum et vinctum cathenis in carcere posuerunt. **M** Moraliter per hanc feminam intelligo voluptatem carnis cui homo voluntarie et libere se tradit: estimans quod aliquo tempore potest libere desistere quando vult: sed certe quando gratia priuatur a cathenis diaboli illaqueatur que est inclinatio ad illecebras: tunc seruire cogitur diabolo: peruersae consuetudinis vinculo alligatus. Et ideo non sine maxima difficultate et gratia potest resistere et a peccato surgere. Et ideo dicit Isidorus. in li. soliloquiorum. Primum visus vix abolet: assidua consuetudo ad vitia in naturam conuertitur. Animus in sceleribus constitutus vix euelli potest ab eis. Et ideo dicit

Duodecimus.

Augustinus in suo eucheridion cap. lxxxii. Pctā quā
uis sunt magna cū in cōsuetudinē venerūt parua aue
nulla credunt. Et iō dirūpendo istā cathenā surgendū
est velociter. Scda cathena est pudor siue verecundia
cōfiteandi. Dicit Bristo. iiii. ethicor. q̄ verecūdia est ri
mor p̄dendi honorē siue famā: q̄ quidē verecūdia in iu
uene est cōmendabilis. nā decet ipm verecundū esse: et
in senibus est vitupabilis: q̄ senex nō debet aliqd com
mittere ppter qd d̄z verecūdari. Unde est signū obsti
nacie nō verecūdari de turpibus: cuiusmodi est pctm
q̄ verecūdia in confessione vbi hō reuelat pctā sua est
maxima pars penitētie. An in cōfessione penitētes nō
debēt timere cōfessionē et verecūdiā: sed modicū susti
nere ad habendū eternā velationes. Abi h̄r in canone
de penitētia dis. iiii. q̄ cōfessores phibent sub pena gra
ui reuelare p̄fessiones. Et ideo hec est scda cathena q̄
detinet peccatorē in pctō: scz verecūdia cōfiteādi: cōtra
quos loquit̄ p̄ s. Surgite postq̄ sederitis q̄ māduca
tis panē doloris. Et Duo sunt custodes carceris il
lius: scz presūptio venie: et diuturnitas longe vite. Istā
spem habuit Elmon: vt h̄r. iiii. Regū. xxi. Qui malū co
rā dño opatus est ob spem vite plūre: sed p̄uēt⁹ fuit
morte subitanea: q̄ occisus fuit in domo sua a proprijs
seruis. Scds custos est presūptio venie. Dicit Albert⁹
in lib. de p̄prietatib⁹ rerū: q̄ coruus nūq̄ infestare aq̄
lā: sed aquila vt avis generosa dissimulat p̄cutere cor
uū. vnde coruus efficit nimis presumptuosus intācum
q̄ aquilā nō cessat infestare. Tādē aquila ira moia cor
uum inuadit et interficit. Moraliter p̄ istū coruū intelli
go peccatorē q̄ cōtinue offendit deū: sed deus q̄ est mis

Sermo.

sericoris ad modū aquile dissimulat: et nō statim vindica-
cat se sup peccatōem: sed expectat eū si voluerit surgere
Peccator: aut vidēs dei patiētiā et ex hoc presumptuo-
sus addit peccatū sup peccatōem: tande deus vidēs psum-
ptionē peccatōis: irritat in eū et occidit. Et sic isti duo custo-
des: scz presumptio venie et diuturnitas vite custodiūt
peccatōrē in carcere peccatōis: ut nequeat surgere. Xps
igitur alloquēs aīam humanā: dicit illud *Can. ij. Sur-
ge ppera amica mea: et veni in foraminibus petre.* Fo-
ramina petre sunt vulnera xpi: q̄ est petra supia, quas
fundata est ecclesia sc̄a catholica. Cogita de vulneri-
bus xpi cōtra p̄sumptionē et desperationē. Surgendū est
igitur velociter. Nam aliter diabolus vult facere ho-
minē saltare de peccato in peccatū: videlz a cogitatōe in
delectationē: a delectatōe ad cōsensum: a consensu ad
actū siue operationē: ab operatione ad consuetudinē: a
consuetudine ad desperationē. Juxta illud metricum.

¶ Principiis obsta sero medicina paratur.

¶ Cum mala per longas conualuere moras.

Dicit Aristoteles lib. ij. politicoz: q̄ surgere tēpestive
de mane est causa sanitatis corporalis: et facit hoīes ha-
bere ingenīū acutū et bonū: et ille q̄ dormit diu in lecto
suo post naturalē digestionē patit dolores carnis. Mō
cōsimili q̄ iacet diu in peccatōis incidit in multas infirmita-
tes spūales: sed q̄ cito et velociter surgit in p̄cipio qū
peccatū inualescit leuiter recipit sanitatē spūalē. Exēplū
ad hoc h̄c Jone. iij. vbi habet q̄ rex Ninīue post q̄ of-
fendit: audita voce pphete cōminātis. Adhuc. xl. dies
sunt et ninīue subuertet. Cito surrexit de solio suo et ab-
iecit vestimenta regalia: et induebat sacco et cinere pe-

Duodecimus.

tens a deo veniā quā obtinuit ob eius velocē cōuersio-
nē. Mō cōsimili dūbet pctōr postq̄ cognouerit p̄ vicia
men cōsciētie sue q̄ deū suū offēderit: cito debet surge-
re a pctō r abscere a se indumēta pctōr p̄ fletū r cor-
dis cōtritionē: r induere vestimēta dolorose penitētie
r sic lumē recipiet decetero vitandi pctā. Hinc cōsulit
ap̄ls ad Ephes. v. Surge q̄ dormis p̄ cordis contritio-
nē: r exurge a mortuis. Lab operibus q̄ aīam mortifi-
cant: r illuminabit te x̄ps p̄ suā graciā r mīam. Exem-
plū habet de tribus mortuis resuscitatis per x̄pm. De
p̄mo habet Math. ix. de filia archisynagogi quā resu-
scitauit in camera piluata: apprehēdēs manū eius: q̄
statim surrexit pilua mortua. De Spūaliter p̄ istaz
puellā in camera resuscitatā intelligo peccatōrē occul-
te peccantē: quē x̄ps statim resuscitat p̄ cordis cōtritio-
nē: r facilliter ei dimittit. Secūdo x̄ps resuscitauit filiū vi-
due in porta ciuitatis patēter. vnde portantes feretrū
iussit stare: r aliquāliter tardando x̄ps dicit. Adolescēs
dico tibi surge. Statim surrexit puer sanus: vt habet
Luce. vii. Moraliter p̄ istum puerū intelligo peccatō-
rem publice peccantē: vt fornicatōrē vel cōsimilē quē
x̄ps resuscitat per cordis cōtritionē: sed tamē cū ali-
qua i difficultate: r causa est vt ipse frequentius petat
veniā r nō leuiter recidat in cōsimilia. Tercio x̄ps re-
suscitauit Lazarū quattuordecim annis: s; cū fremitu r fōte la-
chrymarū r ad preces cōtinuas Marię r Marthe: cui
x̄ps dixit. Lazare veni foras. r surrexit de monumento
ligatis manibus r pedib;: quē tradidit discipulis suis
ad soluēdū. Moraliter p̄ istū lazarū intelligo pctōrē cō-
suetudinaliter peccantē: qui raro aut nūq̄ dimittit pctā

Sermo.

quē xps ex sua gratia ⁊ mia speciali ad preces sancto-
rū resuscitat a pctō: sed hoc facit cū difficultate ad ostē-
dendū gravitatē pcti qñ trahit ad cōsuetudinē pcti: qñ
in qualibet recidiuatōe peccatū aggrauat ⁊ magis a-
bilitatur pctō: ad peccandū. Sed q xps tradidit liga-
tū discipulis ad soluendū: fuit ad designādū q quāuis
homo p cordis cōtritionē dimittat culpā: tñ manet liga-
tus ad penā debitā: quā pena pcessa potestas btō ppe-
tro ⁊ eius successorib⁹ absoluit ⁊ remittit in debita ois
cōfessione ⁊ operis satisfactōe. Tñ dicit beatus Aug.
sup psalmistā. Quapropter piculosum est diu iacere i
pctō: qñ p tunc xps nō vigilat in aīa humana p gratiā
nec respicit ad facta nra. Et ideo clamat ps. Exurge
quare obdormis dñe exurge ⁊ ne repellas in finē. qñ si
xps dormiret in nobis: tñc sumus quasi periclitantes.
Ende hñ Math. viii. q modica dormitatioe xpi in
navi cū discipulis fere oēs periclitabant. Et iō beatus
Petrus cōpullus fuit ad excitandū eū dicēs. Dñe sal-
ua nos perimus. Tunc surgēs xps imperavit vento ⁊
mari: ⁊ statim cessavit tēpestas. Cui concordat historia
de Jona q dormiuit in nauē: statim magna tēpestas
surrexit: ita q nauis fuit ita ppiqua pditioni q guber-
nator nauis excitauit Jonā dicēs. Surge inuoca deū
tuū: si forte recogitet deus de nobis. Jone. i. Moraliter
si nauis aīe nre sit in periclitādo ex piculis demonum:
melius remediū nō pōt haberi q p cordis cōtritionē ⁊
deuotā orationē auxiliū dei inuocare: ⁊ sic surgere a
pctō. Surgendū est igit velociter. **S** Scđo pñci-
paliter dixi q debemus surgere a pctō veraciter ⁊ nō
fallaciter quantū ad apparētiā mūdā: sicut simus in-

Duodecimus.

terius mali et exterius boni. Nam fecte resurgere est falsa ypocrisis et defraudatio populi: et damnatio nobis ipsius. Isti modo surgunt qui fecte in ecclesia tempore quadragesimali confitentur: et non reuelant, integraliter peccata sua sacerdotibus: sed de minimis confitentur dimittendo grauia. Tales bene possunt assimilari fatuo: qui multipliciter vulneratus ostendit unum vulnus medicorum: et omnia alia abscondit. Modo consimilis est de ficta confessione que aliqua peccata reuelat et aliqua abscondit. Hinc scribitur metricè.

Larga dei pictas veniam non dimidiabit.

Nut nihil aut totum propiciando dabit.

Tales perficientes sunt similes parietibus dealbatis. Unde tempus Math. xxiij. assimilat ypocrisis sepulchris mortuorum dealbatis interius turpibus: exterius vero imaginibus depictis et ornatis. Modo consimilis est de falsis christianis qui in vita eorum ostendunt sanctitatem: sed in victu et gestu et apparatu: et sunt quasi dealbati: et interius sunt fœtidi per luxuriam: peruersi per inuidiam. De quibus verificatur illud Math. xxij. Multi pseudo prophete surgent et seducunt multos simulata sibi scititate. Unde timendum est quod talibus eueniet sicut contigebat Ananie et uxori sue qui viderant agrum suum et omnia bona sua: et simulabant se precium ponere ante pedes apostolorum: et sic non fecerunt. nam maiorem partem precii sibi ipsis reseruabant: ut habet Actuum. v. Talis fuit ille Symon qui suis magicis artibus erat seducens gentem samariam: dicens se esse magni cum deo: et populus terre illius auscultabat illi: et multi in eum crediderunt. Iste Symon audies Philippum deum predicantem et regnum dei: et videns multos conuersos per ipsum: simulabat se per ipsum Philippo credere: et fecte recepit baptismum cum aliis

Sermo.

ad fidē conuersus: et pmissit pecuniā dare aplis si ipm
docerēt quō spm scdm dare posset: et imposeret manus
sicut Petrus et ceteri apli. Cui Petrus dixit. Pecunia
tua tecū sit in pditionē. Et post modū ppter simula
tā scitātē suā mala morte iterūt: vt hī Act. viij. Timē
dū est igit de talibus q̄ exterius apparēt scī et interi⁹
malī. Quā hāc scitātē simulatā phibet xps in multis lo
cis scripture: et p̄cipue Math. vi. dicēs. Cū facis elemo
synā nesciat sinistra qd faciat dextera. Item Math. vi.
Nolite fieri sicut ypocrite tristes: extermināt enī facies
suas vt appareāt hoībus ieiunātes: et psequēter de ol
bus opibus iusticie phibet xps ne fiāt simulatorie aut
fictē. Math. v. Nisi abundauerit iusticia vfa plusq̄ scri
barū et phariseorū: nō intrabitis in regnū celoz. vñ pha
risci oīa opa sua fecerūt ppter honorē mūdānū: et non
ppter deū: iō mercedē suā pdiderūt. De talib⁹ loquit
apls. ii. ad Thimo. iij. Insurgēt hoīes scīpos amātes:
supbi/cupidi/auari: pterui/habētes speciē. i. similitudinē
pietatis: virtutē autē eius abnegātes hos deuita: q̄ i si
ne decipiēt te et in errorem deducēt: et iō isti ypocrite non
surgūt a petis veraciter: sed simulatorie. Figura hui⁹
hī. i. Reg. xvij. vbi habet q̄ mortuo Samuele quē rex
Saul multū dilexit: cōtingit semel trāsire ad bellū: q̄ cō
suluī cū quadā phitonissa et ipa suscitauit vñ senē si
milē Samueli: quē rex credēs esse verū samuelem ado
rauit et decept⁹ fuit. Nō p̄simili timēdū ē q̄ multi sur
rererūt nō veraciter s̄ simulatorie: et tales scīpos et ali
os decipiūt. Ideo nō illo mō surgatis sed veraciter: et
sic veniā peccōz recipietis. Tercio p̄cipaliter dixi q̄ de
bem⁹ surgere a petis p̄stāterita q̄ in petā p̄teritis non

Duodecimus.

recidivemus. **S** Et sic ad surgēdū p̄sult nobis x̄ps
Joh. v. i. figura quā dixit cuidā lāguido iacētī in sua in
firmī tate. Surge tolle grabatū tuū ⁊ ābula: q̄ surrexit
san⁹: Postea iuenit cū iesus i tēplo: ⁊ dixit illi. Ecce sa
nus fact⁹ es: iā noli peccare: ne deteri⁹ tibi aliqd p̄tin
gat. Et hīc est q̄ āgeli missi ad sodomā ⁊ gomorrā p̄hi
bucit Loth dicētes. Surge tolle vxorē tuā ⁊ noli aspice
re retro: q̄ p̄ceptū vxor loth nō seruauit: ⁊ versa fuit i
statuā salis: vt h̄f Gen. xix. Nō p̄sili qdā surgūt a pctis
s; redeūt sicut canes ad vomitū ⁊ serpēs ad venenū post
q̄ gnauit cū lāp̄ceda: ⁊ peiores sūt q̄ pu⁹ ⁊ i obstinatō
ne pueritū lāta q̄ citi⁹ vn⁹ hō eradīcare tynā arborē ma
gnā de trāuel molliret dura saxa: q̄ tales puerteret ad
p̄ritiōnē: q̄ post iduratōez cordis nō curāt qd malī fe
cerit. ⁊ iō p̄sult x̄ps Math. xxvi. Vigilate ⁊ orate: vt nō
dormiatis i tētatōez. Queris doctor de lyra sup. xxi. c. Joh.
quare petr⁹ postq̄ vocat⁹ fuit ad apostolatū rediit ad
p̄iscādū: ⁊ mathe⁹ nō rediit ad artē theolōgicā: q̄ ars il
la vix aut nūq̄ vel raro exercet sine culpa adūctā. Et
iō mathe⁹ nūq̄ post vocationē dei rediit ad artē theo
lōgicā: s; totaliter reliq̄t. In signū q̄ postq̄ hō semel re
liq̄t pctū nō d; postea redire ad idē. **I** Sed p̄ngit
q̄ mlti surgūt a pctis ⁊ ea reliquūt sicut puer ludit cū
aue. Dicit ei Anselm⁹ i li. de similitudinib⁹ ca. v. q̄ semel
dū trāsiret p̄ viā vidit puerū ludētē cū aue h̄ntē filiū cir
cū ligatū pedi amicul: ⁊ q̄n sibi placuit dimisit ābulare
⁊ q̄n voluit cū filo retraxit. Cui cōpatiēs Ansel. fregit
filū ⁊ auis auclauit. Moralit̄ p̄ aue itelligo pctm qd de
lectabile est: s; p̄ t̄pē quadragesimali vel t̄pē infirmī ta
tis seu aduersitatis dimittit auclare: ⁊ tūc cōuertētur

Sermo.

sed qđ dolendū est transēte infirmitate retrahunt ad
se diuersa pctā p filiū cōsuetudinis ⁊ puerse volupta-
tis. Et iō si uelimus cōstāter surgere: oportet filiū puer-
se cōsuetudinis abscindere ⁊ nō ad pctā redire: qđ dicit
Aug⁹ in lib. soliloquior. Vlnus iteratū ⁊ frequenter
lesum tardius sanat ⁊ cū maxima pena. Sic frequēter
peccās ⁊ iterū lugens ⁊ reiterās pctm: vix veniā vide-
tur obtinere. Nam nō valet veniā poscere ⁊ mala sēp
renouare: ⁊ iō standū est fortiter i virtute. Vñ dī Isae-
lii. Cōsurge cōsurge induere fortitudine tua. ¶ An-
de sicut corpus induit vestibus ptra tēpestates: sic aīa
indui dī virtute fortitudinis spūalis ad dimicandū cō-
tra diabolū. Sed ad obtinendū istā fortitudinē oportet
tria habere: videlz memoriā dñice passionis: pprie mor-
tis: ⁊ extremi examinis. Et iō cōsulit ppheta Isā. cap.
xxi. dicēs. Surgite ⁊ arripite clypeū triangularē: vide-
licet triplicē memoriā p̄fatā: ⁊ pugnate fortiter ptra
diabolū ⁊ iūmicos spūales: ⁊ nolite dare eis locū ne du-
cant in mortē spūalē. Vñ refert Hugo de sācto victore
libro exceptionū: qđ Valerianus impator scōs dei in-
tantū venerabat qđ eius domus ecclesia dei vocabat.
Postmodū puersus erat p quēdā iudeū ad relinque-
dū fidē catholicā: ⁊ pmanere in infidelitate sua. Vale-
rianus aut iudeo p̄sentēs intantū sanctos dei p̄seque-
bat: qđ illos cōpellebat adorare deos falsos. Et ista vin-
dicta sup cū cecidit: qđ qñ rex persarū equū suū ascēde-
bat: p̄ncreret pedē suū sup dorsum Valeriani: iudeo iuste
miseriā vitā sustinuit: qđ in infidelitatē recidit: Vñ
dicit brūs Berni. in quadā ep̄la ad quēdā abbatē sic dī-
cēs. Si de bonis ad meliorē vitā cōsurgeret: vel de ma-

Tredecimus.

lis ad virtutē ascēderē: et postea p̄ pueriam volūtatē
meā ad illa mala q̄ deserui redire: cruciari p̄timeſcere
Hec ille. Quapropter sapiens consulit filio suo Eccl.
xii. dicēs sic. Fili peccasti: nō adicias iterū. Ex quib⁹
patet quō quilibet penitens debet tripliciter surgere:
et sic ad vitā introire. Quam nobis concedat rē.

[Sermo. xii.]

Resurge. Unde x̄ps tripliciter resurrexit. Pri-
mo a morte corporali veraciter. Scōdo veloci-
ter. Et tertio cōstanter. Primo dixi q̄ x̄ps re-
surrexit veraciter cū eodē corpore in quo mortem susti-
nuit: et hoc ostēdit suis discipulis de sua resurrectione du-
bitantibus p̄ multas evidēcias: vt dicit doctor de lyra su-
p̄ Actus ap̄lor. Primo ostēdit illis q̄ non ha-
buit corpus fantasticū p̄ aliquā artē magiquā cōpossi-
tū: sed verū corpus tangibile: licet impossibile: et ideo pre-
buit eis ad palpādū dicēs Luce vltio. Palpate et vide-
te qm̄ spūs carnē et ossa nō habet: sicut me videtis ha-
bere. Scōdo ostēdit eis cicatrices vulnerū suorū: vt habe-
tur Luce vltio. Videte inqt manus meas et pedes me-
os: q̄ ego ip̄e sum. Tertio ostēdit se eis p̄ esum: q̄ mā-
ducauit post resurrectionē suā cū discipulis suis: vt hf
Luce vltio. X̄ps dixit illis: habetis aliqd ad māducan-
dū. at illi obtulerūt ei partem p̄scis assī et fauū mellis.
Quarto ostēdit se eis p̄ loquclā: vt ptz Luce vltio. q̄a
disserebat cū illis de regno dei. In signū oīm dī Act. i.
Prebuit sc̄ipm̄ v̄isū in multis argumētis per. xl. dies
apparēs eis et loquēs eis de regno dei. Et sō x̄ps sur-
rexit veraciter. Quapropter dicit Luc. xliiij. Surrexit
dñs vere: et apparuit Symoni. B Istam esse verā

Sermo.

et non simulatā resurrectionē ostēdebāt corpora celestia
et terrestria: quia in eī? resurrectionē fact? est tremor? ma-
gn? et fulgur descēdebat de celo intātū q? milites q? cus-
todiebāt sepulchrū facti sūt velut mortui et merito eo
q? de malicia iudeorū fuit deputati ad custodiēdū cor-
pus iesu: ut hī Math. xxvii. vbi hī q? pharisei dixerūt
Pilato. Recordati sumus q? seductor ille dixit adhuc
vivēs. post tres dies resurgā. Tūbe ergo custodiri se-
pulchrū: ne forte discipuli ei? furerēt corp? eius: et dicāt
plebi q? surrexit a mortuis. Et hoc ostēdit angelus mult-
eribus xp̄s tū mortuū querētib? dicēs illud Lu. xxiij.
Quē q̄ritis vivētē cū mortuis. nō est hic: s; surrexit. et
Math. vlt. Venite et videte locū vbi posuit? erat dñs. Ec-
ce quō āgelus vocavit xp̄s dñm post resurrectionē. hoc
fuit i signū q? habuit dñus sup vitā et mortē. Et cito p?
intulit. Itē dicite discipulis ei? et petro: quia p̄cedet vos i
galilēā: ibi eū videbitis et c. q? hic petrū nōiavit et nullū
aliū: fuit ad p̄fortādū eū: quia nō audebat velociter p̄ cō-
fusione venire ad discipulos. Scđo dixi q? xp̄s resurre-
xit velociter a mortuis ad vitā: quia nō iacuit i sepulchro
p? unū annū aut p? dimidiū annis: sed solummodo p? tridū
Et iō dicit sc̄s Thomas q̄stione. lū. Ita diu fuit xp̄s i
inferno: q? diu corp? iacuit i sepulchro: et de hac dormi-
tiōe mortis surrexit. Et iō dicit Marc? vlt. Surgēs iesus
mane prima sabbati: apparuit primo Marię magdale-
ne: orto iā sole. Dicit sc̄s Thomas de xp̄o q̄stioe. xiiij.
q? xp̄s qñ surrexit: sol incepit aerē illustrare: tñ sol non
apparuit sup terrā: sed erat in p̄mo ortur?. et iō pōt
dici illud Iudicij. xix. Mane facto surrexit homo. Sed
hic q̄rit quare xp̄s surrexit ita cito. Dicēdū est duplici

Tridecimus.

de causa. Una est vt daret exēplum surgēdi a pctis: q̄ magna verecūdia est vt dñs surgat mane ⁊ seruus dormiat in lecto. Et licet x̄ps inter oēs patres antiq̄ legis tardius dormiuit: tñ prius oim surrexit: vt alios a sōno excitaret. Et inde dicit apls. i. ad Corīth. xv. q̄ x̄ps surrexit a mortuis primitie dormiētū: ⁊ sicut in Adā oēs moriunt: ita ⁊ in x̄po oēs viuificabunt. Scda causa fuit vt aperiret nobis ianuā regni celestis: quā nullus potuit aperire ante illū. Et iō dī: Lūc. v. Surrexi vt aperirē dilecto meo. i. hoīem quē dilexi ⁊ redemi. Sed timēdū est q̄ multi habēt tam magnū pondus pcti ex vna parte: ⁊ tā modicā vitā ⁊ virtutē ex altera parte q̄ ostium celi intrare nō possunt. Exēplū de oue q̄ habet media partē tonsam ⁊ aliā partē cū vellere: que si debeat trāsire p̄ pontē strictū ⁊ in viā lutosa: leuiter caderet in foueā de qua surgere nō posset: ⁊ iō mergeret. Modo cōsimili est de ablata penitentia ⁊ virtute ab aīa: q̄ sic pōdus pcti intātū depūmit pctōiē versus ifernū q̄ surgere nō valet. Et iō dī: Isa. xliiij. Siuabit cū iniquitas sua: ⁊ nō adūciet vltra vt resurgat: q̄ ppter illud x̄ps surrexit vt pōdus pcti destrueret: ⁊ ianuam celi nobis aperiret: ⁊ hōc cito ⁊ velociter: q̄ non tardauit. Modo cōsimili debet pctōi surgere a pctō cito ⁊ non tardare: q̄ vulgariter dī q̄ mora trahit periculū. Tertio dī q̄ x̄ps surrexit a mortuis cōstanter: ita vt nūq̄ decetero erit mortuus. Et iō dicit apls ad Roman. v. X̄ps resurgēs ex mortuis iā nō morit: mors illi vltra nō dñabitur. Vñ in resurrectione sua benedicta cōmutauit mortē eternā in mortē tēporalē: quā meruimus ex pctō prius mori parentū: sed in die iudicii oēs resurgemus corpo

Sermo.

• ralē mortē totaliter relaxātes. Et implebit de nobis illud apli. i. ad Corinth. xv. Omnes quidem resurgemus in ictu oculi: et mortale hoc induet immortalitatē. Per hoc insinuat apłus qđ post generalē resurrectionē qđ erit in die iudicii nunqđ decetero moriemur. Modo consimilit debet pctō: spūaliter surgere a peccato: et nō vltra residuare in mortem spūalem. Et ideo consulit apłs ad Roman. vi. dicens quō xp̄s resurrexit a mortuis p̄ gloriam patris: ita et nos in nouitate vite ambulemus. Et si sic fecerimus ad gloriam pueniemus. Quam nobis cōcedat qui sine fine viuit et regnat. Amen.

¶ Expliciunt tredecim materiarum sermones multum notabiles.

¶ Sermo deuotus de passione dñi nostri Iesu xp̄i.
Que vtilitas in sanguine meo. Ps̄. Reuerendissimi. Sicut nouerūt scolares qui fuerunt Oxonie vel Cantabrigie qñ magister in theologia debet incipere: ponit primo in cathedra: et tūc ponitur pileus sup caput eius: deinde leget vnā lectionē: et post lectionē lectā disputabit vnā questionē. Spūaliter loquēdo xp̄s dei filius isto tpe loquebat discipulis suis dicēs. Vos vocatis me magister et dñe: et bene dicitis: sum etenim. Joh̄s. xii. Et hodie vt magister primo est ingressus cathedrā crucis: et isto die in signū sue in ceptionis fuit pileus asperarū spinarū positi sup caput eius. Lectio quā legebat in ista cathedra fuerūt septē verba que loquebat in cruce pendēs: qđ septem verba sunt lectiones cōtra septē vitia. Primum verbū inter cetera pp̄ue matri et beato Johāni: et fuit illud. Mulier: ecce filius tuus: demonstrans beatū Joh̄m. Deinde ad

De passione xpi.

Johannē dixit. Ecce mater tua: demonstrans Mariam
Et hoc verbū poterit esse notabilis lectio cōtra super
bos: q̄ tantū reputāt de seip̄is q̄ dedignant h̄re paupe
res de parētela sua. Nam in hoc verbo xps q̄ fuit rex
regū ⁊ dñs dñantiū deus ⁊ rex: nō obstāte q̄ Johēs nō
fuit nisi paup̄ in hoc verbo nō solū confitebat ip̄m esse
de parētela sua: sed fratrē suū. Aliud verbū qd̄ pēdēs
in cruce. i. in cathedra loquebat fuit latroni q̄ pēdebat
iuxta ip̄m: ⁊ fuit hoc. Amen dico tibi: hodie mecū eris
i paradyso. Istud verbū fuit notabilis lectio cōtra aua
ros: q̄ vt cōiter nō largiunt bona indigētibz sine ma
gna instātia ⁊ sollicita inq̄sitione. latro nō loq̄batur sibi
nisi vnū verbū dicēs. Memēto mei dñe dū veneris in
regnū tuū: ⁊ statim sine aliqua difficultate nō obstante
q̄ fuit latro in toto tpe vite sue: cōcessit sibi celū. Sic ⁊
vos q̄cūq̄ fuerit siue latro siue homicida: si a vobis pe
tat elemosynā deuote ppter deū cū indigeat: cū bona
volūtate ⁊ sine difficultate date ei elemosynā p amore
eius: q̄ hodie dedit semetip̄m ad mortē p amore n̄ro.
Non enī semp̄ habes cōsiderare psonā q̄ petit: sed in
digentiā: ⁊ p cuius amore petit. ⁊ ppter amorē ei⁹ nō
pmittas eū trāsire vacuū. Ista est lectio oībz avaris
⁊ duris quō dabūt suā elemosynā: ex hoc q̄ xps tā le
uiter ⁊ sine difficultate aliqua concessit latroni gaudiū
celi qd̄ petiuit: nō obstāte q̄ fuit latro dicēs. Amē dico
tibi hodie mecū eris in paradyso. Ultimū verbū quod
xps locutus est in cruce quasi finis lectōis sue i cathe
dra crucis isto die fuit. Cōsummatū est. Et hoc verbū
est notabilis lectio cōtra accidiosos: q̄ sepius incipiunt
opera penitētiē ⁊ alia bona opera: sed cessant diu āteq̄

Sermo.

puenerūt ad effectū finis. Utinā tales cogitarēt q̄ do-
 lorosus / q̄ penosus / q̄ verecūdis fuit labor xpi passio-
 nis: et nō obstantibus oībus dolorib⁹ et penis et verecū-
 diis quos xps sustinuit tpe sue passionis nō cessant q̄-
 usq; puenit ad pfectū finē: et tūc dixit et nō ante. Consu-
 matū est. Sic et vos q̄ incipitis opus bonū scz penitētie
 p nulla verecūdia nec p aliq̄bus malis verbis / nec p
 pena quā sustinetis medio in tpe: si pena fuerit cōue-
 niēs et tolerabilis nō faciatis finē: et tūc poteritis dice-
 re cū xpo. Consumatū est. Hec verba vt iā dixi sūt nota-
 bilis cōtra pctā mortalia: et fuerūt lectio quā xps legit
 hodierno die in cathedra crucis. Sed q̄stio disputāda
 est hec. Que utilitas in sanguine meo. Et poterūt ra-
 tiōes et euidētie fieri p vtraq; parte. Primo q̄ nō est
 utilitas in xpi sāguine pōt fieri euidētia talis. Iā cōs-
 ter res q̄ est mediocris precij est modice utilitatis. S; xpi
 sāguis est diebus istis inter maiorē partē ppli mo-
 dici precij: quare apparet q̄ xpi sāguis est modice utili-
 tatis. Et q̄ sāguis xpi est mediocris precij diebus istis
 inter pctōies apparet. Iā veniat vnus in fox vel i ta-
 bernā: vbi isti canes infernales sūt iuratores: et iueniet
 xpi sāguinē inter eos i tā modico precio et reuerētia q̄
 vix trāsset vnū verbū de ore siue verū siue falsū: qn cū
 hoc erit nolat⁹ sāguis xpi p iuramētū: et sine dubio hoc
 est in verecūdiā et despectū sui sāguinis: et dānationē il-
 loꝝ. Alii enī sciūt vēdere vnū obolum mercimonij: nisi
 etiā vēdāt cū eo xpi sāguinē: et nō solū xpi sāguinē: sed
 oīa mēbra xpi. Cū igit xpi sanguis sit in tā modico pre-
 cio inter pctōies: apparet q̄ nō est nisi modice utilis.
 Sed iā ad aliā partē q̄stionis q̄ xpi sanguis sit maxie

De passione xpi.

utilitatis: pbat. Illud cū quo totū genus humanū p̄dī-
tū: fuit redēptū ⁊ saluatū: oportet oīno q̄ sit magne vti-
litatis. Sed p̄ sanguinē xpi: vt testat̄ ap̄los. i. petri. i.
Totū genus humanū qd̄ fuit p̄dīctū est saluatū ⁊ redē-
ptū. Igit̄ quāuis istī infernales canes sez iuratores ha-
buerūt xpi sanguinē in tā modico: nō est minoris vtili-
tatis hīs q̄ fuerūt saluari. Nec est ergo q̄stio hodie dis-
putāda: ⁊ hec sūt argumēta p̄ vtrāq̄ parte facta. Ad
quā q̄stionē ego sū ordinatus quāuis indignus isto die
respōdere: sed scio meip̄m tā insipientē: q̄ ex me nō sū
sufficiens: ⁊ iō rogo rē. Que utilitas in sanguine meo.
vbi supra. R̄nsio ad questionē. Confidēs in gr̄a ⁊ boni-
tate dei potius q̄ ingenio meo respōdeo: ponens tres
cōclusiones ad questionē respōsiuas. Prima cōclusio
est hec. xpi sāguis mūdāt imundā aīaz ab oī pctō mor-
tali: ⁊ nō solū mūdāt: sed etiā mūdātā mūde custodit.
Scda cōclusio est ista. sanguis xpi vnīt ⁊ cōcordat deū
⁊ hōiem: qui ob pctm̄ p̄mī parētis fuerāt discordes.
Tertia cōclusio. sanguis xpi ⁊ memoria eius effusi p̄
nobis: ducit hōies ad viā salutis ⁊ ostēdit. Prima con-
clusio supponit q̄ pctm̄ mortale deturpat aīam huma-
nā. Et q̄ ita sit pbat̄ p̄ Aug. q̄ dicit q̄ angelus ⁊ aīa
sunt natura pares: intantū si posses aīam beatā ab om-
ni pctō purgatā videre cū angelo celī: vix cognosceres
vnū ab alio: nec mirū cū aīa humana ad imaginē ⁊ sili-
tudinem dei sit creata sicut ⁊ angelus. Ex quo igit̄ est
q̄ angelus ⁊ aīa sūt natura pares: ⁊ angelus p̄ vno so-
lo pctō mortalī: imo p̄ vna sola cogitatōe viciā tantū
deturpat: q̄ quāuis haberes audaciā oīm hōim ⁊ vide-
res cū ī turpi specie sus īsanires: q̄ turpis igit̄ credis ē

Sermo

anima tua q̄ non solū deturpatur vno solo pctō mortali: sed forte mille. Apparet ergo ex quo demon p̄ casu vnius pcti mortalis tantū deturpat: et aīa tua cecidit ī mille pctis mortalib⁹: quare apparet q̄ aīa tua sit mīllesies turpior in aspectu q̄ diabolus. De hac turpitudine et mortali pctō hoīs cadētis loquit̄ Anselmus dicēs. Si accēderet ignis maximus ex vna parte: et videres aīam p̄p̄iā in alia parte pctō mortali maculatā tā turpis et terribilis efficeret tibi aīa tua q̄ fugere ī ignē potius eligeres teipm cōbusturus in cineres: q̄ p̄p̄iā aīam īpiceres. Et idē in pctō mortali existētibus loquit̄ q̄ dīcēs. Corrupti sunt et abhōiabiles facti sūt in īstātib⁹ suis. Ex quo igit̄ pctm mortale facit aīaz ita terribilē et abhōiabilē: apparet mīhi q̄ hoīs multū tīmeret cadere in pctm mortale: sicut tīmeret viderē totū diabolu et plus. Timuit enī venerabilis Anselmus cadere in pctm mortale: qui dixit. Si hic pcti turpitudine: et illic cernerē inferni horrore: et necessario vni eorū oporteret me īmergit̄ plus me in infernū immergere q̄ peccatū in me cōmitterē. Per hoc patet q̄ peccatū mortale horribiliter animā maculat. Sed q̄ sanguis xpī mundat aīam a peccato mortali: p̄batur per exemplū. Legitur Levitici. xlii. q̄ quando aliquis homo in veteri lege incidisset in īmundicia lepre: isto modo mūdaretur de sua lepra. Sacerdos legis acciperet duos passeres: quorū vnu interficeret: et aliū illesum p̄mitteret velare: et tunc acciperet sanguinem interfecti passeris: et cū eo aspergeret leprosum: et virtute illius mūdaretur de īmundicia sue lepre. Spūaliter totū genus humanū de luto ceciderat ī īmundicia lepre pecca

De passione xpi.

ti: et ideo ad mūdandū genus humanū de ista lepra: nobilis sacerdos xps accepit duos passeret: corpus scz et aīam. De qbus duobus vnū pmisit occidī vt isto die. s. corpus: et aliū pmisit illesum. s. aīam: qz vt testatur xps Math. x. Nām nullus pōt occidere. Et sic de virtute sanguinis de hoc passere xpi. s. xpi corporis egrediētis totū genus humanū qd fuit habile ad mūdandū et voluit mūdari: fuit mūdātū ab imundicia lepre pccī. De ista mūdātōe etiā habeo testimoniū de Paulo in lege noua: et in antiqua Numeri. xix. qñ aliq̃s de populo tetigisset aliq̃d mortuū cadauer fm legē reputaret imundus in corpore: et tūc veniret ad sacerdotem offerēs ei taurū vel hircū qd occideret: et illo sanguine aspergeret: et sic mūdaret ab imundicia corporis. Sup istā legē fundat brūs Paulus i nouo testamēto argumētū. Hebr. ix. Si enī inquit sanguis hircorū aut tauroz aspersus inq̃natos sc̃tificat ab imundicia carnis: quātomagis sanguis xpi emūdabit cōscientias n̄as ab opib⁹ mortuis Istud etiā pbat similiter p naturā. Nā vt philosophi dicūt. sanguis est amicus nature: intātū q̃ quis homo fuerit vere infirmus: si habuerit intra se sanguinē p aliq̃d tēpus durās: tūc bonus sanguis finaliter expellet de corpore infirmitatē vel p sudorē vel p aliū modū superius vel inferius. Spūaliter loquēdo vnus de maioribus amicis quē habet natura est sanguis xpi: qz sanguine xpi fuit aīa humana redēpta. Et iste sāguis fuit optimus sanguis qd vnq̃ fuit in natura. Iste sāguis est sic viuificās aīam humanā: q̃ quis aīa fuerit valde infirma pctō mortali: si voluerit tenere istū sanguinē per aliq̃d tēpus durās intra memoriā: iste sanguis oēs in-

Sermo.

firmitatē pcti expellet ⁊ aīa mūdabit ab oī imundicia
spūali. Istud idē pbo per artē. Sic est in arte q si san
guis ppter nīmā morā in vase vel pāno fuerit desicca
tus ⁊ induratus: ille nō poterit leuiter mūdari. si qd ac
ceperit recentē sanguinē ⁊ calidū sicut exiuit de aīalī:
⁊ posuerit sup induratū sanguinē in pāno vel vase: il
le calidus ⁊ recēs sanguis sic resoluet sanguinē indu
ratū: q cū adiutorio modice aque vas siue pānus mū
dabit de illa macula ita munde sicut vnq fuit p prius.
Spūaliter loquendo Dauid petiuit istā mūdationē in
psal. dicēs. Libera me de sanguinib⁹ deus deus salu
tis mee: ⁊ exultabit lingua mea iusticiā tuā. Si autē ita
euenerit q iste sanguis pcti mortalis ppter nīmā ma
gnā cōsuetudinē ⁊ nīmā morā in pctō induratus fue
rit in aīa: quare aīa nō poterit leuiter mūdari: capias
tūc istū xpī preciosū sanguinē q isto die calide ⁊ recēter
exiuit de corpore xpī: ⁊ p recētē memoriā quā habebis
de xpī passione in corde ⁊ aīa tua virtute illius sangui
nis ⁊ xpī passionis cū modico adiutorio aque lachryma
rū quā pmittis cadere de oculis tuis pre dolore quem
habebis p pctis tuis aīa tua mūdabit ab oī sorde pcti
De quo testat beatus Petrus in canonica sua prima.
cap. i. Sanguis inquit Iesu xpī mundat nos ab oī pctō.
S; hīc attē dite sicut inuenit in lege q quīs ep̄s habe
at fm legē potestatē sanctificādi ecclesiā vel cymiteriū
oportet agere q excōicatū corpus exhumet: ⁊ de luto
sanctificādo pūdat. Sed quāuis sepeliat siue in ecclē
sia siue in cymiterio: ep̄o hoc ignorante: ep̄s habet po
testatē sanctificādi ecclesiā vel cymiteriū: ⁊ sanctificat.
Modo ad ppositū sicut iā pbauī tibi: xp̄s habet virtu

De passione xpi.

tem et potestatem sanctificandi animam humanam de peccato mortali. Si igitur volueris in anima tua sanctificari vel virtute christi passionis emundari: oportet omnino exhumari illud corpus excommunicatum: scilicet illud peccatum mortale quod forte longo tempore scienter fuit sepultum in anima tua: et proijcere illud de anima tua per confessionem: et cum hoc fit tunc habet sanguis christi virtutem et potestatem mundandi et sanctificandi animam tuam. Ex alia parte licet sepeliantur centum peccata mortalia tua: sic tamen quod sit te ignoranter: tunc christi sanguis est tante virtutis et potestatis: quod precedere generali confessione et contritione quam homines solent facere in die absoluuntur virtute christi sanguinis: non obstantibus omnibus illis peccatis mortalibus in animabus vestris sepultis ignoranter: et mundantur et sanctificantur ab omni peccato mortali et veniali. Et sic verificatur prima conclusio que est hec: Christi sanguis emundat animam ab omni peccato mortali. et non solum mundat: sed etiam mundatam munde custodit. Narratur quod rex Alexander habuit dextrarium cuius conditio erat ista: quod quando fuit armatus nullum voluit permittere super eum equitare nisi solum regem Alexandrum. sed quando non fuit armatus minimum gardonem curie regis permitteret super eum equitare et ducere eum quocumque voluerat. Spiritualiter loquendo per istum dextrarium anima humana intelligitur: quia anima humana est istius conditoris quod quod diu armatur christi sanguine et passione nullum vult sinere habere regimen siue potestatem super eam nisi solus rex celi. sed si non armatur christi passione nec habet memoriam de christi passione: tunc sinit minimum diabolum inferni habere magisterium super eam ducendi eam in aliquod peccatum

Sermo.

mortale. Et ideo sitis semp armati xpi passione in al-
bus vestris: et sic virtute xpi sanguinis et eius passio-
nis semp custodietis animas vestras ab omni peccato munda-
cialiter ab omni sorde peccati mortalis. Istud consilium dat no-
bis ap[osto]l[us]. i. Petri. iiii. Xpo passo in carne: et vos eadem
cogitatione armamini. Item Paulus ad Eph[es]. vi. dicit.
Induite vos armaturam dei: quia est xpi passio: ut possitis
stare aduersus insidias diaboli. Et sic probat vltima ps
conclusionis prime quia est ista: quod sanguis xpi non solum mu-
dat animam humanam a sorde peccati mortalis: sed etiam inde
mundatam custodit ¶ Secunda conclusio. Dicitur quod xpi sangui-
s vnit et concordat deum et hominem qui erant discordes. Nichil
enim causat discordiam inter deum et homines: nisi solum peccatum
mortale. Et ideo propheta loquens peccatoribus Isaie. lix. di-
cit. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deum vestrum.
Nec mirum: nam ex parte iuris hoc ausus sum dicere quod de-
us tamen odit peccatum mortale quod non est aliquis amicus car-
nis sibi in celo nec in terra quando ipsum odiret et tanquam suum in-
micum expelleret de societate sua si sciret ipsum esse in mor-
tali peccato. His videre illud manifeste ostensum. Quis
vnum fuit deo ita carus sicut lucifer. nullus sine dubio:
quia fuit nobilissima et pulcherrima creatura quam vnum
deus fecerat: et tamen non obstante quod fuit deo ita carus sic
pulcher ita nobilis: tamen ratione peccati mortalis in quo cecide-
rat expulit eum de celo et de sua societate in penam infer-
ni. Ex quo igitur ratione peccati mortalis deus accepit tantam
vindictam de illo qui sibi fuerat ita carus: et qui fuit tam nobi-
lis creatura et tam pulchra. quam vindictam credis accipiet
de te qui factus es de turpi nigro luto. Si autem finaliter ce-
cideris in peccato mortali: sine dubio non euades sine vidi

De passione xpi.

eta. Nam lex terre est q si quis sciēter recepit p̄dītōrē
regis: ⁊ regis felonīā rōne ipsius receptōis ille idē effi
ciē regis p̄dītōr ⁊ felonīa intantum q si minister regis
posset eū capere cū tali p̄dītōre simul irēt ad carcerē ⁊
ad mortē. Spūaliter loquēdo maximus p̄dītōr ⁊ felo
nīa qui vnq̄ fuit in terra regis celī: fuit pctm̄ mortale.
Hā pctm̄ spoliāuit celū de meliori thesauro: de melio
ribus localibus q̄ fuerūt in celo post deitātē: q̄ de pul
cherrimis angelis celī. Ip̄m etiā scz pctm̄ mortale fuit
q̄ tradidit xpm ⁊ spoliāuit xpm de vno discipuloꝝ su
oꝝ: scz de iuda. Etiā si maior g̃ra non fuisset magne di
strictōis spoliasset xpm de p̄ncipe ecclesie: scz de sc̄to
Petro qm̄ fecit ip̄m denegare xpm trina voce. Et ad
huc cōtinue iste latro: scz pctm̄ mortale spoliāt xpm de
aiabus xp̄ianis: quas idē xpus tā care emit hodie suo
sanguine precioso. Et iō q̄cūq̄ fuerit q̄ est itra dominia
regis celī ⁊ terre: q̄ recipit istū felonē siue istū p̄dītōrē
regis celī ⁊ terre scz pctm̄ mortale in hospitīū aīe sue
rōne sue receptōis efficiē dei felonīa ⁊ p̄dītōr: intantum
q si poterūt inueniri simul pctm̄ mortale ⁊ aīa: quādo
mors q̄ est dei baliuus venerit ad arēstādū eos simul
ducent ad carcerē inferni: simulq̄ ponent ad mortē p̄
petuā. Et iō si aliq̄s vestrū precepit aliq̄ pctm̄ morta
le felonē dei in hospitīū aīe sue anteq̄ mors xpi baliu
venerit deliberetis aīas v̄sas de societate sua per oīs
cōfessionē: spūs cōtritionē. ⁊ hoc festināter: q̄ qua ho
ra nō putatis mors veniet. Statim inquit. si securi vul
tis esse cōteratis ip̄m: vt post cūctat in loco de quo di
cā vobis: sicut habet in antiqua lege. Deus ordināuit
q̄nos ciuitates q̄ vocabāt ciuitates refugij: q̄ ciuitates

Sermo.

fuerit sic priuilegiata q̄ certi malefactores si possent habere gr̄am fugiēdi ad aliquā earū anteq̄ caperent inuenirēt refugiu securū ⁊ saluarent a morte q̄ diu tenerēt se intra ciuitates. Modo ad p̄positū tales quicq̄ ciuitates p̄misiť x̄ps fieri illo die in suo p̄prio corpore q̄ sunt q̄nos vulnera x̄pi. Iste enī q̄nos ciuitates: sc̄z q̄nos vulnera x̄pi sunt sic priuilegiata a deo: q̄ q̄cūq̄ cōtritus p̄ccōr̄ existēs ī p̄posito cōfiteđi p̄ccā sua ⁊ ea dimittendi: ⁊ fugerit ad istas ciuitates p̄ intimā memoriā passionis x̄pi saluabit. Ad istas igit̄ q̄nos ciuitates fuge o tu p̄ccōr̄: quāuis liberaueris aīam tuā de p̄ditore ⁊ felone regis: sc̄z p̄ccō mortali p̄ oris confessionē: q̄ p̄pter latā ⁊ longā morā ⁊ hospiciū eius tecū si caperis cū eo dignus esses q̄ posses suspendi cū eo in inferno ⁊ poni cū eo ad mortē eternā. Cū igit̄ ciuitas vulnerū x̄pi intraueris: ubi morā tacto p̄ intimā recordationē ⁊ durantē quā habebis de pena quā x̄ps sustinuit quando passus est hec vulnera ī suo tenero corpore p̄ amore tuo: ⁊ si exieris de istis ciuitatibus p̄ obliuionē vulnerū x̄pi: nisi citius habueris gr̄am ad eas reuertendi poteris leuiter a dei balīuo sc̄z morte p̄ tua ingratitudīne qua obliuisceris totū b̄nificiū tibi factū a deo: poterisq̄ peni ad mortē p̄peruā. Et ideo si volueris esse securus de vitā aīe tue: teneas te intra ciuitates p̄dictas p̄ durantē memoriā passionis x̄pi: q̄: quādiu tenueris te intra ciuitates has: eris securus vitē aīe tue. Et videas q̄ nō abutaris priuilegio x̄pi sanguinis ⁊ passionis: q̄: vt habet in lege. Qui abutitur priuilegio carebit priuilegio. Hoc verbum ostensum fuit Londonis. Fuit enī yñ^o Londonus q̄ cogitauit interficere hōiem

De passione xpi.

terminos/iter/vicu actū/z viam. Per iter non possunt
aliqui ire nisi peditando fm iura. Per actū. i. vicu pos
sunt hoies trāsire fm iura tam equites q̄ pedites: sed
bige nō possunt legitime ibi ire. Sed p viā possūt loēs
hoies ire: tā equites q̄ dñi cū suis curribus. Per istas
tres vias vadūt diuersi hoies ad celū. Per strictū iter
p qd nemo potest ambulare nisi peditando ad celū est
via quattuor ordinū mendicantiū q̄ vadūt ad celū pe
ditādo: z hoc iter ducit hoies citius ad celū. Sed act⁹
p quē equitātes possunt venire ad celū sunt religiones
possessionariū/ epōz/ monachoz/ z canonicor: z ista est
ppinquior q̄ alia via penitentie cōis oībus que ducit
ad celū. Alia enī cōis penitentie recipit pauperes pe
ditātes/ possessionatos: equites: z dños cū curribus su
is. Et nō est homo alicuius gradus qn si voluerit hāc
viā tenere: qn hec via pducet eū ad celū. Nō attende
q̄ ppheta Isaias dicēs: viā versus celū noluit dicere
hoc est strictū iter ad celū: ambulate in eo: ac si diceret
nullus potest venire ad celū nisi p ingressum alicuius
quattuor religionū mendicantiū q̄ predicant. Nec vo
luit dicere hic est actus. i. vicus ad celū: quod oportet
vos facere sicut religiosi possessionati faciūt: si intrare
velitis celū: sed dixit. Hec est via: ambulate in ea: qua
si diceret: pauperes peditando: possessionati equitādo
z dñi cū curribus z plaustis z omne genus hominū
per viam penitentie intrare potest celū: vbi citius z se
curius itur q̄ in via cōmuni: saltem teneatis hanc viā
z hec perducet vos ad celū. In hac via ambulastis p
totam quadragesimā: z vt timeo multi vestrū ex debi
litate laboris ex vna pte: z ex fragilitate carnis ex alia

Sermo.

parte lassescit in hac via. quare iam post pascha intē-
dūt facere finē de hac via penitētie: ac p hoc intēdunt
facere finē de eūdo versus celū: tales q faciūt finē pe-
nitētie ante tēpus trahunt potius a celo q ad celum.
Iuxta illud. In via dei nō p̄gredi sed regredi. Et iō vi-
deatis oīno ne excidatis a via penitētie. Sed potestis
mihī dicere sic. Velles nos cōtinue habere ieiunātes
et penitētiās agētes. sicut fecimus in q̄dragesima. Di-
co q non. sed semp sitis sic faciētes aliquā penitētiām
q nō incidatis in culpā. Nollē etiā penitētiā esse sēp
eque magnā. Nā qui vadūt Romā aliquñ tardius ali-
qñ velocius: nō enī semp possunt currere: et tñ sicut be-
ne scitis vltimate pueniūt ad terminū itineris. Sic di-
co in p̄posito in quadragesima et in aduētū ieiunatis et
potestis sustinere: et in alijs tēporibus anni potestis q̄-
escere a talibus magnis penitētijs. Semp tñ est bonū
penitētiā facere quātūcūq̄ paruā: cōtinuādo viā ver-
sus celū: ne in nō p̄grediēdo viām dñi regrediat̄. Sed
forte potestis dicere: penitētiās in quadragesima feci-
mus q sumus debiles et impotētes: incipiemus iā esse
fortes atq̄ potētes. Sic dico in p̄posito spūaliter loqñ-
do. X̄ps est caput nostrū: et oēs sancti martyres sūt mē-
bra x̄pi: sic q x̄ps et nos et scī martyres quasi fecimus
vnū corpus. Si ergo incipimus debilitare et deficere i
hac via penitētie: p̄mittamus sanguinē x̄pi q est caput
nostrū et sanctorū martyrum cōcurrere ad cor nostrū p in-
timā memoriā quā habebimus de x̄pi sanguine et scō-
rū martyrum: et memoriā x̄pi sanguinis sic cōfortabit nos
et refrigerabit: q nos q prius p ambulationē in via pe-
nitētie fuimus debiles et impotētes: incipiem⁹ esse for-

De passione xpi.

tes atq; potētes. Et sic cōtinue debemus ambulare in
via versus celū. Adhuc alio modo pbo cōclusionem.
Xps dicit in euāgelio. Non oīs q̄ dicūt mīhi dñe dñe in
trabit in regnū celorū: sed q̄ facit voluntatē patris mei
q̄ est in celis. hoc tm̄ est dictū. Non oīs q̄ dicūt corde et
cogitat bene facere: vel ore dñe: vel pmittit bene face
re intrabit in regnū celorū: sed q̄ facit voluntatē patris
mei zc. Ita q̄ q̄ vult venire ad celū: nō oportet bene co
gitare z bene loqui: sed oportet q̄ bene faciat: qd̄ bene
facere est via versus celū. Modo attēdite narrationez
in cronicis q̄ est vna terra in mūdo in qua nunq̄ pluit
sed est fons ī terra illa z certis tēporibus anni fluit ita
abundāter q̄ humectat totā terrā circūquaq; : z facit
herbas flores z fructus crescere. Aliqñ tm̄ cōtingit q̄
fons iste retrahit se scz aquā suā īfra ripā: quare terra
illa est arida z nō pferēs neq; herbas neq; fruct⁹ neq;
flores. Et tūc est illa fontis cōditio: q̄ si quis vadat et
induat se rubcis pānis z stet iuxta fontē: ratiōe rubeo
rū pannorū q̄bus homo ille induit: aqua fontis sup̄f
fluet eū z totā terrā humectabit circūquaq; : vñ dabit
fructū. Spūaliter terra illa est aīa humana. de qua in
ps̄. Alia mea sicut terra sine aqua tibi. In medio ta
mē istius terre est fons vnus: scz deus ipse q̄ est fons
mīc: z manet in corde cuiuslibet boni xpiani. Hic fons
certis tēporibus sup̄fluit z humectat terrā aīe huma
ne aqua deuotōis q̄ germinat in terra aīe humane ra
dices bonarū z sanctarū cogitationū: herbas bonorū
operū z verborū. Cōtingit tm̄ aliqñ ppter aliqd̄ peccatū
ppetratū q̄ fons iste retrahit aquā suā īfra ripā: qua
re nec radices bonarū cogitationū: nec herbas bonorū

Sermo.

verborum: nec fructus bonorum operum crescunt de terra ale
humane: et tunc nihil aliud est faciendum: nisi quod homo iste
induat se panis rubeis. Iste pannus nihil est nisi me-
moriam passionis christi et sanguinis iesu christi pro nobis effusi
et ratione istius indumenti fons iste emanabit aquam deuo-
tionis in terram ale tue circumquaque. Unde terra illa ger-
minabit radices bonarum cogitationum: herbas sanctorum ver-
borum: et fructus bonorum operum: ita quod virtute christi passionis
et sanguinis homo potius movebitur ad bene operandum:
quare ducet ad viam rectam versus celum. Dicunt etiam isti
venatores quod per sanguinem possunt percipere quod sunt prope
bestiam et quod longe. Bestia quod isto die verberabat et vulne-
rabat a pharisaeis iudeis fuit christus dei filius: et ista bestia post
quod fuit vulnerata in ascensione ascendit in celi gaudium.
Si ergo volueris pervenire ad hanc bestiam: pervenies ad
eam per suum sanguinem: scies quoque quod es prope istam bestiam et
quod longe distas. Nam quod ita est quod invenis istum sangui-
nem frigidum et durum in mente tua: hoc est quod non habes ar-
dentem amorem: sed mollem compassionem erga christum quod non
recordaris de christi passione signum est quod multum distas a
christo. Et ex alia parte quod recordaris in anima tua de christi
passione et de hoc habes magnam compassionem: quod patie-
bat tantum pro factis tuis: propter hoc incipis esse novus
homo per bonam vitam si malus homo per prius fuisti: et in
ista bona vita fideliter perseveras: tunc virtute istius san-
guinis venies ita prope istam bestiam christum: scilicet quod recte
eris percipiens cum illo in gloria. Amen.

Sequitur sermo de perfectione hominis in statu innocentie in
quo creatus fuit: et etiam de misabili et lamentabili eius casu
ex peccato statu. et tertio pro quibus huius exilii icole orare debent.

De pfectōe hoīs in statu innocētie.

Dico de vienna sup illo Genesis. i. *Faciamus*
 hoīem 2c. ait. *Creator hoīs deus* in his verbis
 hoīem tribus honorauit dignitatibus. Quarū
 prima est: q̄ hoīem fecit cū deliberatione: 2 nō sicut a-
 lias creaturas: dixit 2 facte sunt. Et notatur cū dixit s̄c̄a
 tra trinitas. *Faciamus hoīem.* Sc̄da est q̄ hoīem cre-
 auit ad imaginē totius s̄acte trinitatis. Unde Wolkoth
 in lectura sua super lib. Sapientie lectione. xxx. *Rece-
 re: creature ab hoīe vestigiū dei habent.* i. quandā ob-
 scurā notificationē. Sed homo solus inter ceteras cre-
 aturas imaginē dei habet: q̄ consistit in memoria intel-
 lectu 2 volūtatē. Memoria correspōdet patri: intellectu
 filio: 2 volūtas spūi s̄ancto. Nec Wolkoth. Nec dignitas
 est expressa p̄ verba subiecta. Ad imaginē 2 similitudi-
 nē nostrā. Tertia dignitas est q̄ hoīem istituī dñm cō-
 um creaturarū in terra mobilis. 2 hoc innuit cū subdit
*Prestit piscibus maris/ volatilibus celī/ bestiis terre/
 oīq̄ reptilī qđ mouetur in terra.* Et homini in plasma-
 tione suo attribuit deus iusticiā originalē: que duos no-
 biles habuit effectus: quos recitat Magister. ii. senten-
 tiarū. dis. xxi. sub his verbis. *Primus effectus iusticie
 originalis est facere p̄fectam tranquillitatē in aīa quā-
 tum ad oēs potentias: ita q̄ nulla inferior inclinaret cō-
 tra iudiciū superioris: aut si inclinaretur quātū erat ex
 se: posset tamē a superiori ordinari 2 regulari sine diffi-
 cultate ex parte potentie superioris: 2 sine tristitia infe-
 rioris.* Alius fuit eius effectus: videlicet immortalitas
 2 illa immortalitas nō fuit impossibilitas moriēdi: sed
 possibilitas nō moriēdi. q̄ possibilitas conseruata fuis-
 set per esum ligni vite: per custodiam angelorū: per p̄-

Sermo de pfectione hoīs

rectionē diuinā et bonū regimē extrinsecū: quasi diceret. Insup in hoc statu innocētie homo fuit dotatus septē dotibus aīe: de quibus Fulgētiū in suo numerario cap. vii. Alia inquit in statu innocētie septē radij vniuersis decorabat: quae sunt humilitas/veritas/eq̄tas/charitas/stabilis sc̄ritas/virtuosa societas/et pacis concordia. quibus cōiuncte erāt in hoīe septē votes corporis: quae sunt recitate ab Isidoro de numero cap. vii. Corpus inquit humanū ex sua prima cōditōe habuit fortitudinē/pulchritudinē/sanitatē/agilitatē/longeuitatē/et libertatē/et cordis iocunditatē. Beda in exhortatōibus suis ca. xcviii. Nihil hoī nocere potuisset: nisi prius ipse sibi met nocuisset. transisset enī flumina sine nauicula: ventis et mari imperasset/bestīs terre astris et igni p̄cepisset fac hoc et fecissent. Si enī ab ordine innocētie homo nō apostatasset et deū non irritasset: nequaquā aliqua creatura corruptibilis neq; celī cū luminarib⁹ quae terre ministrāt obedire tardassent: aut nocere potuissent. Hec ille. De rueriā homo creatus in agro damasceno trāslatus est in paradyssū voluptatis. An̄ Bern. sup Lātica. f. xxxv. Habebat homo in paradyso in loco voluptatis: conuersatio eius nihil indigētie sentiebat: odoriferis stipatus malis: fulcitus floribus: gloria et honore coronatus et cōstitutus sup opa manū plasmatoris: magis autē obiectū isigne diuine similitudinis precellebat: et illi societas cū plebe angelorū cū oī militia celestis exercit⁹. Iste hoīs status fūdatus erat sup dei dilectionē. An̄ de Aug⁹. de archa noe. Primū hoīs natura ita a deo ordinata et instituta erat vt aīa quae corpori preerat intentionē et desiderii intus ad solū creatorē dirigeret: et nō

In statu innocentie.

hūi solis ageret qđ ex eius dilectione nō pcederet ⁊ ad
eius dilectionē nō p̄tineret ita qđ oēm actū ei charitas
imperaret: ratio dūponeret: ⁊ sensus impleret atqđ p̄ficeret. Sed p̄ h̄ neph̄as diabolus inuidēs hōis excel
lētie: ⁊ specialiter qđ vidit qđ homo trāslatus fuisset in
gloriā quā ip̄e p̄didit p̄ p̄ctm̄: hōiem tentauit: ⁊ finalit̄
terrā ruinā deduxit. **En̄ Bern̄. de disp̄sa. ⁊ p̄ceptis.**
Quid erāt eloquia demonis cū eua p̄ima matre: nisi
ignite scintille ardētis inuidiē. Vidit enī qđ illā gloriā
fuisset hō habiturus quā p̄didit ille angelus lucis: vi
dit ⁊ inuidit. **Mod⁹ tētatiōis atqđ deceptōis colligit ex**
lib. Genes. ca. iij. ⁊ ex dictis magistri Hugōis sup̄ eodē
Dicit enī sic. Diabolus timēs se app̄hēdī a v̄trotag
gressus est mulierē p̄ serpentē qđ erat callidior cunctis
aiantibus terre: ⁊ naturaliter ⁊ incidētaliter: qđ plenus
erat demone habens virgineū vultū. Sequit̄ in textu.
Hic serpens ad mulierē. Cur p̄cepit vobis deus vt nō
comederetis ex oī ligno paradysi. **Cui mulier.** Ne for
te moriamur. **Et ait serpens.** Nequaquā moriemini: sed
cū comederitis de ligno hoc eritis sicut dī sciētes bo
nū ⁊ malū. Ex qua occasione mulier elata ⁊ volēs deo
assimulari: serpentē cōsensit: ⁊ tulit de fructu arboris p̄
hibite ⁊ comedit. deditqđ viro suo qđ comedit. Sed oī po
tens deus iudex iustus: nullā trāsgressionē dimittēs ī
punitā s̄m modū deceptōis reddidit ⁊ penā. **En̄ maḡ**
Hugo sup̄ illo. ait deus ad serpentē rē. Serpens inui
dit: mētus est: ⁊ decepit. **Hic tribus reddite sunt tres**
maledictōes: qđ enī inuidit hōis excellētiā: dictū est ei
a dño. **Sup̄ pectus tuū gradieris.** prius enim erectus
erat sicut homo. **Et qđ mentus est.** puniuit eū deus in

Sermo de inspectōe hoīs

ore quo mentitus est dicens. Terram comedes oībus diebus vite tuam abstulit ab eo vocem. vt dicit. **Ad.** Et tertio q̄ decepit p̄ blandū vultū: dixit dñs. Inimicitias penā inter te et mulierē: inter semē tuū et semē ipsius: et ipsa cōteret caput tuū. Mulier in duobus peccauit: q̄ supbiuit et vetitū fructū comedit. Quia supbiuit humiliavit eā deus dicens. Sub viri potestate eris: et ipse dñabit tui. Q̄ fructū phibitū comedit: in fructu vine sui punita est: cū dixit deus. In dolore paries. Adaz vero q̄ in vno solo peccauit: in labore querēdi edulium suū punitus est: cū ait deus. In sudore vultus tui vesceris pane tuo: et subfert dolorosa exclusio. Emissit cū deus de paradyso voluptatis: vt oparet terrā de qua sumptus est. Hāc eiectionē cōmemorat Lathbury lamentabiliter sup illud Threnoz. i. Migravit iudas propter afflictionē. Sicut tribus inquit iuda de montanis iudee et hierusalē migravit captiua ad regiōē babilonis: parī modo genus humanū multis miseris viculātū migravit de paradyso in mūdū: quasi ad regnū pfusionis. Tot enī vnculis et cathenis genus humanū cōstringit: quot penis et passionib⁹ tā corpe q̄ aīa subūdit. Quāobrem de hoīe sic de paradyso eiecto pōt dici et līter et mystice qd̄ scribit Isaic. i. El plāta pedis vsq; ad verticē capitis nō est in eo sanitas. Intelligēdo p̄ plantā pedis appetitū sensitiuū: et p̄ verticē capitis supremū ratiōis. Tanta enī est repugnātia atq; rebellio appetitus sensitiui ad dictamē ratiōis q̄ ap̄ls dicebat ad Romā. vii. Video aliā legē in mēbris meis repugnāte legi mentis mee: et captiuantē me in lege peccati. Ecce deperditio p̄mū effectus iusticie originalis. Similiter

Post casum.

homo p̄didit secundū effectū iusticie eiusdē: videlz im-
mortalitatē. Unde doctor de lyra sup illud psal. lxxxviij
Quis est homo q̄ viuet ⁊ non videbit mortē: ait. Post
peccatū statutum est hoībus semel mori. Cui consonat
Petrus blesensis sup illud Job ultimo. Mortuus est
senex ⁊ plenus dierū: vbi ait. Aniuersas felicitates ho-
minū mors concludit. quia cū predicaueris fidē Abra-
he/ pietatem Joseph/ charitatem Moyss/ fortitudinem
Sampsonis/ virtutem Dauid/ miracula Helizei/ pru-
dentiā ⁊ diuitias Salomonis: vna est cōclusio. Et mor-
tuus est. Hec ille. Perdidit etiā homo dominū in ani-
malibus: ⁊ hoc patet in maximis: vt in leonibus: ⁊ i mi-
nimis vt in culicibus ⁊ pulicibus: ⁊ retinet dominū in
mediocribus: ad ostēdendū q̄ habuit etiā in alijs. Hec
magister Hugo. Corporis dotes perdidit homo p̄ pec-
carum. De hac amissione dicit Anselmus in libro de si-
militudinibus capto. l. Corpus humanū post peccatū
induit deformitatē: debilitatē: infirmitatē: ponderosita-
tem: vite breuitatē: seruitutē: ⁊ continuā cordis anxie-
tatem. Quas miseras attēdens sanctus Job ait. Job
xiiij. Homo natus ē. Super quo Greg. xix. Pena ho-
minis breuiter est expressa. Ip̄i enī corruptioni carnis
ministrare necessaria miseria est: vt contra frigus ve-
stimēta: cōtra famē alimēta: cōtra estū frigida. Magna
etiā cautela custoditur salus corporis: ⁊ amissa cū gra-
ui labore reparat: tamē reparata semp est in dubio. qd̄
hoc aliud est q̄ mortalis vite miseria. Hec Greg. Hūc
pr̄mi hoīs casum miserū ⁊ miseras in quas cecidit sē
per ante oculos mentis voluamus: vt ad celestē para-
dysum puenire possimus: ad quam homo fuisset finis

Sermo de imperfectōe hoīs post casum
liter translatus si dei preceptū nō fuisset transgressus.
Eñ Bern. in speculo pctōis. Inspiciēs est q̄ a parady-
so se expulsus: peregrinū se esse nō cōsiderat: ⁊ qui se
exulē in hoc seculo nō attēdit. Huius peregrinatōis at
q̄ exiliū meminit rex David. i. Paralipom. xix. vbi ait
Peregrini sumus corā te ⁊ aduene: sicut oēs patres
nostri. Huiusq̄ recordatio ad dei auxiliū implorandū
nos excitat. Eñ Lyncoñ. sup illud psal. vi. Laboravi in
gemitu meo ⁊c. Stimulus ad orandū vt ab infirmitas-
te liberemur: est eiusdē infirmitatis sensatio. Dico igit̄
cū ppheta psal. xciiij. Venite adoremus. Ubi doctor de
lyra. Venite ad adorationē latrīe ⁊ p̄cidamus humilit̄
adorādo: ⁊ ploremus pctā nra cōfitendo: ante deū q̄ fe-
cit nos ad imaginē ⁊ similitudinē suā: q̄ ip̄e est dñs de-
us noster. dans se nobis p suā benedictā incarnationē
Orate igit̄ p tribus ecclesie statibus p tres psonas in
sacra scriptura designatis. Primo p statu spūali per
Samuelē designato. Samuel enī interpretat̄ notatus
a dño: cuius interpretatio cōpetit xpī primo vicario. Eñ
Johis. i. Intuitus in eū iesus dixit. Tu es symō filius
Johānaru vocaberis cephas qđ interpretat̄ petr⁹. i.
supra petrā q̄ est xp̄s firmus. Sic esse debēt oēs viri ec-
clesiastici radicati in fide ⁊ charitate xpī: alios cōsolidā-
tes p bona exēpla. Fuit ⁊ samuel ppheta p ethimolo-
giā. i. pcul fans. Et sic viri ecclesiastici ⁊ maxime plati
ac pastores essent pphete in predicādo premia virtus-
tū ⁊ penas cōdignas peccaminū. Scdo orandū est pro
statu tēporali p David regē cōnotato. David enī inter-
pretat̄ manu fortis: sic rex ⁊ sui milites iuramēto astri-
cti defenderēt manu valida iura ecclesiastica viduas ⁊

Sermo de fide et dilectione dei et proximi.

pupillos ab iniurijs. Tertio oremus pro alabus et pena purgatorij detentis per Salmanazar insinuat. Salmanazar enim interpretatur sentiens carcerem. De gravitate ignis purgatorij dicit Aug. vera et falsa poenitentia. Purgandus est purgatoris igne qui hic distulit tempus conversionis: qui etsi eternus non est in hac vita nunquam in carcere tanta lueta est poenitentia: sed mirabilia passi sunt martires tormenta.

¶ Sequitur sermo qui est de fide ac dilectione dei et proximi.

Ambulate in dilectione. ad Ephes. v. Et in presentis dilectione epistolari officio ad imitationem christi nos inuitat apostolus in epistola hodierna dicens. Estote imitatores dei sicut filii charissimi: et ambulate in dilectione sicut et christus dilexit nos. Ambulanti seu peregrinanti lux est necessaria: ut capere possit viam mundam et directam ad terminum ad quem ambulat. Unde christus Johis. xij. Ambulate dum lucem habetis. Illud ambulare est per fidem ad christum accedere. Hanc fidem promissimus in sacramento baptismatis per quod laui sumus ab originali peccato. Unde ad Hebr. xi. Credere oportet accedentem ad deum quia est: et qui in querentibus se remunerator sit. Reuera nostra fides magne est auctoritatis: quia a summo autore iesu christo deo et homine. Teste apostolo ad Hebr. xij. Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen aspicientes in autorem fidei et consummatorem Iesum. Ubi doctor de lyra. Iesus ubi auctor fidei inquirit deus ipsam fidem infundendo. Dicit etiam auctor fidei inquirit homo ipsam fidem predicando. Dicit consummator ipsi per miracula confirmando et fidei premium reddendo. Ad fidei auctoritatem valet quod dicit Aristoteles in principio secundi libri sue rethorice. Tria inquit reddunt dictum alicuius credibile quaque non demonstratiue loquat:

Sermo de fide et dilectione

videlicet prudentia: virtus: et benivolentia loquentis ad audientes: quia propter oppositum horum trium discredamus non demonstrative loquenti. Hec tria verissime in christo predicante fidem nostram exiterunt. Primo in eo viguit sapientia. Unde doctor de lyra super illud Ecclesiastici. I. Dis sapientia a domino deo est. ait. Dis sapientia. id est. filius: quia tenet supereminenter omnes modos sapientie create. Præcualuit etiam in eo virtus: eo quod nemo potest operari virtuose nisi per virtutem. nam virtus definitur. ii. Ethicorum. Virtus perficit hominem: et eius opus bonum reddit. Sed christus omnia bene fecit. Marci. vii. Ex quibus subinfero quod christus fuit virtuosus. Fuit etiam nobis benivolus et maximus amicus. nam Iohannis. xv. dicit. Maiorem hac dilectionem nemo habet: quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Sed christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis. ad Ephesios. v. Ergo fuit nobis benivolus: quas ob res dicamus cum psalmo. xcii. Testimonium tuum credibilia facta sunt nimis. Amplius quatuor nobis confert utilia. Primum est. quod procurat peccatorum remissionem. Luce. vii. dixit christus ad mariam magdalenam. Si des tua te salvam fecit. Et Marci. ii. Cum vidisset Iesus fidem illorum: dixit paralitico. Dimittuntur tibi peccata tua. Huius exemplum habet Iohannis. iii. Crediderunt viri nimis vite dominorum: et statim sequitur. Misertus est dominus super omnes malitiam quam locutus est facere eis: et non fecit. Scimus est quod operatur demonum confusionem. Unde de vere credentibus dicit Marci ultimo. Signa autem eos qui crediderint hec sequentur. In nomine meo demonia eicient etc. Fides aliquando dicitur scutum spirituale. ad Ephesios. vi. In omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Ad cuius confirmationem refert Holkothe lectio

Dei et proximi.

ne centesima nonagesimanona. quod habetur in expositione super Iuvenalem. Ithura pompilio sacrificante cecidit scutum de celo. datumque est responsum quod illic foret Romanum imperium ubi illud scutum foret servatum. Moraliter dicitur scutum de celo cecidit: quoniam Christus de celo veniens fidem omnibus predicavit: et ubicumque fuerit scutum illud servatum demonis extirpat dominium: et dei perseverat imperium. Tertium quod confertur est legitime petitorum consecutio. Etiam ceteris omni deprecanti pro salute servi dixit Christus. Math. viii. Eadem sicut credidisti fiat tibi. etiam Marci. xi. Quicunque orantes petitis credite: quod accipietis et veniet vobis. Etiam refert magister Hugo super librum Ister. quod cum Alexander magnus venisset ad montes caspios: miserunt ad eum filii captivitatis decem tribuum egrediendi licentiam postulantes. Cuius quesisset causam captivitatis: et audiuit eos infideles esse recedendo a deo israel vitulis aureis imolando. Respondit Alexander quod artius eos includeret. quod cum humanum laborem vidit non posse sufficere: rogavit deum israel ut illud opus compleret: et divino nutu preerupta montium ad se invicem accesserunt: et factus est locus mirabilis. Quartum est dei benedictio. Etiam dicit Christus Ioh. xx. Beati qui non viderunt et crediderunt. ubi Augustinus super Ioh. omel. c. xxi. Prius tamen temporis usus est verbis tantum quod ille qui quod erat futurum in sua noverat predestinatione iam factum. Boetius super illud Luce. i. Beata que credidisti. ait. Sicut aperta dei visio est beatitudo patrie: sic perfecta cognitio est beatitudo vie. Sed dicit mihi aliquis Credo singulos articulos fidei. nunquid igitur habeo hec quattuor utilia. Respondet Augustinus. prima parte sermonum sermone. xxviii. Fides nostra appellata est a

Sermo de fide et dilectione

duobus: scz q: sit qđ dī. vnde due syllabe sonāt cū dicis
fides. pūma est effectio. scđa est dictio. Fac ergo qđ di
cis et fides est. Tu dicis qđ diligis iusticiā et odīs iniqui
tatē: fac qđ dicis et fides in te opatur. Cui sentētie allu
dit Chrys. sup Mathesi ope imperfecto. omelia. lū. Fatui
sunt oēs qđ hoc solū estimant sufficere ad salutē qđ cre
dūt xp̄m et xp̄iani dicunt. nec festināt semetipsos bonis
opibus cōmendere: nec audiūt Jacobū dicentē. Fides
sine opibus mortua est. sicut corpus sine aīa mortuum
est. Sed opus fidei est ipsamet dilectio. Et cōis glosa
sup illd apli ad Gal. v. In xp̄o iesu nec circūcisio aliqd
valet neq; p̄puciū: sed fides qđ p dilectionē operatur
Opus fidei ip̄a dilectio est: sine dilectōne fides inanis
est: fides cū dilectōne xp̄iani est. Ideo dico cū ap̄lo ad
Ephes. iiii. Obsecro vos ego vinctus in dño vt digne
ambuletis vocatōe qua vocati estis cū oī humilitate et
māsuētudine cū patiētia supportātes inuicē in charita
te. Et sic infero verba thematis. Ambulate in dilectōe
Item p̄cessu huius inculi sermonis duplex est dile
ctio. videlz dei et p̄mi. Item pūma scribit Deuter. vi.
Diligēs dñm deū tuū. Item scđa habet Eccl. xxv. Di
lige p̄mū et cōiungere fide cū illo. Item dicit qđ de
est a nobis sūme diligēdus: qđ sūme bonus: et bonū qđ
oīa appetūt. p̄mo Ethic. ca. i. Diligamus ergo deū li
beraliter: integraliter: et p̄petualiter. Liberaliter p̄pter
seipm: et nō p̄pter nostrū vtile. Et phīs. vii. Ethic. dī
uidit amicitia in amicitia p̄pter vtile: p̄pter delectabi
le: et p̄pter honestū. Et dicit qđ amātes p̄pter vtile sūt
in inferiori gradu dilectōis. qua de re qđ diligūt deū p̄
pter vtile vel precise p̄ tēporali p̄speritate qñ eis sub

Dei et proximi.

trahitur murmurat contra deum. Tales assimilantur porcis
quoadiu abundant furfure et siliquis non murmurant con-
tra suum dominum: sed horum defectu murmurant. Contra tales
dicit sapiens Proverbia. xxiii. Prebe fili mi cor tuum mihi
Non dicit accommoda vel vende cor tuum: sed prebe. Scio
debemus dare deo cor nostrum integraliter diligendo. Vnde
Mathei. xxi. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo.
Est et Christus velut homo zelotypus qui non permittit uxorem suam ali-
os diligere. Exodi. xxxiii. Dominus zelotes nomen eius. Est
enim Christus sicut falco generosus: qui cum diu volauerit et se
fatigauerit predicationis ceperit: cor sue prede pro mercede
requirit. Sic Christus volauit pro nobis de celo in utero virgi-
nis: de utero in patibulum: de patibulo ad infernum: de in-
ferno ad mundum: de mundo ad celum captiuam secum adducens
captiuitatem. Et ideo merito vendicat sibi cor. et hoc inte-
graliter. et sicut cor prede extrahitur/lauiatur/ et niger san-
guis exprimitur: et demum in partes descendit. Sic extra-
hamus cor nostrum per peccatorum occultorum recordationem: deinde
de lauetur per lachrymarum supinfusionem: et exprimat per oris
confessionem: et deinde descendat per penosam satisfactionem
Et sic dicere possumus cum Iudas. psalmo. l. Cor coneritum
et humiliatum deus non despiciet. Tertio diligamus deum
perpetualiter. Solent homines qui volunt perpetualiter amico
aliquid dare facere cartam scriptam et sigillatam: et tandem po-
nunt eam in secura custodia. Non parum faciamus deo car-
tam de corde nostro scribendo in eo legem dei quam continet decem
mandata. Proverbia. vii. Scribe illam. scilicet legem in tabulis cor-
dis tui. Deinde sigilletur passionem Christi: ipsam per deuotionem
ad memoriam nostram reuocando. Lamentationum vii. Pone me
ut signaculum super cor tuum. Et demum ponamus eam in se-

Sermo de fide et dilectione

curs passione in bonorum operum perseverantia: quod si perseveraverit usque in finem hic saluus erit. Math. x. et xxiii. Et sic diligamus deum ex toto corde. Aug. in libro de spiritu et anima: non valens exprimere quantum deum diligere ait. Miser ego quantum debeo diligere deum meum qui me fecit cum non eram: redemit cum perieram: vocavit me nomine suo ut a christo dicerer christianus. Duas igitur cervi proprietates habeamus: quas penit Bartholomeus de proprietatibus rerum li. xviii. ca. xxviii. Una est quod cum cervi flumina imensa vel mare transierint: fortior in natando procedit: cuius clunibus debiliores capita supponit. Alia est quod virgates vicantem ad hominem quasi ad animam mansuetum cervum confugit. Sic moraliter nos debiles innitemur deo per dilectionem quod fortis est. et tunc tute possumus flumina id est tribulationes huius seculi transire. De cum infestamur a demonibus mundanis tribulationibus: vel carnis concupiscentiis: debemus per devotionem ad deum tanquam ad summam misericordiam fugere. dicentes cum psalm. xvii. Diligam te domine fortitudo mea: dominus firmamentum meum. pro primo dominus refugium meum: et liberator meus per seculo. Sed multi hunc ordinem dilectionis pervertunt. De quibus Prospero primo libro de vita contemplativa sic conqueritur. Ordinem dilectionis illi pervertunt qui aut mundum qui continentendus est diligunt: aut seipsum priusquam deum diligunt. Alii mundanarum rerum inordinata dilectio nobis prohibet. id est. Johis. ii. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt. Super quo ait Aug. Talis est omnis homo qualis est eius dilectio: si nihil diligis nihil es: si terram diligis terra es: si deum diligis deus es: quia ego dixi dum estis. hec Aug. Qua de causa dilectio dei aque fontali assimilatur: quod naturaliter in hyeme est calida

Dei et proximi.

da: et in estate calore exterius inualescēte frigescit. Sic
dei dilectio in hyeme paupertatis et tribulationis feruet
sed cū exterius honor mūdi inualescit: tepescit dilectio
dei. Teste Gregorio sup Ezechielē. omel. ix. Si inquit
presenti seculo inheres et terrenis voluptatibus delectaris:
amare non potes gaudia quā audis. Ergo viam
mundanarū alleccionū deserite. et viā deū diligendī diligite.
Quā nobis ostēdit apłs. i. ad Corinth. xii. dicēs.
Excellentiorē viā vobis demonstrō. vbi Remigi⁹. Per
hanc viā intelligit charitas quā nobis precipit: quia per eam
ad patriā celestē puenit. Et sic ambulate in dilectione.
Alia est dilectio qua quis diligit proximū sicut seipsum
cuius proprius actus ut ait Linconien. de mandatis est
ut faciat quisque ad vniūquemque alterū quod sibi vellet debe
re fieri ab eodē altero si esset in conditionibus alterius.
Quare hoc preceptū oīa precepta scēe tabule includit.
ad Roman. xiii. Non adulteraberis. nō occides. nō fur
aberis. nō falsum testimoniū dices. nō concupisces rem
proximi tui. et quodcūque fuerit aliud mandatū in hoc ver
bo instaurat. Diliges proximū tuū sicut teipm. Sed cer
te qui se nō diligit proximū nequit diligere. Sed dicet mi
hi aliquis. Quis seipm non diligit? Ad quod respondet
Aug⁹. in libro de doctrina xpīana hoc modo. Homo in
quit si te interrogā vtrū diligas te. Respondes: diligo
me. quis enī se odit: nō ego dico sed ps. Qui diligit iū
quitatē odit animā suā. Diligas ergo te tuā nequiciā
penitendo. et tunc diligendo proximū tuū sicut te. Hec
duo mēbra dilectōis: scz dei et proximi ita adinvicem cō
catenantur quod vna sine altera esse nequit. dicēte. Chriſt.
super Matheū opere imperfecto. omel. xxv. Utilitas

Sermo de fide et dilectione

Inquit oim mandatorum vna est. et oia mandata vni esse videntur: quia illa sibi inuicem adherent et alterum sine altero esse non potest. Eidem sententie concolor est Lyncosius. de mandatis innuens. Oia mandata diuina sapientia in vnum redegit scilicet charitatis. Hoc mandatum etiam est vnicum verbum. scilicet Ama. Augustinus. in de laude charitatis ait. Si non vacat tibi oes sacras paginas pertractare: oes regulas iuris in codice interpretari: oia volumina sermonum ruminare: tene charitatem quam sola supplet vniuersa: quia finis felix ois est diligere deum et proximum. Ille ergo tenet quod laetetur et quod patet in diuinis sermonibus qui charitatem tenet in moribus. Hieronimus. in suo commentario super epistolam ad Ephesios. Iohannes cum usque ad ultimam senectutem moram traheret. singulis diebus solebat per verbum dei finaliter perferre. Filii diligite inuicem. Tandem discipuli verecundia inuerti et tedio affecti dixerunt Iohanni. Quare hoc verbum toties repetis? Quibus Iohannes. Nihil dulcius: nihil vtilius: nihil securius neque breuius docere decet. quia charitas preceptum domini est: sine qua nihil perficitur: et si solum fiat sufficit. Ad idem Hugo de vienna super psalmum lxxviii. Lex euangelica est dilectio dei et proximi: si utraque dilectio videlicet dei et proximi esset perseverans atque continua. Alii in libro notato De structoribus vicionum parte. vii. capitulo. xii. habet. Imago amoris depingebatur in effigie mulieris: viridi indute vestes: cuius fronte scribebantur hec verba. pax et pax in pectore mors et vita: in sinibus vestimenti hiems etestas. In hac poesi figurantur proprietates veri amoris. Primo eo quod imago fuit depicta in specie mulieris designat fervorem dilectionis: quia ut frequenter mulieres ferventius diligunt quam viri. Et quod vestita fuit in veste viridi: significat quod

De Rosario beate Marie.

verus amor semp esset recens. Per hec verba ppe'e
pcul scripta in fronte designat qverus amor ita firmi
ter maneret in absentia amati sicut in presentia amati
Per verba scripta in pectore: videlz mors & vita expri
mitur q verus amicus ostenderet effectus sui amoris
post obitu defuncti amici sicut in vita. Per hec verba
hiems & estas scripta in sinibus vestimentis: notat q ve
rus amor eque pmaneret in aduersitate sicut in ppe
ritate. Et sic ambulate. Hec est via de qua scribit Hier
remie. vi. Interrogate de semitis antiquis q sit via bo
na & ambulate in ea: & inuenietis requiem aialibus vris.
Et sic ambulans in charitate recipiet coronam vite: qua
repromissit deus diligetibus se. Jacobi. i. Quam nobis
concedat qui sine fine vivit & regnat. Amen.

¶ Sermo pulcerrimus ac fidedignus de Serto Ro
saceo beate Marie virginis.

Dic obsecro q soror mea sis: & bene sit mihi p
pter te: & vivat anima mea ob gram tuam. Genes
is. i. Tu mellis suus. Berni. Non est qd me ma
gis delectat: sed no est qd me terreat magis q de glo
ria virginis habere sermonem. Si lingue centum resonaret
oraq; centum ferreaq; vox mihi esset o maria nil tibi dis
gnu dicere possem: qd ergo faciam? Audio Hieronymum
me consolantem & dicentem. Et si ad hec nemo inueniat ido
neus: votis tui oibus cessare no debet: qlibet etiam pcror
a laudibus marie. Nil noui cedere: nisi rosas ac bene
olentes serorū doctorū carpere flores: no informare tan
tum nescientes: sed in deuotos & tepidos ad deuotionem ro
sarii Marie excitare cupio. Et experimētū docebit q
seruor deuotōis exinde sequet: cultus diuinus amplia

Sermo de Rosario

bitur: proximus vtiliter edificabit: et aīabus in purgatorio degētibz refrigeriū prestabit: nulliqz nisi forte ī pio detractori poterint hec displicere. Emulī nūc sicut semp forte adhuc erūt q̄ facta queqz licet bona nō cōsciētia stimulātes: sed sola inuidia deprauare nō desistūt oīz iniquus bonorū est inimicus. Quisqz p̄mittit et salubre est bonis rebz detrahēre. nā illud qd detrahūt clarius reddūt. Job. vi. Quare detraxistis sermonibz veritatis: cū ex vobis nullus sit q̄ possit arguere me. Si illicitū esset honorare Jesū et Mariā rosario (vt asserūt) hoc esset vel ex parte ofonis dñice: vel salutatiois āge lice. Sed neutrū istorū est incōueniēs: q̄ hoc esset p̄tra sancte matris ecclesie approbatōē. Oratio dñica s̄m Tho. est p̄fectissima oratio: quā ip̄c Iesus docuit discipulos suos Math. vi. sic orabit̄s Pater noster. Chūs. Illā orationē libēter exaudit deus: quā filius eius dictauit et docuit. Angelica salutatio s̄m Ber. in consistorio sc̄issime trinitatis est dictata: et virgini p̄ archangelū Gabriele transmissa: et Marię ac toti curie celesti p̄lata gratissima: hoībz vtilissima: demonibz horribilissima. Bern. Celū ridet: angeli exultāt: demones fugiunt: infernus tremit quotiēs cū reuerētia dicimus aue. Est tibi o virgo Maria quasi osculū audire hunc versum Ave maria. Totiens o beatissima oscularis quotiens p̄ aue salutaris. Ergo fratres charissimi ad imaginē ei⁹ accedite: genua flectite: oscula imprimite: aue maria dicite. Et quōd virgine gloriofam acceptabilis honoremus q̄ illo sc̄e trinitatis oraculo quo a summo deo extitit salutata. Sic rosariū quo ad substantiam est euāgelicū xp̄i: q̄ Pater n̄r, et Ave maria. Marię vltio.

beate Marie virginis.

Euntes in mundū vniuersū predicare euāgelisū oī cre-
ature. Sed quo ad formā siue modū dicēdi credit fm
Alanū de rupe. circa tpa Aug. .ll. ieron. Gregi. Bede
Ber. Benedicti fuisse. vt clare ptz in speculo rosarioz.
vij. z. viij. caplis. Refert idē Alanus q brūs Dñicus
rosariū beatissima virgine reuelāre assidue porauit. et
vniuersis esse orādū plebibus dei in ambone publice
predicauit. Scdo libro Apū. cap. xxviii. legit rosariū in
Brabātia anno dñi. M. cc. li. dictū fuisse. z isto mō orā-
di multos ad amicitia marie puenisse. Plurimi etiam
deuotī carthusiēses hoc roborauerūt: prout refert disci-
pulus in pōptuario suo: q. s. anno dñi. M. cccc. xxx. in
monasterio carthusiensis iuxta Treuerim qdaz pater
deuotus se in rosario exercere cōsueuit. Durauitqz ros-
ariū p annos plurimos inter diuersos religiosos etiaz
vtriusqz sexus. Quid amplius referā. plurimi sancti z
scē hoc legerūt rosariū insanti vt fere totus mūdus
hoc ipm dicat. Ergo fraternitatē rosariū marie diligite.
Et quāuis quātū ad cōmunionē charitatis oēs existē-
tes in gfa inuicē cōmunicāt in operibus bonis. iuxta il-
lud ps. Participē me fac deus oīm timētū te. tñ mul-
to specialius z fructuosius valēt aliqbz opa alioz p
directionē z specialē intentionē directā ad alios. Et ad
hoc deseruit speciales cōicatōes hoīm per quas sese
quodāmodo astringūt ad mutue p se inuicē orādū. Et
tales dñr fraternitates: dñ. s. aliq inuicē ad hoc cōueni-
unt q oīa aut specialiter aliqua eoz opa deseruiāt oī
b? in fraternitate tali existētib? Et sic cōmēdabile mul-
tū z meritorisū est esse in aliqua fraternitate bonoz. Ec-
cles. iiii. Et hōi soliqz si ceciderit nō hz subleuātē. si fu

Sermo de Rosario.

erint duo fouebunt mutuo. Proverb. xviii. Frater ad-
iuuans fratrem quasi ciuitas firma. Legimus enim plures
sanctos patres inter se fraternitatem habuisse: et orationes
suas ac bona opera sua alijs concasse: necnon et sibi con-
cari petierunt. s. Bern. Ansel. Bricus. dicentes cum aplo
ad Ephes. i. Non cesso gratias agere pro vobis: memoriam
vestri faciens in orationibus meis. et ad Rom. xvi. Adi-
uuetis me in orationibus vestris. Glo. Rogat aplos apud
minimos pro se orari. Multi enim minimi dum congregantur
vnanimes fiunt et magni. et multorum preces impossibile est
non exaudiri. Math. xviii. Si duo vel tres ex vobis con-
senserint super terram de omni re quamcumque petierint fiet eis a
patre meo. Chuso. Libenter deus exaudit. hanc orationem
quam christianus non solum pro se sed etiam pro alijs orat. pro se enim
orare necessitas cogit: pro alio autem charitas fraternitatem
hortatur. Dulcius et acceptabilior est aere dei oratio. non quam
necessitas transmittit: sed quam charitas fraternitatis com-
mendat. Amb. Si pro te roges tibi: pro te solus rogabis.
si pro omnibus roges: omnes pro te rogabunt. Greg. Quis-
que pro alijs intercedere nititur: sibi potius ex ipsa charita-
te suffragatur. Et idem in moralibus. Dominus conuersus est ad
penitentiam Job cum oraret pro amicis suis ac pro semet-
ipso penitens: tanto citius exaudiri meruit quanto deuotius
pro alijs intercessit. Libenter enim sacrificium orationis acci-
pitur quod in conspectu misericordie iudicis proximi dile-
ctione conditur. Quod veraciter quisque cumulat si hoc
etiam pro aduersarijs impendat Math. v. Orate pro per-
sequentibus et calumniantibus vos. Oremus ergo pro
inuicem ut saluemur.

¶ Institutio fraternitatis Rosarii Marie virginis.

beate Marie virginis.

Anno dñi. M. cccc. lxxv. laudabilis fraternitas ro-
sarij i alma vniuersitate Coloniensi p doctores sacre the-
ologie pdicator ordinis. ad maximā laudē z gloriā Je-
su xpī: z pūssime virginis Marie mris eius. necnō mul-
toz edificatōem salubriter instituta: imo potius reno-
uata est: qz p beatissimū patrē dñicū legit predicata:
lz ad tps fuerit neglecta ac obliuioni tradita. fūdata
dūtaxat in sola quarūdā ofonū liberali cōicatōe. Ora-
tio q specialiter in ea cōicat est salutaris angelica vna
cū ofone dñica cūctis ofonibus preponēda. Itaqz vo-
lēs huius fraternitatis numero pfratrū associari: dñi oī
ebdomada semel tria rosaria. i. cētū z qnquaginta Ave
maria. z qndecim pater nř. dicere: z suā intētiōē ad
cōfratres referre. Et pōt illa legere qñcūqz z vbicūqz
placet. Nullū tēporale dandū est de ingressu eius. nul-
los cuiuscūqz status vel pditōis excludit: diuites: pau-
peres: religiosos z seculares recipiā: amor mortuos ad-
mittit z facit picipes dñi assit viuus q p eis legit ea q
scripta sunt. nō oportet tñ p illis legere q dñi viuerent
ipsius fraternitatis pfratres fuere. Si qñs aut i aliqua
ebdomada ex negligētia certo pposito aut aliqua oc-
cupatōe neglexerit in toto aut i parte: nō opz i alia eb-
domada repetere: nec de illa omīssione psciētā facere:
qz nulla est hic obligatio culpe: sed illius dūtaxat pene
q q non legit nō increfz: pūat illa ebda meritis oīm
alioz rosarioz q a fratribus alijs dñr. Dñ aut iterū le-
gerit: itē pmeret sicut pūus. Nō opz q genib⁹ flexis
vel in ecclia: vel simul: vel certa horā: vel die dicant. lz
sufficit hoc totū dixisse simul vel p ptes. p̄io oib⁹ z sin-
gulis de hac fraternitate defūctis post quattuor festa

Sermo de Rosario

beate virginis marie: scz Purificatiōis/ Annūciatiōis
Natiuitatis et Assumptiōis quattuor anniuersaria cū
vigilijs ac missa de Requie ordinata sunt fieri in cōue
tu Coloniensi ordinis predicatorū alijsq; pluribus.

Confirmatio fraternitatis Rosarij.

Anno dñi. M. cccc. lxxvi. Alexander ep̄s Folliniēsi.
legatus a latere preactā fraternitatē approbavit: et vt
eo libētius xp̄ifideles eiusdē virginis cōfratres esse cō
cupiscerēt: dedit auctoritate ap̄lica sibi sp̄aliter p̄cessa
oibus et singulis vtriusq; sexus dicte fraternitatis con
fratrib⁹ et sororib⁹ in qñq; p̄cipuis b̄e marie festiui
tatib⁹: scz annūciatiōis/ v̄sitatiōis/ assūptiōis/ natiuitatē
et purificatiōis centū dies indulgētiarū in qualibet dicta
rū festiuitatū die. Atq; quotiēscūq; rosarium legerint:
quadraginta dies p̄ qualibet vice de iniūctis eis penē
tētijs. Anno dñi. M. cccc. lxxviii. sc̄tissimus dñs Six
tus papa huius nois quartus ip̄am cōfraternitatē cō
firmavit ac approbavit oibus et singulis vtriusq; sexus
eā seruātibus: vere penitētib⁹ et cōfessis in singulis
natiuitatis/ annūciatiōis/ et assūptiōis marie festiuitati
bus septē annorū et totidē quadragenarū de iniūctis si
bi penitētijs relaxatiōez cōcessit. Anno dñi. M. cccc.
lxxix. prefatus Sixtus ad instantiā illustrissimī Fr̄cis
sci ducis b̄stānie vniuersis et singulis xp̄ifidelib⁹ psal
terii marie. i. tria rosaria qualibet die dicētib⁹. xv. an
nos et totidē quadragenas indulgentiarum relaxauit.
Anno dñi. M. cccc. lxxxiij. sanctissimus papa Inno
cētius octauus cōcessit oibus q̄ sunt et erūt de fraterni
tate rosarij et dicūt p̄ ebdomadā psalterii b̄e virginis:
id est tria rosaria. plenariā remissionē oīm peccatorū se

beate Marie virginis.

mel in vita ⁊ semel in mortis articulo ¶ Anno dñi. M.
cccc.lxxxviii. in capitulo generali fratrum ordinis predi-
catorum venetijs celebrato: oēs vtriusq; sexus xpīfideles
q̄ nunc sunt vel in futurū fuerint de fraternitate rosa-
rii ad gratiā ordinis sunt accepti. Que gr̄a est tam in
vita q̄ in morte gaudere participatōe oīni missarum:
orationū: predicationū: ceterorūq; bonorū spūalium q̄ p
fratres ⁊ sorores totius ordinis deus fieri dederit. Gra-
banus quartus addidit ad angelicā salutationē Iesus
xps amen. largiēs oībus vere cōfessis ⁊ cōtritis ip̄am
deuote dicētibz quotiēscūq; ⁊ q̄ncūq; .xxx. dies indul-
gentiarū. Quas Johānes. xxi. successor eius cōfirmas-
uit: ⁊ alios. xxx. dies sup̄addidit. Consiliū auionēse dat
angelicā salutationē deuote dicentibus quinquaginta
dies indulgentiarū. Hoc facit de quolibet rosario quin-
decim annos ⁊ .xxv. dies. ¶ Valde gratū foret virginī
Marie si fratres ⁊ sorores post cuiuslibet rosarii cōple-
tionē in honorē matris marie sanctissime Anne vnum
Pater noster annecterēt. Quia ipsa est mēstroz preci-
pua cōsolatrix. Concludētēsq; rosariū dicendo. Benedi-
ctū sit dulce nomē dñi nostri iesu xpi: ⁊ glorioſissime vir-
ginis marie matris eius: ⁊ tota celestis curia sit bene-
dicta in eternū ⁊ vltra. Et benedicta sit sanctissima An-
na: ex qua o maria sine macula tua p̄cessit caro virginis
nec Amē. Quicūq; hec legerit habet a Clemēte quar-
to tres annos: ⁊ a Sixto quarto quadraginta dies in-
dulgētiarū. ¶ Salutate igitur mariā rosario: certe ip-
sa vos resalutabit beneficio/ gratia/ ⁊ consolatione. Et
confidenter dico q̄ ille qui ex toto corde ad seruiēdum
bē Marię in hac fraternitate se obtulerit: finaliter nō

Sermo de Rosario

peribit. Anselmus. Sicut a te auersus o virgo Maria
necesse est vt intereat: sic ad te puerus impossibile est
vt pereat. Lhus. Tribularer nimis si nescire marię pa
trocinu. O dulcis virgo nō est phas te posse illū dese
rere q̄ spem suā fiducialiter in te ponit. Orosius. Nil
dulcius nilq̄ iocundius repperi q̄ mariā. Quos nō sal
uat dei iusticia: saluat marię mīe infinita. Nemo tam
idoneus q̄ gladiū dñi abūciat nisi p̄ quā sumpsim⁹ dñi
miam. Hilari⁹. Quātūcūq̄ quis obnoxius fuerit pctō
si marię deuotus existit nūq̄ in eternū peribit. Cassio
dorus. O maria tu patrona humani generis: tu cōsola
tio afflictis: tu infirmis medicina singularis. q̄s tuo nō
indiget iuamine: cū peccare sit cōmune. Fulgibertus
Peccatorē quātūlibet fetidū nō abhorres: nō despicias
si ad te suspirauerit: tuūq̄ interuētū penitēti corde fla
gitauerit. Bonauētura. Vere regina es mīe: q̄ nō est ī
hac vīta sic despatus miser cui nō impetraueris salus
tē: si ad tuū dedinauerit regimē. Certe dñā: cū te aspi
cio nil nisi mīaz cerno. nā p̄ miseris mater dei facta es
miam insup genuisti: et demū tibi miserēdi est officium
cōm. sum. Bern. O pctō: si ad maiestātē dei nō audes
accedere vt nō liquēas quasi cera a facie ignis: vade
ad matrē mīe ostēde sibi pctōz tuoz vulnera: et ip̄a p̄
te ostēdit filio suo materna vbera: et filius ostēdit p̄ te
patrī latus et vulnera. Pater nō negabit filio postulātī
nec filius matrī interpellātī: nec mater negabit pctōi
fienti. Anselmus. Quis vnq̄ criminū veniā perit: nisi
mediāte maria. nemo diffidet de mīis mīa: oēs mariāz
noiant: oēs mariā inuocāt: mariā p̄ oībus amāt: oīs
eras et p̄fessio studiose reclamāt. Cū enī summū regē

beate Marie virginis.

peccādo p̄dīdimus. cū angelos ⁊ sc̄tōs dei oēs offendī
mus: cū etiā nosmetipsos graues scimus ⁊ oīno nescī
mus qđ agere debeam⁹. hoc solū restat nobis miseris
vt oculos cordis ⁊ corporis ad te leuemus o maria cō
siliū querētes: petētes auxiliū. Maria oībus sinū mīe
sue aperit vt de plenitudine ei⁹ accipiāt vniuersi. eger
curationē: tristis cōsolationē: pctōr: veniā: iustus grām.
Greg⁹. Intuemini inquit quāto deuotōis affectu a no
bis cā dñs voluerit honorari: qđ totius gr̄e plenitudinē
posuit in maria. Proinde si qđ spei: si qđ gr̄e: si qđ salu
tis nobis est ab ea nouerimus redūdare. Bern⁹. Si ma
rie deuotus fueris: velis nolis nequaquā erps esse po
teris eius gr̄e iuuamini ⁊ feruoris. Richardus de scō
v'ctore exponēs illud Eccl. xxiij. Qui elucidāt me vi
tā eternā habebūt. alt. Nunq̄ in eternū dānabit qđ nūc
in p̄sēti laudes marie preconiaq; sectat. Ignati⁹. Illūq;
finē vite sue malū habebit qđ marie deuotus ⁊ sedulus
inuenit. Raymūdus. O qđ gaudēs erit obitus qđ marie
dū viveret sedulus fuit ⁊ deuotus. Aug⁹. Nisi sponte
velim scio me nō posse perire pietate marie. O quā
inquit iocūditas cordis mei ex laude puenit m̄is dei.
Michael dux ⁊ princeps militie celestis cū oībus sp̄i
ritibus āministratoriis tuis o virgo paret preceptis: ⁊ de
fendēdis in corpore in suscipiēdis de corpore aīabus fide
līū specialit̄ tibi o dñā die ac nocte se cōmēdātū. Hanc
fatemur verā reginā celoz qđ recipit aīas sc̄tōz. Oēs
igit̄ marie patrocinū oī n̄rū imploremus: vt dum nos
eā supplicī obsequio frequētamus in terris: p̄a nos fi
llo suo piece sedula cōmēdare dignet̄ in celis. Amen.
¶ Adoptatio moralis Rosarij Marie.

Sermo de Rosario

Rosarij nomē presens oratio sortit̃. Primo ppter flougerā rosam virginē mariā suauissimā que rosa appellat̃. Ecc̃l. xxiij. Ego quasi plātatio rose in hierico. Maria d̃r mater soror regina / dñā / liliū / rosa fm diuersas proprietates ⁊ virtutes. Florescens rosa mater dñi rose cōparat̃. Sicut spina rosas genuit: ita indea mariā ṽginū reginā. Rosa sine spina dei genitrix es facta. Maria quasi flos rosarum in diebus vernis. sicut ver est causa leticie: sic ip̃a nata. Unde natiuitas tua dei genitrix gaudiū annuntiavit vniuerso mūdo. Rosa medicinalis in maria inuēta est medicina humani generis: q̃ suo suauissimo odore humilitatis attraxit iesum. Ap̃is ad ciuitatē nazareth. q̃ interpretatur flos / aduolauit. ⁊ ad sue olentem p̃petue virginittatis florē aduenit. Ad huius rose odorē missus est gabriel flores apparuerūt in terra nostra. amat florigerā patriā. flos de radice iesse. Nec est regina virginū q̃ genuit regē velut rosa decora. Que regina celoz mater regis angeloz: o maria flos virginū velut rosa vel liliū. Aqua rosacea refrigerat: sic maria cor nostrū in vicis p̃ccōz ardēs ⁊ amore terreno accēsū refrigerat: ⁊ ad suū ⁊ sui filiū amorē allicet ⁊ cōfortat. Anselm⁹ Si estuas maria refrigeriū est: si egrotas medicina est. Maria fugat demones: angelū in adiutoriū aduocat: excitat deuotionē: placat deū: impetrat veniā: illuminat p̃scientiā. Rosa in hierico. nā ibi singularis modus crescitie est: q̃ fm Albertū ibi crescūt rose centū q̃nquaginta folia habētia: quas p̃papa oī anno dñica Metare benedicit rome in ecclia b̃tē virginis. Eñ cultores b̃tē virginis si eā orauerint p rosariū a papa hic b̃ndicent:

beate Marie virginis.

pecta eorum remittuntur: et virginis illibate ad perpetuam custodiam comedant. Secundo propter odoriferam rosam angelicam salutationem dei rosarium: quod plantata extitit a summo agricola de celesti paradiso in benedictam terram virginalem. Catholicon. Rosarium dei idem quod collectio rosarum. Sicut de multis rosis efficitur rosarium materiale: sic de quinquaginta rosis angelicis salutatoribus nos facimus rosarium spirituale. Nec caret mysterio. nam secundum Albertum et Catholicum numerus quinquagenarius dei liberalis et gratus: quia iubilans a iohel grece dei remissio latine. nam illo anno nebat remissio captiui libertati restituebantur: debita gratis relaxabant. Leuit. xxv. Vis libertas: remissio: gratia: nobis a beata virgine venit: per eam a seruitute diaboli liberamur: et multorum debita peccatorum nobis gratis relaxantur: et celestis hereditas quam eua tristis abstulit: nobis misericorditer restituit. Rosa odorifera sic salutatio angelica: cuius odorum demones sufferre non possunt: sed velociter fugiunt ab illo quod eam salutat. Rosarium materiale fit ex rosis floridis: sic nunc spirituale ex deuotis angelicis salutatoribus. Alius nobis dicitur sicut cuiusdam. Tua que maria sunt tamquam rose aride: in quibus neque decor est neque odor deuotiois. Rege de cetero cum mora et deuotione ut intrat. Maria mihi rose floide. Dicere parum et deuote est deo et marie acceptum hoc verset in corde quod perfertur in ore. Albertus. Qui reuerenter angelus ad eam accessit: facie rutilans veste choruscans: reuerenter inclinans et dicens. Ave. Bonaventura. Qui mira ait est huius virginis fecunditas: que dum salutat deuote ad cor salutantis suauissimus fructus emanat. Rosarium tertio dicitur propter rubram rosam iesum dulcissimum: qui potest dici flos rosarii in diebus vernis

Sermo primus

Odilino. Ante q̄ verbū dei virgo conciperet hiems erat
at vbi verbū dei cōcepit facta est estas. deniq; vapore
spūssancti vaporato flos cepit esse. *Isaie. xi.* Egrediet
virga de radice iesset: flos de radice eius ascēdet. *Ec
cles.* Virgo dei virga est. flos filius eius. flos cādīdus
et rubicūdus. *O* rubēs rosa Jesu quō in corpore tuo re
luxerūt amoris signa: ita q̄ nō inueniebat spaciū vni⁹
pūcti. qd nō reluceret amore et dolore. *O* vtinā in cor
dibus nris nunq̄ marcescat: sed semp rediuiua pullu
latōe nouus existat odorifera rosa. i. memoria passiōis
dñi nri iesu xpī: et vt hec iugiter nobis insit: ideo dñr in
rosario qnq; Pater nř. loco qnq; vulnerū eius dicētes
cū ap̄lo ad *Galath. vi.* Ego stigmata dñi nri iesu xpī
in corpore: scz iugiter memorādo porro. *Bern.* Memori
ero q̄ diu vixero dolorē passionis eius: hec me ī aduer
sis erigūt: hec mibi in ore et corde frequenter: hec mea
sublimis philosophia scire iesum xp̄m et hūc crucifixū.
In oībus aduersitatibus meis nō inuenio tā efficax re
mediū q̄ vulnera xpī. Rosa delectat vñsum: sic iesus in
quē desiderant angeli prospicere: quē videre vita eter
na est. *O* maria vitā presta purā: ita para tutū: vt vi
dentes iesum semp collemur. Quod nobis cōcedat
Jesús Marię filius. Amen.

Sermo electissimus de duodecim priuilegijs. sanc
te Anne matris Marię.

Ecce arbor in medio terre. *Daniel. iii.* Pract
ca figurā. *Aug.* Que in veteribus patribus
et pphetis ostēsa sunt figuraliter seu visualit
nobis exhibent realiter. i. *Loth. x.* Dia in figuris con
tingebāt illis. Hec arbor est beatissima Anna ī medio

de sancta Anna.

terre: scz ecclesie plātata. Arbor inquā cui similis non
inuenit in oib⁹ siluarū lignis. Arbor magna in scitas
et: vtilis in fecunditate: q^z fructus eius nimius: sub ym
bra eius tuta defensio. Gen. ii. Produxit deus in para
dyso oē lignū pulchrū visu: et ad vescendū suauē. lignū
etiā vite in medio paradysi. Anna pduxit tres marias
et aplos: et inter eos sicut in medio paradysi lignū vite
hoc est xps dñs suauissimus. Cant. ii. Fructus ei⁹ dul
cis gutturi meo. Tho. p^{ri}a pte. q. ca. ii. Et Petrus au
reolaneñ. in cōpēdio. li. ii. ca. lxxiiij. q^z in paradyso arbor
res quolibet anno bis fructificāt: eo q^z due ibi sint esta
tes scz tēpate. Nā in vtroq^z equinoctio h³ sol accessū su
p eū: eo q^z paradyso est sub eqnoctiali circulo positus
et sic in vtroq^z eqnoctio anni h³ sibi estatē et fructū p
ductionē quolibet anno a sole accedēte. Sic spūaliter
Anna a deo habuit hāc grām q^z sicut arbores in para
dyso bis fructificāt: ita ex scā Anna duplicis serus fru
ctus puenit: scz xps et maria. scī discipuli et scē disci
pule. Et bene i paradyso: q^z sū Damascenū et Petru
aurel. quo sup^{ra} et sū scm Tho. p^{ri}a pte. q. c. ii. ar. lii.
In paradyso nihil irrationabilū habitat: sed solus hō
diuinarū manuū plasma: q^z p solis hoibus factus est.
Et vt Greg⁹ in moralib⁹ inqt. Ibi soli electi hoies fu
issent nati: si Adā nō peccasset. Sic spūaliter ad pposi
tū applicādo brā Anna hanc grām habuit inquātū in
sue generatōis paradyso nullus reprobos vel dānato
rū hoīm extitit: q^z p irrationabilib⁹ reputant^r ppter vi
tā brutalē. iuxta illud ps. Homo cū in honore esset nō
intellexit: cōparatus est rē. Sed soli electi scī ex ea p
dierūt: et qd maximū est ipse electorū caput xps p eius

Sermo primus

filiam virginē ortus est. **O** ergo gloriosissima dñs et be-
nedicta femina te laudamus te glorificamus: recōmē-
da nos tue filie marie et eius nato xpo iesu bñdicto ne
pereamus: sed ad vñs gaudia pueniam⁹. **O** ergo xp̃ia
ne multū debes venerari talē ac tantā sc̃tā; sc̃z Annā
quā xp̃s tāta gr̃a sublimauit vt esset auia xp̃i dignissi-
ma: q̃ fuit arbor florida odoreq; cōuersatōis sc̃tē plena.
vt merito deus sibi eligeret p̃ habitaculo cōuersatōis
ac fructibus sc̃tē generatōis abūdātissime: adeo q̃ ip̃e
xp̃s filius dei intantū dilexerit eius generatōem vt ex
eius filia sc̃z ṽrgine maria carnē assumeret: et inter fru-
ctus ip̃ius anne habitaret. Merito ergo de sc̃tā anna
hec verba accipiunt p̃ themate. Ecce arbor in medio
terre. loco p̃allegato. Juxta q̃ qdē ṽba p̃sequēdo bñ
anne duodecī priuilegia tanq̃ ramos seu flores a deo
collata describem⁹: q̃bus ip̃a fuit coronata. Et sūt hec.
Primū dicitur Amabilis p̃electionis.
Secundū dicitur Rotabilis p̃figurationis.
Tertium dicitur Hominalis gloriatiōis.
Quartū dicitur Excellētis nobilitatiōis.
Quintū dicitur Reuerentiālis celebratiōis.
Sextū dicitur Opulētis fructificatiōis.
Septimū dicitur Sp̃ualis solaciū vel cōsolatiōis.
Octauū dicitur Angelicalis visitatiōis.
Nonū dicitur Irreprehensibilis cōuersatiōis.
Decimū dicitur Diuinalis cognatiōis.
Undecimū dicitur Imperialis impetratiōis.
Duodecimū dicitur Curialis celestis veneratiōis.
Circa primū priuilegiū q̃ dī. Amabilis p̃electio-
nis. Quia nimirū ante secula est ip̃a anna p̃electa a

de sancta Anna.

deor: vt fieret mater genetricis xpi. Tho. iij. pte. q. xxv. ar. iij. Quos deus ad aliquid elegit ita preparat et disponit vt idonei sint. Electio autem presupponit amorem vel dei dilectionem. Queritur namque quos vel quales homines deus amat ab eterno. Ad hoc respondet magister se tenendum in. iij. li. di. xxxij. Vicinus inquit de electis solis simpliciter hoc esse concedendum. quod deus ab eterno eos dilexit: quos ad iusticiam et coronam preparauit. De non electis vero simpliciter est concedendum quod odio habuit eos deus. id est reprobauit: sicut legitur. Jacob dilexi: esau odio habui. Malach. i. Eccl. xij. Altissimum odio habet peccatores. Aug. Scio deum inimicum esse omni criminoso. O peccator: pertimesce peccare et age penitentiam ne pereas eternaliter. Ad propositum ex quo beata anna est predestinata et electa ab eterno ad summam hanc gloriam: vt foret mater marie et auia xpi. sequitur quod. scilicet. privilegio maximo adamata. ¶ Circa secundum quod dicitur. Notabilis prefiguratio. Hanc sancta anna pro eo. scilicet. quod genuit matrem xpi prefigurata est in scripturis notabiliter. prout dicit Hieronymus. in sermone qui incipit. Postulatis. Primo quidem prefigurata per terram sanctam quam protulit rubum quem vidit Moyses ardentem: sed incensibilem permanentem. Exodi. iij. Sic enim sancta anna tanquam terra sancta genuit virginem mariam deo fecundam. Secundo prefigurata est secundum Hieronymum. vbi supra per celum. de quo stella maris ad orientem processit. Tertio secundum eundem: per radicem de qua egressa est virga iesse. Isaie. xi. Egredietur virga iesse. Quarto per arbores bonam de qua excisa est virga Baran: quam sicca permanens per seipsam diuinitus floruit et amigdalas produxit. Numeri. xvij. ¶ Circa tertium privilegium quod dicitur. Nominalis gloriacionis. Unde

Sermo primus

Hieroni. ubi s̄ dicit. Merito mater dei genitricis s̄: an-
na. Tho. i. pte. q. xii. ar. ii. Nomen imponit ab eo p̄ q̄
res cognoscit: sc̄z a p̄prietate vel ab op̄atōe si humani
tus imponat. Et. iii. pte. q. xxxv. Moia singulariū hoīm
semp̄ imponunt ab aliqua p̄prietate ip̄or. Anna vero
gr̄a dicit: q̄ gr̄a erat plena felix ⁊ oī laude dignissima.
Ex hoc enī terra illa sūpra est de qua veritas orta est.
Ex hac clavis Dauid est facta per quā paradysi porta
cūctis est patefacta. Ubi nota q̄ in scripturis legūtur
quattuor mulieres deo gr̄ate hoc nōe Anna vocate.
Prima fuit mater Samuelis p̄phete. de qua. i. Reg.
i. q̄ tante gr̄e apud deū errit: q̄ cū esset sterilis: deus
orōnē illius exaudiuit: ⁊ filiū sc̄ssimū p̄phetā sc̄z Sa-
muelē parere meruit. sed maiore hac gr̄a: anna ista p̄-
meruit apud deū sua orōne: vt sc̄z sc̄ssimā sc̄tōz oīm
per quā salus est oībus: sc̄z virginē mariā: cū foret ip̄a
sterilis ab ānis. xx. gigneret. Sc̄da fuit anna vxor Tho-
bie: q̄ vnicū filiū. s. thobiā in pegrinatōe positū legit la-
mētasse irremediabilibus lachrymis. Thob. x. Ista be-
ata anna maiore gr̄a: habuit: cū tres marias sc̄ssimas
xp̄i passionē amarissime lamētātes genuit: ⁊ q̄ diu ip̄a
supuirit filie sue marie ⁊ xp̄o in egyptū peregrinātī cō-
passa credit amarissime. ⁊ si forte in passionis t̄pe sup-
uirit: nō dubiū est eā cū suis irremediabiliter fleuisse.
Tertia fuit anna vxor Raguelis: de qua Thob. vii. q̄
filiā zaram peperit: quā nullus in cōiugiū potuit habe-
re motus ex sola voluptatis libidine. Beata ista anna
filiā peperit mariā virginē: quā nullus vnq̄ cōcupisce-
re carnaliter potuit licet fuerit corpe pulchra: vt dicit
Tho. ii. scrip. di. iii. q. i. ar. ii. Quarta fuit āna filia pha-

de sancta Anna.

nuel: q̄ xpm videre et cōfiteri meruit. Luc. ii. Hec summa
grām habuit q̄ matrē xpi parere: et xpm videre: ample
xari et fouere ut nepotē pmeruit Merita q̄ dicta est an
na. ¶ Circa quartū q̄ dī. Excellētis nobilitatōis. Dēs
enī nobilitates genere ab adā et patriarchis ac regi
bus et ducibus iudeorū descēderūt in beatā annā. q̄ qui
dē stirpe regia David nata fuit. ut ptz Math. i. Lu. iii.
Euāgeliste intēdūt nobilitatē xpi et matris eius prefer
re oībus impatōibus regibus et nobilibus: sed cōstat
q̄ hec nobilitas p annā descēdit in mariā et xps. Sicut
ergo xps est rex regū: et brā maria regina reginarū: sic
post anna merito dī nobilissima matrona nobiliss. Etia
hoc pbamus rōne pprie virtuositatis. Tho. ptra gē
tles li. i. ca. xxviii. Ois nobilitas cuiuscūq̄ rei inest sibi
fm suū esse. Hieron. Nobilitas summa est clarū esse
virtutibus: nō decuit deū nasci nisi de mūdissima et san
ctissima: ut fm carnē etiā nobilissimus esset. Et iō ois
nobilitas generis et virtutis debuit esse in anna p̄ce
ceris: ut p eā descēderet in virgīnē. Sic ptz q̄ fuit no
bilissima. ¶ Circa q̄ntū q̄ dī. Reuerētialis celebratōis
q̄ p orbē celebrat festū anne in ecclia. Sed q̄re plus
festū Anne q̄ Joachim. R̄spondet: q̄ deus fecit maiora
mirabilia in anna: q̄ ibi sacrificauit tabernaculū suū al
tissimus p̄ce oīb⁹ sacrificiis: ut dicit Tho. iii. pte. q. xxiij
et. iij. scrip. di. iij. Etia fm Vincētiū in sermone de sacra
āna. Anna hūit maiore cōuersatōem lactādo: tractādo
osculādo Mariā. Exēplū ponit de portate pomū i ma
nu pmanet odor et. vide ibidē si placet. ¶ Circa ferrū
p̄uilegiū dī. Opulētis fructificatiōis. Tho. xi. q. xi.
Fructus est vltimū ex arboe expectatū: et cū suauita

Sermo primus

te p̄cipitur. Maximū enī anna fructū fecit in celo p̄re
cibus alijs hoib⁹. Ex fructu alit cognoscit arbor. Ma
thet. vii. Luc. vi. Primū enī et optimū fructū fecit ma
ria. de qua bern. Maria p̄ te infernus euacuat: celus
refert: angeli reparant: hoīes saluant. Scd⁹ fructus
scd⁹ maria generans quattuor discipulos. Terti⁹ fru
ctus tertia maria generas duos ap̄los. Nota per eius
fructū et generationē tota celestis curia p̄ oīem sanctorū
ordinē h̄z iocunditatē et decorē. Ipsa est matriarcha oī
um saluandorū: in quātū est mater dñe oīum. In ordine p̄
phetarū habz cognatū Johēm baptistā: q̄ fuit optim⁹
p̄phetarū: et maior inter natos mulierū. Math. xi. Mā
Johēs baptista fuit filius Elizabeth: q̄ fuit filia h̄sime
rie: et hec h̄simeria fuit soror btē anne: vt dicit Beda in
chronicis: et Ecclesiastica historia. Anna h̄z in ordine ap̄lo
rū et euāgelistarū nepotes sc̄ssimos. s. Johēm Iacobū
et sic de alijs. In ordine discipulorū h̄z nepotē Ioseph iu
stū. In ordine martyrum: q̄ predicti ap̄li sunt martyres:
In ordine cōfessorū h̄z cognatū sc̄m Seruatū nepotē
suū ep̄m Tongrēsem maxime sc̄tatis virū: cuius reli
quie colunt et in magna populorū frequēti v̄sitatione in
vibe Traiectēsi sup̄ mosam. In ordine virginū h̄z dei
matrē et Johēm euāgelistā. In ordine viduarū h̄z san
ctā mariā tertiā: q̄ mortuo zebedeo secuta est xpm et te
nuir viduitatē. Præterea oēs ordines angelorū de eius
fructibus tā gloriōsis congratulant. Si enī gaudiū est
angelis de vno rē. Luc. xv. quātomagis de talibus sā
ctis. Et oēs h̄i innumerabiles hoīes ad celum p̄duce
rūt suis exemplis atq; doct̄inis. Ecce quō anna arbor
magna et fecundissima. ¶ Circa septimū q̄ d̄r. Spiritus

de sancta Anna.

illis consolationis. **O** deuota mens considerare potes
quātas consolationes habuit anna in spiritu quotiens
xp̄ni amplexabatur osculabatur eius matrē eius vir-
ginē: quia oī gratia et suauitate plena fuit. **Q**ue etiā vt
p̄te creditur sicut filia sue matri solet secreta sua pates-
facere: sic ip̄a anne patefecit mysteria incarnatiōis di-
uine: et sic illa multas cōsolatōes hausit in xp̄o suo ne-
pote charissimo et pulcherrimo. **N**ā matrone dicūt nō
minus affici auias erga nepotes: q̄ ad filios proprios.
Circa octauū dī. Angelice vīsitatiōis. **E**n̄ Hieron. i
sermone postulatis. dicit sic de ea. Hec est sterilitas fe-
cūdata et simplicitas serā que ab angelis frequentata
inter eos quasi domestica peperit. Dicit etiā q̄ Anna
iuuēcula fuit in tēplo sancto enutrita: et p̄ angelū de cō-
ceptu marie p̄mōstrata. **C**irca nonū priuilegiū qd̄
dī. Irreprehensibilis cōuersatiōis. **Q**uia ip̄a cū marito
Ioachim erant ambo iusti deū timētes: et in oībus mā-
datis dei irreprehēbiliter incedētes corā deo et hoīb⁹
vt dicit Hieron. supra. **N**am reuera magnū hoc priui-
legiū scitatis erat q̄ essent sine oīs pctī reprehēssione:
q̄ vt Aug⁹. alt. xxi. de ciuitate dei. **P**aucissimi sunt in-
ter sc̄os tante felicitatis: vt nūq̄ damnabilia pctā cō-
missa sint ab eis. p̄pterea magnū etiā hoc erat q̄ oēm
substantiā trifarie diuidētes. vt infra sc̄do sermōe dice-
mus. **O** de⁹ q̄s hodie etiā decimā partē substantie ero-
gat. **C**irca decimū q̄ dī. Diuinalis cognationis. **I**n
quo h̄z plurimas prerogatiuas. **P**rima: q̄ ip̄a est xp̄i
auia et xp̄s dei filius ip̄s est nepos. **S**c̄da: q̄ est ges-
nitrix regine celi marie. **S**ed fructuose queritur quali-
ter ad tantā grām ip̄a de congruo fuit digna. **R**espōde

Sermo primus.

tur & precipue per quattuor: hec meruit de cōgruo ex
dei bonitate. Nā p̄ hec quattuor mulieres p̄merentur
apud deū magnā grām & apud hoīes laudē & gloriā
Primo p̄ mādator̄ dei obseruatōem. Ecc̄. xxvi. Man
data dei in corde mulieris sc̄tē. Sc̄do p̄ xp̄i deuotōem.
Uñ Auḡ. exorādo dicit ad mariā. Intercede p̄ deuo
to femineo sexu. Tertio p̄ pietatē ad paupes. i. Lhi. i.
Pietas ad oīa vtilis est p̄missionē habēs vite. Quar
to p̄ pudiciā vcl castitatē siue virginalē: siue cōiuga
lē: siue vidualē. ¶ Circa. xi. q̄ vi. Imperialis ipetratio
nis. Lñ alij sc̄i habeāt suffragia a xp̄o ipetrare suis de
uotis solūmodo p̄ modū supplicatōis. Ip̄a aut̄ bt̄a an
na sicut auia xp̄i h̄z cōsimile ius ipetrādī & precipiēdi
ip̄i xp̄o sicut & mater maria: nec est fas negare sc̄l̄z qđ
postulat. iuxta illud Exo. xx. Honora patrē & matrem.
p̄: sc̄t. figurā. iiii. Reg. ii. Pete mater mea qđ vis non
est fas rē. qđ est maximū priuilegiū sibi datū p̄c alijs
sc̄is. ¶ Circa. xii. vltimū priuilegiū q̄ vi. Curialis ce
lestis veneratōis. Tota enī curia celestis h̄z eā vene
ratōē dignissimā: in quātū ex ea p̄dūt regina celestis. &
est auia celestis regis xp̄i filiū dei: q̄ ex hoc ip̄o h̄z p̄ro
gatiua q̄ ip̄a est dñā oīm angelor̄ & hoīm. Auia enī re
gis est dñā seruor̄ illius. Itē ex hoc ip̄o ius h̄z q̄ vene
rē vt mater sc̄z oīs elector̄: quor̄ oīm mater est maria
vt dicit Anselm⁹ & Bern̄. Sed ip̄a bt̄a anna est mater
m̄fis oīm. s. virginis marie: sponse dei & genitricis filiū
dei. Ergo oēs filiū dei sc̄z xp̄iani ip̄i bt̄e anne quodā ius
re adoptiōis & veneratōis & dilectōis sunt obligati tan
q̄ filiū sp̄iales & adoptiui. Uñ. xxx. q. iiii. ca. Ita diligere
dicit Nicolaus papa q̄ ita diligere d̄z h̄o patrē vel ma

de sancta Anna.

Item autem fratres spirituales ac adoptionis sicut carnales
¶ Ergo beatissima feminarum superfelix et gloriosa domina: non
simpliciter sed multipliciter in te et tuis natis: et potissimis
in christo superbenedicta et beata te veneramur: te nos miseri
peccatores deprecamur: ut apud christum unicum tuum super
beatissima filia virgine sancte maria ac ceteris tuis natis
et nepotibus pro nobis intercedere digneris: ut detur nobis
gratia in presenti et gloria in futuro. Amen.

¶ Alius sermo valde notabilis de sanctissima Anna
matris Marie.

O Anna pro nobis quam tu mulier sancta es. Judith. viii.
¶ Hec verba licet sint scripta de venerabili vidua
Judith precipue: tamen possunt accipi de sanctissima an
na genitrice intemerate virginis Marie ac anime Iesu
christi. Tunc ratione sui nominis: quia anna interpretatur donum gratie dei
secundum Hieronymum. Ideoque hec mulier sancta convenienter in ista
scriptura a gratia dei sic commendatur denotata. Ecclesiasticus. xxvi.
Gratia super gratiam mulier sancta. Tunc ratione sue sanctitatis. quia
sancta ipsa fuit mulier sanctissima: et propterea gratia super gratiam alii
arbitrio mulierum in ea refulsit. Proinde Hieronymus. in sermone
qui incipit Postulatio. de ipsa sanctissima anna sic dicit. De
qua agimus inquit res est precella: res preclara: res ei
laude digna. Hec est enim arbor bona de qua virga exci
sa pro se divinitus floruit. Hec est terra sancta quam rubum arde
re sed incobustum permanentem germinavit. Hec est celum
excelsum de qua stella maris ad ortum processit. Hec est
sterilis fecunda quam ab angelis est frequenterata. Hec est
benedicta inter mulieres et mater inter matres beata: ex qua
templum divinis sacrariis spiritus sancti: mater dei mundo illuxit. Hec
ubi Hieronymus. Bene ergo de ipsa dicitur quod hec mulier sancta sit.

Sermo secundus

Quibus verbis cōmendat de tribus: de quibus dicem⁹
ad laudē ⁊ gloriā ei⁹. Pr̃mo de gfa diuinali. ibi Gfa in
qt. Sc̃da de excellētia speciali: q̃ d̃i Gfa sup gfa. Ter
tio de sc̃a vita exēplari: q̃ d̃i Mulier sc̃a. ¶ Circa pri
mū de gfa diuinali in sc̃a anna: ex quo a gfa denotat⁹
q̃ anna donū gfe vel donata gratificatio interpretat⁹: vt
dicit Hieron. de interpretatōe nom̃ hebraicorū. Querit
ergo vñ hoc cōgruebat q̃ mater dei futura. s. xgo ma
ria a sc̃is Iosachim noīe ⁊ anna deberet nasci in hac vi
ta. R̃ndet q̃ alto mysterio sic deus ordinauit: ⁊ p̃cipue
id cōueniebat rōne triplici. Pr̃a ratio ex pte virginis
marie. Sc̃da ex pte Iosachim ⁊ anne. Tertia ex parte
nre doctrine. Pr̃a rō ex pte virginis marie: q̃ ip̃a de
buit sc̃ificari in utero bẽe anne a deo: vt dicit Anselm⁹
de cōceptu virginali. Decebat inqt vt ip̃a virgo bẽa ca
puritate niteret: qua maior sub deo neq̃t intelligi Tho.
iii. pte. q. vii. Maria sup oēs post xpm̃ habuit plenitu
dinē gfe. Pr̃o tali ergo ⁊ tanta gfa decuit: vt virgo ma
ria nasceret ex anna q̃ interpretat donū gfe: ⁊ ex ioa
chim q̃ interpretat dñi partus: vel dñi suscitāte ⁊ dñi
exaltatio. vt dicit Hieron. de interpretatōe nom̃ hebrai
corū: vt ip̃a beata virgo maria designaret singularissi
ma gfa nasci ex sc̃is Iosachim ⁊ anna: ⁊ ori dñi ac ex
altari in matrē dñi. s. Iesu xpi filij dei. Merito ergo pa
ter ⁊ mater virginis marie sic sunt nominati: vt ex dono
gfe q̃ significat anna ortū habeat ip̃a mater gfe: ⁊ su
scitante dñi atq̃ exaltāte ac eius partū mirabiliter fa
ciēte pdeat virgo maria in mundū. Sc̃da ratio ex pte
Iosachim ⁊ anne: q̃ ipsis collatū est a deo omnipotente do
nū: sc̃z precesse sc̃itatis in hoc q̃ sunt parentes ipsius

de sancta Anna.

videlz scilicet uirginis marie: et sic iochim auus: et anna uia xpi. Sed inter oia dona dei qd est maximū hic nisi gra et exaltatio glorie in patria. An scilicet Tho. i. ii. q. cxii. ar. ix. ad scdm. Bonū grē vni⁹ maius est q̄ bonū nature totius vniuersi: qz bonū grē terminat ad bonū eternū diuine participatōis. Ad designandū ergo precellētissimū donū scitatis parētū uirginis marie q̄ est mater grē: decurrit a gra et exaltatōe glorie denotā re. O pctor ex his accipe documētū. q̄ ex quo i crimine iaces nec penitētiā agis: alienus es a gra et a regno xpi: alienus a parētela xpi: alienus es a filiis et a familia dei: et es in familia diaboli et i inimicitia dei. Age ergo penitētiā vt salueris. Tertia rō est ex parte nre doctrine. Nā quero vñ oritur salus hoīm et pctor. Rndet glo. ii. Tho. x. vel dicit sic. Gra dei est qua sola hoīes liberant a malo: et sine qua nullū prius siue cogitando siue volādo et amādo: siue agēdo faciunt bonū. Hec ibi scilicet Tho. i. scde. q. cx. ar. v. Sine gratia nō potest homo mereri eternā vitā. Et Aug. de ecclef. dog. caplo xxi. dicit q̄ initium nostre salutis deo miserante habem⁹ vt acq̄scamus salutifere inspirationis: et qua dei gratia incitamur ad salutē. et sic patet q̄ salus nostra ortū primariū habet ex dei gratia preueniente. Johis. xv. Sine me nihil rē. Tho. ii. libro contra gētilcs. ca. clv. Indiget homo diuine gratie auxilio. Ad propositū ergo vt nos doceamur predictis modis saluari et ad xpm peruenire: congruū fuit vt ex sancta Anna nasceretur beata maria: et ex ea xps dñs. Anna enī donū gratie interpretatur. Maria aut illuminata. Nā ex dono gratie dei ois humana illuminat et in ea xps dñs nascit et per

Sermo secundus

manet iesus. i. salus vera aie. sic quoq; salus hominis in
gloria consummat. Sed heu q̄ multi sunt o deus meus
q̄ nō acquiescūt diuine inspirationi vt puenirēt ad iesū
q̄ tñ libēter acquiescūt diabolico instinctui: vt pueniāt
ad eternā dānationē. **O** peccatrix aia nunqd meli⁹ est
xp̄m iesum amare p cōsequēda eterna bñtūdine: q̄ di
abolū p eternis supplicijs. **R**ecognosce misera pecca
trix aia: q̄ vt dicit apls ad Rom. vi. Stipēdia peccati
mors: grā autē dei vita eterna in xp̄o. **C**irca scōz prin
cipale de excellētia scitatis bñe anne querit. Tercū ip̄a
bñā anna inter sc̄as feminas post matrem dñi reputet
merito fore sc̄issima. **N**ō q̄stionis est. q̄ de eius vite sc̄
citatie nū scribit in scripturis canonicis veteris aut no
ui testamētis: cū tñ plures ibi cōmēdant de sc̄itate mi
nus preclara: et tñ ip̄a est electa a deo ad dignitatē pre
clarā: videlz vt esset genitrix gloriosissime virginis ma
rie matris dñi n̄ri iesu xp̄i: et sic aia filij dei. Mirū ergo
videt q̄ saltē euāgeliste nullam de ea voluerūt facere
mētionē ad cōmēdationē gloriose virginis marie filie
eius. **I**h̄a **E**ccl. xij. Gloria hoīs ex honore parentis. Ad
q̄stionē ergo r̄idet p cōclusionē: vīcz q̄ quis i scriptu
ra canonica nulla sit mētio de sc̄ā anna: nūq̄lomin⁹ cre
dit et pbat ip̄am post matrē dñi fore mulierē sc̄issimā.
et hoc ceteris parib⁹ quo ad essentialia sc̄itatis meri
ta. **D**ecarat: q̄ ordinatōe sp̄s sancti factū est. vt de ea
taceret in sacra scriptura: sicut et de vita ac precellētissi
ma origine atq; sc̄itate virginis marie ab euāgelistis
nū scribit. p hac rōne: q̄ ab oībus xp̄icōlis presuppo
ni d̄z q̄ ip̄a ppter plē dignissimā fuerit sc̄issima: vide
licet ppter gloriosissimā dei matrē quā genuit. sicut et

de sancta Anna.

am bñ virgo ppter xp̄s dei filiū ex ea genitū creditur
fuisse sc̄ssima p̄e alijs. Nec decuit q̄ virgo maria per
sanctitatem parentū cōmendaretur: sicut non decuit q̄
xp̄s per matrem cōmendaretur: sed potius econverso ex
xp̄i sc̄tate decuit p̄ presupposito credi maxima sancti-
tas marie. Et ex sc̄tate marie sc̄itas suorū parentū. s.
Joachim̄ et Anne firmiter credit̄ et p̄ presupposito ha-
bet: q̄ ipsi parētes oēm dignitatē sc̄tatis a ple sua ac-
ceperūt: sicut et virgo maria oēm dignitatē et sc̄tatē ac-
cepit a xp̄o: ppter quē et virgo maria et sui parētes ac
tota illa gens iudaica est electa a deo. M̄m̄rum vt ait
ph̄s. i. ph̄isicorū et. vii. Thopicoz. p̄cūm est fieri p̄ plu-
ra q̄ p̄nt fieri p̄ pauciora. Cū ergo ex plis sc̄tate suffi-
ciēter presupponit in istis parētibz maria sc̄itas cre-
dēda apud fideles noluit sp̄ssancr⁹ vt eorū vita descri-
beret̄ ab euāgelistis vt et maius meritū acquirerēt fide-
les ex fide tali et deuotōe. vñ Aug⁹. Ille iquit ap̄d deū
h̄ plus meriti q̄ plus fidei. Vñ Maximus in sermone
de corpore xp̄i dicit. q̄ vbi est magna fidei p̄fectio erit
et copiosa remuneratio. Et sic p̄ ista soluit rōnis adduc-
te obiectio. Quia aut̄ ip̄a bñ anna p̄e ceteris quo ad es-
sentialia post matrē xp̄i fuerit sc̄ssima: pbat plurib⁹
rōnibz. Primo rōne diuine electōis. Secūdo rōne di-
gne honoratōis Tertio rōne sc̄e generatōis. Prima
est rō diuine electōis: q̄ deus quēcūq̄ eligit ad aliquā
dignitatē sp̄salē: eidē talē et tantā gr̄as cōfert vt sit deo
dignus tali dignitate. Iuxta illud Numeri. xvi. Quēcūq̄
q̄ elegerit dñs ip̄e erit sc̄s. vñ et Aug⁹. in glosa sup
Ephes. i. dicit sic. Deus quos elegit fecit bonos. sicut
ait ap̄s. Elegit nos vt essemus sc̄i et imaculati in sp̄e

Sermo secundus

erit eius in charitate q̄ predestinavit nos in adoptione
nē filiorū p̄ iesū. Nec ille. Ex q̄b⁹ dictis arguit. q̄ si quos
elegit de⁹ facit bonos: et scōs: ergo quos magis eligit. s.
ad maiore dignitatē spūaliē: magis scōs facit vel melio
res. et quos maxie: maxie. Inz illā maximā topicā. Si
cut simpliciter ad simplicitē: sic magis ad magis: et maxi
mū ad maxie. S; qm̄ de⁹ elegit ab eterno brām annā
ad dignitatē maximā in xp̄o. s. vt esset mater m̄ris xp̄i
et sic filiū dei auia. ergo sequit̄ q̄ fecerit eā sc̄tissimā et dī
gnissimā. Ad id p̄firmādū facit q̄ xp̄s eos quos elegit
in ap̄los fecit sc̄tissimos. s. et ip̄as virginē quā elegit
in m̄rem fecit sc̄tissimā. ergo et in p̄posito. Sc̄da est rō
digne honoratōis: quā accipio ex postilla Lye sup̄ Jo
hā. vi. sic dicētis. Q; distributio honoris respicit iusti
ciā cōmutatiuā. vt hf. v. Ethicorū. s. vt alicui plus det̄
de honore quāto maior est in virtute. nā honor est pre
miū virtutis. iiii. Ethic. Et id̄ prauus nō est honore dī
gnus: vt ibidē dī. et hoc maxie h̄z locū corā deo q̄ p̄sonā
nō accipit. Act. r. s; vnūquēq; s; meritū virtutis amat
et honorat. S; qm̄ de⁹ brām annā maxio honore pre ce
teris mulierib⁹ post virginē mariā exaltauit: vt sc̄z eēt
auia xp̄i: et p̄ p̄ns etiā a xp̄o dño honorāda. inz illō Ex
odī. xx. Honora patrē et m̄rem. Quāto magis ergo ab
angelis et hoībus honorāda est. Eū sequit̄ q̄ ip̄a fuerit
adeo virtutib⁹ et ḡra dei sc̄tificata ac repleta vt merito
foret talī et tāto honore digna p̄ sue sc̄itatis celsitudine
Si dicas q̄ multe femine precellūt eā i corona virginī
tatis vel martyriū et h̄mōi. Dicēduz q̄ talia accidētalia
sūt q̄b⁹ sūme p̄pōderāt essentialia. Tertia rō sc̄tē gene
ratōis. nā dicēte saluatore Lu. vi. Eūa q̄q; arbor de fru

de sancta Anna.

ctu suo cognoscit. ⁊ Math. vii. Sic arbor bona fructus
bonos facit. Ergo melior ⁊ optimus fructus: melior ⁊
optimā arborē esse pbat. Paphilus. Arbore de dulci
carpunt dulcia poma. Sed constat q̄ ex scā anna pluri
mi scīssimi hoīes sūt generati tāq̄ fructus ex arbore scī
tatis: vīcz scīssima vīrgo maria: ex q̄ ori⁹ est xp̄s de⁹ n̄r
Et scā maria tertia zebedei. s. vxor: ex q̄ scī apli. s. iohēs
euāgelista ⁊ iacob⁹ maior sunt p̄geniti. Atq̄ scā scōa
maria cleophe. s. filia q̄ dicta est maria iacobi. s. minoris
mater: ex qua quattuor scī discipuli sūt geniti. s. iacob⁹
minor ioseph iustus q̄ ⁊ barsabas est vocat⁹: ⁊ symō ac
iudas thadeus dictus. An de his extāt versus. Anna
solet dici tres cōcepisse marias. Quas genuere viri io
achim cleophas salomeq̄. Has duxere viri ioseph al
pheus zebedeus. Prima parit xp̄m. iacobū scōa mino
rē. Et ioseph iustū peperit cū symone iudā. Tertia ma
iorē iacobū volucrēq̄ iohēm. Cū itaq̄ tales scīssimos
fructus habuerit: sequit̄ q̄ ip̄a scīssima inter feminas
fuerit. Et confirmat etiā ratione talis: q̄ iohēs baptista
ex vnica marie virginis salutacōe tanta grā abundauit
q̄ etiā suā matrē elisabeth repleuerit ⁊ p̄phetā consti
tuerit. ergo sequit̄ q̄ multo fortius gratia sanctificatio
nis marie in vtero materno abundantius ip̄am scām
annā repleuit ⁊ presāctam effecit. nam Bern. dicit q̄
de plenitudine marie accipiunt vniuersi. ergo plus sua
mater accepit: scz anna. Ergo sanctissima dñā: o bea
tissima genitrix matris xp̄i q̄bus te laudibus efferam⁹
p̄fecto tuā sanctitatē cōmēdare nō sufficimus. ¶ Cir
ca tertiū principale. s. de sancta vita bēe anne ⁊ exem
plari accipiamus p̄ cōclusionē q̄ ex beate anne scā vi

Sermo scbs de scā Anna.

ta oīs status hoīes possunt accipe plurima salutis exē
plarsc: tā cōiugari q̄ vidue ⁊ virgines. Prīmū exēplū
est diuini timoris in quo cōsistit iustit̄a sc̄itatis ⁊ salutis
p̄s. Inītiū sapientie timor dñi. Eccl̄. xrv. Bonus hō
cui donatū est h̄re timorē dei. Timor dei inītiū dilectio
nis. Prouerb̄. xv. Per timorē dñi declinat oīs a malo
Hoc p̄t̄ in scā anna. Refert nāq; Hieron̄. sermōe p̄o
stulatis. q̄ videlz genus gloriose anne ex bethleē fuit.
de semine iudicū patre nazareo vite egregie ac matre
de dauid regali semine quā in vxorē accepit Joachim
cuius domus in galilea. i. nazareth ciuitate erat. ambo
asit erant iusti ⁊ deū timētes ac recte viuētes sine oī re
prehensione apud deum ⁊ apud hoīes. Secundum est
exēplū diuini amoris in quo cōsistit p̄fectio salutis ⁊ s̄a
c̄itatis iuxta illud ad Colos̄. iij. Sup oīa caritatē habē
tes: qđ est vīculū p̄fectōis. Hāc in exēplo nobis suo
cōmēdauit anna ⁊ ioachīm: q̄ Hieron̄. vbi s̄. q̄ in oīb;
mādatīs dei incedebāt irrep̄hēnsibiliter: qđ est signus
charitatis. Joh̄is. xiiij. Qui h̄z mādata mea ⁊ seruat ea
ille est q̄ diligit me. Tertius est exēplū pietatis ⁊ misera
tōis: p̄ quā sc̄i magna merita accumulāt. i. Thym̄. iij.
Pietas ad oīa vtilia est p̄missionē habēs vite ⁊c. Hā
adeo se in opibus pietatis anna ⁊ ioachīm exercebāt s̄c̄
cut d̄: vbi sup̄a q̄ oīm substantiā suā tripharie diuide
bāt. Unā partē tēplor̄ ⁊ tēplī seruitoribus impēdebant
Aliā peregrinis ⁊ pauperibus erogabāt. Tertā sibi
familiē sue vībus reseruabāt. Quis xp̄ianorū sic facit
modo. Quartū est exēplū deuotōis quā sc̄i hoīes ser
uici sunt ad deū ⁊ eius cultū. Minimū plē ex confugio
nō habētes p̄uerūt dño q̄ si eis sobolē cōcederet eay

Passio domini.

servitio dei m̄ciparet. Cuius rei gr̄a singulis annis in
tribus festis precipuis Hierusalē ascēdebāt: deo obla
tiones offerebāt: tandē exaudita gloriosa virginē mariā
mediāte qua totus m̄ndus saluat⁹ est: cōcipere et gigne
re meruerunt. Ergo hō accipe ex vita scē anne ista
exēpla sc̄latis: vt sis firmus i timore dei cauēdo pctā
et fortis in amore seruādo dei precepta: sis pius et mise
ricors in primos: ac deuor⁹ in deū et eius cultū. Si enī
hec feceris acceptabilis eris deo et saluaberis. O sc̄is
sima āna p xp̄i iesu amore: et virginis marie. s. nate tue
deuotōe: ora p nobis vt impleamur gr̄a. Qd nobis cō
cedat iesus marie filius sup oīa semp benedictus in se
cula. Amē. ¶ Finiūt duo sermones de sc̄issima Anna.
¶ Sequit⁹ passio dñi nostri Iesu xp̄i ex quattuor euā
gelistis diligētissime collecta. ¶ Ad ortū pcessio prima
Dimmo dicto egressus est Iesus cum discipulis
suis trās torrentē cedrō in villā q̄ dicit⁹ gethse
mani in montē oliuētū vbi erat hortus in quē
introiuit ip̄e et discipuli eius s̄m cōsuetudinē. Sciebat
enī et iudas q̄ tradebat eū locū: q̄ frequēter iesus con
uenerat illuc cū discipulis suis. Tunc dixit illis iesus.
Oēs vos scādālū patiemini in me in ista nocte. Scri
ptū est enī. Percutia pastorē et dissipent⁹ oues gregis.
Postq̄ autē resurrexero precedā vos i galileā. Respō
dēs autē petrus ait illi. Et si oēs scādālīati fuerint i te:
ego nūq̄ scādālīabor. Et ait illi iesus. Amen dico tibi
q̄ tu hodie in nocte hac priusq̄ gallus bis vocē dede
rit ter me es negaturus. Et ille amplius loq̄bat⁹. Etia
si oportuerit me simul cōmouē tibi nō te negabo. Simi
liter autē et oēs discipuli dixerūt. Et cū puenisset ad locū

Passio

cum: ait discipulis suis. Sedete hic: donec vadā illuc ⁊
orem. Et assumpsit petrum Iacobum ⁊ Iohannē duos fi-
lios zebedei secū. Et cepit pauere ⁊ tederet: contristari ⁊
mestus esse. Et tunc ait illis. Tristis est anima mea vsq[ue]
ad mortē. sustinere hic ⁊ vigilate mecum: orantes. ne in-
tretis in tentationē. Et ipse auulsus est ab eis quantū
sactus est lapidis. Et cum processisset paululum: positus
genibus prostratus in facie suā super terrā: ⁊ orabat vt si
fieri posset transiret ab eo hora: ⁊ dixit. Abba pater mi
oīa tibi possibilia sunt: si possibile est transfer calicem
istum a me. Verū tamen nō sicut ego volo sed sicut tu.
Et cū surrexisset ab oratōe ⁊ venisset ad discipulos suos
os: inuenit eos dormientes: ⁊ ait petro. Symon dormis
sic. Nō potuisti vna hora vigilare mecum: vt qd dormitis
surgite vigilate ⁊ orate: vt nō intretis in tētionē: spūs
qdē p[ro]ptus est caro aut infirma. Iterū scō abijt ⁊ ora-
uit eundē sermonē dicens. Pater mi si nō pōt hic calicē
trāsire nisi bibā illum: fiat voluntas tua. Et venit iterū
⁊ inuenit eos dormientes. erant enī oculi eorū grauati: ⁊
ignorabāt qd respōderēt ei. Et relicto illis iterū abijt
⁊ orauit tertio eundē sermonē dicens. Pater si vis trās-
fer calicē istū a me: verū tamē nō mea voluntas sed tua
fiat. Apparuit autē illi angelus de celo cōfortās eū. et
factus ī agonia plūrius orabat. Et factus est sudor ei⁹
sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā. Et cū surre-
xisset ab oratōe ⁊ venisset tertio ad discipulos suos: in-
uenit eos dormientes p[ro] tristitia: ⁊ ait illis. Dormite itā
⁊ requiescite. Sufficit. ecce appropinquabit hora ⁊ filius
hōis tradet ī manus peccatōrū. Surgite eamus. ecce qui
me tradet p[ro]pe est. Adhuc eo loquente: ecce turba ⁊ q

domini.

vocabat iudas scarioth vnus de duodecim venit: et cum
eo turba multa cum gladiis et fustibus missi a principibus
sacerdotum et senioribus populi et scribis: antecedens eos.
Qui autem tradidit eum dedit eis signum dicens. Quicumque
osculatus fuero ipse est tenete eum: et ducite caute. Iudas
ergo cum accepisset cohortem a pontificibus et phariseis mi-
nistros: venit illuc cum lanternis et facibus et armis. Iesus
itaque sciens omnia que ventura erant super eum: processit et dixit eis.
Quae queritis? Responderunt ei. Iesum nazarenum. Dicit eis
iesus. Ego sum. Stabat autem et iudas qui tradebat eum cum
ipsis. Et ergo dixit eis iesus ego sum: abierunt retrorsum et
cecidērunt in terram. Ite ergo interrogauit eos. Quae que-
ritis? Illi autem dixerunt. Iesum nazarenum. Respondit iesus. Di-
xi vobis quia ego sum. Si ergo me queritis sinite hos abire. ut
impleretur sermo quem dixit. Quia quos dedisti mihi non per-
di ex eis quemquam. Appropinquauit autem iudas iesu ut oscu-
laretur eum. Et cum venisset statim accedens ad eum ait. Aue ra-
bi. Dixitque illi iesus. Amice ad quid venisti? Et osculatus
est eum. Iesus autem dixit illi. Iuda osculo filium hominis trades
Tunc accessit et manus iniecit in iesum: et tenuit eum. Et
dixit autem illi qui circa ipsum erant quod fuerat erat: dixerunt ei.
Domine si percutimus in gladio. Symon ergo petrus vnus ex
his qui erant cum iesu habens gladium eduxit eum extendens
manus suam: et percutiens servum principis sacerdotum ampu-
tauit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen seruo malchus
Respondens autem iesus ait. Sinite vsque huc. Dixit quoque iesus pe-
tro. Conuerte et mitte gladium tuum in vaginam in locum suum.
omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt. Calicem quem
dedit mihi pater: non vis ut bibam illum. En putas quia
non possum rogare patrem meum: et exhibebit mihi

Passio

modo plus q̄ duodecim legiones angelorū: quō ergo l
plebū scripturē: q̄ sic oportet fieri. Et cū tetigisset au
riculā ei⁹: sanauit eū. In illa autē hora dñs iesus ait ad
eos q̄ venerāt ad se principes sacerdotū et magistrat⁹
templi et seniores. Tanq̄ ad latronē existis cū gladijs et
fustibus cōprehendere me: cū quotidie vobiscū in tem
plo sedebā docēs: et nō tenuistis me nec credidistis ma
nus in me. Sed hec est hora vestra et ptas tenebrarū.
Hoc autē totū factū est: vt adimplerent scripturē p̄phe
tarū. Tūc discipulī oēs relicto eo fugierūt. Adolescēs
autē qdā seq̄bat eū amictu syndone sup nudos: et tenebā
rūt eū. Et ille relicta syndone nudus pfugit ab eis.

Ad Annam processio secunda.

¶ Cohors autē et tribunus et ministri iudeorū cōprehen
dētes iesū ligauerūt eū et adduxerūt eū ad annā primā
Erat enī socer cayphe q̄ erat pōtifer anni illius. Erat
autē cayphas q̄ cōsiliū dederat: q̄ expedit vnū hominē
mori p̄ populo. Seq̄bat autē iesū symō petrus a lōge: et
alius discipulus. Discipulus autē ille erat notus pōtifi
ci: et introiuit cū iesu in atrīū pōtificis. Petrus autē sta
bat ad ostiū foris. Exiuit ergo discipulus q̄ erat notus
pōtifici et dixit ostiariē: et introduxit petrū. Et ingressus
intro sedebat foris ī medio atrīi deorsū cū ministris ad
ignē: et calefaciebat se vt videret finē. Et cū sedētibus
autē illis erat petrus ī medio eorū. Quē cū vidisset an
cilla qdā ostiaria vna ex ancillis sūmī sacerdotis sedē
tē ad lumē et calefaciētē se: et eū fuisset intuita: aspiciēs
illū ait dicens. Et tu cū illo iesu galileo nazareno eras.
nunqd̄ et tu ex discipulis es hoīs istius? Et ille negauit
eū corā oib⁹ dicens. Mulier nō sū: et nescio qd̄ dicis: neq̄

domini.

enī scōo neq; noui illū. Et exiit foras āte atrīū: ⁊ gallus
cātavit. Pontifex ergo interrogauit iesū de discipulis
suis ⁊ doctrina eius. Rēdit ei iesus. Ego palā locutus
sū mūdorego semp docui in synagoga ⁊ in templo quo
oēs iudei pueniūt: ⁊ ī occulto locutus sū nīhīl. qđ me ī
terrogas: interroga eos qđ audierūt qđ locutus sū īpīs
ecce hī scīfūt qđ dixerim ego. Nec aūt cū dīxissē: vñ⁹ as
sistēs ministroz dedit alapā iesu dīcēs. Sic respondes
pōtifici? Rēdit ei iesus. Si male locutus sum: testimo
nīū phibe de malo. Si autē bene quīd me cedis?

¶ Ad Caypham pcessio terna.

¶ Et misit eū annas ligatū ad cayphā pōtificē prīnci
pē sacerdotū: vbi oēs sacerdotes ⁊ scribe ⁊ seniores in
vñū cōuenerāt. Petrus aūt a lōge secutus est eū vsq;
ī atrīū summi sacerdotis. Sumi vero sacerdotes ⁊ oē
cōciliū qrebāt falsū testimoniū cōtra iesum: vt eū mortī
traderēt: ⁊ nō inuenerūt: cū multi falsi testes accessissēt
Multi enī testimoniū falsū dicebāt aduersus eū: ⁊ pue
niētia testimonia nō erāt. Nouissime aūt venerūt duo
falsi testes: ⁊ falsū testimoniū ferebāt aduersus eū dī
cētes. Hīc dīxit: qm̄ audīuimus eū dīcētē. Possū de
struere hoc tēplū dei manufactū: ⁊ p trīduū aliud non
manufactū reedificare. Et nō erat pueniēs testimoniū
illorū. Et exurgēs sumus sacerdos ī mediū: interroga
uit iesū dīcēs. Nō rīdes qđcūq; ad ea qđ tibi obīciūt: ⁊ istī
aduersū te testificānt. Iesus aūt tacebat ⁊ nīhīl rīdit.
Rursus aūt sumus sacerdos īterrogabat eū: ⁊ dīxit ei
Adiuro te p deū vīuū: vt dicas nobis si tu es xp̄s fili⁹
dei benedicti. Iesus aūt dīxit illi. Ego sum: tu dicis. Et
rītāmē dīco vobis: amodo videbitis filiū hōīs sedentē

Passio

a dextris virtutis: et veniet in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens. Blasphemia uir: quod adhuc egemus testibus. ecce nunc audistis blasphemiam. quod vobis videtur? Qui omnes condempnaverunt eum esse reum mentis. Et viri qui tenebant eum illudcebant ei: cedentes. Et ceperunt quidam eum conspuere et velare faciem eius: et colaphis eum cedere. Alii autem palmas in faciem eius dederunt et interrogabant eum dicentes. Prophetisa nobis christe quod es qui te percussit. Et ministri alapis eum cedebant: et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Stabant autem servi et ministri ad prunas: quia frigus erat et calefaciebant se. Erat autem cum his et symon petrus stans et calefaciens se. Post pusillum autem rursus cum vidisset eum alia ancilla: cepit dicere his qui sibi erant circumstantibus. Et hic erat cum iesu nazareno. Dixerunt ergo ei. Numquid et tu ex discipulis eius es? Et iterum negavit cum iuramento et dixit. Non sic: quia non novi hominem. Et intervallo facto quasi hore unius: accesserunt qui stabant et dixerunt petro. Ecce ex illis es: loquela tua manifestum te facit: nam et galileus es. Dicit unus ex servis pontificis cognatus eius cuius absciderat petrus auriculam. Nonne ego te vidi in horto cum illo. Iterum autem negavit petrus: et cepit anathematizare detestari et iurare quia nescio hominem istum quem dicitis. Et statim gallus iterum adhuc eo loquente cantavit. Et conversus dominus iesus respexit petrum. Et recordatus est petrus verbi domini quod dixerat ei iesus. Quia priusquam gallus cantet bis: ter me negabis. Egressus petrus foras fleuit amare. Et ut factus esset dies convenerunt seniores plebis et omnes principes sacerdotum et scribe cum universo consilio adversus iesum: ut eum morti traderent: et duxerunt eum in consilium suum dicentes. Si

domini:

tu es xps dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero nō cre-
detis mihi. si aut interrogauero nō respōdebitis mihi:
nec dimittetis. Ex hoc aut erit filius hoīs sedēs a dexte-
ris virtutis dei. Dixerūt aut oēs. Tu ergo es fili⁹ dei
Qui ait. Vos dicitis q: ego sū. At illi dixerūt. Quid ad
huc desideram⁹ testimoniū npi enī audiui⁹ de ore ei⁹
Et surgēs oīs multitudo eorū vidētes iesū: adduxerūt
et tradidērūt eū ligatū pontio pilato presidi in pretoriū.

¶ Ad Pilatum processio quarta.

¶ Tunc videns iudas q eū tradidit q dānatus esset:
penitētia ductus retulit triginta argēteos pūcipib⁹ sa-
cerdotū et senioribus dicēs. Peccaui tradēs sanguinē
iustū. At illi dixerūt. Quid ad nos. tu videris. Et pie-
ctis argēteis in tēplo recessit: et abiēs laqueo se suspen-
dit. Principes aut sacerdotū acceptis argēteis dixerūt
Non licet eos mittere in corbonā: q: precisi sanguinis
est. Cōsilio aut inuito emerūt ex illis agrū figulī: sepul-
turam peregrinorū. Propter hoc vocatus est ager ille
Acheldemach. hoc est ager sanguinis: vsq: in hodiernū
diē. Tūc impletū est qd dictū est p pphetā Iheremiā
dicentē. Et acceperūt triginta argēteos precisi appre-
ciari quē appreciauerūt a filiis israel: et dederunt eos in
agrū figulī: sicut cōstituit mihi dñs. Iesus aut stetit an-
te presidē: et ipsi nō introierunt in pretoriū vt nō pta-
narent: sed vt māducarēt pascha. Exiit ergo pilatus
ad eos foras et dixit. Quā accusationē affertis aduersus
hoīez hunc? Rēderunt et dixerunt ei. Si nō eēt hic
malefactor: nō tibi tradidissēmus eū. Dixit ergo pilat⁹
Accipite eum vos: et fm legē vestrā iudicate eū. Dixe-
runt ergo ei iudei. Nobis nō licet interficere quēq. Et

Passio

sermo iesu impleret que dixit: significans qua morte eēt
morturus. Leperūt aut illū accusare dicētes. Hūc iue
nimus subvertētē gentē nostrā: et phibentē tributa da
ri cesari: et dicentē se xpm regē esse. Introluit ergo itē
in pteritiū pilatus: et vocauit iesū et dixit ei. Tu es rex
iudeorū? Rēdit iesus. A temetipso hoc dicis: an alij dixe
rūt tibi de me. Rēdit pilatus. Nunqd ego iudeus sum?
Sens tua et pōtīfices tradiderūt te mihi. qd fecisti? Rē
dit iesus. Regnum meū nō est de hoc mūdo: si ex hoc
mūdo esset regnū meū ministri mei vtiq; decertarēt vt
nō traderer iudeis. nūc aut regnū meū nō est hīc. Di
xit itaq; ei pilatus. Ergo rex es tu. Rēdit iesus. Tu di
cis q; rex sum ego: ego in hoc natus sū: et ad hoc veni i
mūdū vt testimoniū phibeā veritat: oīs q; est ex veri
tate audit vocē meam. Dicit ei pilatus. Qd est veritas.
Et cū dixisset iterū exiuit ad iudeos. Alit aut pilat⁹ ad
principes sacerdotū et turbas. Nihil lūeno cause i hoc
hoīe. Et illi iualescēbāt dicētes. Cōmouit pp̄m vocēs
p̄ vniuersā iudeā incipiēs a galilea vsq; hūc. Pilatus
autē audīēs galileā: interrogauit si homo galileus eēt
Et vt cognouit q; de herodis potestate esset: remisit eū
ad herodē: q; et ip̄e hierosolymis erat illis diebus.

¶ Ad Herodem processio quinta.

¶ Herodes vero viso iesu gaudius est valde. Erat enī
cupiēs ex multo tpe videre eū: eo q; audierat multa de
eo. Et sperabat signū aliq; videre ab eo fieri. Interro
gabāt aut eū multis sermonib⁹. Et ip̄e nihil illi rēde
bat. Stabāt aut principes sacerdotū et scribe cōstanter
accusantes eū. Spēuit aut illum herodes cū exercitu
suo et illū itē iditū veste alba: et remisit ad pylatū. Et fa

domini.

et sunt amici herodes et pilatus in ipsa die nam antea inimici erant adinuicem.

Iterato ad pilatum processio sexta.

Pilatus autem convocatis principibus sacerdotibus et magistratibus et plebe: dixit ad illos. Obruistis mihi hominem hunc quasi auertentem populum: et ecce ego coram vobis interrogo nullam causam inuenio in homine isto ex his in quibus estis accusatis: sed neque herodes. Nam remisi vos ad illum: et ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergo illum dimittam. Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotibus et senioribus: nihil respondit. Tunc dixit illi pilatus. Non audis quanta aduersus te dicunt testimonia: non respondes quicquam? vide in quantis te accusant. Iesus autem amplius nihil respondit ei ad ullum verbum: ita ut miraretur presens vehementer. Per diem autem solenne consueverat necesse habebat dimittere eis unum ex vinculis quicumque voluissent et petissent. Habebat autem tunc unum vinculum insignem quod vocabatur barrabas quod cum sediciosus erat victus: quod in seditione fecerat homicidium. Et cum ascendisset turba: cepit rogare sicut sepe faciebat illis. Congregatis autem illis respondit pilatus et dixit. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha. quem ergo vultis vobis dimittam: barrabam an regem iudeorum iesum qui dicitur christus. Sciebat enim quod per iudam tradidisset eum. Pontifices autem concitauerunt turbam ut magis barrabam dimitteret eis. Exclamavit autem rursus sit vniuersa turba dicens Tolle hunc et dimitte nobis barrabam. Erat autem barrabas latro: qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate et homicidium missus in carcerem. Pilatus autem iterum respondens locutus est ad illos volens dimittere iesum. Quid ergo vultis faciam regi iudeorum iesu

Passio

qui s: xps. Et illi iterū oēs succlamabāt dicētes. Crucifige crucifige eū. Ille autē tertio dixit ad illos. Quid enī malī fecit: nullā cām mortis inuenio in eo: corripīā ergo illū et dimittā. Et illi magis clamabāt et instabant vocibus magnis postulātes vt crucifigeret: et inualescebāt voces eorū. Vidēs autē pilatus qz nihil p̄ficeret sed magis tumultus fieret: accepta aqua lauit man⁹ suas corā pp̄lo dicēs. Innocēs ego sū a sanguine iusti hui⁹ vos videritis. Et rēdēs vniuersus pp̄ls dixit. Sanguis eius sup nos et sup filios n̄ros. Tūc ergo apprehendit pilatus iēsū et flagellauit. Milites autē presidis suscipientes iēsū in pretorio: cōgregauerūt ad eū vniuersā cohortē. Et exuētes eū clamidē coccineā circūdederunt ei. Et plectētes coronā de spinis posuerunt sup caput eius: et arūd' nē in dextera eius: et genuflexo ante eū illudebāt dicētes. Aue rex iudeorū: et dabant ei alapas. Et expuētes in eū acceperūt arūd' nē et pcutiebant caput ei⁹. Exiuit iterū pilatus foras: et dixit eis. Ecce adduco eū vobis foras: vt cognoscatis qz ī eo nullā cām inuenio. Exiuit ergo iesus portās spineā coronā et purpureū vestimētū: et dixit eis. Ecce homo. Cum ergo vīdissent eū pōtīfices et ministri clamabāt dicētes. Crucifige crucifige eū. Dicit eis pilatus. Accipite eū vos et crucifigite: ego enī nō inuenio cām. Rēdērunt ei iudei. Hos legē habemus: et s̄m legē debet mori: qz filiū dei se fecit. Tūc ergo audisset pilatus hūc sermonē magis timuit: et ingressus est pretoriū iterū: et dicit ad iēsū. An de es tu? Iesus autē r̄sum nō dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Nihil nō loqueris: nescis qz p̄tatem habeo crucifigere te: et p̄tatem habeo dimittere te. Rēdīt iesus. Nō

hab
des
Et
clar
ris.
aut
dit
gab
te a
tibi
illū.
Lo
strū
nisi
iude
pp̄
quē
ti co
serū
tis
bi c
gol
pre
la: p
erun

C
plan
sus
voss

domini

haberes potestatem aduersus me vlla: nisi tibi datum esset
desuper. Propterea quod me tradidit tibi maior potestas habet.
Et exinde querebat pilatus dimittere eum. Iudei autem
clamabant dicentes. Si hunc dimittis non es amicus cesaris.
Quis enim qui se regem facit contradicit cesari. Pilatus
autem cum audisset hos sermones adduxit foras iesum: et se-
dit per tribunal in loco qui dicitur lithostrotos: hebraice autem
gabatha. Erat autem parasceue hora quasi sexta. Seden-
te autem illo per tribunal: misit ad eum uxorem suam dicens. Nichil
tibi et iusto illi. multa enim passa sum hodie propter
illum. Et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi autem clamabant
Tolle tolle crucifige eum. Dicit eis pilatus. Regem ve-
strum crucifigam? Responderunt pontifices. Non habemus regem
nisi cesarem. Tunc pilatus volens satisfacere populo: et ad
iudicandum fieri petitionem eorum dimisit illis barrabam: eum qui
propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem:
quem petebant. Iesum vero flagellatum cesum tradidit volunta-
ti eorum ut crucifigeretur. Suscipientes autem iesum postquam illi
seruit ei: exuerunt illum purpura et induerunt eum vestimen-
tis suis: et educunt illum ut crucifigeretur eum. Et baiulans sibi
crucem cruxit in eum qui dicitur caluarie locum: hebraice autem
golgatha. Et cum exiit duceretur eum: apprehenderunt
pretereuntem quempiam symonem syrenensem venientem de vil-
la: patrem alexandri et rufi. hunc angariauerunt et imposu-
erunt illi crucem portare post iesum.

¶ Ad crucem processio septima.

¶ Sequebatur autem illum turba multa populi et mulierum qui
plangebant et lamentabantur eum. Conuersus autem ad illos iesus
dixit. Filie hierusalem nolite flere super me: sed super
vosipsas flere et super filios vestros. Quia ecce venient dies

Passio

in quibus dicet. Beate steriles et venter qui non genuerunt
et ubera que non lactauerunt. Tunc incipiet dicere motibus
cadite super nos et collibus cooperite nos. Quia si in viridi
hec faciunt in arido quid fiet? Ducebant autem et alii duo ne
qua cum eo ut interficerent. Et postquam venerunt in locum qui
dicitur golgatha: quod est interpretatum calvarie locus. Dederunt
ei myrrhatum vinum bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset
noluit bibere. Erat autem hora tertia: et ibi crucifixerunt eum
et cum eo alios duos latrones: unum a dextris et alterum a si
nistris: medium autem iesum. Et impleta est scriptura que dicit. Et
cum iniquus reputatus est. Scripsit autem et titulum pilatus. cum
ipsius et posuit super crucem supra caput eius. Erat autem
scriptum. Iesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum
multi legerunt iudeorum: quia prope civitatem erat locus ubi cru
cifixus est iesus. Et erat scriptum hebraice: grece: et latine
Dicebant ergo pilato pontifices iudeorum. Noli scribere rex iu
deorum: sed quia ipse dixit rex suus iudeorum. Respondit pilatus. Quod
scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum: accepe
runt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes: unicuique mi
liti parte et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis desuper pter
ta per totum. Dixerunt ergo adiuvicem. Non scidamus eam: sed sortia
mur de illa cuius sit: ut scriptura impleretur dicens. Partiti
sunt vestimenta mea sibi: et super vestem meam miserunt sortem.
Et milites quod hec fecerunt: et sedentes observabant eum.
Proterea autem blasphemabant eum mouentes capita
sua et dicentes. Eia qui destruis templum dei: et in tribus diebus
reedificas. Saluum fac te ipsum: si filius dei es descende
de cruce. Similiter et summi sacerdotes illudentes ad alteru
trum eum scribis et senioribus dicebant. Alios saluos fecit: se
ipsum non potest saluum facere. Si christus rex israel est: descendet

domini

nunc de cruce ut videamus et credamus ei. Confidit in deo
 liberet eum nunc si vult: dixit enim quod filius dei sum. Idemque alii
 et latrones qui crucifixi erant cum eo improperabant ei. Et sta-
 bat populus expectans. Iesus autem dicebat. Pater dimitte
 illis: quia nesciunt quid faciunt. Unus autem de his qui pendebat
 latronibus blasphemabat eum dicens. Si tu es christus: saluam
 fac te ipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum di-
 cens. Neque tu times deum qui in eadem damnatione es. Et nos
 quidem iustitiam digna factis recipimus: hic vero nihil mali
 gessit. Et dicebat ad iesum. Domine memeto mei cum veneris
 in regnum tuum. Et dixit illi iesus. Amen dico tibi: hodie me-
 cum eris in paradiso. Stabant autem iuxta crucem iesu mater
 eius et soror matris eius maria cleopha et maria magdale-
 ne. Cum vidisset ergo iesus matrem et discipulum stantem quem dili-
 gebat: dixit matri sue. Mulier ecce filius tuus. Deinde dixit
 discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam di-
 scipulus in suam. Erat autem fere hora sexta. Et facta hora
 sexta tenebre facte sunt super universam terram usque in horam
 nonam. Et obscuratus est sol. Et circa horam nonam exclama-
 vit iesus voce magna dicens. Heloi heloi lama sababba-
 ni. Quod est interpretatum. Deus meus deus meus ut quod de-
 reliquisti me. Quidam autem illic stantes et audientes dicebant
 Ecce helyas vocat iste. Postea sciens iesus quod omnia consum-
 mata sunt: ut consummaret scriptura dicit. Sitio. Vas er-
 go erat positum aceto plenum. Et continuo currens unus ex
 eis acceptam spongiam implebat aceto: circumponensque calamo
 dabat ei bibere. Ceteri vero dicebant. Sinite videamus
 an veniat helyas ad deponendum eum. Cum ergo recepisset
 iesus acetum dixit. Consummatum est. Et clamans voce ma-
 gna ait. Pater in manus tuas commendo spiritum meum.

Passio

Et inclinato capite expirans tradidit spiritum.

Ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum. et terra mota est: et petre scisse sunt: et monumenta aperta sunt. Et multa corpora sanctorum quae dormierant surrexerunt: et exiit de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis. Centurio autem qui ex adverso stabat et qui cum eo erant custodientes iesum viso terremoto et his quae fiebant et quia sic clamans expirasset: timuerunt valde glorificantes deum et dicentes. Elere filius dei erat iustus iste. Et omnis turba eorum quae staret ad spectaculum istud et videbant quae fiebant percutientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem omnes nomines eius a longe. Erant autem et ibi mulieres multe aspicientes a longe: inter quas erat maria magdalena et maria iacobi minoris et ioseph matris: et salome matris filiorum zebedei quae secute erant iesum a galilea ministrantes eis: et aliae multe quae si cum eo ascenderant hierosolimam. Iudei ergo quoniam parasceue erat ut non remanerent in cruce corpora sabbato. Erat enim magnus dies ille sabbati: rogauerunt pilatum ut frangerent eorum crura et tollerent. Venerunt ergo milites et primi quodam frangerunt eius crura: et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad iesum autem cum venissent: ut viderent eum iam mortuum non frangerunt eius crura. Sed unus militum lancea latus eius aperuit: et continuo exiit sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium prohibuit: et verum est testimonium eius: et ille scit quia vera dicit ut et vos credatis. Facta sunt enim haec ut scriptura impleretur. Os non cominuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit. Videbunt in quem transfixerunt. Post haec autem cum sero factum esset: quia erat parasceue quod est ante sabbatum. Ecce venit homo quidam nomine ioseph qui erat nobilis decu-

domini

rio: vir bonus et iustus. hic non consenserat consilio et actibus
eorum. ab arimathia ciuitate iudee expectabat et ipse re-
gnum dei: eo quod esset discipulus iesu: occultus autem propter me-
tum iudeorum. hic audacter accessit ad pilatum et petiit ut tol-
leret corpus iesu. Pilatus autem mirabatur si iam obisset: et ac-
cessit interrogauit eum si iam mortuus esset: et cum
cognouisset a centurione donauit corpus ioseph. Venit
autem et nichodemus qui venerat ad iesum nocte primam: ferens
mixturam myrrhe et aloes quasi libras centum. Acceperunt
ergo corpus iesu: et depositum ligauerunt illud lintheis cum
aromatibus sicut mos est iudeis sepelire. Ioseph autem
mercatum syndonem inuoluit illud in syndone munda. Erat
autem in loco ubi crucifixus est homo: et in horto monumentum
nouum excisum in petra: quo nondum quisquam posset fuerat. Ibi
ergo propter parasceue iudeorum: quia iuxta erat monumē-
tum posuerunt iesum. Et aduoluit ioseph saxum magnum ad
ostium monumenti et abiit. Erat autem ibi maria magdalena
et altera maria sedentes contra sepulchrum.

¶ Altera autem die que est post parasceue conuenerunt prin-
ces sacerdotum et pharisei ad pilatum dicentes. Domine recor-
dati sumus quod seductor ille dixit adhuc uiuens. Post tres
dies resurgam. Iube ergo custodire sepulchrum usque in diem
tertium: ne forte veniant discipuli eius et furetur eum: et di-
cant plebi surrexit a mortuis: et erit nouissimus error pe-
ior pilate. Redit illis pilatus. Habetis custodiam: ite custo-
dite sicut scitis. Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum
signantes lapidem cum custodibus. Amen.

¶ Finit passio domini ex quattuor euangelistis diligentissime
me collecta. Impressum per me Richardum Tynson.

21 JY 64

